

PERSFOCUS

TWAALFDE JAARGANG NUMMER 10, EERSTE DEEL - OKTOBER 1996

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

j o s c o l l i g n o n

IN HET EERSTE DEEL VAN DIT NUMMER:

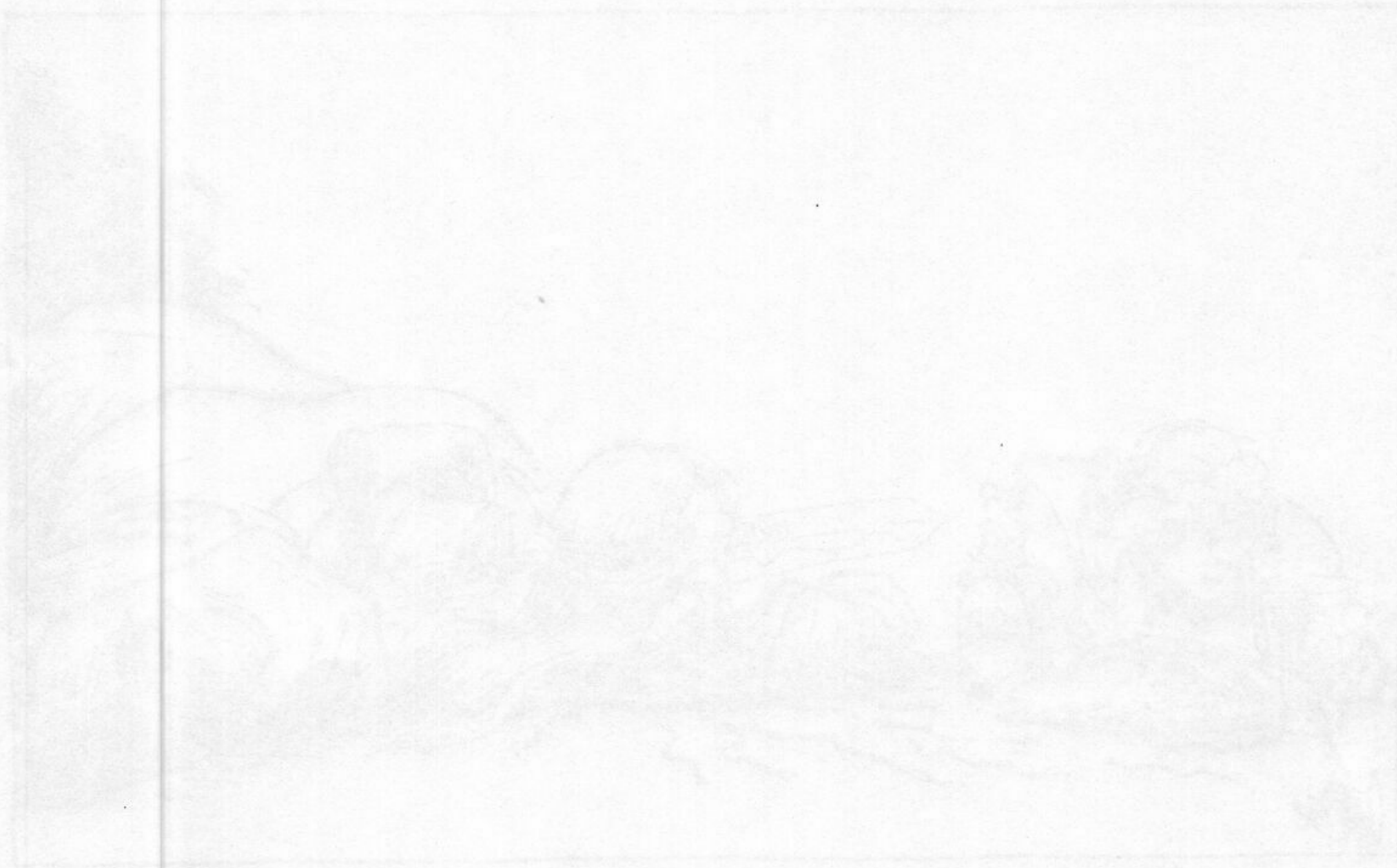
Homo's op de bres voor pedonetwerken	pag. 2
Witte mars op Brussel	pag. 6
Advocaat in gore zaken	pag. 16
Pedofilie? Getver...	pag. 20
Undercover in het pedocircuit	pag. 24
Het schemergebied van de jongensporno	pag. 26
'Zeig Mal' is kinderporno!	pag. 28
Hou 't Internetjes	pag. 29
Sekstoerisme thuis bestraft	pag. 31
ChildRight's Teleloterij over de kop	pag. 34
Sorgdrager wil strenge aanpak seksueel misbruik en kinderbloot	pag. 35
Europa tegen seksueel misbruik	pag. 39

PEREGRINE

PEREGRINE FALCON

PEREGRINE FALCON

PEREGRINE FALCON

PEREGRINE FALCON

PEREGRINE FALCON

PEREGRINE FALCON

PEREGRINE FALCON

PEREGRINE FALCON

PEREGRINE FALCON

PEREGRINE FALCON

PEREGRINE FALCON

PERSFOCUS, TWAALFDE JAARGANG, NUMMER 10, OKTOBER 1996

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Telegraaf	Tel
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Het Parool	Par
Nieuwsblad van het Noorden	NvhN
Haagsche Courant	HC
Alkmaarse Courant	AC
De Gelderlander	Geld
Weekjournaal	
Staatscourant	
VPRO-gids	VPRO
Primeur	Prim
Groene Amsterdammer	GA
Elsevier	ELS
Vrij Nederland	VN
Nieuwe Revu	NR
XL (COC)	
Gay Krant	GK
Rails	
Psychologie	
FNV Magazine	
Comma	
Opzij	
Naturisme	NAT
Uit Duitsland:	
Tageszeitung	TAZ
Express	EXP
Frankfurter Rundschau	FRS
Rosazone	ROZ
Psychologie Heute	PSH
Uit België:	
Gazet van Antwerpen	GvA
La Dernière Heure	LDH
De Standaard	STA
De Nieuwe Panorama	
Uit Frankrijk:	
Le Monde	
La Voir du Nord	
Uit Engeland:	
The Observer	OBS

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,— per jaar. Verzending als brief kost f 80,—.
Losse nummers f 8,—.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 93.548
1090 EA Amsterdam

De Telegraaf organiseert hetze tegen kiosk die nu dreigtelefoontjes krijgt

N. Kervin
2-10-46

Vorige week had De Telegraaf twee artikelen over de pedofielenvereniging Martijn. Aanleiding waren 'illegaal' gepubliceerde kinderfoto's van Danny de Munk in Martijns verenigingsblad OK magazine. De ochtendkrant heeft 't niet zo op met pedofielen (waar we in kunnen komen) en verstrekte aldus het adres van de pedofielenclub. Maar kennelijk heeft de krant 't ook niet op met nieuwskiosken die OK Magazine in hun schappen hebben want de krant wist fijntjes te melden waar het blad in Amsterdam te koop is. "Buitengewoon vervelend," zegt Guus Schut, directeur van de gerenommeerde boekhandel Athenaeum in Amsterdam waar volgens De Telegraaf Martijn te koop is. "Maar laat ik eerst even vermelden dat we het blad al enkele weken niet meer verkopen. Dat heeft De Telegraaf niet geverifieerd. Wij krijgen sinds enkele dagen dreigtelefoontjes. Het wordt allemaal een beetje gebracht als een hetze: De Telegraaf roept op tot ellende. Als intermediair zit je nu eenmaal met het probleem dat er van je wordt verwacht dat je meningsvrijheid inhoud geeft. Wij voelen ons niet geroepen om voor het Nederlandse volk als censor te fungeren."

Charles Sanders, de Telegraaf-journalist die de Martijn-artikelen schreef, vragen we om nadere uitleg.

Heeft u de namen van de boekhandels bewust vermeld?

"Ja, daar zitten ze toch?"

Maar die mensen krijgen inmiddels dreigtelefoontjes.

"Is dit een interview?"

Ja.

"Daar heb ik helemaal geen behoefte aan."

Schut wil verhaal gaan halen bij De Telegraaf. "Ik ga ervan uit dat er weinig meer aan valt te doen, maar ze mogen me wél een verklaring geven. Het is allemaal zo uitnodigend opgeschreven. Natuurlijk, het valt niet te ontkennen dat wij het blad jaren verkocht hebben. En als het nu uit de mond van een uitgever zou komen die meldt dat wij dat niet zouden moeten doen, dan kon ik het me nog voorstellen. Maar De Telegraaf stelt het zelf. Ik vind het een beetje flauw om ons, als intermediair, hierop aan te spreken."

DOOR GERARD VAN GENDEREN

Netwerk van Belgische pedofielen aangetoond

TEL 12/10 Van onze correspondent

BRUSSEL, zaterdag

In België blijkt al zo'n 25 jaar een georganiseerd netwerk van pedofielen te bestaan. De verdachte kindermoordenaar Dutroux is een van de meer recente leveranciers aan dat netwerk, dat zijn basis voornamelijk heeft in Brussel en Luik.

Dat blijkt uit getuigenissen van slachtoffers van pedofielen die het onderzoeksteam Connerotte/Bourlet de afgelopen weken heeft verzameld. Connerotte deed gisteren de opmerkelijke stap om een centraal telefoonnummer te openen, waarop iedereen kan bellen die nadere informatie heeft over de netwerken.

In tegenstelling tot wat sommige Belgische kranten melden, ontkent procureur Bourlet dat er bekende politici, zakenmensen of justitie-ambtenaren herkend zijn op de kinderporno-banden die bij de bende Dutroux in beslag zijn genomen.

Kort na de eerste ontdekkingen in de zaak Dutroux suggereerde Bourlet dat er diverse hooggeplaatste figuren voorkwamen op de banden. Hij uitte toen de hoop „dat men mij het onderzoek tot de bodem laat uitwerken”.

Gruwelijke verklaringen in Belgische dossiers over

PEDONETWERK

Seksmoord-video

Nederland

door Joost de Haas en Charles Sanders

TEL 10-10

AMSTERDAM/GENT, zaterdag

Nederlanders blijken een belangrijke rol te hebben gespeeld in een wijd vertakte pedofielen-bende, die de afgelopen 25 jaar bemiddelde in kinderseks-reizen.

Het netwerk zou ook betrokken zijn bij de productie van zogeheten snuff movies, waarop te zien is hoe jonge kinderen, na te zijn verkracht, worden vermoord.

Dit blijkt uit dossiers van de gerechtelijke politie in het Belgische Turnhout, die jarenlang onderzoek deed naar het zogeheten Spartacus-netwerk. In de dossiers staan onder andere de namen van de Nederlanders Willem B. en Jaap C. als betrokkenen.

Volgens de verklaring van een getuige, vastgelegd in proces-verbaal nummer 103324/3, werd in Amsterdam gehandeld in snuff movies door de uit Thailand afkomstige Korkiart S. Eén van deze seksmoord-video's zou getoond zijn in het appartement van Alex M. aan de Insulindeweg in Amsterdam-Oost. Het ging daarbij volgens getuigen om een film die was opgenomen op de Filippijnen. De video toont de gruwelijke moord op twee jongetjes, die later zouden zijn begraven op een vuilnisbelt bij Manila, aldus het proces-verbaal.

PvdA-senator

De hoofdverdachte van het kinderseks-syndicaat was de Brit John D. Stamford, die tot begin jaren negentig vanuit een villa in Baarn opereerde. Hij verspreide onder andere het blad *Pedo Alert News* (PAN), waarin de voormalige PvdA-senator Edward Brongersma een column schreef.

Brongersma is een prominent lid van de in Amsterdam gevestigde omstrede pedofielenvereniging Martijn. Centrale rol in de Belgische naspeuringen speelde de ook in ons land op grote schaal verspreide homo-gids Spartacus, omdat daarin gecodeerde informatie zou staan ten behoeve van pedofielen. Stamford

was de initiatiefnemer van deze gids.

Het Belgische onderzoek werd stopgezet toen de Brit eind vorig jaar overleed. De Spartacus-gids kwam vervolgens volledig in handen van de Duitse uitgever Bruno Gmünder, die deze week tegenover deze krant iedere betrokkenheid bij misbruik van kinderen van de hand wees.

Volgens Terre des Hommes, de gerenommeerde internationale organisatie ter bescherming van kinderen, was het Spartacus-netwerk veel breder en internationaler van opzet dan de bende van Marc Dutroux.

Mr. Jean Flamme, de Belgische advocaat van Terre des Hommes: „Leden van de internationale Spartacus-organisatie konden onder meer in Nederland kinderseks-reisbrochures bestellen. Via die brochures kreeg men toegang tot de pedo-scene in het Verre Oosten. De mensen achter dit netwerk hebben duizenden verkrachtingen van kinderen op hun geweten. Er zijn zeker honderden overlijdensgevallen uit voort gekomen. Ik sluit niet uit dat er ook contacten zijn geweest met de bende van Dutroux.”

In de strijd tegen de exploitatie van kinderseks drong Terre des Hommes eerder dit jaar bij minister Sorgdrager (Justitie) aan op de vervolging van de voormalige voorzitter

van Martijn, Lennaert van E. (24), wegens verkrachting van twee minderjarige meisjes op de Filippijnen. Van E. zou zich schuil houden in Frankrijk.

Terre des Hommes overweegt nu juridische stappen te nemen tegen de verspreiding van de huidige Spartacus-gids. Binnen de organisatie is men verbijsterd dat de gids nog steeds het adres bevat van de pedofielenvereniging Martijn in Amsterdam, die in het laatste nummer van haar orgaan OK magazine de affaire-Dutroux bagatelliseert.

In een reactie laat de uitgever van de homo-gids via de Haagse advocaat mr. M. Annette Mak weten, dat het adres van Martijn zal worden geschrapt „indien er afdoende bewijs is ten aanzien van illegale praktijken”.

Volgende week dient een kort geding dat mr. Mak namens de uitgever van de Spartacus-gids heeft aangespannen tegen de TROS, omdat de gids in een reportage werd aangeduid als reis-uitgave voor pedofielen. Mr. Mak: „De aantijgingen zijn onrechtmatig. Mijn cliënt heeft niets te maken met kinderseks.”

Onderzoeker

Wij hebben kennisgenomen van het artikel in uw dagblad van zaterdag 28 september jl. getiteld 'Pedofielen met pornonetwerk ondergronds'. Wij maken — mede namens de heer dr. Th.G.M. Sandfort, onderzoeker aan de Universiteit Utrecht — ernstig bezwaar tegen de context waarin in dit artikel het wetenschappelijk werk van de heer Sandfort is geplaatst. De suggestie wordt gewekt dat de heer Sandfort banden heeft met een internationaal pornonetwerk dat kinderen verhandelt, misbruikt en dumpst, en dat de heer Sandfort deze praktijken als wetenschapper vergoelijkt. Dit is onjuist.

TEL 9-10 UTRECHT, M. Rook
(nlv. secretaris Universiteit Utrecht)

Twee Vandaag, donderdag 3 oktober, 18:43:48 - 18:44:26 uur

In onze uitzending van 27 augustus jongstleden hebben wij aandacht besteed aan een internationaal netwerk voor kinderpornografie in Nederland. In dat verband hebben wij ten onrechte de indruk gewekt dat de heer Th.G.M. Sandfort deel uitmaakt van dit netwerk. De heer Sandfort is als onderzoeker en voorzitter van de taakgroep Homostudies verbonden aan de Faculteit Sociale Wetenschappen bij de Universiteit Utrecht. Hij heeft als wetenschapper gepubliceerd over seksuele relaties tussen volwassenen en kinderen. De aandacht voor de heer Sandfort, alsmede voor de Universiteit Utrecht in de context van de uitzending over een netwerk van kinderpornografie heeft hen in een verkeerd daglicht geplaatst.

Cees van der Pluym

Pedo

6K 25-10

Commentaar

Pessimisme 6K 25-10

Vergeef me m'n pessimisme, maar ik maak me nogal wat zorgen over de toekomst. Vorige week liet de NVSH weten dat ze een toenemende intolerantie moet constateren. Afwijkend gedrag, zowel homo als heteroseksueel, wordt meer en meer afgewezen. Het bijna spreekwoordelijke liberale karakter van Nederland lijkt op z'n retour. Liberaal krijgt steeds meer de betekenis van 'belust op geld' in plaats van 'eerbied en respect voor individuen, ongeacht de onderlinge verschillen'. Met name de zaak Dutroux heeft dit negatieve proces sterk beïnvloed. Iedereen heeft het ineens over een pedoschandaal, terwijl het om misdaad gaat en zeker niet om warme gevoelens voor kinderen. Door rechtse media in Nederland, zoals De Telegraaf, Panorama, de Evangelische Omroep en de TROS, wordt het verband gelegd met homoseksuele instellingen. Zij wijzen de vinger naar boekhandels en de Spartacusgids, terwijl Dutroux toch echt alleen achter jonge volwassen meisjes aanzat. Verderop in deze uitgave leest u daar twee interessante columns over van de hand van professor dr. Rob Tielman en Cees van der Pluym.

Die toenemende intolerantie bleek ook uit een gesprek dat ik had met een leraar die jaren geleden trots voor zijn homoseksualiteit kon uitkomen. Nu zit hij weer in de kast. De vijandige houding van 'nieuwe Nederlanders', afkomstig uit andere culturen, was daar debet aan. In de volgende uitgave van De GAY Krant leest u een verslag van dit droeve verhaal.

Ook financieel gaat het slecht in ons homowereldje. Met De GAY Krant gaat het wonderwel nog goed. Maar onze collega's van Lust en Gratie moeten knokken voor hun voortbestaan. De meeste andere homo- en lesbiennebladen balanceren op de rand van de afgrond of ze worden bekostigd uit grijs geld of inkomsten uit het prostitutiecircuït. Geen enkele homo-organisatie kan op dit moment beschikken over voldoende budget. Zelfs het COC zit in de problemen. Kennelijk is de onderlinge solidariteit niet wat ze eens was. Meer dan de helft van de Roze Zaterdag eindelijk in de rode cijfers en zelfs de eens zo succesvolle Homo Expo moet in 1996 een jaartje overslaan.

Wie dit alles bij elkaar optelt kan mijn pessimisme misschien wel delen. Een van de 'leuke bijzaken' van De GAY Krant kampt evenzeer met bovenstaande problemen. De Regenbooggids, bedoeld om homovriendelijk Nederland en Vlaanderen in kaart te brengen, zit in de gevarenzone. Overall werd dit initiatief lovend ontvangen. De VARA-radio, de Volkskrant en Trouw berichtten uiterst positief over deze uitgave. En toch moesten er de afgelopen jaren steeds tienduizenden gulden worden ingepompt om dit nuttige naslagwerk op de been te houden. 'Wat gratis is, vreten ze wel', zei iemand me. 'Maar waar ze voor moeten betalen, laten ze liggen.' Daar lijkt het inderdaad op. De aanmeldingen voor gratis vermeldingen stroomden weer binnen en de niet-commerciële organisaties die zich in deze gids kunnen presenteren aan een breed publiek hebben hun nieuwe teksten weer ruim op tijd ingezonden. U als lezer belt nu al wanneer de nieuwe gratis gids voor 1997 bij De GAY Krant zal worden bijgesloten. Maar de bereidheid van de homohoreca om deel te nemen door middel van advertenties of betaalde extra informatie is min. De broodnodige andere advertenties zijn nog maar mondjesmaat aanwezig. De komende zes weken zullen we alles op alles zetten om deze unieke gids waarin commercieel en niet-commercieel elkaar zo aardig vooruit kunnen helpen, voor de toekomst te behouden.

Uw medewerking is daarbij hard nodig. Noem het maar onderlinge solidariteit. Die is nodig voor de Regenbooggids, maar minstens zo hard om ook de genoemde toenemende intolerantie en financiële achteruitgang van homo-organisaties zo snel mogelijk naar iets positiefs om te buigen.

Spencer Kw...

oen ik klein was, waar- schuwde mijn moeder mij voor een man die Dolf heette. Hij zou kleine kinderen lokken en meene- men, maar wat er dan alle- maal kon gebeuren, vertelde ze me niet. Intuïtief voelde je dat het heel erg was, maar misschien toch ook wel een beetje spannend.

Achteraf heb ik de opmerkin- gen van mijn moeder leren in- terpreteren. Dolf was gewoon een homoseksuele man in een tijd waarin je dat zeker nog niet zijn mocht en de generatie van mijn ouders leefde in de veronderstelling dat homo's het altijd op kinderen gemunt hadden.

In de vette jaren zeventig werd homoseksualiteit een populair onderwerp en in het kielzog daarvan werd pedofilie een beetje bespreekbaar. Het was de rijke tijd: de overheid strooide met gulle hand subsidies rond voor allerlei initia- tieven (potverteren, zei Hans Wiegel later) en iedereen had het goed genoeg om elk zijn ei- gen geneugten te gunnen.

Maar wat is er gebeurd waar- door pedofilie momenteel Het Nieuwe Taboe is geworden? De zaak-Dutroux in België maakt veel duidelijk. Een net- werk van misdadigers ont- voert jonge vrouwen en kinde- ren (meisjes), dwingt hen tot seks en deelname aan porno- activiteiten en verkoopt, doodt of mishandelt ze.

Zonder enige gêne spreekt men hier van een pedofilie- schandaal. Daarnaast lijken het vooral de seksuele aspect- ten van de zaak te zijn die de verantwoordiging van de mas- sa oproepen.

Maar waar gaat het om? Het gaat om mishandeling, crimi- nele mishandeling, seksueel misbruik, schending van de geestelijke en lichamelijke in- tegriteit van kinderen en ado- lescenten, en om moord. Zijn hier pedofielen aan het werk? Nee, want die houden van kinderen. Hier zijn misda- digers aan het werk die ge-

bruik maken van pedoseksuele behoeften van andere, al even weinig scrupuleuze crimine- len. Met pedofilie heeft dit al- les niets van doen. Althans, het heeft er evenveel mee van doen als met heteroseksuali- teit.

We spreken dus met het zelfde recht over de zaak-Dutroux als over een heteroseksuali- teitschandaal. En zo bezien is er dus alle aanleiding om nu alle heteroseksuelen te gaan opsporen en als verdachten te behandelen, temeer daar de leeftijd van sommige slacht- offers doet vermoeden dat het hier helemaal niet om pedofie- le criminelen gaat.

Natuurlijk gebeurt dat niet. De hypocriete maatschappij kan haar woede over de seksu- ele aspecten van deze misdrij- ven alleen ventileren als er een bruikbare zondebok gevonden kan worden.

Heteroseksualiteit is dat van- zelfsprekend niet en de be- krompen seksuele christelijke moraal die veel verwrongen geesten voortbrengt al even- min. Dus werd het de pedofi- lie.

We mogen ons gelukkig prij- zen dat de zaak-Dutroux geen zaak is over mannen die jon- gens misbruikten. In dat geval had de volkswaarde zich onge- twijfeld gericht op alles wat met homoseksuelen en met ho- moseksualiteit te maken heeft.

Tolerantie jegens homoseksua- liteit en pedofilie (en al wat nog meer van het gemiddelde en het kerkelijk goedgekeurde afwijkt) is een luxe die we ons in de rijke jaren zeventig kon- den permitteren. Er hoeft ech- ter maar iets te gebeuren waardoor de burgers hun ze- kerheid verliezen, bang wor- den en persoonlijke dreigingen van allerlei aard gaan vrezen, of de zondebokken krijgen het te bezuren. In België zijn dat nu de pedo's en Nederland gaat daar, gezien de reacties, al even hard in mee.

Een en ander geeft te denken over de waardevastheid van onze verworven emancipatoire

rechten. Ik voer hier geen plei- dooi voor het hebben van sek- suele contacten met kinderen. Ik stel alleen vast dat de dis- cussie erover een luxe is geble- ken die sneller wordt afgebru- ken dan zij werd opgebouwd. Voor homoseksualiteit kan hetzelfde gelden (al leven we wat dat betreft voor het op- pervlakkige oog nog in de vet- te jaren). Misschien niet in de zelfde mate en in hetzelfde tempo, maar dat doet aan het risico niets af.

Wat we voor hebben op de pe- do's, is dat we wel met meer zichtbare en bekende homo- seksuelen zijn dan er zichtbare en bekende pedofielen rondlo- pen. We kunnen dus nog in- vloed uitoefenen en ons laten gelden.

Als we dat niet doen en niet blijven doen, zouden de mage- re jaren, in welke vorm die zich ook aandienen, wel eens bedreigender kunnen zijn dan we ons nu voorstellen. Nu al is waarneembaar dat de open- heid van het onderwijs voor homoseksualiteit afneemt. Nu al is waarneembaar dat het volk luider begint te morren tegen zaken als de Gay Games, de Roze Zaterdag, Gay Pride Parades en wat dies meer zij. En nu al is waarneembaar dat de overheid in toenemende mate vindt dat het mooi ge- weest is als het om homovrien- delijk beleid gaat.

Veranderend subsidiebeleid, een eventuele economische re- cessie, toenemende invloed van anti-homoseksuele reli- gies, een opvallend homoseks- schandaal - ze kunnen alle- maal een bedreiging gaan vor- men die we nu nog niet voor mogelijk houden. Kijk maar naar de omslag in het pedofi- lie debat. Ik wil geen ramp- spoed prediken, maar het is maar dat u het weet.

hopelijk beter. Het belang van zelforganisatie is weer eens duidelijk aangetoond. In de jaren zeventig, toen ik algemeen secretaris van het COC was, gebruikten we de leus: 'Jammer dat het COC nog steeds zo nodig is'. Want ook toen waren er al homo's en lesbische vrouwen die dachten dat wij op onze lauweren kon- den rusten. Maar gelukkig worden onze belangen nu bet- ter behartigd dan in de tijden dat de 'zeedenschandalen' tal- loze homoseksuele slachtoffers eisten.

Alhoewel, over het COC ge- sproken, het kan zijn dat ik even niet heb opgelet toen Theo Sandfort werd belaagd en boekhandel Vrolijk met brandstichting werd bedreigd, maar ik kan me geen reactie van het COC herinneren om deze anti-homohetze aan de kaak te stellen. Het COC gaat toch hopelijk niet als vijftigja- rige denken dat men onge- straft op lauweren kan gaan rusten? Ik ben toevallig even oud als het COC, maar ik ben niet van plan mijn mond te houden als het recht op seksu- ele zelfbeschikking wordt aan- gevallen. Ik hoop dat iedereen dankzij Panorama en Telegraaf goed wakker is ge- schud: de homohaar is nog steeds niet verdwenen en zal weer naar buiten treden als wij over ons laten lopen.

Homohaar door prof. dr. Rob Tielman

6K 25-10

en heteroman ont- voert, verkracht en vermoordt meisjes en vervolgens worden de homo- mannen en lesbische vrouwen van boekhandel Vrolijk met brandstichting en geweld bedreigd. Wat voor vreemde ge- dachtenkronkels zijn hier aan het werk?

Als voorzitter van de stichting homo/lesbische boekhandel Vrolijk heeft deze geschiedenis voor mij een bijzondere bete- kenis. We konden indertijd met onze activiteiten beginnen dankzij onder meer de op- brengsten van mijn proef- schrift Homoseksualiteit in Nederland. Uit mijn onder- zoek blijkt dat 'sodomieten' en 'homosexueelen' in het ver- leden vaker het slachtoffer zijn geweest van wat toen 'zeeden- schandalen' werden genoemd. Die schandalen verliepen vaak langs dezelfde lijnen als nu: er kwam iets aan het licht dat enorm werd opgeklopt, er ont- stond een hysterische volks- woede, er werd gesuggereerd dat een netwerk van hoogge- plaatsten aan het werk was, er vielen slachtoffers en uiteinde- lijk bleek er vrijwel niets aan de hand te zijn geweest, maar dat laatste kreeg geen bekend- heid.

Er is echter een belangrijk verschil met vroeger: homo's en lesbische vrouwen laten nu niet meer over zich lopen en doen een beroep op de gelijk- berechtiging en de bescher- ming tegen het aanzetten tot

haat of het beledigen van min- derheidsgroepen. Als een we- tenschapper als Theo Sandfort zonder enige grond ervan wordt beschuldigd deel uit te maken van een netwerk van kinderverkrachters omdat hij de resultaten van zijn weten- schappelijk onderzoek naar buiten brengt, dan bieden ver- antwoordelijke journalisten hun excuses aan. De rectificatie van 2 Vandaag is inmiddels binnen, die van Panorama en Telegraaf zullen ongetwijfeld ook volgen als het fatsoenlijke media zijn.

Het feit dat verdedigers van het recht op seksuele zelfbe- schikking worden beschuldigd van kinderverkrachting, laat zien dat er heel iets anders aan de hand is dan de bescherming van de belangen van kinderen. Dat wat kinderen is aange- daan, wordt misbruikt om een minderheidsgroep aan te val- len waarover kennelijk nog steeds de meest waanzinnige vooroordelen bestaan. Er zijn blijkbaar in de afgelopen ja- ren onder homohaters veel frustraties opgebouwd, omdat zij hun gevoelens niet meer vrij konden laten gaan. Maar als er een stok kan worden ge- vonden om een hond te slaan, dan wordt hij met beide han- den aangegrepen, hoe belache- lijk de beschuldiging ook is voor iedereen die er met ver- stand naar kijkt.

Wie dacht dat homohaar en boekverbrandingen definitief achter ons lagen, die weet nu

SOS COC

XL NOV

LA SPAINK

Het is triest dat het jubilerende COC aan de rand van een faillissement staat, maar ik kan niet zeggen dat ik er nu zo enorm van opkijk. Wat doet het COC nog, deze dagen? Wanneer heeft de organisatie voor 't laatst iets gezegd dat ertoe doet? Dat is lang geleden, helaas; het COC houdt zich al jaren meer bezig met de eigen organisatie dan met landelijk beleid rond homoseksualiteit of met homozaken. Het is intern een janboel, eigenlijk: aftredende directeuren en voorzitters die hun voortijdige vertrek geheel en al uit privé-omstandigheden verklaren (overwerkt, respectievelijk te drukke andere werkzaamheden), terwijl het voor iedereen die 'het landelijk' enigszins volgde, zonneklaar was dat het persoonlijke hier politiek was. Maar niemand neemt de moeite om aan de rest van de club uiteen te zetten welke verschillen van inzicht of mening ten grondslag liggen aan de soms hevig getroubleerde verhoudingen. En nu weer bestuursleden die pal voor het congres aftreden en zo geen verantwoording meer af kunnen leggen voor wat ze de afgelopen jaren hebben gedaan. Zeker gezien de financieel precaire situatie is zoiets schandelijk, en de afgetreden verhandelen met hun *disappearing act* elke fatsoenlijke discussie over het beleid van de afgelopen jaren. Niet dat ik hen persoonlijk verantwoordelijk houd voor de grote schulden, maar nu is elke discussie over het ontstaan daarvan en over het gevoerde beleid vrijwel onmogelijk geworden. Dat is geen democratie, da's wanorde, desinformatie en chaos, en het belooft weinig goeds dat het congres het bestuur daarvoor niet streng op de vingers heeft getikt.

Tot op zekere hoogte is dat tot daar aan toe. Een organisatie kan inhoudelijk een rommeltje zijn doch *brille* uitstralen, interessante standpunten ventileren en zinnige acties opzetten. Maar het COC lijkt verzand in navelstaanderij. De organisatie lijkt niet eens meer op te merken dat er dingen gaande zijn. Het ergste voorbeeld van de afgelopen weken vond ik wel de hetze die via een aantal media - de TROS, de Panorama en de Telegraaf - werd gevoerd tegen homoseksuelen. In het spoor van de affaire Dutroux meenden deze instanties nu voor eens en altijd duidelijk te moeten maken hoe dat nu zat met kinderporno en kinderprostitutie, en eensgezind wezen zij met de vinger: het waren de homo's die het deden. De TROS voerde in 2 Vandaag de Spartacus - de wijd en zijd vermaarde reisgids voor homoseksuelen, waarin je kunt uitzoeken waar je een leuk ook-zo terrasje kunt vinden in New York en wat de beste gay disco in Barcelona is - op als een reisgids voor pedofielen en wees Theo Sandfort, docent homostudies te Utrecht, aan als een spin in het web der kinderporno. Panorama deed het nog eens dunnetjes over en pal daarop volgde de Telegraaf. Ze wezen erop dat boekhandel Vrolijk verdacht was - verkocht men daar niet de Spartacus? Had men daar niet de Martijn, het clubbladje van de pedofielenvereni-

ging? Vieze, vuile en voze verhalen, waarin herhaaldelijk een absoluut onhoudbaar verband tussen homoseksualiteit en kindermisbruik werd gelegd.

Sandfort en zijn werkgever, de Universiteit van Utrecht, eisten een rectificatie van 2 Vandaag. Die kregen ze, zij het op een zeer benepen manier, maar enfin. Doch het kwaad was al geschied: boekhandel Vrolijk kreeg twee bommeldingen, passanten scholden de medewerkers van de winkel uit voor 'vieze vuile kinderporno-handelaars', vaste klanten belden geschrokken en overstuurd op en SBS6 kwam er binnenvallen met de vraag: 'Zo, dus jullie zijn die homoboekwinkel die in kinderporno doet?'

Theo Sandfort moest onderduiken omdat hij permanent lastig werd gevallen door jan en alleman die hem wilde interviewen over 'zijn connecties'; de Privé belde bij al zijn bureaus aan met de vraag 'of mijnheer Sandfort wel eens jongensbezoek ontving?' Kortom, een uiterst smerige affaire. Je zou verwachten dat het COC daar iets van zou zeggen - dat ze in de gaten hadden dat er hier iets ontoelaatbaars gaande was, dat er sprake was van het aanwakkeren van haat jegens homoseksuelen - maar nee. Het COC zweeg in alle talen die ze tot haar beschikking had. En het is niet de eerste keer dat de organisatie nalatig is: steeds vaker lees ik in de krant dat de Vrienden van de Gaykrant zus zelden, of zo, of een persbericht hadden doen uitgaan; en getuige het succes van hun homohuwelijkscampagne blijkt de Gaykrant een effectievere lobby op gang te kunnen zetten dan het COC, dat toch pretendeert te adviseren over het homobeleid.

Als het COC de huidige perikelen te boven wil komen, is de enige weg die zij kan bewandelen eens goed te gaan praten met anderen. Veel luisteren naar wat andere instanties te melden hebben aan ideeën, plannen en problemen. De kranten weer gaan lezen. Een groep buitenstaanders vragen met hen te willen brainstormen. Zelf gaan rondkijken. En verdorie niet denken dat ze het zelf wel af kunnen, of stomweg om donateurs gaan vragen. En plak in godsnaam een zwarte sticker over die navel. ■

Karin Spaink, 10 oktober 1996

PEDO(HEKSEN)JACHT

(Ingezonden brief)

XL NOV 96

In XL nr. 8 reageert Dieuwertje Huijg nogal verbolgen op de aanwezigheid van de pedogroep Martijn op Roze Zaterdag in Haarlem. Zij vindt dat deze organisatie niet thuis hoort op deze manifestatie. Soms zou je ze gelijk geven, de subsidiegevers die ons korten omdat onze emancipatie 'voltooid' is. Hebben wij immers niet alle energie over om via XL en passant de emancipatie van andere onderdrukte seksuele minderheden te dwarsbomen? Voor mij zijn pedoseksuelen gelijkwaardig aan lesbiennes en homoseksuelen en zijn de overeenkomsten tussen onderdrukte seksuele minderheden belangrijker dan de verschillen. Seksuele oriëntatie is geen bewuste keuze, maar iets dat ons allen overkomt: pedoseksuelen maken zichzelf evenmin 'zo' als wij. Bovendien worden zij op vergelijkbare wijze door een dominante cultuur gedwongen tot een ondergronds bestaan in dubbellevens. Net als vroeger bij ons ontkent de publieke moraal dat zij een dwarsdoorsnede door de bevolking zijn, een grote groep van gewone, latsoenlijke mensen die net als ieder ander graven van misdaden à la Dutroux. De publieke opinie ziet in elke pedo een lid van een obscure minderheid, die zich in verdachte netwerken organiseert, kortom: een latente Dutroux. Net als vroeger bij ons wordt systematisch al hun gedrag gecriminaliseerd en hun aantal geminimaliseerd. Zij worden even achterbaks behandeld als wij jaren geleden. Wij moeten niet meedoen aan deze publieke heksenjacht, die pedo's veroordeelt tot een leven als maatschappelijke paria en celibataire kluisenaar, maar kritisch solidair zijn. Natuurlijk zijn kinderporno en kinderprostitutie taboe, net als elke seksuele penetratie van onrijpe kinderen door rijpe volwassenen. Maar daarom hoeven we pedo's nog niet te verbannen uit de wereld die wij wel voor onszelf opeisen: die van de openbare dialoog en vrijgevochten emancipatie, met alle ruimte voor lichamelijke tederheid, liefde en geluk. Wie meedoet aan deze heksenjacht pleegt evenzeer seksueel geweld als pot(t)enrammers en verkrachters. ■

Roel van Eijsden, Nijmegen

Beste Karin,

Columns roepen op tot een reactie. Ik kan het niet laten om naast jouw bijdrage ook onze stellingname te plaatsen.

Tijdens het afgelopen congres is veel naar voren gekomen. Het landelijk bestuur is zo open mogelijk met de situatie omgegaan. Natuurlijk was de financiële stand van zaken reden om een security-sein te geven, oftewel 'pas op'. Een S.O.S. (sinds de morsesleutel als code niet meer gebruikt wordt, spreekt men van een 'Mayday') is daarentegen niet op zijn plaats.

Het jubilerende COC staat gelukkig niet aan de rand van een faillissement. Wanneer we echter de komende jaren op dezelfde voet doorleven, dan zal inderdaad het financiële einde van het COC nabij zijn.

Op het afgelopen congres is urenlang over het financiële beleid van de vereniging gesproken. Ook op het komende congres zal aan de hand van onder meer het financiële verslag over 1995, de begroting voor 1997 en een voorstel voor een nieuwe financiële en bestuurlijke structuur, over de financiën van gedachten worden gewisseld.

Het aftreden van bestuursleden roept vanzelfsprekend vragen op. Niettemin kunnen er zich situaties voordoen, waarin dergelijke keuzes met reden worden gemaakt. Dergelijke besluiten worden niet lichtvaardig genomen. Voor oordelen hierover moet hetzelfde gelden.

Voor navelstaanderij heeft het COC geen tijd. Het COC houdt zich bezig met plaatselijke, landelijke en internationale zaken rond homoseksualiteit. Van individuele informatievoorziening tot voorlichting op scholen. Van praatgroepen tot salsalessen. En van een coming out-boekje voor meiden tot leerfeesten voor mannen.

Bovendien biedt het COC op dertig plaatsen in het land een uitgaans- en ontmoetingsgelegenheid. Ik kan je aanraden daar eens een kijkje te gaan

nemen. Ik was pas in Nijmegen aanwezig bij het zilveren jubileumfeest, tevens de uitreiking van de Burgemeester Dales-prijs. Heel inspirerend: trotse vrijwilligers en leden die terugkeken op de afgelopen jaren en volop plannen hebben voor de toekomst.

Ook op landelijk niveau worden veel acties ondernomen, en er wordt ook veel bereikt. Afgelopen jaar waren dat activiteiten op het terrein van de relatiewetgeving, homoseksueel (sociaal) ouderschap, de lobby rond het erfrecht, pensioenen en bloeddonorschap.

Internationaal waren dat lobby-activiteiten rondom de vrouwenconferentie in Peking en de Europese Unie. Verder heeft het COC dit jaar een *fact finding*-missie uitgevoerd in Roemenië.

Natuurlijk kan een en ander meer en beter en ook meer zichtbaar voor de buitenwacht. Daar wordt de komende tijd hard aan gewerkt.

Het COC is druk bezig met haar toekomst. Het COC wil de toekomst ondernemen, de buitenwereld binnenvallen. In de nota 'Verlangen en belangen' wordt een voorschot gegeven. Deze nota geeft de contouren voor de toekomst van het COC aan. Ik zal je een exemplaar van deze nota toesturen. Tot slot een reactie op de in jouw ogen gevoerde hetze die via de media tegen homoseksuelen zou worden gevoerd. Wij menen dat niet homoseksualiteit maar pedoseksualiteit de invalshoek is die telkens door de media wordt gekozen. Het COC is een belangenorganisatie voor mensen met lesbische of homoseksuele gevoelens. Het is uitdrukkelijk niet een belangenorganisatie voor mensen met pedoseksuele gevoelens.

Wanneer personen op basis van hun homoseksuele gevoelens worden achtergesteld, zal het COC actie ondernemen. We hebben echter geen aanwijzingen dat dat in deze discussie het geval is. ■

Maria Pronk,

lid van het landelijk bestuur

nekkige kwalen van het COC' de vinger op vele pijnlijke plekken gelegd. Als tv-kijker merk ik dat Henk Krol de spreekbuis is van homo-Nederland en niet het COC.

Verontrust ben ik over de plannen van enkele grotere COC-afdelingen om hun baractiviteiten buiten het COC te laten plaatsvinden. Begrijpelijk ook, want waarom zouden zij hun winst in de bodemloze put van het (onzichtbare) landelijk kantoor storten?

Ik hoop niet dat de COC-leden zich door het naschrift van Maria Pronk weer in laten dutten. Het naschrift zelf laat ook weer eens goed zien hoe het bestuur zijn kop in het zand kan steken. Het COC reageert namelijk niet op de hetze tegen de pedo's, omdat 'het niet een belangen-

organisatie is voor mensen met pedoseksuele gevoelens'. Maar onze belangen staan juist wel op het spel, omdat de media ook insinueren dat homo-mannen zich massaal vergripen aan kinderen. Als dat beeld nog hardnekkiger wordt, kunnen we ons adoptie-recht helemaal wel vergeten. Ik heb geen behoefte aan een naschrift van het bestuur onder mijn brief. Wel roep ik iedereen op om kritische geluiden te laten horen richting het COC. Juist omdat een Nederlandse belangenorganisatie voor homo's nog heel lang nodig blijft.

Sibrand Hofstra, Zwolle

Geacht bestuur

Natuurlijk vraagt een column om een reactie.

Een reactie van lezers, instemmend of afkeurend, bezig of de schouders ophalend. Het verbaast ons echter dat voordat wij als lezers onze reactie kunnen formuleren, dit al 'voor ons' wordt gedaan. Dat gebeurt in een stuk dat in Rotterdam in elk geval reactie oproept. Natuurlijk staat het iedereen vrij zichzelf een schouderklopje te geven. Maar waarom moet het Landelijk Bestuur zich direct indekken tegen in haar ogen onjuiste mededelingen?

Al vaker is signaleerd dat de opstelling van het Landelijk als in de media homoseksualiteit op negatieve wijze in het nieuws komt, afwachtend is. Meestal gebeurt er van alles vanuit Best en blijft het in Amsterdam verbazingwekkend stil. Zo ook ditmaal rond kinderporno en de wijze waarop door een aantal media een directe en negatieve link gelegd wordt naar homoseksualiteit. Over dit soort berichtgeving zou het COC zijn/haar mening moeten geven, als behartiger van de belangen van lesbische vrouwen en homoseksuele mannen. Dat vindt Karin Spaink en met haar meer mensen. Natuurlijk gebruikt een columnist daarvoor wat prikkelende woorden. De reactie van het Landelijk Bestuur laat zien dat het bestuur inhoudelijk niet helemaal op de hoogte is van deze affaire. Verschillende leden uit Rotterdam e.o. en de besturen vinden dat in 'deze (en andere kwesties) onze belangen behartigd moeten worden.

Waar 'La Spaink' toe oproept, namelijk een duidelijk en breed verkondigd standpunt verkondigen als de belangen van homo's en lesbo's in het spel zijn, wordt door het bestuur met een paar zinnen afgedaan in 'ons' blad. Wij hadden liever gezien dat het COC aan de buitenwereld duidelijk had gemaakt dat er grenzen zijn overschreden.

N.V.I.H. COC Rotterdam, Marq Oudshoff, secretaris

POST

Kan het COC wel reageren?

XL DEC 96

Eindelijk een fris en kritisch geluid van ons aller La Spaink in de vorige XL. Onder het kopje 'SOS COC' kritiseert ze onder meer de financiële situatie en de zichtbaarheid van het COC. Omdat XL een verenigingsblad is, krijgt het COC-bestuur blijkbaar direct de gelegenheid onder een artikel of column een relativerende reactie te geven.

Natuurlijk weet ik als COC-vrijwilliger, dat het COC veel goed werk doet. Maar ik wil mijn ogen niet sluiten voor alles wat er mis is. Zo wordt in de Homologie van juli onder de kop 'De hard-

Zakenman legde misbruik vier Amsterdamse kinderen vast

Wereldwijde handel Brit in kinderporno

TEL door Anita Zijlstra
31-10 AMSTERDAM, donderdag

De politie is een internationaal netwerk van pedofielen op het spoor.

Met afschuw heeft het rechtscollege van de Amsterdamse arrondissementrechtbank gisteren tijdens een zes uur durende zitting naar een compilatie gekeken van 120 kinderporno-videobanden, die bij de 54-jarige Chris E. zijn aangetroffen.

Eerdere arrestaties in deze omvangrijke zaak leidden naar het spoor van de in ons land wonende Britse zakenman, bij wie ook containers vol belastend materiaal als foto's, dia's, tijdschriften, boeken, kinderkleding en attributen zijn aangetroffen.

De verdachte, die zegt internationaal in literatuur en wetenschappelijke boeken te

handelen, geeft toe dat een deel van de goederen voor eigen gebruik zijn.

Op de spraakmakende videobanden zijn echter ook opnamen te zien van vier kinderen uit een Amsterdams gezin, waar Chris E. als goede huisvriend jarenlang een kamer huurde. Niet alleen hun verklaringen spreken boekdelen; de videobanden tonen volgens de officier van justitie J. Steenbrink schokkende opnamen van het viertal, dat naar aanleiding van de vondst door de politie is verhoord.

De vier, R.H. (21), A.H. (17) en hun halfbroertjes R.R. (11) en V.R. (9), zijn tussen hun zesde en twaalfde jaar jarenlang seksueel misbruikt door hun innemende huisgenoot. Maar

Chris E. ziet dat anders: „Ik heb hen slechts seksuele en medische voorlichting gegeven, die is uitgegroeid tot liefdevolle seksuele relaties. Het spijt me dat het zo is ontwaard. Ik hield van hen. Ik had gehoopt dat ze ervan genoten.”

Moeder Susan S., die nog geen toestemming heeft gehad videobanden of foto's van haar kinderen te zien, heeft nooit vermoed dat Chris E. het viertal misbruikte. „Het idee dat opnamen van mijn kinderen over de gehele wereld te zien zijn, maakt me gek.”

De raadsman van Chris E., mr. F.H. Koers, maakt een duidelijk onderscheid tussen de video-opnamen van haar kinderen en het overig aangetroffen materiaal. „Het zijn onschuldige beelden van kinderen die samen met mijn cliënt in hun blootje lopen. Vergelijk het met opnamen van een verjaardagsfeestje als goede herinne-

ring aan vervlogen tijden.”

Volgens de officier van justitie is het een pedofiel juist daarom te doen: „Kinderporno is de ultieme vorm van seksueel misbruik. Als de beelden van het kind eenmaal vastliggen, kunnen ze worden verspreid. Want als het kind niet meer jong is, is het niet meer aantrekkelijk!” Hij eiste zes jaar gevangenisstraf.

Zijn vermoeden sluit overigens geheel aan bij de verklaring van de verdachte: „Tot mijn aanhouding heb ik nog een goed contact met hen gehad. We hebben al zeker vijf, zes jaar geen seksuele relatie met elkaar.”

Uitspraak op 13 november.

PAR 25-11

Barbertje moet hangen

DUTROUX EIST nog elke week slachtoffers. Terwijl de man zelf in de gevangenis in isolement wordt gehouden en daar tientallen verliefde brieven ontvangt van vrouwen die hem ten huwelijk vragen - hij lijkt godbetere wel een nieuw type popster - worden er, onder verwijzing naar onduidelijke details en zonder enig substantieel bewijs, her en der instanties en personen beschuldigd van handel in kinderen of de distributie van kinderporno. Pedofielen worden, zonder nog enig onderscheid te maken, en masse veroordeeld als ziek en misdadig.

In de ogen van het publiek lijkt er geen verschil meer te bestaan tussen verliefd zijn op een kind en het misbruiken of vermoorden van een kind. En telkens weer priemt de beschuldigende vinger in de richting van homoseksuelen - daar zou de grootste groep daders zich ophouden. Een beschuldiging die zacht gezegd curieus is, want het netwerk waarin Dutroux de spin lijkt te zijn geweest, was uitsluitend op heteroseksuelen gericht: op middelbare mannen die jonge tot zeer jonge meisjes voor seks gebruiken, en de man zelf was allesbehalve homoseksueel.

In Nederland heeft de Privé de fakkel overgenomen van Panorama en Twet Vandaag: weer wordt de Spartacus, een informatieve en hoogst onschuldige reisgids voor homoseksuelen, in een kwalijk daglicht gesteld. De reisgids zou dienen als wegwijzer in kinderpornoland, beweerde Privé deze week. Die beschuldiging is al meermaals in rechtszaken weerlegd en ik hoop van harte dat de uitgever van de Spartacus nu ook in Nederland een rechtszaak aanspant wegens laster. En telkens weer wordt de homoboekhandel Vrolijk als enige genoemd als verkooppunt

van de Spartacus: terwijl de betreffende gids in alle betere boekhandels ligt.

Het wedervaren van vice-premier Di Rupo is echter ongeëvenaard. Di Rupo is door zijn bliksemcarrière, zijn flamboyantie en zijn fleurige strikjes op sommige plekken weerstand heeft opgeroepen. 'Wrevel' noemde NRC Handelsblad dat tuttig. Maar niet alleen z'n strikjes stonden ter discussie. Di Rupo is homoseksueel en heeft daar nooit zo'n geheim van gemaakt; dat hij na de kabinetsvergaderingen regelmatig het uitgaansleven indook, is vrij algemeen bekend.

Begin deze week schreven de kranten dat Di Rupo z'n vertier ook bij jongens zou hebben gezocht en dat hij verdacht werd van kindermisbruik. De commotie was enorm. Een lid van het kabinet kan uitsluitend verhoord worden wanneer zijn of haar ministeriële onschendbaarheid is opgeschort; de instantie die dat doet is de Kamer. De facto betekent dit dat het parlement het dossier bestudeert en bespreekt. Dat zal deze week gebeuren.

Als het parlement het dossier ernstig genoeg acht, stelt het Di Rupo in staat van beschuldiging en maakt het zijn onschendbaarheid nietig. Pas dan kan hij verhoord worden door justitie, in dit geval het Hof van Cassatie. Maar die intrekking van de onschendbaarheid heeft op zichzelf al staatsrechtelijke gevolgen: meestal betekent het

dat de minister in kwestie wordt afgezet, dan wel een beleefd verzoek krijgt uit eigen beweging af te treden. Met andere woorden: wie met zo'n beschuldiging te maken krijgt, wordt tweemaal berecht.

In België kan niemand het zich nog permitteren verhalen over kinderporno-netwerken op hoog niveau te negeren; daarvoor is er al te veel gebeurd en te weinig opgehelderd. Di Rupo is derhalve, ongeacht de uitslag van het debat volgende week, nu al ernstig beschadigd en het is de vraag of zijn partij hem kan handhaven. Di Rupo, eerder nog bestempeld tot de 'dieu' van de Waalse socialisten, is besmet geraakt en in de ogen van sommigen al lang tot 'diable' verworpen.

Doch later diezelfde week bleek dat de verdenking tegen Di Rupo gestoeld was op slechts één enkele getuigenis, die bovendien afkomstig was van een notoire fantast. De aangever heeft talloze versies van zijn verhaal verteld, die onderling in tegenspraak zijn.

Wat is dat voor een onzin? Sinds wanneer is één beschuldiging voldoende om iemand tot verdachte te maken? Bij mijn weten zit daar nog altijd een stap tussen, namelijk die van onderzoek: de fase waarin justitie de betrouwbaarheid van de getuige onderzoekt en nagaat hoe gegrond de klacht is vooraleer er publieke verdenkingen worden geuit. Het vervallen van die tussenfase, plus

het ontbreken van elke vorm van terughoudendheid bij de pers in de berichtgeving over deze beschuldiging, doet me geloven dat in de discussie over kinderporno en kindermisbruik de vraag naar onderzoek is verworden tot het napraten van de kliklijn.

Barbertje moet hangen. Is er nog een gek in de zaal die een verhaal over Di Rupo weet? In het Brusselse roddelcircuit viel z'n naam al langer in verband met betrekkingen tot jonge jongens, meldde de kranten naief. Dat haal je de koekoek. Zulke verhalen hoor je namelijk altijd waar het homo's betreft. Niet per se omdat het waar is - integendeel. Maar omdat de volksmond vrijwel per definitie meent dat 'ze' aan 'onze' kinderen zitten. In Nederland deed exact datzelfde argument opdag, toen het ging over de vraag of scholen onderwijzers mochten weggeren op grond van homoseksualiteit.

Marie Botte, een in zowel Frankrijk als België beroemd strijdster tegen kindermisbruik, krijgt het onderwijzen benauid. "We verkeren in een klimaat van verklikkerij, waarin iedereen de ander beschuldigt: de buurman, of ingeval van een scheiding zijn partner. Om persoonlijk wraak te nemen grijpt men naar dergelijke zware beschuldigingen. Ik begin er bang van te worden."

Nu ze tot kalmte maant, wordt Marie Botte er tot haar schrik van beticht dat ze gas terugneemt 'om de homoseksuelen te beschermen'. Die hebben het in de ogen van het volk immers gedaan.

"Ze halen alles door elkaar," meent Botte. Naar haar zeggen weet menig beller helemaal niet dat er helemaal geen verband bestaat tussen homoseksualiteit en pedofilie. Noch tussen pedofilie en kindermisbruik. Dat vergat Botte nog te melden.

KARIN SPANK

Aanhouding in zaak-Dutroux

NEUFCHATEAU - De politie heeft in de zaak-Dutroux een nieuwe aanhouding verricht. Het gaat om een gewezen lid van de Bijzondere Opsporingsbrigade (BOB), een politie-onderdeel in België. De verdachte, de rijkswachter Gérard Vannesse, is afkomstig uit Dinant. Onderzoeksrechter Jean-Marc Connerotte van Neufchâteau had het aanklagingsbevel uitgevaardigd. Het is de dertiende aanhouding in de zaak-Dutroux. Vannesse wordt beschuldigd van deelname aan handel in drugs (5000 KTC-pillen). Hij werd op 11 september al aan de land gevoeld. Na een langdurige ondervraging was hij weer op vrije voeten gesteld. *NVM 1-10*

Verdachte vrijgelaten

NEUFCHATEAU - De raadkamer van Neufchâteau heeft gistermiddag de invrijheidstelling bevolen van Gérard Vannesse, die verdacht wordt van drugs-handel en autozwendel en die banden zou hebben met Marc Dutroux. De voorlopige hechtenis van Dutroux zelf is verlengd, net als die van Michel Liévre. Ook Michèle Martin (de ex-vrouw van Dutroux) en Anne Bouty (de ex-echtgenote van Dutroux) medeverdachte Jean-Michel Nihoul kunnen volgens de raadkamer worden vrijgelaten. Maar ze blijven nog in hechtenis, omdat het parket beroep heeft aangekend tegen hun vrijlating. *NVM 1-10*

Opgravingen in mijnschacht in zaak-Dutroux

BRUSSEL, 7 OKT. Op aanwijzing van Marc Dutroux, hoofdverdachte in de Belgische zedenzaak, is de politie dit weekeinde opgravingen begonnen in een verlaten en ernstig vervallen mijnschacht in Jumet. Daar zou volgens Dutroux „iets interessants” te vinden zijn. Twee keer eerder heeft Dutroux een dergelijke vage aanwijzing gegeven. Eerst werden toen de dode lichamen van de meisjes Julie en Mélissa de tuin bij Dutroux' huis in Sarla-Buissière. Later vond de politie de lijken van An en Eefje, in een loods bij het huis van Bernard Weinstein, Dutroux' medeplichtige die eveneens door hem bleek te zijn vermoord. Weinstein's huis staat in Jumet, in de buurt van de mijn waar nu gezocht wordt. Het onderzoek gaat volgens de politie nog zeker een week duren. De Belgische premier, Jean-Luc Dehaene, heeft zondag op de Belgische televisie mogelijke sancties aangekondigd tegen leiders van het onderzoek naar de verdwenen Belgische kinderen, als uit het 'onderzoek naar het onderzoek' blijkt dat er ernstige fouten zijn gemaakt. Ook beloofde de premier hervormingen van het traag werkende en door corruptie in opspraak geraakte justitie-apparaat. (AFP, ANP)

Procureur eist vertrek rechter Dutroux-zaak

VK
BRUSSEL 10-10

De gevierde onderzoeksrechter van Neufchâteau, Jean-Marc Connerotte, dreigt van de zaak-Dutroux te worden afgehaald. Connerotte, die door zijn successen in de kinderporno-affaire op handen wordt gedragen door het Belgische publiek, woonde vorige maand een benefietavond bij van de ouders van vermiste kinderen. Daarmee heeft hij blij gegeven van partijdigheid in het onderzoek.

Procureur-generaal Eliane Liekendael verzocht het Hof van Cassatie woensdag 'met de dood in het hart' om het onderzoek naar de bende van Dutroux uit handen te nemen van onderzoeksrechter Connerotte.

Zij schaarde zich daarmee aan de zijde van de advocaten van Marc Dutroux en de Brusselse 'zakenman' Michel Nihoul. Die hebben het vertrek van Connerotte geëist vanwege een 'gewettigde verdenking' van partijdigheid.

Het Hof van Cassatie moet maandag zijn oordeel vellen. Juristen verwachten dat het hoogste rechtscollege in het land niet anders kan dan het advies van procureur-generaal Liekendael opvolgen. Want volgens

de regels van de rechtspraak moeten magistraten elke schijn van partijdigheid vermijden.

Alleen een 'creatieve oplossing' kan Connerotte nog redden. Premier Dehaene wees eerder al op die uitwijkmogelijkheid. Maar procureur-generaal Liekendael heeft na ampel beraad geen creatieve oplossing weten te bedenken voor dit probleem.

Druk op populaire magistraat leidt tot protestgolf

'Het spijt me, maar de wet schrijft ontlasting voor', zo verwoorde Liekendael gisteren haar vordering. 'Zoals een ieder hebben de gebeurtenissen van deze zomer ons diep geschokt en bloedt ons hart bij deze drama's. Maar deze overwegingen zijn hier niet van tel. Dit gerechtshof moet enkel waken over de correcte toepassing van het recht.'

De dreigende ontheffing van Connerotte heeft in België een

storm van verontwaardiging veroorzaakt. Paul Marchal, vader van de vermoorde Limburgse tiener, riep geëmotioneerd uit: 'Als dit gebeurt, dan gaat het hele land op zijn kop staan.' Hij kondigde massaal protest aan.

Connerotte ging op 21 september in de fout, toen hij in Bertrix een benefietavond bijwoonde waarop ook de bevrijde meisjes Sabine Dar-denne en Laetitia Delhez aanwezig waren. Het tweetal werd in augustus bevrijd uit het 'gruwelhuis' van Marc Dutroux in Marcinelle.

De onderzoeksrechter nuttigde op de bewuste avond een bord spaghetti en nam een vulpen in ontvangst, als dank voor zijn inzet bij de speurtocht naar de ontvoerde meisjes. Een ernstige misstap, menen de advocaten van Dutroux en Nihoul. Want de onderzoeksrechter moet afstand bewaren tegenover alle partijen in het onderzoek.

De advocaat van Dutroux, Julien Pierre, toonde zich gisteren tevreden met de vordering van procureur-generaal Liekendael. Maar hij waakte voor elke vorm van uitbundigheid en maakte zich snel uit de voeten.

Veel omstanders binnen en buiten het Paleis van Justitie spuwden volop hun gal over de 'advocaat van de duivel', zoals Pierre in de volksmond wordt genoemd.

Onderzoek 'Dutroux' dreigt te ontsporen

NVM 10-10

BRUSSEL - België houdt, twee maanden nadat de zedenzaak-Dutroux het land overrompelde, opnieuw de adem in. Onlangs bedekte oproepen van premier Dehaene en andere vooraanstaande politici om naar 'creatieve oplossingen' te zoeken, dreigt het parket van Neufchâteau het onderzoek naar de bende-Dutroux kwijt te raken. Daarmee zou een nieuwe zwarte bladzijde worden toegevoegd aan België's recente justitieschiedenis, waarbij onderzoeksrechters die succes boeken, vroeg of laat van hun taken worden ontheven.

Ditmaal zijn - anders dan bij het slepende onderzoek naar de Bende van Nijvel en de moord op de Waalse socialistenleider Cools - geen duistere politieke krachten aan het werk, maar lijkt onderzoeksrechter Connerotte zijn eigen glazen te hebben ingegooid. Twee weken geleden verzochten Connerotte en procureur Bourlet een 'spaghetti-party' ter ere van de door Dutroux ontvoerde en later weer bevrijde meisjes Sabine Daerden en Laetitia Delhez. Connerotte liet zich de spaghetti goed smaken, stak een Parker-pen op zak en nam een bosje bloemen mee voor zijn echtgenote.

Door het feestje bij te wonen, zou de procureur hebben willen demonstreren dat het gerecht in België ook een menselijk gezicht kan tonen. Maar volgens de advocaten van Dutroux en de tweede hoofdverdachte, Nihoul, heeft Connerotte zijn onpartijdigheid laten varen. Onmiddellijk eisten zij bij het Hof van Cassatie dat een andere rechter het onderzoek gaat leiden. Gisteren moest de procu-

De advocaten van Dutroux en medeverdachte Nihoul eisen dat onderzoeksrechter Connerotte niet langer het onderzoek mag leiden in de Belgische zedenzaak. Zij trekken de onpartijdigheid van de rechter in twi-fel. Het bijwonen van een feestje ter ere van de bevrijding van twee meisjes wordt hem kwalijk genomen.

reus-generaal van het Hof 'met de dood in het hart' verklaren dat Connerotte volgens de letter van de wet inderdaad zijn boekje te buiten is gegaan. Omdat een onderzoeksrechter ook de feiten ten gunste van de klaagden actief moet laten verzamelen, staat of valt het onderzoek bij zijn onafhankelijkheid, aldus procureur-generaal Liekendael: "De wet laat in dit geval geen ruimte voor twijfel." Ook procureur Bourlet zou dan van de zaak-Dutroux moeten worden afgehaald.

Het 'wraken' van Connerotte zou dramatische gevolgen kunnen hebben voor het toch al geschokte vertrouwen van de Belgische burgers in het justitie-apparaat. De afgelopen weken hebben de Belgische vorst, minister-president Dehaene en minister De Clerck (Justitie) er op aangedrongen dat het onderzoek bij Neufchâteau blijft en ditmaal 'tot op het bot' wordt doorgevoerd. Aangezien Connerotte en Bourlet momenteel juist nagaan in hoeverre de bende-Dutroux bescherming genoot van hogerhand, zou het opzij schuiven van dit duo een op zijn minst ongelukkige indruk maken.

Actie voor onderzoeker in Belgische zedenzaak

NEUFCHATEAU Ruim 125 duizend Belgen hebben in nog geen week tijd hun handtekening gezet onder een petitie om onderzoeksrechter Connerotte niet van de zaak-Dutroux te halen. Het Hof van Cassatie in Brussel beslist woensdag over een verzoek om Connerotte niet langer met het onderzoek te belasten. De advocaten van Nihoul, één van de verdachten, dienden vorige week een klacht in tegen de onderzoeksrechter, omdat hij een benefietavond voor vermiste kinderen had bijgevoond. Daarom zou Connerotte zijn onpartijdigheid hebben verloren. (ANP) *VK 9-10*

GVA 10.10.90

BRUSSEL - Meer dan twee miljoen handtekeningen heeft de vzw Marc en Corine, de Waalse tegenhanger van het Hulpfonds voor Ontvoerde en Vermiste Kinderen, verzameld sedert de ontdekking van de lichamen van Julie en Mélissa. De kar met petitie werd gistermorgen afgegeven bij het parlement.

De ondertekenaars dringen er bij de politici op aan maatregelen te nemen opdat het samenvoegen van straffen voor seksuele delinquenten in de toekomst niet meer mogelijk zou zijn. "Er moet ook worden gewerkt aan de heropvoeding van seksuele misdadigers", zegt ondervoorzitter Jean-Pierre Malmendier van de vzw Marc en Corine.

"Nu groeien jonge delinquenten bij gebrek aan begeleiding vaak uit tot monsters. En de minderheid van misdadigers die niet voor heropvoeding in aanmerking komen, moeten definitief uit de samenleving worden verwijderd."

Kar handtekeningen voor strenge straffen seksuele delinquenten

Dehaene pleit voor straffen falende politie in zedenzaak

VK 7-10
ANP BRUSSEL/JUMET

Sancties tegen degenen die leiding gaven aan het slecht verlopen politie- en justitie-onderzoek naar de verdwenen Belgische kinderen zullen niet uitblijven. Dat heeft de Belgische premier Dehaene zondag verklaard in een programma van de BRT-tv. Dehaene wil echter eerst de resultaten van het 'onderzoek naar het onderzoek' afwachten. Die resultaten verwacht de premier niet 'van dag op nacht'.

Ook de hervorming van het bureaucratische justitieel apparaat zal nog even op zich laten wachten. Vooral de ouders van verdwenen kinderen dringen aan op een snelle hervorming van het logge apparaat. Tevens moet er een eind komen aan de strijd tussen gerechtelijke politie en rijkswacht. 'We moeten echter ook de moed hebben te zeggen dat die hervormingen tijd nodig hebben', aldus de Dehaene.

In het Waalse Jumet begonnen rijkswacht en burgerbescherming zaterdag aan een nieuwe zoektocht naar mogelijke slachtoffers van de bende-Dutroux. Met de hulp van vier speleologen werd een al bijna

twintig jaar verlaten mijnschacht onderzocht.

Marc Dutroux en zijn ex-vrouw Michèle Martin hadden vrijdagavond ter plaatse verklaard dat zich in de oude mijn 'zaken bevinden die de politie zullen interesseren'. Zondagavond was echter nog geen nieuw spoor gevonden. De mijn bevindt zich vlakbij het huis waar de lichamen van de meisjes An en Eefje zijn aangetroffen.

Het nieuwe onderzoek in Jumet kan zeker een week in beslag nemen, verklaarde een woordvoerder van de rijkswacht. De werkzaamheden worden gehinderd door zuurstofgebrek in de mijnschacht. Wel is duidelijk dat de speurders gericht zoeken naar de lichamen van mogelijk niet ontdekte slachtoffers.

In Neufchâteau hebben zaterdagmiddag vijfhonderd burgers hun steun betuigd aan procureur Bourlet en onderzoeksrechter Connerotte. Zij moedigden de twee leiders van het onderzoek in de zaak-Dutroux aan tot op de bodem te gaan.

Een groep Nederlandse motorrijders heeft zaterdag in Hasselt een steunbetuiging overhandigd aan de vader van het door Dutroux vermoorde meisje An Marchal.

Bourlet ontkent bestaan namenlijst pornovideo's

AC 12/10
Van onze redactie buitenland

BRUSSEL - De Belgische officier van justitie Michel Bourlet, belast met het zeden-schandaal, ontkent berichten dat hij een lijst met namen van vooraanstaande Belgische zakenmannen en politici heeft overhandigd aan het Hof van Cassatie in Brussel. Volgens de Vlaamse krant De Morgen zouden deze personen zijn te zien op kinderpornovideo's van hoofdverdachte Marc Dutroux.

Kort na de eerste ontdekkingen in de zaak-Dutroux zei Bourlet dat diverse bekende personen waren te zien op pornovideo's. Dutroux was zelf ook te zien op de opnamen, terwijl hij kinderen dwong tot seksuele activiteiten. De video's droegen de namen van bekende films. Na enkele minuten met gevreesde beelden was de

banden vervolgens kinderporno te zien.

Bourlet zei na de ontdekking van die video's dat hij alle personen die op de banden voorkomen wil aanpakken, 'als men mij mijn gang laat gaan'. Die uitspraak zorgde voor grote opschudding, omdat de officier van justitie met de opmerking zou suggereren dat hij openlijk wordt tegengewerkt.

Na deze uitspraak heeft Bourlet de publiciteit verder zorgvuldig gemedend. Gisteren liet hij opnieuw van zich horen, nadat De Morgen gemeld had dat hij een lijst met namen had ingeleverd bij het Hof van Cassatie. Ook spreekt hij het bericht in De Morgen tegen dat in België al 25 jaar een netwerk van kinderpornohandelaren actief is. Aan dit netwerk zouden verschillende Belgen uit gegoede milieu's hebben deelgenomen.

Populaire onderzoeksrechter Connerotte wordt wellicht van zaak-Dutroux ontheven

Hof staat voor dilemma in zedenzaak

de Volkskrant

Rechtsstaat 15-10

Van onze correspondent
Peter de Graaf

BRUSSEL

Heel België houdt de adem in en het Hof van Cassatie in Brussel staat voor een verscheurend dilemma: moet Jean-Marc Connerotte worden ontheven van het onderzoek naar de verdwenen en vermoorde meisjes in de zaak-Dutroux, of kan de gevierde onderzoeksrechter van Neufchâteau doorgaan?

In het eerste geval dreigt een volksoptocht. Want Connerotte, de man die de bende van Dutroux ontmaskerde, wordt op handen gedragen door de Belgen. Hij wordt, samen met procureur Michel Bourlet, beschouwd als een heilige te midden van corruptie of in ieder geval incapabele collega's.

In het tweede geval dreigt het gevaar dat Marc Dutroux straks moet worden vrijgesproken wegens een procedurefout. Want Connerotte heeft zich de 'wettige verdenking' van partijdigheid op de hals gehaald. Als de onderzoeksrechter de zaak blijft behandelen, verschaft dat de advocaat van Dutroux een droomkans zijn cliënt vrij te pleiten. Hij kan het proces naar zijn hand zetten met het argument dat de bewijzen tegen Dutroux op onrechtmatige wijze zijn verkregen.

De onderzoeksrechter heeft zijn neutraliteit op het spel gezet door

vroegere maand een benefietavond voor de bevrijde meisjes Sabine en Laetitia bij te wonen, daar een bord spaghetti te eten en een vulpen in ontvangst te nemen.

Op straat hebben de meeste Belgen hun oordeel al klaar. Als het Hof van Cassatie maandag beslist dat Connerotte niet verder mag speuren naar slachtoffers en mededaders van de bende van Dutroux, dan is dat hét bewijs dat 'hooggeplaatste personen' de zaak in de doofpot proberen te stoppen.

Ook dat zou niet voor het eerst zijn. Die verdenking bestaat bijvoorbeeld ook in het onderzoek naar de Bende van Nijvel of de moord op Cools.

De verhitte stemming onder de bevolking wordt aangewakkerd door berichten dat het gerecht van Neufchâteau over een lijst met namen beschikt van 'vooraanstaande figuren uit justitie, het zakenleven en de politiek' die in het kinderpornonetwerk hebben meegedraaid. Justitie optkent die berichten met klem.

Maar net als senator Anne-Marie Lizin (Parti Socialiste) vraagt iedereen zich af waarom na de eerste golf van arrestaties in de zaak-Dutroux zo weinig mensen meer zijn opgepakt. Justitie heeft naar verluidt honderden video's bekeken waarop volwassenen sex met kinderen bedrievan. Maar over de inhoud

zwingen de speurders.

'Als er niets op de videobanden van Marc Dutroux staat, dan moeten men dat zeggen. En als er inderdaad volwassenen op staan, laat men dat dan tonen', aldus Lizin. Zij vreest dat het misschien al te laat is om het hele pedofilie-netwerk van Dutroux op te rollen. Mededaders en afnemers zijn zich waarschijnlijk al lang aan het 'reorganiseren' om uit handen van justitie te blijven.

Onder de bevolking is het wantrouwen tegen justitie tot grote hoogte gestegen door de reeks blunders in zowel de zaak-Dutroux als de zaak-Cools. Alleen in Connerotte en Bourlet hebben de Belgen nog vertrouwen.

Bourlet heeft het wantrouwen jegens het gezag nog versterkt door een maand geleden te verkondigen alle volwassen personen te vervolgen die op de pornovideo's van Dutroux voorkomen 'als men mij mijn gang laat gaan'. Die opmerkelijke toevoeging werd door velen opgevat als waarschuwing voor een nieuwe doofpot-operatie.

Minister van Justitie Stefaan de Clerck heeft de magistraten in Neufchâteau alle steun en middelen toegezegd om verder te speuren. Maar ook hij zal zich moeten schikken in het oordeel van het hof. Als dat oordeelt dat Connerotte buiten zijn boekje is gegaan, staat de politiek machteloos.

hogere straf voor zijn cliënt zou kunnen leiden. Maar dit is niet te vergelijken met een onderzoeksrechter die buiten diensttijd deelt in algemene vreugde over de behouden terugkeer van althans twee kinderen in een afschuwelijk drama.

NATUURLIJK HEEFT de verdediging — juist van iemand die als een monster wordt beschouwd, zoals Dutroux — de dure plicht op iedere slak zout te leggen. Dat bordje spaghetti stond echter zichtbaar los van enigerlei concrete onderzoekshandeling. Op deze handelingen kan altijd worden teruggekomen bij de eigenlijke berechting. Deze is doorslaggevend, zo blijkt uit Straatsburgse beslissingen over politiek geladen zaken. Het is trouwens gevestigde jurisprudentie dat een strafrechtelijke procedure in zijn geheel dient te worden gezien. Van belang is met name of een omstrede veroordeling serieus in hoger beroep kan worden getoetst. En hier gaat het nog slechts om een vooronderzoek.

Dat een bord spaghetti zoveel juridische ophef veroorzaakt, getuigt niet van een gezond zelfvertrouwen van de Belgische justitie. Dit draagt alleen maar bij aan het bange vermoeden dat „le petit juge” weg moet omdat hij te lastig wordt. De demonstraties van het afgelopen weekeinde zijn wat dit betreft veelzeggend. Tegelijk dreigt een uitbarsting van „gesundenes Volksempfinden” achteraf aan de geste van Connerotte veel meer betekenis te geven dan de magistrat zelf ooit bedoeld zal hebben.

De schijn des kwaads heeft vele vormen. De enige oplossing is de hand te houden aan de reguliere procedure, te laten zien dat recht wordt gedaan en vooral het hoofd koel te houden.

mingmakerij tegen een verdachte is dat volgens de Straatsburgse rechtspraak een reden de zaak te verwijzen naar een ander district. Daarom hadden de advocaten van Dutroux ook gevraagd. Dit weigerde het Hof van Cassatie echter gezien het gevaar van vertraging in het onderzoek en vanwege de hoeveelheid mensen en middelen die in Neufchâteau al zijn ingezet.

De uitspraak van het Hof van cassatie is betiteld als een „typisch Belgisch compromis”. Vis noch vlees dus. Het Europese Hof in Straatsburg zit er ook mee, getuige het vonnis van 1982: „Wat in deze gevallen op het spel staat is het vertrouwen dat de gerechten in een democratische samenleving moeten inboezemen in het publiek en bovenal in de verdachte.” Dat deze dubbele taakstelling innerlijk kan botsen, blijkt wel uit de zaak-Dutroux.

een geschenk aanneemt. De veelbesproken spaghetti-maaltijd was georganiseerd door een organisatie die door Connerotte was toegelaten als burgerlijke partij in de strafzaak tegen Dutroux.

Deze laatste omstandigheid maakt het Connerotte volgens het Hof onmogelijk de zaak verder te behandelen „zonder bij de andere partijen, meer bepaald de verdachte, en bij derden verdenking te wekken”. Volgens het Europese hof voor de mensenrechten wordt de onpartijdigheid van de rechter verondersteld aanwezig te zijn, totdat het tegendeel blijkt.

Naast het persoonlijke gedrag van de rechter kan „zelfs de schijn een zekere betekenis hebben”, voegde het Europese hof daar in 1982 aan toe. Het waarschuwde bij die gelegenheid echter ook dat het standpunt van de verdachte — waar het Belgische Hof zo nadrukkelijk naar verwijst — „belangrijk is maar niet doorslaggevend”.

Indien er sprake is van stem-

De schijn des kwaads

NRC 14-10

EEN BORD SPAGHETTI — en een vulpen — vormen in België de ingrediënten van een dreigende justitiële en politieke vertrouwenscrisis. De onderzoeksrechter in de affaire-Dutroux heeft deelgenomen aan een spaghettimaaltijd ter gelegenheid van de behouden terugkeer van twee ontvoerde meisjes en hij heeft bij die gelegenheid een vulpen in ontvangst genomen. Vooral dat laatste was natuurlijk niet handig. Deze manifestatie is in elk geval aangegrepen door de verdediging om te eisen dat de rechter wegens bevangenheid van de zaak wordt afgehaald. De beslissing van het hoogste Belgische gerechtshof over deze vordering werd vandaag verwacht.

De spanning is met name het afgelopen weekeinde fiks opgelopen. Volgens de vox populi dient het terugroepen van onderzoeksrechter Connerotte alleen maar de doofpot. Dat pikt men niet, getuige manifestaties tot op de imposante stoepen van het Brusselse paleis van Justitie. Juristen waarschuwen met veel misbaar dat handhaving van de onderzoeksrechter de verdedigers van Dutroux een ongedacht opstapje verschaft om de hele zaak te doen stranden op een vormfout. Zo niet in België zelf dan toch uiteindelijk bij het Europese Hof voor de mensenrechten in Straatsburg.

België is daar in de jaren zestig al eens op het matje geroepen wegens partijdigheid van de rechter. Het ging toen om de voorzitter van een hof van beroep die zo verontwaardigd was geworden over het betoog van een raadsman, dat hij waarschuwde dat dit, als hij zo doorging, wel eens tot een

Belangen verdachte en publiek botsen

NRC 15-10

Door onze redacteur
F. KUITENBROUWER

„De onpartijdigheid van de rechter is een fundamentele regel van de rechterlijke inrichting.” Dat zegt het Belgische Hof van Cassatie bij de motivering van de beslissing onderzoeksrechter Connerotte van de zaak-Dutroux af te halen. Het belang van dit uitgangspunt voor een eerlijk proces wordt kracht bijgezet door het Europees verdrag voor de mensenrechten. De mogelijkheid van een klacht op grond van dit verdrag bij het in Straatsburg gevestigde Hof voor de mensenrechten kan zijn effect moeilijk hebben gemist.

In zijn beslissing vermeldt het Belgische Hof van Cassatie het Europees verdrag overigens niet met zoveel woorden. Het houdt het bij artikel 828 van het Gerechtelijk Wetboek over de wraak van rechters. Een van de gronden is dat een rechter zich door een der partijen op haar kosten laat ontvangen of van haar

Onderzoek pedofilie-netwerken niet verloren voor Connerotte

GVA 16-10-96

BRUSSEL - Onderzoeksrechter Jean-Marc Connerotte tot nationaal magistraat voor kinderprostitutie, -handel, en porno benoemen, kan niet omdat hij wettelijk niet in aanmerking komt. Hij voldoet niet aan de criteria. CVP-voorzitter Marc Van Peel en VLD-senator Hugo Coveliers hadden dat voorgesteld. Maar Connerotte in Neufchâteau laten voortwerken op het dossier van het 15 jaar oude pedofilienetwerk is waarschijnlijk wel mogelijk.

Dat heeft justitieminister Stefaan De Clerck laten verstaan in het radiomagazine Voor de Dag. Het arrest van Cassatie handelt slechts over twee specifieke dossiers: de verdwenen meisjes en de auto-zwandel. Maar het ruimere pedofilie-onderzoek waartoe Connerotte vrijdag de hulp van de bevolking inriep, kadert daar niet in. De Clerck zei in dit verband letterlijk 'dat het wantrouwen in Connerotte blijft'.

WAT PRECIES heeft het Belgische Hof van Cassatie ertoe bewogen onderzoeksrechter Connerotte van de zaak Dutroux af te halen? Veel Belgen menen het antwoord te weten. Ze denken dat het hooggeplaatste functionarissen die iets te verbergen hebben bang te moede werd.

De afkeuring en woede die het besluit van het Hof van Cassatie in de Belgische publieke opinie ten deel vallen, passen in een sfeer van intens wantrouwen jegens 'de politiek', politie en justitie. Sinds de arrestatie van Marc Dutroux en de nieuwe ontwikkelingen in de zaak Cools heeft dat wantrouwen zich als een olievlek door heel België verspreid.

Dat is te begrijpen, want in beide zaken had de Belgische justitie het flink laten afweten. Dutroux was voortijdig vrijgekomen en kon geruime tijd zijn activiteiten ongehinderd voortzetten. Het onderzoek naar de moord op de vroegere Waalse socialistenleider André Cools was vastgelopen.

In beide sterk tot de verbeelding sprekende zaken kwam pas schot nadat procureur des konings Bourlet en onderzoeksrechter Connerotte uit Neufchâteau zich erover hadden ontfemd. Het is logisch dat die twee magistraten populair werden en even logisch dat het van Connerotte afnemen van het dossier Dutroux de vraag oproept: wat zit daar achter?

Niettemin dient serieus rekening te worden gehouden met de mogelijkheid dat er niets achter zit. Althans niets anders dan de overwegingen die door het Hof van Cassatie zijn aangevoerd, te weten dat Connerotte de schijn van partijdigheid heeft gewekt. Dat heeft hij volgens België's hoogste rechters gedaan door aan te zitten bij een benefiet-diner voor de slachtoffertjes van Dutroux en bij die gelegenheid een vulpen als cadeau te accepteren.

Dat klinkt niet bepaald als een doodzonde, maar het is een feit dat het Belgische wetboek dit met zoveel woorden verbiedt. De advocaten van Dutroux hebben een beroep gedaan op het betreffende wetsartikel ('elke rechter die zich door een der partijen laat ontvangen of een cadeau uit handen van die partij accepteert, moet van die zaak worden ontheven'). Het Hof van Cassatie heeft zich aan de letter van de wet gehouden en daar valt niets op af te dingen.

Het aanzien van de rechtsstaat lijdt schade als belangrijke zaken onopgehelderd blijven door laksheid, incompetentie of erger. Een rechtsstaat kan zich evenmin permitteren op het kompas van de publieke opinie te varen. Een rechter moet geen volksheld willen zijn. Het is te hopen dat het onderzoek in de zaak-Dutroux met energie wordt voortgezet en dat België zich niet door woede en hysterie laat meeslepen.

Tenslotte wil De Clerck met de magistratuur overleg plegen over het misbruik van juridische spitsvondigheden die het onderzoek of de procedure overhoop halen. Wanneer een rechter vaststelt dat een advocaat bewust misbruik maakt van bepaalde rechtsregels, dan moet hij daartegen kunnen optreden, aldus De Clerck.

P.G.

Woede om besluit Hof in zedenzaak Stakingen België na afzetten rechter

Door onze correspondent
BRUSSEL, 15 OKT. In België zijn spontane stakingen uitgebroken uit protest tegen het besluit van het Hof van Cassatie om onderzoeksrechter Jean-Marc Connerotte het onderzoek naar kinderontvoerder Marc Dutroux te ontnemen.

De chauffeurs van de Waalse busmaatschappij TEC zijn vandaag niet uitgereden. Het spoorwegpersoneel in Brussel, Luik en enkele andere Waalse steden onderbrak het werk voor een half uur. In Nijvel trokken buschauffeurs op naar het justitiepaleis. Werknemers van autofabrikant Volkswagen gingen gisteravond al in staking en trokken vanmorgen naar het ministerie van Justitie in Brussel. Demonstranten brachten de nacht door op de trappen van justitiegebouwen in Brussel en Antwerpen.

Het Hof van Cassatie, het hoogste rechtscollege in België, oordeelde gisteren dat Connerotte het onderzoek naar verdwenen en vermoorde meisjes niet mag voortzetten omdat hij de schijn van partijdigheid heeft gewekt. Het onderzoek blijft wel in het arrondissement Neufchâteau. Volgens het Hof van Cassatie heeft Connerotte „vastgestelde vooringenomenheden“ aan de dag gelegd door een spaghettifeest, een benefietavond voor twee slachtoffers van Dutroux die werden bevrijd, bij te wonen. De

advocaten van Dutroux en van medeverdachte Jean-Michel Nihoul hadden geëist dat het Hof van Cassatie de onderzoeksrechter van de zaak zou afhalen.

„Moordenaars, moordenaars“, scandeerden betogers voor het Brusselse Paleis van Justitie toen gistermiddag de uitspraak bekend werd. Ook politici reageerden verontwaardigd. Premier Dehaene liet in een mededeling weten dat het arrest gerespecteerd moet worden en dat het onderzoek in niets „gestremd“ mag worden.

Procureur-generaal Eliane Liendael had vorige week geadviseerd ook procureur Michel Bourlet, die net als Connerotte is uitgegroeid tot een volksheld en ook op

het spaghettifeest was, van het onderzoek zou worden afgehaald. Maar het Hof heeft de procureur op dit punt niet gevolgd. Een collega

Pagina 5 REPORTAGES
Pagina 9 BELGISCHE PERS

van Connerotte, Jacques Langlois, zal het onderzoek in Neufchâteau voortzetten. Minister van Justitie Stefaan de Clerck heeft voorgesteld dat Langlois de steun krijgt van een tweede onderzoeksrechter. Premier Dehaene steunt dit initiatief. De Clerck sluit niet uit dat Connerotte een rol kan blijven spelen in een van de afgeleide dossiers in de zaak-Dutroux, die zich heeft vertakt naar autozwendel en seksfeesten. Connerotte zelf legde gisteren, nog vóór de uitspraak van het Hof, een korte verklaring af waarin hij stelde dat het onderzoek „in dezelfde geest wordt voortgezet“. Ouders van drie verdwenen meisjes willen verzet aantekenen tegen het besluit van het Hof, volgens juristen een zeer uitzonderlijke procedure.

Werkgevers in België zijn demonstraties zat

Van onze correspondent
BRUSSEL VK 1810-96

De eerste dagen durfden ze nog niet openlijk te ageren tegen de schreeuw van het volk. Maar de Belgische werkgevers beginnen de voortdurende werkonderbrekingen van de arbeiders nu echt goed zat te worden. Het bedrijfsleven lijdt ernstige schade door de acties voor onderzoeksrechter Connerotte, vindt het Verbond van Belgische Ondernemingen. Daar moet nu maar eens een einde aan komen.

Het VBO roept de vakbonden op in te grijpen en hun leden in be-

„Justitie, justitie, een ramp, althans in België“

Dutroux er uiteindelijk goed van af komt. Dankzij veel francs op een Zwitserse bank, geld van bij de zedenzaak betrokken hoge heren in Brussel. Het is in dit land helemaal niet in de haak. De oude Charly: „Het zal nu toch wel afgelopen zijn met de corruptie. Drieëntwintig zijn zoeken de affaire-Dutroux uit en er is een dossier van wel anderhalve meter hoog.“ Hij klimt op een kruik om zijn woorden met een armzwaai kracht bij te zetten.

Het dorp Neufchâteau — minder dan vierduizend inwoners — rouwt nog steeds. En het is verontwaardigd. In meer dan de helft van de winkeltalages hangen affiches, met daarop kleurenfoto's van de vier omgibrachte meisjes. „We accepteren niet dat het dossier wordt afgepakt van Connerotte en [procureur] Michel Bourlet“, staat er geschreeven. En daaronder: „Een kind dood maken is een toekomst doodmaken. Een maatschappij die die regel niet begrijpt, is voorbestemd te vergaan. En die chaos speelt zich af in België.“

ketenen. Jeans drinkmaakt Charly, die in een fabriek in de buurt werkt, weet dat die samenkomst „tamelijk vredelievend“ verliep. „Er waren enkele heethoofden, die schreeuwden dat Dutroux moest worden geëxecuteerd. Moordenaars riepen ze ook, maar de meesten gedroegen zich waardig, ze legden zich niet bij de uitspraak van het Hof van Cassatie in Brussel. Jawel, ze huilten massaal. Om de dode meisjes en om Connerotte, die wegens het eten van een bordje spaghetti van de zaak-Dutroux is afgehaald. Het is breed gefilmd, zelfs door ploegen uit Japan en Zuid-Korea.“

Jean schudt het hoofd. „Einde-lijk hadden ze een goede bij justitie en nu schuiven ze hem weg. Justitie, justitie, een ramp meneer, althans in België. Mijn zus is vroeger verkracht, ze moest zes maanden worden behandeld. De dader? Die liep zo weer vrij rond“, vertelt hij. „Kwestie van connecties, neem ik aan. Justice? Corruption, mon-sieur. Het zou mij niet verbazen als

weinig om de boel af te breken“, viel zijn buurvrouw bij. „Maar zondag komen we terug en dan wordt de boel hier afgebrand.“ Aanstaande zondag organiseren de ouders van verdwenen kinderen in Brussel een mars voor de rechten van het kind. De spoorwegen hebben al aangekondigd dat zij op de dag van de demonstratie voor treinkaartjes van uit het hele land niet meer dan tien gulden zullen rekenen.

Op de deur van het Justitiepaleis hingen witte bloemen en teksten als: „Raak niet aan meneer Connerotte, dat is de roep van heel het volk.“ En: „Bescherm onze kinderen, niet de schuldigen.“ Sommige demonstranten hielden een radio tegen hun oor geklemd. Toen iets vóór vieren bekend werd dat Connerotte het onderzoek wordt ontomen, ontstond er tumult op de trappen. „Moordenaars“ en „magistraten, pedofielen“, gilden de betogers. Onder boegeroep en gefluit gingen vuisten de lucht in. De menstemmassa drong naar voren en duwde tegen de rijagenden die de ingang van het gerechtshof versperde. De rust werd pas hersteld nadat de zus van het verdwenen meisje Loubna Ben Aissa de menigte met een megafon tot kalmitte had opgeroepen. Een enkele betogers huilde, terwijl anderen het nieuws via hun zaktelefoon doorbelden of luidekeels commentaar leverden. „Het is walgelijk“, oordeelde een man met in zijn hand een pamflet van 'de schreeuw van de burger'. „Nu zijn we met te

De eerste dagen durfden ze nog niet openlijk te ageren tegen de schreeuw van het volk. Maar de Belgische werkgevers beginnen de voortdurende werkonderbrekingen van de arbeiders nu echt goed zat te worden. Het bedrijfsleven lijdt ernstige schade door de acties voor onderzoeksrechter Connerotte, vindt het Verbond van Belgische Ondernemingen. Daar moet nu maar eens een einde aan komen.

Het VBO roept de vakbonden op in te grijpen en hun leden in be-

De eerste dagen durfden ze nog niet openlijk te ageren tegen de schreeuw van het volk. Maar de Belgische werkgevers beginnen de voortdurende werkonderbrekingen van de arbeiders nu echt goed zat te worden. Het bedrijfsleven lijdt ernstige schade door de acties voor onderzoeksrechter Connerotte, vindt het Verbond van Belgische Ondernemingen. Daar moet nu maar eens een einde aan komen.

Het VBO roept de vakbonden op in te grijpen en hun leden in be-

De eerste dagen durfden ze nog niet openlijk te ageren tegen de schreeuw van het volk. Maar de Belgische werkgevers beginnen de voortdurende werkonderbrekingen van de arbeiders nu echt goed zat te worden. Het bedrijfsleven lijdt ernstige schade door de acties voor onderzoeksrechter Connerotte, vindt het Verbond van Belgische Ondernemingen. Daar moet nu maar eens een einde aan komen.

Het VBO roept de vakbonden op in te grijpen en hun leden in be-

Respect? Vergeet het

NRC 15-10

Yves Desmet

„Wij kunnen in een rechtsstaat niet anders dan ons, desnoods teleurgesteld, neer te leggen bij de uitspraak van het hoogste rechtscollege“, klonk het gisteren uit de mond van vele politici en juristen. Het spijt me ten zeerste, maar ik kan dat niet. Niet alleen omdat verzet tegen deze beslissing nog altijd valt onder het recht op vrije meningsuiting, tot nader order ook nog een grondpijler van deze rechtsstaat, maar vooral omdat ik niet kan respecteren wat ik niet begrijp. De onpartijdigheid van de rechter is een zeer waardevol goed, maar zoals vele eminente juristen de laatste dagen hebben geargumenteed, was deze in dit geval niet in gevaar gebracht. Zeker niet in de feiten.

Stel bijvoorbeeld dat Connerotte bij de bevrijding van Sabine en Laetitia had vastgesteld dat ze haast verhongerd waren — Dutroux had dat al eerder met Julie en Mélissa gedaan, dus zo onwaarschijnlijk is deze hypothese niet eens —, ze vervolgens naar huis gebracht, waar de respectieve moeders prompt spaghetti hadden

klaargemaakt en Connerotte een bord hadden aangeboden... Volgens de strikte en wereldvreemde interpretatie van het Hof van Cassatie had Connerotte zelfs in dat geval kunnen worden gewraakt.

Ik begrijp dit arrest niet omdat slechts één — en toegegeven, zeer belangrijk — juridisch beginsel wordt gehonoreerd: de onpartijdigheid van de onderzoeksrechter.

Maar wat met een aantal andere basisbeginselen van het recht? Wat bijvoorbeeld met het fundamentele recht van de rechtszekerheid om gehoord te worden en zich te verdedigen. Als Dutroux een advocaat krijgt, wat niemand betwist, waar en wanneer krijgt Connerotte dan de kans zijn versie van de feiten weer te geven? Connerotte, het subject van deze rechtspraak, heeft in deze 19de-eeuwse procedure helemaal geen ruimte gekregen voor zijn verdediging. Daarom alleen al is deze procedure bijzonder partijdig te noemen.

Ik begrijp dit arrest niet omdat het nergens rekening houdt met de maatschappelijke evoluties en gevoelens. Omdat het nergens menselijkheid toont en geen spoor van mededogen met slachtoffers en nabestaanden. Omdat het weigert te erkennen dat strak formalisme niet opweegt tegen een rechtvaardig-

heidsgevoel.

Ik begrijp dit arrest niet omdat het een sprekend bewijs is van de waarschuwing die procureur Bourlet ooit gaf: Ik ga tot op het bot, als men mij laat doen. Dit arrest is een teken dat men de onderzoekers niet zal laten doorgaan, en, zo valt te vrezen, een voorbode voor wat in dit dossier nog komen zal. En eenieder die de bevolking uit het hoofd wil praten dat dit het begin van een doofpotoperatie is, wens ik veel sterkte toe.

Ik kan dit arrest niet begrijpen omdat het onbillijk is: incompetent magistraten worden niet gestraft, partijpolitieke bevorderingen worden niet gecontesteerd, onopgeloste misdaden worden aanvaard als waren ze een noodlot, onderzoeken worden vaak op een twijfelachtige manier geseponeerd, maar een bord spaghetti, nec, dat kan niet.

Nee, ik kan me met de beste wil ter wereld niet neerleggen bij dit arrest. Niet omdat ik de rechtsstaat niet respecteer, maar omdat ik oprecht meen dat net omgekeerd het Hof van Cassatie met deze uitspraak de rechtsstaat de rug heeft toegekeerd.

Yves Desmet is hoofdredacteur van de Belgische krant 'De Morgen'.

Typisch Belgisch compromis

Guy Duplat

Men had het Hof van Cassatie om creativiteit gevraagd; verscheidene juristen hadden aangetoond dat er enige manoeuvreerruimte was voor het Hof om af te wijken van de conclusies van procureur-generaal Liendael. Klaarblijkelijk heeft deze druk zijn uitwerking niet gemist en hebben de vijf 'wijzen' geprobeerd de letter van de wet te verzoenen met de emotie van de publieke opinie op een zodanige wijze dat er een 'typisch Belgisch compromis' uit is gekomen.

In dit opzicht zal men verheugd zijn dat het Hof met dit arrest indirect herhaalt alle vertrouwen te hebben in de onderzoekers van Neufchâteau en er voor te zorgen dat het onderzoek zonder vertragingen en belemmeringen kan worden vervolgd. Het Hof verricht baanbrekend werk in zijn jurisprudentie, maar een gebaar was nodig om in de publieke opinie niet een zodanige schok teweeg te brengen dat het vertrouwen in de justitie een nog grotere knauw zou hebben gekregen.

Als het Hof niet verder heeft kunnen gaan door, zoals een meerderheid van de bevolking wenste, het dossier aan rechter Connerotte te

laten, dan komt dat doordat hij de hoeder is van de rechtsstaat en dus van de vigerende wetten, die er zijn om iedere justitiabele zonder aanzien des persoons te beschermen en een 'rechtmatig' proces te garanderen.

Op het niveau van het gezonde verstand lijkt de 'fout' van rechter Connerotte wel vergeeflijk, maar om te vergeven zou, volgens het Hof en zelf volgens sommige juristen die dit inzicht niet delen, vernieuwing van de wet nodig zijn geweest, en dat is een taak die uitsluitend is voorbehouden aan het parlement. En degenen in de politiek die de afgelopen dagen heel zware druk hebben uitgeoefend op de rechters zouden dan ook hun eigen straatje moeten schoonvegen, en dat betekent dat het hun taak — van de wetgevende en uitvoerende macht — is om de soms prehistorische juridische codes te vernieuwen, deze justitie die momenteel in zo'n kwade reuk staat te moderniseren en het wettelijke kader te scheppen voor deze al zolang gewenste vernieuwing van de rechterlijke macht. Als het bijvoorbeeld gaat over kwesties als de vrees dat een rechtbank partijdig is, de tenuitvoerlegging van straffen of de toegang van slachtoffers tot onderzoeksdossiers, moeten er wetsteksten zijn die tegemoetkomen aan deze verlangens. Het is in algemene zin zaak

[...] dat de wensen van de positieve sociale bewegingen die zijn ontstaan naar aanleiding van de zaak-Dutroux; snel in concrete hervormingen om te zetten.

Ook al betrouwen velen het gedwongen vertrek van rechter Connerotte, het hoeft niet te betekenen dat het onderzoek zal vastlopen. De aanwezigheid van procureur Bourlet, maar ook de herbevestiging dat alle middelen die de onderzoekers in Neufchâteau gebruiken in orde zijn, zouden de ongerustheid onder de bevolking moeten intomen en de verhitte gemoederen moeten kalmeren.

Tenslotte moeten we blemtonen dat, ook al wordt 'de kleine rechter' van Neufchâteau van de zaak-Dutroux afgehaald, er zowel in deze hele affaire als in het dossier-Cools, in de justitiële praktijk sprake is van disfunctioneren en van fouten, die erom vragen net zo duidelijk te worden gesanctioneerd als de 'spaghetti' van de rechter.

Het onderzoek moet snel weer in alle rust kunnen plaatshebben. Zelfs als de gezinnen van de slachtoffers frontmaken tegen het arrest, waartoe zij alle recht hebben, laten we dan toch hopen dat men snel terugkeert tot de essentie: het onderzoek naar de volledige waarheid.

Guy Duplat is hoofdredacteur van de Belgische krant Le Soir.

Door onze correspondent

BIRGIT DONKER
BRUSSEL, 15 OKT. Het was alsof er twee verschillende zaken-Connerotte werden behandeld, gisteren bij het Hof van Cassatie in Brussel. Binnen boog het hoogste rechtscollege van België zich over de vraag of de populaire onderzoeksrechter Jean-Marc Connerotte partijdigheid kan worden verweten, buiten wogen betogers de geloofwaardigheid van justitie af tegen een bord spaghetti.

Connerotte, want al de rest is rot, verwoorde een spandoek de mening van enkele honderden betogers op de trappen van het Brusselse Paleis van Justitie. „Moet Connerotte van het onderzoek worden gehaald alleen omdat hij een bord spaghetti at met slachtoffers van kindermishandeling?“, foeterde een moeder met kindervragen. „Als dat gebeurt, verdwijnt deze zaak in de doofpot, net als de bende van Nijvel of de moord op Cools. Het gaat helemaal niet om dat bord spaghetti — Connerotte zag te veel.“

Minister streeft naar aanpassing wet

Van onze correspondent

BRUSSEL YK 16-10

Minister De Clerck van Justitie streeft naar aanpassing van de wetgeving over de voorwaarden waaraan een rechter moet voldoen. Hij wil een nieuwe, duidelijke formulering van het begrip 'partijdigheid'. Met de wetswijziging beoogt de bewindsman pijnlijke herhalingen van het 'spaghetti-arrest' te voorkomen. De huidige wetgeving dateert uit de vorige eeuw.

De Clerck streeft naar een betere, modernere formulering van de verhoudingen, tussen slachtoffer en

rechter. Dat houdt in dat ook de definitie van partijdigheid zal worden aangepast.

De Clerck voerde gisteren in Neufchâteau overleg met het onderzoeksteam dat na het gedwongen vertrek van onderzoeksrechter Connerotte onder leiding staat van de 42-jarige Jacques Langlois. Hij kondigde aan dat naast Langlois een tweede onderzoeksrechter wordt aangesteld.

Het Comité P, dat toezicht houdt op de politiediensten, heeft een opmerkelijk rapport uitgebracht dat vandaag wordt gepresenteerd voor de vaste kamercommissie van justi-

tie. De toezichthouders erkennen dat de rijkswacht in het onderzoek naar Julie en Mélissa fouten heeft gemaakt. Ze noemen het vooral 'on-aanvaardbaar' dat de rijkswacht belangrijke informatie over Dutroux slechts mondeling heeft doorgegeven aan de Luikse justitie.

Maar het comité veegt vooral de Luikse onderzoeksrechter Dautrewe de mantel uit. Zij is vlak na de verdwijning van de Waalse meisjes medio vorig jaar voor een maand op vakantie gegaan naar Italië, zonder het dossier over te dragen aan een vervanger. Daardoor lag het onderzoek feitelijk een maand lang stil.

Nieuw onderzoek 'Dutroux'

Door onze correspondent NRC

BRUSSEL, 17 OKT. Het Belgisch parlement stelt een onderzoekscommissie in om het onderzoek naar kinderontvoerder Marc Dutroux door te lichten. Uit rapporten van het Comité P, dat toeziet op de politiediensten, en van twee procureurs-generaal is al gebleken dat politie en justitie in het onderzoek fouten hebben gemaakt.

Het Belgische parlement voert al een onderzoek-van-het-onderzoek naar de bende van Nijvel, die in de jaren tachtig een aantal nooit opgehelderde, moorddadige aanslagen pleegde op supermarkten.

De socialistische en christendemocratische coalitiepartijen wilden dit onderzoek uitbreiden naar de zaak-Dutroux maar de liberale oppositie zag meer in een aparte onderzoekscommissie. Als één van beide parlementaire onderzoeken is afgerond, wordt besloten of ook het onderzoek naar de moord in 1991 op de socialistische voorman André Cools onder de loep wordt genomen.

Vandaag wordt voor de vierde achtereenvolgende dag op diverse plaatsen in België actie gevoerd tegen het besluit van het Hof van Cassatie om onderzoeksrechter Jean-Marc Connerotte van het onderzoek-Dutroux te halen wegens vermeende partijdigheid.

Connerotte was te gast op een benefietavond voor slachtoffers van Dutroux. Volgens Cassatie heeft hij daarmee „vastgestelde vooringenomenheid” aan de dag gelegd. In Antwerpen verzamelden zich vanmorgen duizenden studenten en scholieren in de buurt van stadhuis en gerechtsgebouw. Het openbaar vervoer in de Scheldestad lag plat.

Ook in Brussel is het openbaar vervoer verstoord. In diverse bedrijven hadden vandaag werkonderbrekingen plaats en in Mechelen en in de buurt van Boom demonstreerden studenten.

Onderzoeksrechter Jean-Marc Connerotte heeft vorige week nog een gerechtelijk onderzoek geopend tegen acht rijkswachters en leden van de gemeentepolitie van Charleroi die in december vorig jaar huiszoeking verrichtten bij Dutroux in Marcinelle. Op dat moment zaten twee slachtoffers van Dutroux, de achtjarige Julie en Mélissa, opgesloten in de kelder. Zij werden echter niet gevonden. Het Comité P moet uitzoeken of de huiszoeking correct is verlopen. Dat schrijft vandaag de krant *Het Volk*.

Volgens de vader van Julie Lejeune neemt de orde van advocaten een tuchtmaatregel tegen zijn advocaat omdat deze geen afstand heeft genomen van een uitspraak van Lejeune. In een televisiedebat maakte Lejeune de advocaat van Dutroux uit voor ongedierte, afgelopen maandag enkele uren na de gewraakte uitspraak van het Hof van Cassatie.

hadden herkend tijdens de ontvoering van Laetitia Delhez in Bertrix.

Nihoul had echter een alibi. De dag dat Laetitia verdween, was hij in Brussel. 's Morgens bij de Broederschap der Brouwers en 's middags in het kantoor van ex-advocaat Michel Vander Elst. Daar waren ook twee vrienden en een vriendin van Vander Elst aanwezig. Na afloop brachten zij samen de avond door in het Brusselse. Ook Marleen de Cokere verklaarde dat Nihoul in Brussel was.

Rechter Connerotte geloofde niets van het alibi waarmee Nihoul zich wilde vrijpleiten. Om uitsluitel te krijgen over de rol van de Brusselse zakenman, besloot Connerotte de drie getuigen maandag, achter spiegelglas, te confronteren met Michel Nihoul. Niemand herkende Nihoul als de ont-

Ouders slachtoffers staken verzet tegen vertrek Connerotte

Door onze correspondent NRC

BRUSSEL, 16 OKT. De ouders van in België verdwenen meisjes zien af van verzet tegen het besluit van het Hof van Cassatie om onderzoeksrechter Connerotte van de zaak-Dutroux te halen. Het Hof besloot maandag dat de populaire onderzoeksrechter het onderzoek naar kinderontvoerder Dutroux niet kon voortzetten, omdat hij de schijn van partijdigheid heeft gewekt met zijn aanwezigheid op een benefietavond voor slachtoffers van Dutroux.

De ouders, die aanvankelijk hadden aangekondigd verzet aan te tekenen, kwamen hier gisteren op terug na een urenlange onderhoud met minister van justitie Stefaan de Clerck. De minister ontkende vanmorgen in het parlement dat hij de ouders onder druk heeft gezet. Hij zei hun enkel informatie te hebben gegeven, onder meer dat hun verzet het besluit van Cassatie niet zou opschorten. De ouders wilden na afloop van hun onderhoud met De Clerck niet veel kwijt, maar maakten een aangeslagen indruk.

De ouders van de verdwenen meisjes hebben hun besluit wellicht mede gebaseerd op het nieuws dat Connerotte sowieso niet wil verder werken aan de zaak Dutroux of aan andere pedofilie-zaken. Dat schrijft vandaag de krant *Het Volk*. De onderzoeksrechter uit Neufchâteau zou deze beslissing hebben genomen om alle verdenking die op het onderzoek naar Dutroux rust, te vermijden. Minister De Clerck zei hierover vanmorgen niets in het parlement. Hij kondigde wel aan dat er een derde onderzoeksrechter wordt aangesteld in Neufchâteau, die Connerotte's opvolger Jacques Langlois moet bijstaan. Connerotte zal zich met „het algemene kabinet” gaan bezighouden. Gisteren hield De Clerck nog de mogelijkheid open dat Connerotte zou kunnen voortwerken aan één van de afgeleide dossiers in het pedofielenetwerk.

Connerotte's gedwongen vertrek heeft in heel België een storm van protest opgeroepen. Spontane stakingen barstten gisteren uit, vooral bij autofabrikanten zoals Volvo, Ford, Mazda en Volkswagen. Ook vandaag wordt er gestaakt, onder andere bij Ford en bij het Waalse vervoersbedrijf TEC. In Mechelen demonstreerden vandaag studenten en spoorwegpersoneel. In Antwer-

pen betoogden studenten bij het gerechtshof. Zij gooiden met eieren en kastanjes, waarbij enkele ruiters sneuvelden. Het is de vierde dag dat er bij het Antwerpse gerechtshof wordt gedemonstreerd.

„We willen laten zien dat zelfs bij de kleinste werkmans drang er is naar gerechtigheid”, verwoordde een van de stakers de reden om het werk neer te leggen. De stakers gaan de straat op uit ontvreemding over het arrest van Cassatie, maar ook over de reeks onopgeloste affaires die er aan voorafging zoals de moord op de socialistische voorman André Cools, de bende van Nijvel en de moord op veearts Karel van Noppen. Aanstaaende zondag wordt in Brussel gedemonstreerd, op initiatief van de ouders van verdwenen kinderen. Het moet een stille 'mars van de waardigheid' worden, zo veel mogelijk in het wit.

Het Comité P, dat toeziet op de politiediensten, heeft scherpe kritiek geleverd op het onderzoek naar de ontvoering vorig jaar van de achtjarige meisjes Julie en Mélissa. De Luikse onderzoeksrechter Martine Dautrewe zou een gebrek aan leiding hebben getoond. Zo ging ze een week na de verdwijning van de twee meisjes voor een maand op vakantie zonder het dossier over te dragen aan één vervanger. Het onderzoek werd opgevolgd door dienstdoende magistraten die elkaar om de week afwisselden, waardoor tijd verloren ging. Ook stelt het Comité P dat Dautrewe enkele weken na de verdwijning, door de rijkswacht mondeling op de hoogte werd gesteld van verdenkingen jegens Marc Dutroux. Zij zou hierover geen verdere uitleg hebben gevraagd. Ook de rijkswacht gaat niet vrijuit aldus het Comité P dat de mondelinge rapportage „onaanvaardbaar” noemt.

Het Comité P uit deze kritiek in een rapport over het onderzoek, dat het opstelde in opdracht van minister De Clerck. Eerder stelde de procureur-generaal van Luik, Anne Thilly, een 'onderzoek naar het onderzoek' op, dat zeer kritisch was over de rol van de rijkswacht. Nu wordt ook justitie van Luik fouten verweten. Minister De Clerck geeft vandaag in de Kamercommissie, van justitie meer uitleg over het rapport van het Comité P. De voorzitter van de Kamercommissie is verantwoordigd dat het rapport gisteren al uitlekte in de pers.

Bewijzen tegen Nihoul slinken zienderogen

STA 16 10 96

BRUSSEL — Drie getuigen, die begin september aan onderzoeksrechter Jean-Marc Connerotte verklaarden dat Jean-Michel Nihoul op 9 augustus 11 bij de ontvoering van Laetitia Delhez aanwezig was, trekken hun verklaringen in. Tijdens een confrontatie, gisteren in de rijkswachtkazerne van Neufchâteau, herkende geen enkele getuige Nihoul. Connerotte

beschuldigde Nihoul op 12 september van kidnaping van Laetitia, op basis van de verklaringen van deze getuigen.

De negatieve confrontatie is een lelijke streep door de rekening van onderzoeksrechter Jean-Marc Connerotte, en vooral van zijn opvolger Jacques Langlois. Connerotte wreef zich in de handen toen begin september drie getuigen opdoken die Nihoul formeel

dwang te houden. Maar de bonden weten van de prins geen kwaad. De arbeidersbetogingen op straat zijn spontane acties. Ze worden wel gesteund door de bonden, maar niet georganiseerd.

Het heeft opvallend lang geduurd voordat de ondernemersvereniging alarm sloeg. De eerste dagen na het spaghetti-arrest keken de werkgevers lijdzaam toe hoe hun bedrijven stil kwamen te liggen vanwege de spontane arbeidersbetogingen op straat. Ze toonden begrip voor de prikkels of hielden zich gedeisd.

Na vier dagen is de maat vol. Precieze cijfers over de schade zijn niet bekend. Maar het produktieverlies bij vele tientallen bedrijven in het land moet fors zijn. Een directeur van Renault in Vilvoorde berekende woensdag dat het bedrijf per actiedag vierhonderd wagens minder aflevert.

HOOFDCOMMENTAAR

door Yves Desmet

In België dreigt de spaghetti-revolutie

'Dit land heeft een nooit geziene schokgolf meegemaakt', zei eerste minister Dehaene bij het voorleggen van zijn beleidsnota aan het Belgische parlement, en zelfs dat was ongeveer het understatement van het jaar. Wat begon met het opgraven van vier meisjeslijken uit de grauwe achtertuigtjes van Marc Dutroux, is uitgemond in een maatschappelijke crisis waarin zowat alles mogelijk blijkt te zijn.

'Veronique Anca, de Luikse onderzoeksrechter die nog geen twee jaar geleden tot Vrouw van het Jaar werd uitgeroepen, blijkt vandaag in de affaire-Cools jarenlang het juiste spoor systematisch te hebben verwaarloosd. Sterker, haar topspeurder speelde vertrouwelijke elementen uit het dossier door aan de man die nu een van de opdrachtgevers van de moord blijkt te zijn. Hij is niet gestraft, zelfs niet eens berispt, want hij zou te belangrijk zijn in het onderzoek naar dat andere schandaal: het uitbetalen van smeergeld aan de Vlaamse en Waalse socialisten in ruil voor het bestellen van Agusta-helikopters.

Nog een leuke in dat verband. Deze week werd bekend dat de minister van Justitie aan de speurders van het Hoog Comité van Toezicht, de enige echt gespecialiseerde anticorruptiedienst van het land, een oude rondzendbrief - uit 1884, om precies te zijn - in herinnering had gebracht. Daarin wordt bepaald dat huiszoekingen op ministeries en ministeriële kabinetten alleen verricht mogen worden als vooraf de hoogste ambtenaar tijdig in kennis is gesteld. Bij één ministerie zou zulks betekenen dat de speurders eerst toestemming moesten vragen aan een ambtenaar die verleden jaar enkele weken in de Lantin-gevangenis doorbracht op verdenking van actieve betrokkenheid bij de Agusta-smeergeldaffaire. Echt efficiënt kan je het niet noemen.

En bovenop die talrijke echte feiten gist een wonderde wereld van geruchten, nog niet bevestigde verhalen en regelrechte, haast mythische vormen aannemende komplottheorieën. Zo dook weer het oude verhaal van de roze balletten op: een verhaal over wilde seksfeiten waarbij minderjarigen misbruikt werden door hoge politici, magistraten en zelfs leden van het koninklijk huis, die zich op dit pleziertje

trakteerden na in de salon eerst een paar louche zakendeals te hebben uitgewerkt. Het magazine Knack, zowat de Vlaamse Elsevier, noemt het een mythe, terwijl de bloedserieuze beurskrant Financieel-Economische Tijd het verhaal niet alleen voor waar houdt, maar er bovendien een sleutel in ziet voor de onopgeloste moorden van de Bende van Nijvel. Bij de 28 slachtoffers zouden er namelijk zes bij zitten die ofwel deelnamen aan de orgietjes, of er toch tenminste videobanden van hadden waarmee ze de 'hooggeplaatsten' chanteerden.

Kortom, België draait dol, en echte en vermeende etter vloeit rijkelijk uit de wonden. Da's mooi als begin van een genezingsproces, maar voorlopig ziet niemand goed in hoe het nu verder moet. De politiek is onmachtig gebleken om de volkse motie te kanaliseren in de vertrouwde structuren; de gerechtelijke wereld heeft zich gestort in een nooit vertoonde 'guerre des flics', waarin iedereen iedereen de verantwoordelijkheid voor de gemaakte blunders toeschuift; en de media weten ook niet echt wat ze meer kunnen doen dan dag aan dag verder spitten in alle kwalijk ruikende dossiers. De enigen die een beetje de rol van de Italiaanse rechters Di Pietro en Falcone zouden kunnen overnemen, de enigen die de publieke opinie nog vertrouwt, zijn de onderzoeksrechter Connerotte en de procureur Bourlet, die niet alleen de vier dode meisjes terugvonden, maar ook nog twee anderen levend bevrijdden uit de kelders van de bende-Dutroux.

En dat is dan het laatste mooie verhaal. Die twee magistraten vereerden een feestje van de vrijgelaten meisjes met hun aanwezigheid. De onderzoeksrechter kreeg er een balpen, zijn vrouw een bosje bloemen, en bovendien aten ze allebei een bord spaghetti leeg. Zonder ervoor te betalen. De advocaat van Dutroux vroeg prompt aan het Hof van Cassatie, het hoogste Belgische rechtscollege, om het dossier bij Connerotte weg te nemen, aangezien die zo overduidelijk blij had gegeven van partijdigheid. Volgens de laatste berichten overweegt het Hof van Cassatie dat verzoek in te willigen.

Als dat zo is, bestaat de kans dat in België een revolutie is uitgebroken op het ogenblik dat u deze regels leest. De spaghetti-revolutie.

Koning België: Overheid faalde

Door onze correspondent BEN VAN DER VELDEN
BRUSSEL, 19 OKT. De Belgische koning Albert II heeft gisteren in een rechtstreeks door radio en televisie uitgezonden toespraak gezegd dat de Belgische overheid gefaald heeft in de zaak van de kindertoonvoerder Marc Dutroux. Hij deed dit tijdens een rondetafelgesprek in aanwezigheid van ouders van vermiste en vermoorde kinderen.

Hij riep op de strijd voor hervorming van de justitie voort te zetten „om te voorkomen dat andere kinderen mishandeld worden”.
„Wij hebben gefaald”, zei de koning. „Wij hebben de veiligheid van onze kinderen, een van de hoofdtaken van de staat, niet kunnen waarborgen.” Het is de tweede keer sinds in België grote opschudding is ontstaan over vermiste en vermoorde kinderen, dat de koning zich publiekelijk in de zaak mengt. De eerste keer deed hij dat op 10 september door middel van een communicé, waarin hij pleitte voor externe controle op het justitiële apparaat. Gisteren verzocht hij minister van Justitie Stefaan de Clerck publiekelijk veranderingen bij het gerechtelijk apparaat door te voeren.
Volgens de Brusselse hoogleraar Marc Vandewijngaard, die gespecialiseerd is in het koningshuis, is het niet eerder gebeurd dat een vorst in België initiatieven nam als Albert II. De vorige koning, Boudewijn, zette zich ook in voor sociale problemen. Hij trachtte binnenskamers politici te bewegen tot het nemen van maatregelen. Koning Albert echter neemt publiekelijk het voortouwen opzichte van de minister van Justitie die hij oproept hervormingen uit te voeren. Vandewijngaard zei gisteravond zich af te vragen hoe dit grondwettelijk kan, omdat niet de koning, maar de minister verantwoordelijk is. Hij maakte zich bovendien zorgen over gevolgen voor de positie van het Belgische koningshuis ingeval de justitiële hervormingen waartoe de koning heeft opgeroepen er niet of niet volledig komen en de vorst de bevolking teleurstelt.

STA 17-10-96

Jeroen WILS

Onderzoek tegen Nihoul in het slop

BRUSSEL — Het dossier tegen Jean-Michel Nihoul, dat vandaag voor de raadkamer van Neufchâteau wordt besproken, bevat geen enkel nieuw element in vergelijking met een maand eerder. Integendeel, naar alle waarschijnlijkheid worden morgenvroeg nog de stukken bijgevoegd over de negatieve confrontatie van afgelopen zaterdag met getuigen die Nihoul bij de verdwijning van Laetitia in Bertrix meenden gezien te hebben. Raadvrouw Virginie Baranyanka zal de vrijlating van Nihoul vragen.

De speurders vonden de voorbije weken geen bijkomende bewijslast tegen de Brusselse zakenman Jean-Michel Nihoul. Na enkele weken zonder ondervragingen, startten de onderzoekers vorige week donderdag een nieuwe reeks ondervragingen. Ze stelden Nihoul drie vragen: Hebt U ooit deelgenomen aan seksfeesten en waar vonden die feestjes plaats? De verdachte antwoordde bevestigend en noemde enkele plaatsen waaronder het kasteel Faulx-les-Tombes nabij Namen.

Tweede vraag: waren er minderjarige aanwezig? Nihoul antwoordde ontkennend. En tenslotte: Wie nam deel aan

die orgieën? Op die laatste vraag antwoordde Nihoul dat de speurders maar de ledenlijsten moesten opvragen van de clubs waar die feesten plaatsvonden, Nihoul noemde geen namen van hooggeplaatsten of andere gasten.
Zaterdag vond dan de confrontatie achter spiegelglas plaats met de drie getuigen die op 9 augustus Nihoul beweerden gezien te hebben bij de ontvoering van Laetitia. Hoewel de officiële resultaten van deze confrontatie gisteravond nog niet bij het dossier waren gevoegd, lekte toch al uit dat niemand van de getuigen de verdachten nog herkende.

Nihouls verdediging, Virginie Baranyanka, keek gisteren het dossier tegen haar cliënt in, in het licht van de raadkamer die deze namiddag beslist over de verder aanhouding van Nihoul. „Er is geen enkele nieuw bewijs tegen mijn cliënt opgedoken. De beschuldigingen tegen Nihoul zijn erg zwak. Daarom zal ik de vrijlating vragen”, aldus de advocate.

Het lijkt er dus op dat de bewijzen tegen de Brusselse zakenman, die enkele weken geleden als „de spil in een pedofiliënnetwerk” en de „afnemer van kinderpornofilms” werd naar voren geschoven, almaar minder sterk worden.

Vrijlating in NVMH zaak-Dutroux

NEUFCHATEAU — Het hof van het Belgische Neufchâteau heeft gisteren Annie Bouty, de gewezen vriendin van Michel Nihoul, in voorlopige vrijheid gesteld. De vrouw wordt in de zaak-Dutroux verdacht van benederving en kindermisbruik. Het openbaar ministerie zal tegen de beslissing geen beroep aantekenen. Het hof verlangde de arrestaties van Marc Dutroux, Michel Lelievre, Michael Diakostavrianos en Michèle Martin. De vrijlating wordt gezien als een nieuwe tegenvaller voor het openbaar ministerie van Neufchâteau. Bouty wordt beschouwd als een belangrijke verdachte.

Van onze correspondent Peter de Graaf
BRUSSEL

‘Dutroux zegt tegen me: wat komen ze mij hier allemaal toch vragen. Of ik een beschermheer heb, of ik politici ken, hoe de pedofiliënnetwerken in elkaar steken. Ik kan hen daar allemaal niets over zeggen, omdat ik geen beschermheer heb, geen politici ken, niets van netwerken af weet. En altijd weer over die auto's. Wat maakt het dan uit of ik nu tien, of honderd, of duizend auto's heb gestolen? Wat heeft dat in godsnaam te maken met de zaak van de meisjes?’

Een maand geleden aarzde hij nog of hij zijn cliënt bij de eerste kennismaking een hand zou geven. Maar sindsdien heeft Julien Pierre, de advocaat van de duivel, zich vastgebeten in het dossier. Hij behaalde zelfs een eerste overwinning: onderzoeksrechter Connerotte is weg omdat hij de 'schijn van partijdigheid' heeft gewekt.
Pierre, die sinds kort behalve veel doodsb bedreigingen ook herhaaldelijk spaghetti met tomatensaus in zijn brievenbus aantreft, vindt dat het onderzoek van Connerotte veel te veel op zijn sporen is aanbeland. Hij zegt dit in een gesprek met De Standaard. Over de grond van de zaak — de ontvoerde, misbruikte en vermoorde meisjes — wordt Dutroux nauwelijks meer onderzocht.

De advocaat uit Luik heeft sinds zijn aanstelling nog geen woord gewisseld met Connerotte of procureur Bourlet. Telefoontjes en brieven van zijn kant werden nimmer beantwoord. Het onderzoek loopt volgens hem vast in allerlei zijsporen als autozwendel en pedofiliënnetwerken. De speurders hebben volgens Pierre de laatste maand geen enkele resultaten meer geboekt in de kernzaak, de ontvoering en opsluiting van de meisjes.

Het verbaast hem ook dat Dutroux nog steeds geen bezoek heeft gehad van een psycholoog of psychiater. „Ja, ik kan me daarover druk maken. Ik reken het verdorie tot mijn taak te doorgronden hoe Dutroux zulke verschrikkelijke daden kon stellen. Als we dat kunnen achterhalen, dan kunnen we ons later mogelijk voor herhaling behoeden.”

Sinds twee weken genieten meester Pierre en zijn gezin discrete politiebescherming. Hij is inmiddels aan de doodsb bedreigingen gewend geraakt. De bloedrode verf op zijn voordeur zal hij pas verwijderen als de volkswaarde is geluid. Alle brieven en telefoontjes op het antwoordapparaat bewaart hij zorgvuldig. „Ik spaar al die cassettes. Ik heb al meer dan tien uren doodsb bedreigingen.”

‘Dutroux snapt niets van al die vragen’

‘Wat Dutroux heeft gedaan, draai je niet meer terug’

Het is alsof ze de bel horen gaan. Hij krijgt gelijk. Tegen vier uur luwt de drukte voor het justitiepaleis.

De Antwerpenaren houden hun hart vast voor de grote demonstratie zondag in Brussel. „Ik vrees dat de Witte Mars niet in de hand is te houden”, zegt Smeets. De Brusselse politie verwacht minstens 50 duizend mensen, maar erkent dat het ook een veelvoud daarvan kan worden. Vierhonderd agenten worden ingezet om de betoging in goede banen te leiden. Daarnaast zijn duizend rijkswachters 'stand by'. De organisatie hoopt op een demonstratie in vrede en waardigheid.

In Hasselt hebben de inwoners het komend weekende misschien iets anders aan hun hoofd. Affiches maken melding van de jaarlijkse je-neveerfeest. Peter Nulens demonstreerde vandaag, maar zal zaterdag en zondag gidsen voor een plaatselijke stokerij. „Ik denk dat ik het niet kan maken af te zeggen. Maar hij zal wel een T-shirt met opdruk dragen: 'Mijn hart is in Brussel.'”

Om escalatie te voorkomen, besluit de organisatie op te roepen tot een stille tocht over de ringweg van Hasselt. Paul Marchal: „Vindt u het goed als ik voorgega? Maar lang niet iedereen volgt. De massa valt in kleine groepjes uiteen. 'Party is over. We komen terug!', dreigt een student met voetbalsjaal.

Ghislain Driesen van het organiserend comité blikt terug. In Limburg heeft, schat hij, zo'n 80 procent van de bewoners gehoor gegeven aan de oproep het openbare leven enige tijd stil te leggen. Zo'n honderdduizend mensen, onder wie veel scholieren, zijn de straat opgegaan. Daarmee is het comité tevreden. Limburg was naar opvatting van de organisatie wat achtergebleven in de protesten, terwijl An en Ezeffe hier toch vandaan kwamen.

Die achterstand is goedgemaakt. „Dat geweld was niet de bedoeling. Maar ja, tegen die enkeling die alleen naar hier komt om rotzooi te schoppen, kun je niks beginnen.” In Antwerpen bekennt een ME'er

verzuucht zij. „Bij voetbalwedstrijden is het hetzelfde. Die komen daar ook niet voor de sport, maar om te knokken.”
„Connerotte! Connerotte!” scandert de massa voor het gerechtshof in Hasselt. Maar als het bombardement van fruit en flessen aanhoudt, sluipert er toch twijfel onder de demonstranten. Is dit nog wel oprucht te woede? Degenen die doel treffen slaan elkaar juichend op de schouder. Agenten die een in de knel geraakte rolstoelgebruiker willen ontzetten, worden uitgelopen.
Sofie, Mélissa en Sarah staan er wat beschaamd bij. Om hen heen staan andere scholieren met velle-ties papier waarop de woorden 'vredede' en 'stille' staan. „Dat was de bedoeling toch, in stilte Connerotte laten weten dat we er zijn?”
Paul Marchal, vader van de vermoorde An, wringt zich naar voren. Hij maant tot kalme en waardigheid. „Heb eerbied voor de kinderen.” Maar ook boven hem rinkelt glas uitteen.

Vlaams Blok en X-side juttten de kinderen op

gewonden. Een twintigtal reischoppers wordt opgepakt en afgevoerd. Jean Smeets (47) voorspelt dat de kinderen om vier uur 's middags weer vertrekken, net als gisteren. „Als de school uit is, zijn ze weg.”

Maar ja, tegen die enkeling die alleen naar hier komt om rotzooi te schoppen, kun je niks beginnen.” In Antwerpen bekennt een ME'er

Maar ja, tegen die enkeling die alleen naar hier komt om rotzooi te schoppen, kun je niks beginnen.” In Antwerpen bekennt een ME'er

Maar ja, tegen die enkeling die alleen naar hier komt om rotzooi te schoppen, kun je niks beginnen.” In Antwerpen bekennt een ME'er

Maar ja, tegen die enkeling die alleen naar hier komt om rotzooi te schoppen, kun je niks beginnen.” In Antwerpen bekennt een ME'er

Maar ja, tegen die enkeling die alleen naar hier komt om rotzooi te schoppen, kun je niks beginnen.” In Antwerpen bekennt een ME'er

Maar ja, tegen die enkeling die alleen naar hier komt om rotzooi te schoppen, kun je niks beginnen.” In Antwerpen bekennt een ME'er

Maar ja, tegen die enkeling die alleen naar hier komt om rotzooi te schoppen, kun je niks beginnen.” In Antwerpen bekennt een ME'er

Maar ja, tegen die enkeling die alleen naar hier komt om rotzooi te schoppen, kun je niks beginnen.” In Antwerpen bekennt een ME'er

Maar ja, tegen die enkeling die alleen naar hier komt om rotzooi te schoppen, kun je niks beginnen.” In Antwerpen bekennt een ME'er

Maar ja, tegen die enkeling die alleen naar hier komt om rotzooi te schoppen, kun je niks beginnen.” In Antwerpen bekennt een ME'er

Maar ja, tegen die enkeling die alleen naar hier komt om rotzooi te schoppen, kun je niks beginnen.” In Antwerpen bekennt een ME'er

Van onze verslaggevers Rob Gollin Peter de Graaf
ANTWERPEN/HASSEL

Het had donderdag in België Limburg een sobere actie moeten worden. Geen spandoeken en wrimpels, maar witte ballonnen, als teken van hoop. Geen leuzen, maar een uur van stilte en inkeer. Het Permanent Comité Limburg voor de verdwenen en mishandelde kinderen had zo 'een oproep tot rechtvaardigheid' willen doen.

Maar België is het stille protest voorbij. Donderdagmorgen spatten op de gevel van het gerechtshof in Hasselt eieren, tomaten, pasta en blikjes frisdrank uitteen. Een menigte van duizenden studenten en scholieren juicht elke keer als een projectiel zich door het glas in lood en keer vertoont zich een mede-verker voor het raam om angstig naar beneden te blikken.
„D'r moest meer kapot, hè. Een

Haagse straat hangt vol met witte vaandels

Van onze verslaggever
AMSTERDAM

VK
21-10

Ook in Nederland is zondag steun betuigd aan de slachtoffers en nabestaanden van de zaak-Dutroux. In Den Haag hing de Marconistraat vol met witte vlaggen. Lantaarnpalen en bomen waren van witte vaandels voorzien.

Het initiatief daartoe was genomen door een bewoonster van de Marconistraat.

Zij riep de bewoners van haar

straat op zondag de vlaggen uit te hangen.

Doel van de actie was om zoveel mogelijk Nederlanders te laten stilstaan bij de protestmars in België, en om vanuit Nederland een signaal van solidariteit aan de Belgische bevolking te geven.

De actie bleef niet tot Den Haag beperkt. De Haagse had haar buurtbewoners op het hart gedrukt het verzoek een witte vlag buiten te hangen ook te doen aan familie en kennissen in andere delen van het land.

In Rotterdam, Delft en Groningen werden witte vlaggen buiten gehangen.

In Maastricht verzamelden op initiatief van vier middelbare scholieren 150 demonstranten. Zij voerden actie tegen het 'spaghetti-arrest', de beslissing van het Belgische Hof van Cassatie, het hoogste rechtscollege, om onderzoeksrechter Connerotte van de zaak-Dutroux af te halen.

Vanaf het Vrijthof in Maastricht liep een stoet demonstranten naar

het Belgische consulaat. Een delegatie bood daar consul-generaal H. Schaeplman een petitie aan. In de petitie wordt het Belgische parlement opgeroepen het rechtssysteem in België geloofwaardiger te maken. Ook vragen de demonstranten in het document het Europese parlement stelling te nemen tegen het 'onrecht dat kinderen wordt aangedaan'.

Schaeplman heeft beloofd de petitie aan de Belgische regering te overhandigen.

Onder de betogers in Maastricht

waren evenals in Brussel veel mensen met kinderen.

Maar niet iedereen was bereid het gedeelte van de petitie te ondertekenen waarin wordt gevraagd om onderzoeksrechter Connerotte weer terug te zetten op de zaak-Dutroux. 'Connerotte heeft een domme fout gemaakt', concludeert een demonstrant. 'Het gaat niet zozeer om Connerotte of de affaire-Dutroux. Het gaat om een maatschappelijk probleem, het verval van normen en waarden. Dat moet worden aangepakt.'

Witte Mars in Brussel tegen laksheid Belgische justitie trekt rond 250 duizend deelnemers

Peter de Graaf
Jos Klaassen

VK 21-10

BRUSSEL

De Witte Mars in Brussel is zondagmiddag uitgegleden op een massale steunbetuiging aan de ouders van de vermoorde en verdwenen Belgische kinderen. Enkele honderdduizenden mensen liepen mee in de demonstratie, die in het teken stond van 'hoop'.

Met moeite banen de ouders van de vermoorde en verdwenen meisjes zich een weg door de opeengepakte mensenmassa. Honderdduizenden zijn samengestroomd naar de boulevards die de stations Brussel-Noord en Brussel-Zuid verbinden. Zelfs Paul Marchal, de vader

van het vermoorde Hasseltse meisje An, is even uit het lood geslagen: 'Ik heb er geen woorden voor.'

De Anspach-boulevard ziet wit van de mensen. Witte ballonnen, witte bloemen, witte kledij, witte petjes, zelfs honden dragen witte zakdoeken als halsband. Alles wit, want de demonstratie staat in het teken van de hoop. Opdat nooit meer zal gebeuren wat Marc Dutroux en kompanen de meisjes hebben aangedaan. Opdat overheid en justitie eindelijk worden wakker geschud. Opdat zij passende maatregelen treffen.

'Kinderen zijn prinsjes en prinsesjes', zegt Carine Russo, de moeder van het vermoorde Waalse meisje Melissa. 'Ze moeten beschermd en gekoesterd worden.' Ook in Bel-

gië moeten ze in veiligheid kunnen leven. Nooit meer mag een kind overkomen wat haar dochter is aangedaan.

De Witte Mars start bij het Noord-station met een dramatisch hoogtepunt. Naast de ouders van de vermoorde en verdwenen kinderen verschijnen ook Sabine Dardenne en Laetitia Delhez op het podium. 'Bedankt dat jullie met zovelen zijn gekomen', snikken zij.

De twee meisjes werden in augustus uit de lugubere kerker van Dutroux bevrijd. Nog steeds getekend door de ervaringen laten zij het warme applaus van de menigte bewegen over zich heen komen. Naast hen worden twee witte duiven de lucht ingestuurd.

De opkomst van de Belgen - Vlamingen, Walen en Brusselaars - is overweldigend. Volgens de organisatoren lopen ruim driehonderdduizend mensen mee. De ordiediensten schatten het aantal op tussen 200 duizend en 250 duizend.

De Witte Mars verloopt zoals iedereen had gehoopt: ingetogen, waardig, serene. De vrees voor chaos en rellen blijkt ongegrond. Alleen na afloop vinden enkele schermutselingen plaats, wanneer jongeren naar het Paleis van Justitie willen oprukken.

De ME heeft echter een ruim kordon om het gebouw gelegd. De demonstranten gooien spaghetti, eieren, tomaten, uien, aardappelen over de prikkeldraadversperringen heen. Na een uur trekt de meute dreigend de binnenstad in. Met enkele gerichte charges wordt zij uiteengedreven. Op de Zavel rekent de ME de ergste reischoppers in.

De Witte Mars zelf is urenlang een *surplace* voor vele duizenden. De boulevard tussen Brussel-Noord en Brussel-Zuid is al ruim voor de aanvang van de betoging volgestroomd. De kopgroep met de ouders van de vermoorde of vermiste kinderen rest niets anders dan zich, omgeven door cameraploegen, fotografen en verslaggevers, stapje voor stapje een weg te banen door de menigte. Het wordt voor hen een ware heldentocht.

De ouders worden overstelpt met witte bloemen en warme handdrukken. 'Bravo, bravo', scanderen de mensen. 'Courage, courage.' Houdt moed. Enkele betogers steken een spandoek omhoog. 'Wij willen gerechtigheid.' Een ander doet verwijst naar de taakontheffing van onderzoeksrechter Connerotte, om wie alle commotie afgelopen week begonnen is: 'Procedure is bron van onrecht.'

Halverwege de tocht van ruim twee kilometer, ter hoogte van de Beurs, duiken de ouders en hun aanhang twee politiebussen in. Ze zetten de mars rijdend voort. Van achter het glas zwaaien zij het applaudiserend publiek toe.

'Als die ouders een politieke partij zouden vormen, hoeveel stemmen zouden ze dan wel niet halen', vraagt een Brusselaar zich af.

Jong en oud voelt zich in de Brusselse straten betrokken bij het lot van de slachtoffers en hun families, en bij *le petit juge* Connerotte uit Neufchâteau. De organisatie had gevraagd spandoeken en demonstratieborden thuis te laten, en geen politieke leuzen te scanderen.

Maar sommigen willen toch hun hartekreet kwijt. 'Connerotte, jij bent onze Zorro', staat op een bord. Ook de procureur-generaal van het Hof van Cassatie, die de taakontheffing van de onderzoeksrechter

Dehaene belooft ouders wijziging van grondwet

Van onze correspondenten

Peter de Graaf
Jos Klaassen

VK 21-10

BRUSSEL

De Belgische grondwet wordt veranderd om in het gerechtelijk apparaat promoties op politieke gronden onmogelijk te maken. Premier Jean-Luc Dehaene heeft dit de families van de vermoorde meisjes toegezegd.

Dehaene nam zondag twee uur de tijd om naar de klachten en wensen van de families te luisteren. De massale Witte Mars door Brussel had grote indruk op hem gemaakt. Dehaene: 'Het is een indrukwekkend signaal waar iedereen oor naar moet hebben.'

De premier vond het juist dat 'de politiek' weggebleven was van de grote demonstratie. De kopstukken waren inderdaad niet present in de straten van Brussel. Maar Paul Staes van Dehaene's eigen Christelijke Volkspartij (CVP) wandelde wel mee.

Commentaar van Staes: 'De CVP moet eindelijk begrijpen dat het gedaan moet zijn met de politieke benoemingen. Als zij het nu nog niet begrijpt, zal zij het nooit begrijpen.' Ook Bert Anciaux van de Volksunie liep mee: 'Als mens en vader.' Jos Geysels (Groenen) heeft van de Witte Mars als politicus 'bescheidenheid' en 'vastberadenheid' geleerd.

De moeder van het verdwenen meisje Elisabeth Briche had aan het begin van de mars nog stevige kritiek op Dehaene geuit: 'Ik vind Dehaene zeer onhandig. Hij kan geen bekwaam politicus zijn.' De vader van het vermoorde meisje Julie Lejeune tevoren: 'Als de premier wil dat deze mars gevolgen heeft, dan moet hij de nodige maatregelen nemen.'

Dehaene heeft de families, die voltallig bij hem aan de thee zaten, vier harde beloften gedaan:

• Het onderzoek in de affaire-Du-

troux krijgt alle middelen om 'tot op het bot te gaan'. Er zal niets in de doofpot worden gestopt. Maar, het is niet de politiek die het onderzoek doet, het is het gerecht.

• Waar in het onderzoek tot nu toe fouten zijn begaan door magistratuur of politie, zullen disciplinaire maatregelen worden genomen tegen de verantwoordelijke personen. Maar er zal pas worden gestraft als het hele dossier klaar is. Bovendien zullen de geëigende procedures worden gevolgd. Dehaene: 'Wat ik in geen geval wil is dat wij iemand straffen en dat 's anderendaags de Raad van State onze beslissing vernietigt.'

• De Belgische autoriteiten nemen contact op met het Amerikaanse Centrum voor Verdwenen Kinderen. Dehaene wil een soortgelijk centrum in Europa in het leven roepen. Hij onderstreept dat hij hier vooral een rol voor de ouders ziet. De overheid moet zo'n centrum evenwel ondersteunen.

• Er komt een serie nieuwe wetten, waaronder een die een evenwicht moet realiseren tussen de rechten van de dader en de rechten van het slachtoffer. Eind november gaat de regeringsploeg van Dehaene een paar dagen in conclaaf om alle besluiten erdoor te jagen.

Tenslotte heeft minister van Justitie Stefaan De Clerck voor vandaag een vergadering belegd met de top van de Belgische magistratuur. Dehaene: 'We gaan bespreken hoe we het signaal van de Witte Mars moeten verwerken en hoe we justitie een menselijker aanzien kunnen geven.'

De families waren na afloop tevreden over Dehaene. Betty Marchal: 'We hadden erover geklaagd dat wij niet gehoord zijn in het onderzoek naar de fouten in het gerechtelijk onderzoek. Dehaene heeft beloofd dat wij nu in de parlementaire onderzoekscommissie gehoord zullen worden.' Ook Paul Marchal, haar echtgenote, toonde zich blij.

ke zijn van een algemene vertrouwensbreuk, die mede veroorzaakt wordt door sociale problemen. 'Ik begrijp een zekere malaise die eigen is aan economisch moeilijke tijden', zei hij op een persconferentie.

De premier zei het overdreven te vinden te praten over een volksofstand of een prerevolutionair klimaat in België, zoals sommige commentatoren doen naar aanleiding van de met de dag omvangrijker wordende demonstraties. Hij toonde begrip voor spontane stakingen, maar zei dat dit zo niet kan doorgaan. Hij hoopt dat de protestbeweging eindigt met de grote demonstratie zondag in Brussel, die is georganiseerd

Plan Dehaene magistratuur krijgt steun

Door onze correspondent

NCC

BRUSSEL, 22 OKT. De Belgische premier Dehaene heeft gisteren de steun van de meeste politieke partijen gekregen voor zijn plan om een einde te maken aan politieke benoemingen bij de magistratuur. De Belgische politiek toont zich zeer onder de indruk van de demonstratie zondag in Brussel.

Zowel regeringspartijen als leden van de oppositie wilden zelfs verder gaan dan Dehaene's voorstel bij de wijziging van het grondwetsartikel waarin nu nog de voordracht van kandidaat-rechters door provincieraden en parlement is geregeld. Het grondwetsartikel betreft de benoeming van rechters bij het Hof van Cassatie en de hoven van beroep.

De Vlaamse socialistische leider Tobback heeft een 'Sinterklaasplan' voorgesteld. Dat houdt in dat er begin december overeenstemming moet komen over een totale hervorming van het gerecht en de politie.

Veel politici pleitten er gisteren voor dat de magistratuur niet zelf over bevorderingen van rechters gaat beslissen. Daarom wordt er gesproken over de oprichting van een extern orgaan, waarin volgens de voorzitter van de Vlaamse christen-democraten Van Peel mogelijk naast vooraanstaande magistraten en hoogleraren ook politici zitting zouden kunnen hebben. De Waalse socialist Philippe Busquin sprak over de instelling van een Hoge Raad voor de Magistratuur.

Met de 'witte mars' in Brussel van afgelopen zondag is geen einde gekomen aan de demonstraties in België. Gisteren demonstreerden net als vorige week in veel plaatsen scholieren. Ook vandaag zijn weer demonstraties begonnen.

door ouders van vermiste kinderen.

Voor dat protest worden honderdduizend demonstranten verwacht, die met speciale treinen en bussen worden aangevoerd. Rijkswacht en politie zullen massaal aanwezig zijn. NCC 19-10

'Ik doe alsof ik voor de klas sta' Witte Mars VK 21-10

had gevraagd, moet het ontgelden: 'Liekendael, uw partijdigheid is uw partijkaart. Connerotte, uw partijdigheid was een bord spaghetti.'

Sommigen dragen een witte haarband met de bondige oproep: 'Namen noemen.' Een dame vraagt zich vertwijfeld af welke kinderen nog meer het slachtoffer van Dutroux zijn geworden. Ook Nederlanders zijn van de partij. 'Sire, wij zijn gebelgd. Wij eisen een waardige Cassatie', laat een leerling van het Jeanne D'Arc College uit Maastricht weten.

Bij het eindpunt, station Brussel-Zuid, worden talloze bossen bloemen gelegd bij een groot gedenkbeeld met de namen van de vermoorde en verdwenen meisjes. Pijnlijk is de vergissing dat het Brusselse meisje van Marokkaanse afkomst Loubna Ben Aissa ontbreekt op de lijst.

Ijlings maar gelimproiseerd wordt haar naam toegevoegd. 'Ben klein vogeltje heeft het nest verlaten', zegt de zus van Loubna in een bewogen toespraak.

Halverwege de middag nemen de eerste deelnemers al op Brussel-Zuid de trein terug naar huis, terwijl enige kilometers verder nog vele duizenden moeten beginnen met hun mars vanaf Brussel-Noord. Ondanks de enorme drukte moet het Rode Kruis maar zelden in actie komen.

Ook de politie heeft het tijdens de mars gemakkelijk. En slechts vier kinderen raken in de enorme menigte hun ouders kwijt. Voor hen was er een speciaal opvangcentrum, compleet met kinderspsycholoog. Via duizenden pamfletten wisten de deelnemers waar ze hun verdwenen kroost konden terugvinden.

De oproepen van de koning, de regering, de ouders en de organisaties hebben hun vruchten afgeworpen. De Witte Mars is immers 'in sereniteit en waardigheid' verlopen. Een Vlaamse demonstrant: 'Nu is aan de politiek om dit stille protest van het volk te vertalen in concrete daden.'

Door onze correspondent **NRC**
BEN VAN DER VELDEN HASSELT, 22 OKT. Na het succes van de 'witte mars' van afgelopen zondag, waarschijnlijk de grootste demonstratie die ooit in Brussel werd gehouden, maakt Paul Marchal een vermoede en gespannen indruk. De vader van de in september vermoord gevonden 17-jarige An Marchal, is de afgelopen maanden samen met andere ouders van vermiste en vermoorde kinderen onvermoedbaar in de weer geweest om af te dwingen dat de zaak van ontvoerder Marc Dutroux tot in details wordt uitgezocht. Ook ijvert Marchal om de mankementen bij justitie aan de orde te stellen.

Onder de indruk van de mars van honderdduizenden mensen ontplooiën Belgische politici nu plotseling zo'n activiteit, dat Marchal het even niet meer kan volgen. Heeft de radio gemeld dat een speciale Kamercommissie hem zaterdag wil horen? Hij weet van niets. Hij grijpt de telefoon om een advocaat te bellen, die echter onbereikbaar blijkt. 'Dat kan toch niet!' roept hij uit. 'Ik moet toch tijd hebben om me voor te bereiden. Hoe halen ze het in hun hoofd om zonder overleg met mij aan de pers te melden dat ik zaterdag in Brussel gehoord word!'

De woning van de 43-jarige onderwijzer Marchal ziet er uit als een actiecentrum. Overal liggen bergen papieren, faxen en kranten. De bossen bloemen liggen opgestapeld. Midden in de kamer staat een grote foto van An en haar eveneens ontvoerde en vermoorde 19-jarige vriendin Eefje Lambrecks. Een vriend is behulpzaam bij het ordenen van de voortdurend binnenkomende faxen. Twee jongetjes spelen tussen de wanorde met een computer.

Sinds begin september het stof-

Paul Marchal

felijk overschot van zijn dochter werd gevonden, staat Marchal niet meer voor de klas. Hij heeft om sociale redenen bijzonder verlot gekregen. Dat loopt af aan het einde van het jaar. Maar hij is van plan om ook als hij weer naar zijn school moet, toch door te gaan met zijn acties. 'Tot alles over de zaak-Dutroux duidelijk is', zegt hij.

De parlementaire onderzoekscommissie hield meteen gisteren een eerste bijeenkomst en stelde een agenda vast. Vrijdag zouden de ouders van de vermoorde Julie Lejeune en Mélissa Russo worden gehoord, zaterdag de ouders Marchal en Lambrecks, zondag andere familieleden van ontvoerden en vervolgens moet het onderzoek binnen drie maanden zijn afgerond. Het parlementaire onderzoek richt zich op de manier waarop het justitiële apparaat de afgelopen jaren de zaken van ontvoerde kinderen heeft aangepakt. Een onderzoek naar het onderzoek

Marchal: 'Nee, het is ook een onderzoek naar het onderzoek

naar het onderzoek. Ik heb geklaagd over het onderzoek dat is gedaan naar aanleiding van de verdwijning van mijn dochter An. Daarop is een onderzoek gevolgd, waarbij ik niet gehoord ben. De conclusie daarvan was positief over het eerste onderzoek. Nu gaat het parlement die beide onderzoeken doorlichten.'

Marchal hoopt dat de activiteit die politici sinds zondag tonen leidt tot een hervorming bij justitie en een betere aanpak van onderzoeken naar vermiste kinderen. Hoewel hij het eens is met de demonstranten van zondag die een algemeen ongenoegen uitte over justitie en politiek, wil hij zich niet als de redder van België opwerpen. 'Ik kan niet de problemen van de hele wereld op mijn schouders nemen', zegt hij.

Hij wil zich beperken tot de zaak van kinderen. Daarom heeft hij een stichting An en Eefje opgericht, die zich moet gaan inzetten voor kinderen die het slachtoffer zijn van geweld. Het liefst zag hij dat die stichting zoveel financiële steun krijgt, dat hij zijn onderwijsbaan kan opzeggen en zich full-time op dit werk kan storten. Door dit initiatief heeft hij wel een al herhaaldelijk opgelaaide conflict aangewakkerd met de vader van Eefje, die niet wil dat de naam van zijn dochter voor de stichting wordt gebruikt.

Paul Marchal is moe. 's Nachts hoort zijn vrouw hem in zijn dromen hardop telefoongesprekken voeren met de halve wereld. Hij is zijn acties begonnen met het gevoel 'ik zoek zelf wel naar mijn dochter als anderen het niet doen'. Hij voelt zich als actievoerder een volslagen amateur. Maar als hij tegenover een menigte staat of met de koning of premier praat, voelt hij zich volkomen zeker. 'Ik pak dit aan, zoals ik een schoolklas aanpak,' zegt hij.

HONDERDDUIZENDEN HEBBEN zondag in Brussel meegelopen. Met een deelname van ruim boven de 200 duizend is de Witte Mars een buitengewoon groot succes geworden. In feite kan iedereen tevreden zijn over het resultaat van deze betoging. De familie van jonge slachtoffers kan de grote opkomst terecht interpreteren als een blijk van medeleven en solidariteit vanuit de bevolking.

Het volkomen vreedzame verloop van de mars, die het hoogtepunt vormde van een week van woede en protest, zal ook voor de Belgische autoriteiten een grote opluchting zijn geweest. Premier De Haene sprak met een delegatie van de ouders en gaf er zo blijk van het protest tegen de werkwijze van de justitie in de zaak-Dutroux serieus te nemen.

De Haene deed ook een reeks toezeggingen; de meest veelbelovende daarvan is dat de premier verklaarde een eind te zullen maken aan de praktijk dat leden van de rechterlijke macht promotie maken op grond van hun partijpolitieke kleur. Het tegengaan van dit soort politisering is geboden terwille van een onafhankelijke rechtspraak waarin de burgers vertrouwen kunnen stellen.

Andere toezeggingen die De Haene de getroffen ouders deed, zoals het instellen van een onderzoekscentrum voor vermiste kinderen en het bewerkstelligen van een beter evenwicht tussen de rechten van de verdachte en die van de slachtoffers, horen veeleer thuis in de categorie: sus de volkswaede.

Die woede was hoog opgelopen. Het leek alsof het besluit van het Hof van Cassatie om onderzoeksrechter Connerotte de zaak-Dutroux te ontnemen, in heel België de stoppen liet doorslaan. Stakende arbeiders en betogende scholieren lieten hun bitterheid over de vermeende verrotting in het Belgische politieke en juridische systeem de vrije loop.

Dat protest was even vaag als onstuimig en kreeg daardoor iets verontrustends. Het ligt niet op de weg van de straat om veranderingen in het functioneren van de rechtsstaat af te dwingen. Nog minder ligt dat op de weg van de koning, die met zijn openlijke stellingname tegen 'het falen van justitie' zijn positie als constitutioneel monarch tot het uiterste heeft opgerekt.

Het karakter van de zondagse Witte Mars was waardig en de pogingen van de premier om een verzoenende rol te spelen maken een serieuze indruk. Hopelijk zal de Witte Mars fungeren als een psychologische catharsis die de opgewonden gemoederen kalmeert en het mogelijk maakt de werking van het justitieel apparaat waar nodig te verbeteren.

JAN BLOKKER

VK 19-10 De vader

DE VADER van het vermoorde Belgische meisje An Marchal - hoe zou het daar nou tenslotte mee aflopen?

Naarmate hij in de loop van de weken vaker over het scherm ging dan Clinton en Dole, dan Kok en Muskens, dan Dani en Weah, dan Jeltsin en Lebed of dan Ster en Braakhekke, zag je hem niet alleen welbespraakter, gewiekster en camerabewuster worden, maar ook machtiger en dus tevredener - zag je zijn beroemdheid als het ware losgezongen raken van de rouw die er de oorzaak van was.

Komen aanrijden bij het koninklijke paleis, even het raampje van de Panda opendraaien voor twaalf wachtende televisieploegen, even een lachje, even een *bon mot*, en weer verder: de Maradonna, de Michael Jackson, de lady Di en de Gascoigne van het Belgische verdriet.

In landen met een rijkere filmtraditie dan in Vlaanderen en bij ons, zouden de scenario's al half geschreven zijn.

Het thema is ook klassiek: de kleine anonieme burger die de kans krijgt zijn persoonlijk affront te afmetingen te schenken van een nationaal schandaal, en die als een volkstribuun alle kanten op kan, dus net zo goed tot revolutie als tot matiging, tot oorlog en tot vrede kan aanzetten.

Hoe loopt het af?

In *Netwerk* hadden ze hem gisteravond ook kort in z'n huis gevolgd, terwijl hij zich verkleedde voor de audientie bij Albert.

'Hetzelfde pak als voor An', wees hij opgewekt, 'als bij de uitvaardienst'. De uitleg gaf hem ook even iets menselijks: bij alle drukte bleek hij het dochttertje nog niet helemaal vergeten.

Maar het volgende moment was ze weer helemaal weg, bijna letterlijk ondergesneeuwd. Hij leidde de camera naar een stapel kranten, liet z'n dagelijkse columns in *De Morgen* zien, en verklaarde dat het hem in z'n geschreven boodschappen al lang niet meer om pedofilie of kindermoord ging, maar om armoede, om honger, om onrecht, om aids, om alles wat alle kinderen overal ter aarde zou kunnen bedreigen: de vader van An opgelost in het politieke programma van de wereldleider.

Kunnen de deelregeringen van Vlaanderen en Wallonië, kan de federale premier van België, kunnen de verzamelde Vlaamse en Waalse dienaren van justitie en politie, en kan koning Albert het risico nemen dat hun macht via de media en de straat naar Paul Marchal afvloeit?

Nee natuurlijk.

Dus je kunt nu al wel ongeveer uittekenen hoe het zal aflopen.

Morgen, hebben de zittende machthebbers onder mekaar afgesproken, geven we hem nog die mars op Brussel. De manoeuvre om hem in Laken een koninklijk bord spaghetti te laten opeten zal haar uitwerking niet missen: hij zal, groeiend in de voor hem uitgeschreven rol van redder des vaderlands, de menigte tot 'waardigheid' manen. Als het nodig is inviteren Albert en Paola hem nog een keer voor een privé-onderhoud - een hele avond spaghetti, plus een gift van een miljard frank om de honger en de aids in Zaïre te helpen bestrijden.

Dat zullen ze doen, want dat weten we nu: het zijn even uitgekookte als corrupte heren, lees er anders de nieuwe Hugo Claus maar op na.

En alle opwinding, dat weten ze ook, gaat altijd voorbij: nog een week, misschien nog twee weken, pakweg nog een maand, en de BRT, de Gazet van Antwerpen, De Standaard en De Morgen gaan over tot de orde van een andere dag.

Aan het eind van de film staat Paul Marchal weer anoniem voor de klas, terwijl twee magistraten met een valse glimlach om de mond een doofpot dichtsolderen.

Want echt goed lopen zulke verhalen nooit af.

Conflict tussen vader van Eefje en vader van An

BRUSSEL - Jean Lambrecks, de vader van de ontvoerde en vermoorde Eefje, overweegt juridische stappen tegen de organisatie An en Eefje. Paul Marchal, de vader van de eveneens vermoorde An, heeft die organisatie vorige week opgericht.

De oprichting gebeurde buiten medeweten van Lambrecks. Hij zegt dat Marchal hem niet heeft gesproken over diens plannen. Lambrecks zegt dat hij er zeker niet mee zou hebben ingestemd, als hij tevoren op de hoogte was geweest.

Marchal vindt het geen probleem dat Lambrecks er niet bij is. 'Eefje' in de benaming van de organisatie staat volgens hem niet nadrukkelijke voor Eefje Lambrecks.

Marchal is nu nog leraar in het buitengewoon onderwijs. Hij wil van de organisatie zijn nieuwe broodwinning maken. Hij ziet de vereniging als een centrum dat kinderen en jongeren met problemen kan helpen.

De onderzoekscommissie van het Belgische parlement naar de zaak-Dutroux hoort komend weekeinde de ouders van de vermiste en vermoorde kinderen. De commissie is van plan iedereen te ondervragen die bij de zedenzaak betrokken is. De Kamercommissie wil het werk over drie maanden klaar hebben.

Premier Dehaene heeft gisteren de steun gekregen van vrijwel alle politieke partijen voor zijn voorstel om justitie te hervormen. Nagenoeg alle parlementsfractions vinden dat er een einde moet komen aan de politieke benoemingen binnen de Belgische magistratuur.

Van onze correspondent

Jos Klaassen

BRUSSEL

Jean Lambrecks, de vader van het vermoorde Hasseltse meisje Eefje, wil de Belgische volksheld Pol Marchal een proces aandoen. Hij is het er niet mee eens dat Marchal de naam van zijn dochter exploiteert.

Marchal heeft vorige week, zonder medeweten van Lambrecks, de 'Stichting An & Eefje' opgericht om jongeren uit de problemen te halen. Marchal, vader van de vermoorde An, wil van deze stichting zijn kostwinning maken. Lambrecks, de minder welbespraakte van de twee vaders: 'Ik zou er niet mee hebben ingestemd als ze me iets gevraagd hadden.'

Het is al de tweede keer dat Lambrecks en Marchal met elkaar in aanvaring komen. In juni dit jaar was Marchal een stickeractie 'An & Eefje' begonnen om een privé-detective te kunnen financieren. Jean Lambrecks, ook toen verrast door Marchal, diende bij justitie een klacht in.

Dat alleen was voldoende om Marchals actie te torpederen. De geldinzameling voor de privé-speurder werd een flop. Minister van Justitie Stefaan De Clerck liet de justitie Lambrecks' klacht seponeren in een uiterste poging om Lambrecks en Marchal met elkaar te verzoenen. Dit is nooit echt gelukt. Vandaar dat Lambrecks nu opnieuw een klacht indient, ditmaal tegen de 'Stichting An & Eefje'.

Niet alleen de vader van Eefje heeft problemen met de voortvarende Pol Marchal. Het Hulpfonds

ch al zou naam dochter Lambrecks misbruiken voor nieuwe stichting

Commissie-Dutroux hoort ouders vermoorde meisjes

Van onze correspondent
JK 26-10
BRUSSEL

Het Belgische parlement is vrijdag begonnen met zijn eigen onderzoek naar de manier waarop justitie en politie de affaire-Dutroux hebben aangepakt. De dood van de meisjes Julie, Melissa, An en Eefje had wellicht kunnen worden voorkomen als justitie en politie niet hadden geblunderd.

Officieel zijn de hoorzittingen van de parlementaire onderzoekscommissie, de commissie-Dutroux, openbaar. Maar de ouders van Melissa (zij waren als eersten aan de beurt om te worden gehoord) wensden dat hun getuigenis achter gesloten deuren plaats had.

Volgens de advocaat van de families Russo en Lejeune, Victor Hissel, waren de spanningen van de voorbije maanden en de vele ontmoedigende ervaringen de reden waarom Russo en Lejeune om een besloten zitting hadden gevraagd. De Franstalige omroep RTBF had hun getuigenis op de tv willen uitzenden.

Maar Russo en Lejeune hadden nog een appeltje te schillen met de RTBF. Hissel verweet de omroep de verdwijning van Julie en Melissa van meet af aan als 'banale faits divers' te hebben afgedaan. In juli 1995 had de RTBF bovendien geweigerd een reconstructie van de verdwijning van de meisjes uit te zenden. Mr. Hissel: 'Toen de ouders hulp nodig hadden, liet de RTBF hen in de kou staan.'

Voor de deuren dicht gingen,

stelde voorzitter Marc Verwilghen van de commissie-Dutroux de ouders op hun gemak. Hij wees hen erop dat het parlement 'het hart van de democratie' is. Verwilghen: 'U bent hier thuis en in alle veiligheid.' Hij uitte ook zijn dank dat de ouders de commissie willen helpen bij het onderzoek naar de ware toedracht bij het spoorwerk naar de verdwenen meisjes. Volgens Verwilghen zal het niet de laatste keer zijn dat het parlement de ouders hoort.

Gino Russo antwoordde kort. Hij is even welbespraakt als Pol Marchal, maar heeft een veel scherpere tong. Russo zei dat de commissie-Dutroux voor hem de laatste kans betekent om over het zogenoemde 'onderzoek naar het onderzoek' de waarheid aan het licht te krijgen.

Er is overigens nog gesteggel over de inzage van de ouders in het gerechtelijk dossier. Ook aan deze kwestie kleefde een geurtje van discriminatie. Zo hadden de verdachten in het Heizeldrama van 29 mei 1985 gratis inzage gekregen in het gerechtelijk dossier voor ze terecht moesten staan.

De eis op inzage door ouders van Julie en Melissa van het gerechtelijk dossier was eind 1995 nog geweigerd door de Brusselse rechtbank. Pas in september 1996 kregen zij 'in theorie' dat recht wel.

Maar voor inzage is de toestemming nodig van minister van justitie Stefaan De Clerck, al was het maar om te vermijden dat de ouders anders bijna 17 duizend gulden moeten betalen om het dossier in te mogen kijken. Overigens hebben

Russo en Lejeune de dossiers via de justitiële onderzoekers al gedeeltelijk onder ogen gehad.

En zo kwam het dat zij vrijdagmorgen al 51 concrete grieven over het onderzoek bij de commissie-Dutroux konden deponeren. De getuigenissen van Russo en Lejeune duurden vrijdag tot het middaguur.

Vervolgens was Pol Marchal aan de beurt, bijgestaan door zijn advocaat Finilon. Marchal kon weinig concrete grieven te berde brengen, omdat hij het gerechtelijk dossier over de verdwijningen nooit had mogen inzien.

Zijn belangrijkste verwijt aan de onderzoekers van justitie en de rijkswacht was dat zij 'kostbare tijd' voorbij hebben laten gaan na de verdwijning van zijn dochter An en haar vriendin Eefje. Marchal: 'Men nam ons niet ernstig, hoewel we tal van aanwijzingen hadden dat het wel degelijk om een verontrustende verdwijning ging. Had men onmiddellijk het onderzoek gestart, waren er wellicht resultaten geboekt.'

Voorzitter Marc Verwilghen is het eens met de opinie van Marchal. Hij heeft ook Marchal gevraagd om verder samen te werken met de commissie-Dutroux.

lie iets?', was haar telkens geantwoord als zij bij de politie kwam vragen om nieuws over Loubna.

Volgens Nabila logen de onderzoekers haar maar wat voor, wanneer ze zeiden: 'Wij hebben al het mogelijke gedaan. We staan met de rug tegen de muur. Wij wachten op nieuwe elementen.' Kortom, politie en justitie pakten het onderzoek naar het verdwenen meisje niet serieus aan.

De Benaïssa's willen de commissie-Dutroux meer informatie verstrekken over de manier waarop zij door de politie en justitie bejegend zijn. Maar net als de ouders van Julie en Melissa geven zij er de voorkeur aan achter gesloten deuren te getuigen.

Zaterdag werd slechts duidelijk dat de justitie de verdwijning van Loubna niet serieus had aangepakt. De advocaat van de familie gispde het gerecht, omdat het de opsporing van Loubna formeel gesaboteerd heeft. Zo waren er in de auto van een verdachte (en tevens informant van de politie) bloedsporen aangetroffen. Zij zijn niet geanalyseerd.

Bovendien werd de Marokkaanse familie tot augustus 1996 afgeraden om een advocaat in de arm te nemen. Het zou trouwens een probleem zijn geweest. Want vader Benaïssa is het Frans nauwelijks

mchtig en zijn dochter Nabila - thans de woordvoester van de familie - was in 1992 pas veertien jaar.

In het gerechtelijke dossier over Loubna zijn volgens de advocaat tal van hiaten. Arnouts hierover zaterdag: 'Afzonderlijk beschouwd lijken die hiaten grove nalatigheden. Maar het geheel overziend moeten we vrezen dat er een duidelijke onwil bestond om verder te gaan.' Arnouts eist nu dat de commissie-Dutroux de feiten aan het licht zal brengen.

Ook Jean Lambrechts, de vader van het vermoorde Hasseltse meisje Eefje, werd zaterdag door de commissie-Dutroux gehoord. Lambrechts had evenmin zin in een openbare getuigenis. Hij bevestigde de verklaring van Pol Marchal dat de verdwijning van An en Eefje op 23 augustus 1995 in Oostende de eerste tien dagen niet serieus was genomen.

Vorige week vrijdag had Marchal het parket van Brugge zwaar geattaqueerd over de laconieke manier waarop met de vermissing van zijn dochter was omgesprongen. Marchal: 'Ik kreeg te horen dat ik maar beter geen affiches kon verspreiden. Binnen een week is An terug en dan moet ze leven met het feit dat haar foto aan elke paal hangt.'

Jean Lambrechts onthield zich van kritiek op de justitie van Brugge. In tegenstelling tot Pol Marchal had hij kopieën gekregen van het dossier over zijn vermiste dochter. Hij had overigens wel de kopieerkosten moeten betalen: bijna tweeduizend gulden.

De derde getuige zaterdag was Francis Brichet, wiens dochter Elisabeth op 20 december 1989 op 12-jarige leeftijd in Namen verdween. Sinds de verdwijning van zijn dochter heeft Brichet uitgerkend drie keer contact gehad met het gerecht in Namen: de eerste keer voor een proces-verbaal en twee keer - op eigen verzoek - met de onderzoeksrechter.

Brichets advocaat heeft aangekondigd de Belgische staat voor het Hof van de Rechten van de Mens in Straatsburg aan te klagen voor de blunders van de justitie.

Francis Brichet heeft de hoop dat zijn dochter nog leeft niet opgegeven: 'Zelfs als ze nu in de prostitutie zit - ik wacht op een telefoontje en ik zal gelukkig zijn als ik haar terugzie.'

nen twee weken antwoordt op vier concrete klachten, zullen de namen bekend worden gemaakt van procureurs die pedofielen lieten lopen.

Als de koning de constitutionele verhoudingen op zijn kop zet door zich openlijk te mengen in de zedenzaak, weten wij ook nog wat, moet het comité Pour Nos Enfants (Voor onze kinderen) hebben gedacht. Het comité stuurde Albert een regelrecht ultimatum. Aan het hof werden vier dossiers overgemaakt van zaken waarin, volgens het comité, de Belgische justitie vervolging van pedofielen achterwege liet. Over die dossiers wil het comité binnen twee weken een gesprek met de Belgische vorst. Zo niet, dan worden de dossiers overgemaakt naar de pers. Het hof heeft onmiddellijk per brief gereageerd, maar de inhoud van dat schrijven werd niet bekend gemaakt. De actie van het comité is volgens de Belgische justitie op zijn minst voorbarig; in enkele van de aangeklaagde gevallen zou het gerechtelijk onderzoek nog steeds in volle gang zijn.

Voorbarig of niet, de actie tekent de merkwaardige situatie waarin het Belgische hof verzeild is geraakt. In augustus, na de vondst van de lijken van Julie en Melissa bleef Albert op een afstand; hij zond een reactie vanaf zijn vakantieadres. Dat werd hem niet in dank afgenomen.

Toen enkele weken later An en Eefje werden gevonden, achtte het hof de tijd gekomen het roer om te gooien. Albert bemoeide zich openlijk met het beleid van de minister van justitie, ontving op het paleis een lange stoet ouders van verdwenen kinderen, hilde met hen mee en beloofde hen een beter gerecht. De Belgische vorst beleegde zelfs een ronde-tafelgesprek over de zedenzaak. Dat vond - toevallig - plaats twee dagen voor de witte mars in Brussel, op het moment dat in heel België actie werd gevoerd omdat onderzoeksrechter Connerotte door het Hof van Cassatie naar huis was gestuurd. Die ronde tafel bleek cruciaal voor het verloop van de witte mars, omdat Albert erin slaagde de verontwaardiging over de uitspraak van het Hof van Cassatie en de woede over het falen van justitie en politiek om te zetten in een demonstratie voor het kind.

Belgische grondwetdeskundigen hebben de afgelopen weken niet anders gedaan dan zich achter de oren krabben. Maar het optreden van de vorst kwam de regering Dehaene niet slecht uit. Nu Albert echter zo ver buiten de paleismuren is gekomen, dreigt hij de ombudsman te worden van de Belgische justitie.

Parket nam vermissing Marokkaans meisje niet serieus

Van onze correspondent
JK 26-10
BRUSSEL

De Brusselse justitie blijkt het na de vermissing van het 9-jarige Marokkaanse Loubna Benaïssa op 5 augustus 1992 niet nodig gevonden te hebben om de zaak serieus te onderzoeken. De politie zou daar wel om hebben gevraagd, maar het parket had geweigerd.

De familie Benaïssa werd zaterdag gehoord door de commissie-Dutroux - een parlementaire onderzoekscommissie. Zusje Nabila Benaïssa legde getuigenis af. 'Wij hebben niets. En jullie, hebben jul-

lie iets?', was haar telkens geantwoord als zij bij de politie kwam vragen om nieuws over Loubna.

Volgens Nabila logen de onderzoekers haar maar wat voor, wanneer ze zeiden: 'Wij hebben al het mogelijke gedaan. We staan met de rug tegen de muur. Wij wachten op nieuwe elementen.' Kortom, politie en justitie pakten het onderzoek naar het verdwenen meisje niet serieus aan.

De Benaïssa's willen de commissie-Dutroux meer informatie verstrekken over de manier waarop zij door de politie en justitie bejegend zijn. Maar net als de ouders van Julie en Melissa geven zij er de voorkeur aan achter gesloten deuren te getuigen.

Zaterdag werd slechts duidelijk dat de justitie de verdwijning van Loubna niet serieus had aangepakt. De advocaat van de familie gispde het gerecht, omdat het de opsporing van Loubna formeel gesaboteerd heeft. Zo waren er in de auto van een verdachte (en tevens informant van de politie) bloedsporen aangetroffen. Zij zijn niet geanalyseerd.

Bovendien werd de Marokkaanse familie tot augustus 1996 afgeraden om een advocaat in de arm te nemen. Het zou trouwens een probleem zijn geweest. Want vader Benaïssa is het Frans nauwelijks

TR 31-10

Van onze correspondent
BRUSSEL - Vonden klaagzangen over het gerecht de afgelopen weken al een gewillig oor aan het Belgische hof, het comité Pour Nos Enfants wil meer: als Albert niet bin-

Schrijnende ervaring ouders in zaak-Dutroux

Door onze correspondent
Geld 26/10
BERT SCHAMPERS
BRUSSEL - Er is bij het onderzoek naar de meisjes Julie, Melissa, An en Eefje kostbare tijd verloren gegaan. 'Men nam ons niet serieus, hoewel we tal van aanwijzingen hadden dat het wel degelijk om een verontrustende verdwijning ging', zei vader Paul Marchal gisteren op de eerste dag van de hoorzittingen van de parlementaire commissie die het onderzoek in de zaak-Dutroux moet doorlichten.

Marchal voelt zich onmenselijk behandeld door justitie in Brugge, die het onderzoek leidde. An en Eefje waren in 1995 met een groep jongeren op vakantie aan zee. Toen hun vrienden de verdwijning gingen melden bij de politie in Westende, werden ze niet geloofd, vertelde Marchal.

'Eigenlijk is de eerste tien dagen niets ondernomen. Wij zijn dan zelf maar in actie geschoten', zei

de vader van An. Hij gaf toe dat zijn onderzoek, samen met familie en kennissen, weinig professioneel was. 'Welke keuze hadden wij', vroeg hij zich af. 'Er werd niets gedaan.'

De slachtofferhulp sloeg volgens Marchal nergens op. De Brugse justitie gedroeg zich lomp. Zo werd de kamer van An compleet overhoop gehaald en werden bruikbare tips volgens hem niet nagetrokken. 'Is dit omdat de mensen incompetent waren? Onwillig? Ik weet het niet.'

De vader van An vertelde dat hij nauwelijks contact had met de onderzoeksrechter in Brugge en de officier van justitie daar. De sfeer in Neufchâteau, waar hij sinds het begin van de affaire Dutroux mee te maken kreeg, was heel anders.

Marchal zei ervan overtuigd te zijn dat als Connerotte en officier van justitie Bourlet vanaf het eerste moment de leiding hadden gehad over het onderzoek

naar An en Eefje, de twee meisjes vandaag levend en wel thuis zouden zitten.

Boos was Marchal ook op de hoofdcommissaris van de gerechtelijke politie in Brugge, die in de media beweerde dat de vader van An door zijn bemoeienis het onderzoek ernstig heeft gehinderd.

De ouders van Julie en Melissa werden gistermorgen op eigen verzoek achter gesloten deuren gehoord. Hun kritiek gold de Luikse justitie, die hen onmenselijk zou hebben behandeld. De ouders kregen na lang aandringen beperkte inzage in het vooronderzoek. Aan de hand daarvan kwamen zij gisteren tot bijna zestig klachten.

De ouders weigerden mee te werken aan een live-uitzending van de hoorzitting door de RTB, de Franstalige publieke omroep. Volgens hun advocaat is die omroep vorig jaar niet ingegaan op het verzoek een reconstructie te

maken van de verdwijning van Julie en Melissa. De RTB ontken- de dat gisteren.

De beschuldigingen en klachten van de ouders zijn niet nieuw. Eerder verschenen al rapporten van de Belgische politiediensten en justitie over de fouten die werden gemaakt in de zaak Dutroux.

De speciale parlementaire commissie zal de komende dagen en weken alle andere betrokkenen aan het woord laten. Binnen vier maanden moet de commissie haar onderzoek afronden.

Volgens commissievoorzitter Marc Verwilghen is het duidelijk dat er aan beide zijden van de taalgrens veel is mis gegaan. De hulp schiet te kort, stelde hij na de eerste dag van hoorzittingen vast. 'Blijkbaar bestaat er geen draaiboek voor de aanmelding van verdwijningen. Die worden in het begin doorgaans niet serieus genomen. Daarvoor verstrikt veel tijd.'

Is de Belgische rechtsstaat failliet? Veel Belgen beantwoorden die vraag bevestigend. Want op maandag 14 oktober onthief het Brusselse Hof van Cassatie onderzoeksrechter Connerotte van zijn taken in de zedenzaak Dutroux. De rechter mag zijn onderzoek naar verdwenen, verkrachte en vermoorde meisjes niet voortzetten aangezien hij over zichzelf de schijn van partijdigheid zou hebben afgeroepen. Hij heeft namelijk gratis spaghetti gegeten en een vulpen als geschenk aangenomen. Is de ontheffing beschamend absurd? Of vormt zij juist een indrukwekkend toonbeeld van de kaarsrechte ruggen van de hoogste Belgische rechters? Voor een afgewogen stellingname is het nodig emoties te (onder)scheiden van feiten en rechtsregels.

door
mr. J.M. Sjöcrona

Eerst de emoties. Het ontslag van Connerotte heeft onder meer geleid tot stakingen en tot het symbolisch 'schoon'-spuiten van het Paleis van Justitie in Luik. Voor zondag staat een massademonstratie gepland. Het volk weent woedend. In een geruchtmakende en gruwelijke zaak als deze is dat begrijpelijk, te meer omdat België ook met enkele collectieve justitiële traumata opgescheept zit. Zo is er de nog steeds niet opgeloste moord op politicus Cools (een zaak waarin Connerotte óók op een zijspoor werd gerangeerd; zou dat de huidige volkswoede extra kracht hebben gegeven?). En dan het nog steeds 'hangende' strafproces tegen de voormalige secretaris-generaal van de Navo, de Belg Willy Claes die wegens zijn vermeende rol in de helikopter-smeergeldaffaire de leiding van de Navo moest opgeven; loopt het voor Claes op termijn met een sissie af? Voorts is er de nimmer ontmaskerde bende van Nijvel die dood en verderf zaaide. Ook praktisch onopgehelderd zijn de bijna structurele overvallen op geldtransporten. En wie vermoordde ook al weer in de oorlog tegen de hormonemafia die dierenarts? Waartoe zijn de Belgische politie en justitie nog in staat, vragen Belgen zich af. In deze sfeer van tanend vertrouwen in een deugdelijk opsporende en vervolgende overheid is de ontheffing van Connerotte misschien het culminatiepunt van de collectieve frustratie. Het justitiële verdriet van België heeft een gezicht gekregen: dat van onschuldige kinderen. Extra emotioneel worden velen als wordt gesproken over de mogelijke redenen van het repetierende politieke en justitiële bakzeil in delicate zaken. Zit daar meer achter dan incompetentie, namelijk onwil? Zouden invloedrijke Belgen de doofpot willen benutten om te verhullen dat er achter de schermen van het maatschappelijk leven en de politieke dingen gebeuren die het daglicht niet kunnen verdragen? Houden zij elkaar vervolgens de hand boven het hoofd, ook indien er strafbare feiten zouden zijn begaan? Zijn politici bij sekschandalen betrokken en ook verwickeld in de moord op Cools, die naar verluidt de deksel van een beerput van politieke en magistraatlijke corruptie wilde lichten? Is er niet 'slechts' één corrupte politie-ambtenaar in de zaak Dutroux werkzaam geweest, maar zijn er ook nog niet ontmaskerde magistraten met onfrisse politieke connecties en duistere 'loyaliteiten' bij betrokken? Zitten zij wellicht (ook) in het Hof van Cassatie dat misschien mede daardoor de kennelijk doortastende Connerotte professioneel heeft geëlimineerd? Het zijn vragen die in België leven. Gevreesd wordt dat het in de zaak Dutroux wegschuiven van Connerotte de zoveelste doofpot inluidt. Ik geloof dat niet zo.

Wat zijn de feiten?

Connerotte nuttigde spaghetti op een avond ter viering van de behouden terugkeer van twee slachtoffertjes van Dutroux. Het feest was georganiseerd door een organisatie die door Connerotte in de strafzaak tegen Dutroux de civielrechtelijke status was verleend van benadeelde partij die voor de slachtoffers opkomt. Daardoor was die organisatie belanghebbende geworden, als opponent van Dutroux.

Onbegrijpelijk dom

De Belgische wet zegt dat een rechter van een zaak moet worden ontheven indien hij zich door een 'partij' heeft laten ontvangen op haar kosten (gratis spaghetti) dan wel van haar geschenken heeft aangenomen (vulpen). Men zou hebben verwacht dat of all people rechter Connerotte die regeling kent en haar in zo'n geruchtmakende zaak pijnlijk nauwgezet zou hebben nageleefd. Het was dan ook een onbegrijpelijk domme manoeuvre van Connerotte zich op het feest te laten fêteren. (Tenzij hij op listige wijze van de beladen zaak af wilde; hij heeft inmiddels namelijk kenbaar gemaakt nóóit meer zedenzaken te willen behandelen...). Het Hof van Cassatie had geen keus. In het Latijn: *Lex dura, sed lex* (vrij vertaald: de wet is hard, maar het is niet anders). De verdediging van Dutroux heeft dat goed gezien. Het was een kwestie van eenvoudig inkoppen. Juridisch erg interessant is die procedure dus niet, alle comotie ten spijt. Boeiender is relatering van de beslissing van het Hof van Cassatie aan internationaal erkende rechtsbeginselen. Interessanter ook is de verdeling van wat de actie van de verdedigers van Dutroux per saldo heeft opgeleverd. Is hun cliënt er beter van geworden en de (vertegenwoordigers van de) slachtoffers slechter? Ook dat wil er bij mij niet echt in.

Europees Hof

Iedereen die in België terecht moet staan - dus ook een verdachte van het zwaarste kaliber zoals Dutroux - heeft krachtens het Europees Mensenrechtenverdrag het recht op een 'eerlijke berechting door een onpartijdige rechter'. De in zaken als deze hoogste Europese rechter, het Europese Hof voor de rechten van de mens, maakt een onderscheid tussen een subjectieve en een objectieve benadering van partijdigheid. De objectieve variant ziet toe op de samenstelling van het rechterlijke college dat over het bewijs tegen de verdachte moet oordelen. Het kan niet zo zijn dat een onderzoeksrechter die eerst als zodanig het bewijs vergaart, later zitting neemt in het gerecht dat het bewijs moet beoordelen. Dat zou verwerepelijke functiecumulatie zijn. Over deze vorm van partijdigheid gaat het bij Connerotte niet. De subjectieve benadering betreft de persoonlijke onpartijdigheid van de over het bewijs oordelende rechter. Vereist is dat die rechter niet vooringenomen is ten aanzien van te nemen beslissingen en zich niet laat leiden door informatie of gebeurtenissen van buiten de rechtszaal. Persoonlijke emoties mogen zijn oordeelsvorming niet beïnvloeden. Hoe zit dat nu bij Connerotte? Hij was onderzoeksrechter. Hem kwam het dus niet toe te oordelen over het vergaarde bewijs in de zin van schuld of onschuld van Dutroux. Connerotte moest gewoon de zaak 'feitelijk' tot klaarheid brengen; hij behoeft niet 'juridisch' positie te kiezen over de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de verdachte. De regel van subjectieve onpartijdigheid was dus

Verdedigers Dutroux hebben cliënt geen dienst bewezen

TR 10-10

strikt genomen niet tot hem gericht. Dat neemt niet weg, dat - als men heel verdorven (en dus menselijk) denkt - hij als mogelijk partijdige onderzoeksrechter (wat deed hij op dat feestje van de tegenpartij van Dutroux?) te weinig aandacht zou kunnen besteden aan voor Dutroux ontlastende omstandigheden. Die partijdigheid zou de later oordelende strafrechter op het verkeerde been kunnen zetten. Dat zou niet in de geest van het mensenrechtenverdrag zijn.

Volksheld

Gezien de ratio van de onpartijdigheidsgarantie is het begrijpelijk dat het Hof van Cassatie Connerotte heeft ontheven. Dat de onderzoeksrechter de status van bijna onaantastbare volksheld heeft, verandert daaraan niets. Het Brusselse Hof is niet voor de publieke dwang gezwich. Dat is pijnlijk voor de emotioneel betrokkenen, maar verdient vanuit een zuivere juridische positiekeuze alle lof. Is Dutroux nu met het vertrek van Connerotte gebaat? Velen denken dat inderdaad en kwalificeren de verdedigers die dat hebben bereikt als 'klootzakken'. Daargelaten dat die opvatting een scherp voorbeeld oplevert van de onjuiste vereenzelving van de bringer van de slechte boodschap met de inhoud van dat bericht, vraag ik mij af of de critici beseffen dat de wrakingsactie Dutroux mogelijk juist géén goed heeft gedaan.

De beslissing van het Hof voorkomt namelijk adequaat, dat de verdediging van Dutroux later tijdens de behandeling van de zaak ter terechtzitting de rechters en/of jury ervan kan proberen te overtuigen dat de bewijsgaring wegens de partijdigheid van Connerotte zodanig onfatsoenlijk heeft plaatsgehad, dat Dutroux geen 'fair trial' kan krijgen. Nu kan dat nog wel: er zijn twee nieuwe onderzoeksrechters die zich wel zullen hoeden voor de schijn met enige partij in het geding te nauwe contacten aan te gaan. Die afstandelijkheid naar alle kanten bevordert, denk ik, het evenwicht in het verdere opsporingsonderzoek. En dat terwijl - verdedigingstechnisch gezien - Dutroux juist had kunnen profiteren van onevenwichtigheid; want dan zou hem een eerlijk proces worden onthouden. Intussen gaat het onderzoek gewoon door: het Hof heeft namelijk het onderzoeksteam verder in stand gelaten. Dutroux heeft dus per saldo niets gewonnen, schat ik. Ook een latere klacht over subjectieve partijdigheid van Connerotte bij het Europese Hof voor de rechten van de mens zal tot falen gedoemd zijn: het Hof van Cassatie heeft hem immers 'kaltgesteld'. De oorzaak van het 'kwaad' is door de Belgische Hoge Raad dus afdoende weggenomen. Bij verdere verweren over partijdigheid van Connerotte heeft Dutroux dus geen rechtens te respecteren belang meer. Als ik mij tot besluit verplaats in de positie van de verdedigers van Dutroux, dan had Connerotte zijn werk vanuit een oogpunt van verdedigingsstrategie juist mogen voortzetten! Uiteraard had ik dan in een later stadium alsnog getracht het belastende bewijs wegens subjectieve partijdigheid van de onderzoeksrechter onderuit te halen. Want verdedigers mogen zich wel op volstrekt partijdige en eenzijdige wijze voor hun cliënt inzetten. Dat moeten zij zelfs. Der-

gelijk optreden is niet amoreel of klootzakkerig. Het is noodzakelijk in een rechtsstaat. Het geeft legitiem tegenwicht aan een overdonderende staatsmacht en aan een aanklager die op de terechtzitting zonder twijfel alle kennis en retoriek zal mobiliseren om Dutroux af te schilderen als het levenslang maatschappelijk te isoleren Monster van Neufchâteau. Advocatuurlijk tegenwicht bevordert dat de rechter/jury uiteindelijk goed twijfelend en afwegend tot een voldragen oordeel komt. Daarop heeft iedere verdachte recht.

De auteur is strafrechtadvocaat in Den Haag; hij is oprichter/lid van de Nederlandse Vereniging van strafrechtadvocaten en lid van de adviescommissie strafrecht van de Nederlandse Orde van advocaten.

NVW 20-10

LUIK - De 42-jarige advocaat 'maître' Julien Pierre, verdediger van de van kinderonvoering en -moord verdachte Marc Dutroux (39), is momenteel niet bepaald de meest benijdenswaardige man van België. Hij blijft er ijsig kalm onder, maar de lichamelijke stress is van zijn gezicht af te lezen. Terugkomen op zijn beslissing om Dutroux als advocaat bij te staan zal hij echter nooit.

Het werd Pierre niet in dank afgenomen dat hij Dutroux ging verdedigen, maar de Belgen stonden helemaal op hun achterste benen toen hij ook nog eens gelijk kreeg met zijn klacht bij het Hof van Cassatie tegen de 'schijn van partijdigheid' van onderzoeksrechter Jean-Marc Connerotte uit Neufchâteau, in veler ogen de 'witte ridder' die ten onrechte van het speurwerk werd afgehaald.

De emotionele reacties van de Belgen op de uitspraak van het Hof, die afgelopen zondag uitmondde in de 'Witte Mars' door Brussel, verbazen Pierre niet. "Ik zit al twintig jaar in dit vak, al twintig jaar trekt de Belgische bevolking door mijn kantoor en ik voel de groeiende bitterheid en opstandigheid. De mensen zitten in materiële problemen, verliezen hun werk, hun gezin komt in moeilijkheden."

Daarbij heeft Pierre overigens 'heel persoonlijk' het idee dat diezelfde bevolking de afgelopen weken 'gigantisch is gemanipuleerd'. "Ik heb geconstateerd dat er een enorm verschil is tussen de inhoud van het dossier-Dutroux zelf en wat er in de pers over is gezegd. Er is gesproken over 'beschermheren' en er is gepraat over gestolen auto's. Dutroux heeft me steeds gezegd: 'Maar, maître Pierre, tien of honderd of duizend gestolen auto's verergeren mijn toestand niet. En tussen ons: ik heb nog nooit één auto gestolen. Ik begrijp niet waarom men aan mijn affaire nog een dossier over gestolen auto's wil plakken'. Hij had het door".

Pierre neemt het vooral procureur des konings Bourlet uit Neufchâteau kwalijk dat hij publiekelijk de indruk heeft gewekt dat er met de affaire-Dutroux meer aan de hand was dan alleen een tragedie waarvan tenminste vier meisjes - Julie en Mélissa en An en Eefje - het slachtoffer zijn geworden. Bourlet zei afgelopen zomer: "Ik ga tot het einde met dit onderzoek, mits men mij m'n gang laat gaan". Pierre noemt deze uitspraak 'ronduit schandalig'.

Wurgpoging in Brussel op Franse activiste tegen kinderporno

NVW 11-10

BRUSSEL - Bij de presentatie van haar kinderboek 'Kaasje Cactusbloem en haar egel' verscheen de Franse strijdster tegen mensenhandel en kinderporno Marie-France Botte gisteren in Brussel met een breed halsmantschiet voor de camera's. Botte, in Frankrijk in 1991 nog uitgeroepen tot 'vrouw van het jaar', vertelde dat een onbekende man haar de avond tevoren bij haar appartement in Vorat had geprobeerd te wurgen. "Nu zul je voor alles moeten betalen", siste hij haar in het oor,

zedenzaak rond pedofiel/crimineel Marc Dutroux. Botte stelde als eerste de mogelijke betrokkenheid van hooggeplaatste Belgen bij de zaak-Dutroux aan de kaak. Eind augustus eiste zij dat een mogelijke "klantenlijst" van de bende-Dutroux actief wordt opgespoord en alle Belgen die kinderporno bij Dutroux hebben gekocht hebben seksuele handelingen met de Belgische senator Anne-Marie Bourlet, de officier van justitie in het onderzoek

naar het zedenschandaal, heeft volgens het Vlaamse dagblad De Morgen, het Hof van Cassatie in Brussel nu een lijst overhandigd met namen van bekenden op kinderporno's van Dutroux. Er worden naar buiten toe geen namen bekendgemaakt. Het Hof van Cassatie zegt niet in te gaan op de overhandiging van mogelijke bewijsstukken. De Belgische senator Anne-Marie Bourlet, de officier van justitie in het onderzoek

Dutroux in beslaggenomen portocassettes hooggeplaatste Belgen te zien zijn. "Bij enkele verkrachtingscènes zijn zo'n tien tot vijftien toeschouwers aanwezig die geïdentificeerd zouden kunnen worden", aldus senator Lizin in het Waalse weekblad 'Cine Télé-Revue'. Volgens Lizin vreesde de Amerikaanse dienst, waar ook FBI-agenten werken, dat de video's beschadigd of verduisterd worden aangezien enkele van de prominente Belgen tot de rechterlijke macht, de politieke

klasse en politiediensten zouden behoren. "Het is explosief materiaal", aldus Lizin. De PS-senator vindt dat volledig neutrale - liefst buitenlandse - deskundigen de video's moeten bestuderen, al was het maar om de publieke opinie gerust te stellen dat niets onder het vloerkleed wordt geveegd. Minister Stefan de Clerck van Justitie heeft gisteren bevestigd dat het onderzoek naar de zaak-Dutroux 'tot op het bot' zal worden doorgevoerd, ook als de zaak op last van het Hof

van Cassatie aanstaande maandag onverhoopt naar een ander parket moet worden overgeheveld. Onderzoeksrechter Connerotte van Neufchâteau dreigt, zoals eerder gemeld, van de zaak-Dutroux afgehaald te worden, omdat hij twee weken geleden een benefietavond ten gunste van twee slachtoffertjes van Dutroux heeft bijgewoond. Volgens de Belgische wet moet een onderzoeksrechter elke schijn van partijdigheid zien te vermijden.

Actievoerster

kinderporno aangevallen

France Botte te wurgen. Botte is internationaal bekend door haar strijd tegen het seksueel misbruik van kinderen. Deze zomer mengde ze zich in de zaak-Dutroux. De man die haar woensdagavond overviel zei dat ze zou betalen voor alles en dat ze zou sterven. Botte slaagde erin te ontsnappen, maar liep kneuzingen op aan de nek. Van de dader ontbreekt man aangevallen. Hij probeerde haar te wurgen. Dat is gisteren bekend gemaakt.

De man wachtte haar woensdagavond op bij haar woning in Vorst. Hij dreigde haar dat ze 'voor alles' zou betalen en dat ze zou sterven. Botte slaagde erin te ontsnappen, maar liep kneuzingen op aan de nek. Van de dader ontbreekt man aangevallen. Hij probeerde haar te wurgen. Dat is gisteren bekend gemaakt.

De man wachtte haar woensdagavond op bij haar woning in Vorst. Hij dreigde haar dat ze 'voor alles' zou betalen en dat ze zou sterven. Botte slaagde erin te ontsnappen, maar liep kneuzingen op aan de nek. Van de dader ontbreekt man aangevallen. Hij probeerde haar te wurgen. Dat is gisteren bekend gemaakt.

Kroongetuige zaak-Dutroux belaagd
BRUSSEL - Een kroongetuige in de affaire-Dutroux zou de afgeloopen weken tot tweemaal toe ernstig zijn belaagd. Volgens Belgische media gaat het om een vrouw die bij de justitie in Neuchâteau verklaringen heeft afgelegd over pedofiele netwerken. De politie spreekt van een poging tot moord. PAR 31-10

NVHM 31-10 BELGIË WURGER TRIJ
Een onbekende man heeft deze week geprobeerd de Belgische actievoerster tegen kinderprostitutie Marie-pleegd. Volgens verscheidene kranten gaat het om een vrouw die bij het gerecht van Neufchâteau verklaringen heeft afgelegd over pedofiele netwerken. De gerechtelijke politie spreekt van een poging tot moord. Twee wagons hebben op 10 oktober bij Brussel geprobeerd de vrouw van de weg te rijden. Vier dagen later is zij op een parkeerplaats langs de snelweg tussen Luik en Brussel in elkaar geslagen. Eerder deze maand werd kinderrechtsactiviste Marie-France Botte al doelwit van een wurpgoging.

De betoging in Brussel was zowel een schreeuw om meer staaf als een oproep tot liquidatie van de machtshouders van dezezelfde staat

Charismatisch misbruik van kinderen

Het Belgische volk heeft zichzelf ontdekt. Met dank aan een monster en de witte dood die hij achterliet. De samenleving is uit haar neutraliteit getreden. In een massaal protest dat meer weg had van een liturgische zieleverhuizing dan van een doorleefde sociale cohesie. Transcendentie versus het leven, geloof versus macht. De Witte Mars bereikte haar zelfvoltooiing nog voor ze was begonnen.

Het was niet de enige dubbelzinnigheid in de protestmars. Er bestaat ook zoiets als een charismatisch misbruik van kinderen. Voor het circusachtige optreden van vader Marchal geldt misschien de verzachtende omstandigheid van onverwerkt leed. De recuperatieve woede waarmee de media, partijvoorzitters, scholieren, vechtersbazen en de koning zich op de tragedie van Julie en Mélissa, An en Eefje hebben gestort, roept meer vraagtekens op. En meer gene.

Tijdens de stille betoging door Brussel zei BRT-journalist Siegfried Bracke voor de camera: 'De mensen hebben mij gevraagd dat wij (BRT) door zouden gaan met de strijd.' 'Hoezo strijd?' De krant *De Morgen* drukte paginagroot een, wat zij noemde, 'opinie-poster' af: een schreiend kind dat helemaal onder de spaghetti zit. Leed in de media is ook in dit geval business: nooit eerder kwamen de kranten met zoveel extra-edities op de markt als de voorbije maanden.

Voor de tweede keer heeft koning Albert zich publiekelijk in de zaak-Dutroux gemengd. Aan de vooravond van de betoging ontving hij andermaal de ouders van verdwenen kinderen en kapittelde hij in zijn toespraak civielrecht de overheid en het gerecht. Hij eiste volledige klaarheid in het onderzoek en zei dat het gerecht te weinig menselijkheid aan de dag had gelegd in de contacten met de beproefde families. Hij moedigde de betogers aan en gaf terloops onderzoeksrechter Connerotte een pluim. 'Koning neemt de leiding', juichten de kranten's anderendaags.

Het roekeloze gedrag van Albert II, lichtjes over de grens van zijn constitutionele prerogatieven, had de teneur van afgemeten anti-politiek. Toch vreemd voor een staatsvoofd dat er eigenlijk alleen is om de democratische instellingen te iconiseren. Zou er sprake zijn van koninklijk opportunisme? Het ruikt er wel naar. Er is iets anders: sinds Boudewijn waait er op het paleis in Laken een mystieke wind. Voor de late bekeerling Albert II is het gevoelige dossier van de verdwenen meisjes een geschenk uit de hemel om zijn geliefde broer alsnog in volks-gunst, ethische beweging en mystieke hoogte voorbij te streven. Dat had nooit iemand verwacht van deze playboy-koning. Die aanvankelijk slechts als een tussenpaus werd gezien. Het is trouwens opvallend dat hij koningin Fabiola, in tegenstelling tot vorige publieke acties de présence, niet betreft bij het pedofilie-dossier.

De hold-up van een koning op politieke agenda's is natuurlijk niet zonder risico. Als het met de door hem aangekondigde hervormingen en mentaliteitswijziging niets wordt, dan wordt de positie van het Belgische koningshuis kwetsbaar. Blijkbaar heeft Albert zoveel vertrouwen in de vergevingsgezindheid van de politieke klasse en in de liefde van het volk, dat hij zich volkomen zonder sanctie voelt in zijn wat ruige hinkstappen door de instellingen.

Sgrippen bij minister-president Dehaene nog wel samenvalen? Of wordt hij straks het grote slachtoffer van het pedofilie-schandaal. De *condition humaine* van

Mystieke wind te Laken. Koninklijk opportunisme? Het ruikt er wel naar

B U I T E N L A N D

HUGO CAMPS

„Tot ze zelf een advocaat nodig hebben..”

STA 16-10

ANTWERPEN — „Rechten studeren kan de hersens ernstig beschadigen,” stond maandag te lezen op een spandoek aan de trappen van het Brusselse gerechtshof. Advocaten die gisteren het Antwerpse gerechtshof binnen of buiten wilden, deden eerst hun toga uit en slopen dan binnen langs de ingang van de conciërge. De betogende menigte reageerde immers uiterst vijandig op al wat op een jurist lijkt. De rijks-wacht stond paraat, nadat maandagavond al een steen door een ruit van het gerechtshof was gevlogen.

Sommige advocaten reageren voorlopig nog vrij luchtig op die grimmige

sfeer. „Het zal wel overwaaien”, zeggen ze. Bij meester Jan De Man zet de anti-advocatenhetze meer kwaad bloed. „Razend ben ik. Wij worden voorgesteld als gewetenloze uitzuigers, terwijl wij alleen maar ons werk doen. En de heren politici doen niets om de menigte uit te leggen dat de rechtsregels die wij toepassen ook in hún belang zijn, dat ze dienen om willekeur te vermijden. De politici durven dat niet zeggen, ze zijn bang hun kiezers voor het hoofd te stoten.” De mening van de meeste advocaten over het spaghetti-arrest staat lijnrecht tegenover die van de boze actievoerders. Connerotte is een integer man, maar heeft een stomiteit gedaan, zeggen ze. Regels zijn er om uitgevoerd te worden. En *chapeau*

voor de advocaat van Dutroux, die zijn job uitstekend doet. Is het nu echt nodig dat een advocaat in zo'n zaak het hele juridische trukenarsenaal gebruikt? Volgens de advocaten wel. „Het is het één of het ander”, zegt Pol Vandemeulebroucke. „Ofwel zeg je dat je zo iemand niet kunt verdedigen. Ofwel neem je de taak wel aan, en dan doe je het ook met alle middelen. Dan moet je ook geen morele twijfels meer hebben. Je moet een onderscheid maken tussen jezelf als advocaat en jezelf als individu met je eigen oordelen en sympathieën.” Dat Dutroux aanvankelijk geen advocaat vond, daar moeten geen grote morele bespiegelingen achter gezocht worden, zeggen verschillende strafpleiters. Een advocaat die liever an-

niem blijft: „Er zijn er meer dan je denkt die deze zaak willen pleiten. Alleen het risico dat hun reputatie erdoor geschaad wordt heeft de meeste doen afhaken.” Jan De Man wijst ook op de tweeslachtigheid van het brede publiek. „Ze roepen moord en brand omdat procedurefouten gebruikt worden om het monster te helpen. Maar als ze zelf ooit worden vervolgd — en dat kan ook voor een zware verkeers-overtreding of een bouwovertrekking of zo — dan vliegen ze hun advocaat om de hals als die een procedurefout vindt.” Gisteren stelde minister van Justitie Stefaan De Clerck (CVP) voor te denken over nieuwe regels, die het inroepen voor procedurefouten die geen invloed hebben op het dossier zouden

verbieden. Klinkklare onzin, zeggen het parlement dat zulke regels er de advocaten. „Dat De Clerck zulke dingen zegt, ja daar is hij minister voor, zeker?” reageert de ervaren Jan Lenaerts. „Maar zo'n regeling is onhaalbaar. Het is de taak van de individuele advocaat om te oordelen over de opportuniteit van zijn rechtsmiddelen. Die vrijheid van het woord beperken is uitgesloten. En wees gerust: er zitten genoeg advocaten in

Steven DE FOER

Altijd net iets gemener dan anderen

De Haagse advocaat G. Spong werd de afgelopen week door vakbroeders verkozen tot beste strafpleiter van Nederland. Binnenkort verdedigt hij een van de verdachten in de gerucht makende drugszaak tegen 'de Hakkelaar'. Profiel van een even hoog geprezen als diep geminachte strafpleiter.

Door Hans Moll en Lucien Wopereis
Columnist J.A.A. van Doorn schaarde de uit Suriname afkomstige strafpleiter G. Spong in het jongste nummer van het weekblad *HP/De Tijd* onder de 'advocaten van gore zaken'. „Volgaarne op de bres voor de meest vruchtelijke sujetten en dan met argumenten waar geen zinnig mens op zou komen”, typeerde Van Doorn hem. Vakbroeders echter riepen Spong in het televisieprogramma 'Peter R. de Vries Misdaadverslaggever' onlangs uit tot de beste strafpleiter in Nederland.

Achter zijn keurig opgeruimde bureau in Den Haag zegt Spong over Van Doorn schouderophandend: „die seniele oude man heeft niet gesproken dat ook mensen die van de meest vreselijke dingen worden beschuldigd recht hebben op een adequate verdediging”. Het is de zoveelste keer dat hij zich moet verdedigen tegen de aantijging een gewetenloze advocaat te zijn.

Binnenkort zal Spong optreden in een zaak waarbij de verdachten door het openbaar ministerie herhaaldelijk zijn beschuldigd de rechtsorde ernstig te ondermijnen. Voor het proces tegen de van groot-schalige hasjhandel verdachte Johan V., bijgenaamd 'de Hakkelaar', en diens rechterhand Koos R., heeft de rechtbank van Amsterdam in december acht dagen uitgetrokken. Ook bij deze zaak valt te verwachten dat het openbaar ministerie van leer zal trekken tegen 'de vuige praktijken van de advocatuur'.

Spong studeerde aan de Universiteit van Amsterdam in de roerige jaren zestig. Over zijn studententijd schreef hij in *Alibi*, het blad voor rechtenstudenten van de Universiteit van Amsterdam: „De relativering van apodictische uitspraken van rechterlijke colleges, de daaraan inherente kritische blik voor traditioneel gezaghebbende autoriteiten en het doorprikken van de dubbele moraal op velerlei gebied, beschouwde ik als een weldadige bevrijding van het regenteske en religieuze juk, dat de samenleving zo beheerste.” Het maakte hem naar zijn zeggen tot een „juridische vrijbuiters, die geen angsten kent”.

Zijn vroegere docent aan de universiteit, de anarchistische strafrechtjurist Jacques van der Meulen, kan zich Spong nog goed herinneren. „Hij was het knapste jongetje van de klas. Ik kon de meest ingewikkelde casus bedenken, hij had altijd een antwoord klaar.” De briljante student had een wens: rechter worden. Die wens bracht hem in conflict met het morele establishment van de jaren zestig. „Omdat hij lid was van het COC kon hij in Suriname geen rechter worden. Zo ging dat in die tijd”, zegt Van der Meulen. Spong moet er nu wat meewarig om lachen, hij herinnert zich de afwijzing „door de fervente homohater, professor meester doctor Adhin” nog goed.

Het rechterschap spreekt Spong nog steeds aan. „Het is natuurlijk buitengewoon cervol om toe te treden tot de rechterlijke macht. Je hebt als rechter veel invloed op de ontwikkeling van het recht. Anderzijds geniet ik nog dagelijks van de 'advocatuur’, zegt hij. Na zijn afstuderen in 1973 keerde Spong op uitnodiging van de Suri-

naamse jurist Lim a Po naar Paramaribo terug. Al denkt hij met respect terug aan deze leermeester en met plezier aan zijn werk — „Ik was nog geen twee jaar advocaat of ik voerde al CAO-onderhandelingen” — Suriname kende in meer dan één opzicht beperkingen. Spong wilde „deelnemen aan het juridische discours” en daarvoor bleek zijn geboorteland niet de optimale plek. „Ik deed een zaak voor het eerste kantongerecht en verrees naar een artikel van het verdrag van Rome. „Verdrag van Rome”, zei de rechter, „We hebben geen bal met Rome te maken, we zitten hier in Paramaribo”. Eind 1976 ging Spong weer naar Nederland.

Het Ministerie van Justitie en de orde van advocaten selecteerde voor een eenmalig experiment vier veelbelovende juristen om zich te bekwalmen in de strafrechtsadvocatuur. Spong werd in de gelegenheid gesteld drie jaar lang niets anders te doen dan strafzaken. De Haagse strafpleiter specialiseerde zich later tot cassatie-advocaat. Wie zich niet wil neerleggen bij een uitspraak van de rechtbank gaat in hoger beroep bij het gerechtshof. Tegen een beslissing van het hof kan iemand in cassatie gaan bij de Hoge Raad.

Volgens J.W. Fokkens, advocaat-generaal bij de Hoge Raad, weet Spong op treffende wijze „juridische vragen” op te roepen. „Wanneer hij een cassatiemiddel aandraagt zit daar altijd meer in dan je op het eerste gezicht denkt. Het is net iets gemener en het gaat net iets dieper dan het lijkt.” Ook J.C.M. Leyten, advocaat-generaal bij de Hoge Raad in buitengewone dienst, heeft waardering voor de aanpak van Spong. „Spong is altijd bereid om het scherp van de snede zaken uit te vechten. Hij is verrassend en weet ook in moeilijke zaken voor de verdediging vaak nog wat te vinden.” Leyten waardeert nadrukkelijk in de opstelling van Spong dat deze „vol overtuiging tegen de publieke opinie in durft te gaan”.

Verrassend mag de invalshoek van Spong zeker worden genoemd, geliefd heeft hij zich daar niet automatisch mee gemaakt. Columnist Van Doorn schrijft vol weerzin: „In 1989 haalde hij de voorpagina's met een pleidooi voor de Hoge Raad ten gunste van een incestpleger die bij zijn minderjarige dochter een kind had verwekt. Spong betoogde dat de man ten onrechte voor twee jaar een 'omgangsverbod' met dochter en kind had gekregen. Hij noemde het verbod in strijd met het recht op een gezinsleven, zoals dat is vastgelegd in de Europese verklaring van de Rechten van de Mens.”

Spongs onconventionele ideeën roepen bij de bekende feministische advocate G. van Driem nog steeds gemengde gevoelens op. Zij lag in het verleden regelmatig in de clinch met Spong. Ter gelegenheid van het veertigjarig bestaan van het juridische blad *Ars Aequi* in 1991 gingen de twee met elkaar in debat over de ethiek van de advocatuur. Spong zei elke verdachte als cliënt te accepteren, tenzij hij persoonlijk bij de strafzaak betrokken zou zijn. Van Driem betoogde dat een advocaat alleen moet optreden in zaken

waar hij achter kan staan en zei alleen mensen te verdedigen „in wier streven naar rechtvaardigheid ik geloof”.

Kritiek heeft Van Driem vooral op de confronterende manier waarop Spong slachtoffers van misdrijven bejegent. „Spong is heel erg scherp in de rechtszaal. Er zijn slachtoffers van seksuele misdrijven die door zijn ondervraging het gebeurde als het ware opnieuw beleven. Spong doet dat niet netjes, hij is teveel een straatvechter.” Ter illustratie van Spongs' straatvechtersmentaliteit zegt ze: „Wat hij vaak doet is mensen maar half citeren. De rechters kunnen dat zo snel niet allemaal controleren. Bij natezing blijkt het net even anders te liggen”. Toch heeft Van Driem ondanks het fundamentele verschil in opvatting over de beroepsethiek ook waardering voor Spong. „Hij heeft zijn zaakjes altijd goed voor elkaar”.

Andere beroepsgenoten hebben minder bedenkingen wanneer zij Spong prijzen. Spongs collega en oud-client, O. Hammerstein, noemt hem „een buitenbeentje in de advocatuur” en zegt dat diens juridische kennis „ver boven die van anderen uitgaat”. Hammerstein werd met succes verdedigd door J. Goudswaard en G. Spong. Hij werd verdacht voor de bende van de Hakkelaar miljoenen gulden aan drugswinsten te hebben willen wegsluizen.

Hammerstein: „Wanneer iemand heel gedegen de verdediging voert en met vijf formele verweren komt, dan vindt Gerard er nog twee meer. Dat geeft aan hoe diepgaand zijn kennis is.” Hammerstein omschrijft zijn voormalige raadsman ook als 'het tegendeel van burgerlijk'. „Als hij me bezocht in het huis van bewaring gaf hij me, waar gevangenispersoneel en mensen van de Fiod bij stonden drie zoenen. Dat kan hem allemaal niets schelen. 'Zo ben ik en zo moet men mij ook nemen', dat is zijn houding.” Hammerstein zegt dat hij en Spong „hartsvrienden” zijn geworden.

De genegenheid die Spong zonder gêne zijn cliënt en collega betoogde zou misschien kunnen suggereren dat Spong er een bourgondische, exuberante leefstijl op na houdt, maar dat blijkt niet het geval. Hammerstein: „Gerard rookt en drinkt niet. We hebben wel eens kreeft gegeten, heerlijke fles wijn erbij en cola voor Gerard.” Volgens Hammerstein heeft Spong zijn zelfdiscipline van zijn vader overgenomen. „Zijn vader was directeur van een kinderziekenhuis in Suriname en een beroemd man. Hij leed ook aan een rare ziekte, hij kon niet slapen.” Alleen met ijzeren zelfdiscipline kon vader Spong zijn vermoeidheid beteugelen. En waar andere advocaten een borrel gaan drinken wanneer ze een zaak hebben gewonnen, „gaat Gerard rustig twee uur naar aerobics”. Hammerstein betitelt zijn vriend als „de meest ijdele advocaat van het hele land. Misschien”, zegt hij, „dat Bram Moszkowicz nog ijdel is: die besteedt meer aandacht aan zijn haar.”

M. Moszkowicz Sr., de vader van Bram, is door gedetineerden in het

programma van Peter R. de Vries, als favoriete strafpleiter voor Spong gekozen. De Maastrichtse advocaat noemt Spong „een buitengewoon knappe collega” die hem soms verbaast met zijn kunde. „Af en toe leer ik wat van hem”, lacht Moszkowicz Sr. wat besmuikt. Wat hem in zijn collega ook aanspreekt is dat deze „recht door zee” en „eerlijk” is en geen blad voor de mond neemt. Moszkowicz Sr. memoreert een voorval in een rechtbank; „De rechter vroeg aan de heer Spong of hij het kort wilde houden, waarop de heer Spong riposteerde met „Moet u nog boodschappen doen, meneer de president?” Volgens Moszkowicz Sr. komt het regelmatig voor dat Spong en hij elkaar niet in de ogen durven kijken om niet in de lach te schieten vanwege het hoogdravende gedrag van de rechters. „Het is soms wel moeilijk om in de plooi te blijven”.

Zo vol lof als menig 'amicus' zich over Spong uitlaat, zo woedend kunnen vertegenwoordigers van het openbaar ministerie zijn. In 1990 meende de toenmalige Amsterdamse procureur-generaal R.J. Manschot dat Spong zich had „gediskwalificeerd als lid van de rechtsorde”. Spong was in opspraak geraakt door de wijze waarop hij een Colombiaan had verdedigd in een grote cocaïne-zaak. Tegenover het *NRC Handelsblad* zei Spong dat hij „handenvrijend” in zijn zwembroekje aan de rand van het zwembad had zitten wachten tot de rechter-commissaris in een door hem gegraven juridische valkuil zou stappen. In hoger beroep werd de Colombiaan weliswaar tot een lange gevangenisstraf veroordeeld, maar toen was de man, door toedoen van Spong, al door de rechtbank uit voorlopige hechtenis ontslagen.

Nasleep van dit incident was dat Spong ontslag nam als rechter-plaatsvervanger in Haarlem, een functie die hij vijf jaar had vervuld. Spong daarover: „De president van de rechtbank in Haarlem vond het niet ethisch wanneer je als advocaat welbewust probeert het openbaar ministerie fouten te laten maken.” Volgens Spong hadden hij en zijn kantoorgenoet Wladimiroff juist voor die tactiek gekozen. „Ik heb toen gezegd: jullie rechtsorde is de mijne niet”.

Voor incidenten is Spong niet bang. Er zullen er steeds meer van komen. Spong voorziet een 'ver-amerikanisering' van de rechtspraak. Advocaten zullen steeds vaker de door het OM selectief samengestelde dossiers aan moeten vullen. Van de kritiek die deze aanpak zal oproepen neemt hij nu al afstand: „Het OM graaft valkuilen en probeert de verdediging zand in de ogen te strooien. Wanneer de verdediging dat ook doet, dan wordt er 'schande' geroepen.”

NRC S.W. Couwenberg 5-10

De Haagse advocaat G. Spong is onlangs door vakbroeders uitgeroepen tot beste strafpleiter van Nederland. Tegelijkertijd rekende J.A.A. van Doorn hem in een column in *HP/De Tijd* tot de categorie van advocaten van gore zaken. Hiermee geconfronteerd reageerde Spong in *NRC Handelsblad* van 23 augustus laconiek met de denigrerende opmerking dat die seniele oude man niet begrijpt dat iedere burger, ongeacht wat-ie gedaan heeft, recht heeft op een adequate verdediging. Afgezien van de leeftijdsdiscriminatie waarvan Spong zich bedient om de kritiek van Van Doorn te ridiculiseren, is hier heel wat anders aan de hand dan het recht op adequate verdediging. Van Doorn stelt een bepaald type strafpleiter ter discussie. Als raadsman van verdachte, zo is zijn opvatting, dient de advocaat erop toe te zien dat diens rechten in het strafproces geëerbiedigd worden en dat het strafproces een correct verloop krijgt, met inachtneming dus van die rechten. Wat Van Doorn hekel is het type advocaat, dat zich eenzijdig en volledig in dienst stelt van de verdachte en letterlijk alles doet en bedenkt om deze vrij te pleiten en zodoende als advocaat zoveel mogelijk te scoren. Dit type advocaat heeft er uiteraard geen enkele moeite mee van vorm- en opsporingsfouten dankbaar gebruik te maken, ook als zware misdadigers daardoor hun gerechte straf ontlopen. Tot deze categorie advocaten rekent Van Doorn Spong en andere bekende strafpleiters als Moszkowicz, Hidema, J. Duynstee en anderen. Hij spreekt in dit verband zelfs van een nieuwe 'school' in de Nederlandse strafrechtpraktijk.

Nu gaat het hier ongetwijfeld om juristen en strafpleiters die technisch-juridisch gezien heel knap zijn. De vraag is alleen of het bij de rechtsbeoefening louter om het hanteren van juridisch-technische kennis en kunde gaat. Het zogenoemde rechtspositivisme in de rechtswetenschap gaat daar inderdaad vanuit. Deze technocratische rechtsopvatting heeft grote opgang gemaakt en een sterk stempel gedrukt op het juridisch onderwijs. Dit beperkt zich in deze opvatting tot het overdragen van positief-rechtelijke kennis en kunde als voorbereiding op een technisch-juridisch verantwoord hantieren van het positieve recht in de beroepsopdring. Het resultaat daarvan is de ontwikkeling van een technocratisch en opportunistisch juristentype dat zijn technisch-juridische kennis probleemloos ter beschikking stelt van alle grote heren en kleine bazen die zijn diensten nodig hebben en er voor betalen wil-

Beste strafpleiter of een advocaat van gore zaken?

Onlangs werd de Haagse advocaat G. Spong door zijn vakbroeders uitgeroepen tot beste strafpleiter van Nederland. J.A.A. van Doorn typeerde Spong in zijn column in HP/deTijd als exponent van een nieuwe school in de Nederlandse strafrechtpraktijk. Deze zou behept zijn met een juridisch-technocratische taakopvatting en zich eenzijdig toeleggen op het uitbuiten van opsporings- en vormfouten bij politiek en justitie. Van Doorn werd op deze pagina bijgevallen door S.W. Couwenberg. Hieronder twee replieken. G. Spong verwijt Van Doorn en Couwenberg ernstige kortzichtigheid, want een advocaat die vormfouten negeert, verzaakt zijn plicht. Volgens J.M. Sjöcrona is het de dure plicht van de advocatuur tegenwicht te bieden tegen de vaak massale en overdonderende staatsmacht. De grootste crimineel verdient de beste verdediger. **NRC 17-10**

Kletsboek schaadt de rechtsorde

Iedere burger heeft, ongeacht het misdrijf waarvan hij wordt verdacht, recht op een adequate verdediging. Dit recht is gegarandeerd in twee mensenrechten-verdragen, te weten het Verdrag van Rome (1950) en het verdrag van New York (1966). Over de inhoud van de verdediging zeggen die verdragen niets. De strekking van de betrokken verdragsbepalingen brengt evenwel mee, dat aan de vereiste eerlijkheid van een strafproces slechts kan zijn voldaan wanneer de verdediging degewenst ieder argument in het kader van de verdediging naar voren kan brengen. Ook onwelgevallige, non-conformistische argumenten, die weinig heel laten van de heersende moraal, moeten ter verdediging kunnen worden aangevoerd.

De (straf)advocaat dient eenzijdig en partijdig te zijn. Hij dient zodanig het 'rechtsgehalte' van wetten en regels, eventueel zelfs de door de verdachte overtreden normen, ter discussie te stellen. *Du choc des opinions jaillit la vérité*. Recht en waarheid zijn ermee gediend dat de raadsman een duidelijke tegenstem laat horen, zo schreef P. Mout in 1987, naast oud-advocaat tevens oudpraedsheer van de Hoge Raad.

De columnisten S.W. Couwenberg en J.A.A. van Doorn hebben duidelijk moeite met deze taakopvatting. Zij menen dat strafadvocaten, ik in het bijzonder, tot het technocratisch en opportunistisch juristentype behoren. Dit type advocaat zou er geen moeite mee hebben van procedurefouten dankbaar gebruik te maken, ook als zware misdadigers daardoor hun gerechte straf ontlopen.

De schrijvers baseren hun afkeer van dit type advocaat op begrippen als „het rechtsbestel” (Van Doorn) en „de rechtsorde [...] als juridische expressie van normen en waarden, waarover in het beschavingsproces van eeuwen overeenstemming is bereikt als morele grondslag van de samenleving, zoals de beginselen van vrijheid en rechtsgelijkheid, redelijkheid en billijkheid, zorgvuldigheid en evenredigheid, machtsverdeling en solidariteit, persoonlijke aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid van machtsuitoefening enzovoorts” (Couwenberg).

Een hele mond vol, jawel, maar waar ik zo nieuwsgierig naar ben is naar dat *enzovoorts* van Couwenberg. Want het trof mij, en ik zou niet met zekerheid weten waaraan het deze keer ligt, dat Couwenberg,

oud-hoogleraar in het publiekrecht, een aantal voor het strafproces fundamentele normen en waarden, waarover in de laatste 25 jaar op Europees en in ieder geval op nationaal niveau overeenstemming is bereikt, totaal onvermeld laat. De ontwikkeling van het leerstuk van het onrechtmatig verkregen bewijs, dat jurisprudentieel is ontwikkeld tot een gecompliceerd, fijnmazig en afgewogen systeem, blijft in zijn lange opsomming van normen en waarden buiten beeld.

Eerder al (in NRC Handelsblad van 12 januari 1989) had Van Doorn laten blijken de waarde van de bewijsuitsluitingsregel niet te kunnen doorgronden. Zijn bijdrage „Ra, ra, wie begrijpt de rechter?” deed N. Jörg, inmiddels raadshoofd in het gerechtshof Arnhem, verzuchten dat bij Van Doorn de kernvraag in deze materie — op welke

Ik geef geen cent voor Couwenbergs moralistische draaikonterij

rechtens relevante wijze mag bewijs worden geleverd — uit het zicht lijkt te zijn verdwenen.

Anno 1996, zeven jaar later, blijkt Van Doorn niet veel wijzer te zijn geworden, getuige zijn kruisrecht in HP/DeTijd van 20 september. Daarin maakt hij mij uit voor een advocaat van gore zaken en poneert hij de stelling, dat de advocaat evenals de rechter, dient bij te dragen tot het herstel van de door het misdrijf beschadigde rechtsorde en tot reparatie van het aangetaste rechtsgevoel van de burgers. Faalt hij daarin, dan faalt hij als advocaat, zo meent Van Doorn, en bijgevolg keert hij zich tegen de opvatting dat een advocaat een beroep mag doen op een vormfout, wanneer daardoor een kinderverkrachter op vrije voeten komt.

Ik heb zelden zulke kletsboek gehoord. Een beroep op het rechtsgevoel, ooit (in 1916) door de Hoge Raad ten voordele van de verdachte gedaan, is een uitermate hachelijke zaak, niet in de laatste plaats omdat over dat rechtsgevoel heel verschillend kan worden gedacht. Een sailant detail is overigens dat toen de positie van een naamgenoot, te we-

G. Spong

ten een zekere J. Doorn, een hulpe van een veehouder, in het geding was. Herstel van de rechtsorde en reparatie van het rechtsgevoel zijn bovendien typische overheidstaken. Zij zijn in beginsel onverenigbaar met de eenzijdige belangenbehartiging die de enige taak van de strafadvocaat behoort te zijn.

Voorts rept Couwenberg met geen woord over de implementatie van de mensenrechten-verdragen in de strafrechtspleging. Het zijn in het bijzonder deze twee leerstukken, bewijsuitsluiting en mensenrechten-implementatie, die de inhoud van de strafrechtspleging, ingrijpend hebben veranderd.

Deze verandering heeft geresulteerd in een strafrechtspleging die zoveel mogelijk voldoet aan de zo-even genoemde mensenrechtenverdragen. Daarmee is tegelijkertijd het algemeen belang gediend. De tegenstelling die Van Doorn en Couwenberg schetsen is dan ook vals. Zij miskennen de waarde die het uitspelen van vormfouten ook voor de samenleving heeft en gaan eraan voorbij dat de belangen van de verdachte en de samenleving daarbij parallel kunnen lopen.

Natuurlijk kan een gevaarlijk mens door het uitspelen van een vormfout in de samenleving terugkeren, maar diezelfde samenleving heeft nu eenmaal niet alleen belang bij gevangenisstraf van de misdadiger. Ook het belang van een eerlijke procesvoering telt mee en in sommige gevallen is de rechter het daar met sommige technocratische en opportunistische advocaten roepend over eens.

Van Doorn en Couwenberg zien over het hoofd dat de advocaat in dit soort gevallen de zogeheten boodschapper van slecht nieuws voor de samenleving is, maar dat uiteindelijk de rechter beslist. De advocaat die in welke zaak dan ook — in die van de winkeldief of drugsdealer, maar ook in die van Duitroux of Hitler — opzettelijk verzuimt procedurefouten, die kunnen leiden tot bewijsuitsluiting of niet-ontvankelijkheid van het openbaar ministerie, aan de kaak te stellen, verzaakt in ernstige mate zijn plicht en begaat daarmee een zeer laakbare beroepsfout.

Ook voor verdachten die van de meest ernstige vergrijpen worden beschuldigd zal dus de inzet van de

verdediging juridisch-technisch zo optimaal mogelijk dienen te zijn. Een prachtig voorbeeld daarvan levert de cassatieschriftuur van de zo-even al genoemde P. Mout in de zaak-Menten (1978). Mout liet letterlijk en figuurlijk geen (cassatie)middel onbenut om Menten te verdedigen.

Naast dit thema zit ook nog een ander onderdeel van de verdediging de scribenten erg hoog, te weten de vrijheid van argumentatie. Ik wees er al op, dat zulks voortvloeit uit de verdragswaarborgen voor een eerlijk proces. Daarnaast echter heeft de tuchtrechter in verschillende uitspraken beslist, dat de advocaat een grote vrijheid heeft datgene aan te voeren, wat hij in het belang van de verdediging acht. Verdedigen houdt, anders dan Van Doorn en Couwenberg menen, niet uitsluitend een gematigde processuele be-

Soms moet de advocaat de boodschapper van slecht nieuws zijn

waking in. Gematigd omdat procedurefouten bij zware misdrijven volgens hen kennelijk door de vingers moeten worden gezien.

Naast scherpe procesbewaking en het zaaien van twijfel strekt de verdediging ertoe de opvattingen van de verdachte zo goed en puntig mogelijk geformuleerd, vaak als grondslag voor een strafuitsluitingsgrond en/of een strafmaatverweer, tot uitdrukking te brengen. Het komt voor, dat zulks in bepaalde gevallen ertoe leidt, dat non-conformistische stellingen verdedigd moeten worden. Van Doorn noemde er al een paar, zoals de stelling dat een omgangsverbod tussen de incestpleger en het bij zijn minderjarige dochter verwekt kind in strijd is met het recht op gezinsleven als bedoeld in artikel 8 EVRM, of de stelling dat de vleesverwerkende industrie het Auschwitz van de dieren is.

Het valt echter op dat noch Van Doorn noch Couwenberg de meest vergaande non-conformistische stelling noemt, die ik ooit samen met confrater Sutorius heb verdedigd. Ik heb hier het oog op de stelling dat het plegen van euthanasie door een arts straffeloos dient te

len. Het was dit type jurist dat in Duitsland, maar ook in ons land probleemloos zijn medewerking verleend heeft aan het Hitler-regime. Na de oorlog werkte het ook probleemloos aan de legitimatie van autoritaire regimes in Latijns-Amerika en het apartheidsbewind in Zuid-Afrika. Na hun medewerking met dit soort regimes zetten deze technocratische juristen hun juridische activiteiten zonder veel moeite voort in het kader van een democratische rechtsorde. Zij waaien met alle winden mee en ontmoeten daarbij veelal weinig problemen.

Na de oorlog is er in de rechtswetenschap niettemin een forse reactie geweest tegen dit type rechtsbeoefening, vooral in Duitsland, waar men ter bestrijding hiervan weer teruggreep op het natuurrecht en een materiële opvatting van recht en rechtsstaat introduceerde waarin gerechtigheid in materiële zin de beslissende maatstaf is. Die omslag komt ook tot uiting in de grondwet van de Bondsrepubliek. De constitutionele rechtsorde wordt daarin namelijk gebaseerd op een liberaal-democratische basisorde als onaanstastbare kern.

Waar Van Doorn zich mijns inziens tegen keert, is het technocratische en opportunistische juristentype waarvan de door hem bedoelde strafpleiters typische voorbeelden zijn. Die zien de rechtsorde dus niet als juridische expressie van normen en waarden, waarover in het beschavingsproces van eeuwen overeenstemming is bereikt als morele grondslag van de samenleving, zoals de beginselen van vrijheid en rechtsgelijkheid, redelijkheid en billijkheid, zorgvuldigheid en evenredigheid, machtsverdeling en solidariteit, persoonlijke aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid van machtsuitoefening, enzovoorts.

Als men er van uit gaat dat de rechtenstudie een technisch vak is kunnen de meest vreselijke dingen gebeuren. Als juristen geen moreel gehalte meer hebben, zijn ze tot alles in staat, aldus de jurist professor H. Honnéc. De juriste Dorien Pessers heeft vorig jaar ook al stelling genomen tegen de technocratische tendens, die de jurist maakt tot dienstknecht van diegenen die het te zeggen hebben en die in de jaren negentig weer de wind mee lijken te hebben. In een tijd waarin de publieke moraal opnieuw volop in discussie is, lijkt het me zinvol daarbij ook de aard en praktijk van de rechtsbeoefening te betrekken.

Dr. S.W. Couwenberg is hoofdredacteur van *Civis Mundi* en oud-hoogleraar publiekrecht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Mr. G. Spong is advocaat te Den Haag.

tegenspraak verbetert rechtspraak

J.M. Sjöcrona **NRC 17-10**

Met kennelijke instemming haalt S.W. Couwenberg (NRC Handelsblad, 5 oktober) columniste J.A.A. van Doorn aan, die in HP/deTijd mijn beroepsgenoot Gerard Spong als advocaat van gore zaken brandmerkte. Couwenberg vergelijkt het type jurist waartoe Spong behoort, de juridische technocraat, met een juristentype dat „probleemloos zijn medewerking heeft verleend aan het Hitler-regime”.

Tot welk onsmakelijk niveau zijn sommige opponenten van de strafrechtadvocatuur afgedaald? De taak en de rol opvatting van de advocaat in strafzaken verdient een zuiver debat, waarvoor ik even terugga naar het begin van de zeventiger jaren. Toen presenteerde de Utrechtse hoogleraar strafrecht Toon Peters een normatief-emanipatoire zienswijze waarin het rechtskarakter van het strafrecht centraal stond. Peters verzette zich tegen de toen

heersende — en in de negentiger jaren sterk herleeftde (Hirsch Ballin) — instrumentele opvatting van het strafrecht. Strafrecht dus als middel tot het heilig verklaarde doel van criminaliteitsbestrijding. Hij beklemtoonde de grote betekenis van de „eigenlijke juridische dimensie van het strafrecht”: het normeren van de maatschappelijke controle, die door de staat wordt uitgeoefend.

De juridische taak van het strafrecht is in de visie van Peters niet *policing society*, maar *policing the police*. Aan die normering van statelijke controlefuncties ontleent het strafrecht zijn maatschappelijk-potentieel, zijn eigen morele dimensie.

Het is juist aan deze controlefunctie van het strafrecht waaraan de advocatuur volgens Peters een wezenlijke bijdrage kan en moet leveren: de strafrechtadvocaat dient ervoor te zorgen dat het strafgeding een *werkelijk contradictoair* karakter krijgt: echte tegenspraak, een echt ingewikkeld debat, bevordert het niveau van de rechtspraak.

Een veroordeling moet door de rechter pas kunnen worden uitgesproken, nadat zowel het openbaar ministerie als de raadsman het hem op het scherpst van de juridische snede zo moeilijk hebben gemaakt, dat hij pas na veel wikkelen en wegen heeft kunnen besluiten dat het opleggen van straf gerechtvaardigd is.

Een rechter die geen twijfel heeft moeten overwinnen oordeelt lichtvaardig. Peters: „Door onvoldoende weerwerk van de kant van de verdediging convergeren de standpunten van openbaar ministerie en rechter te gemakkelijk en wordt de rechter onvoldoende genoopt de kritische test van het recht toe te passen op aanspraken van wets-handhaving, misdaadbestrijding, beveiliging van de maatschappij, en straf of resocialisatie.”

Aldus werd de raadsman in 1972 op zijn professionaliteit aangesproken: het gaat om de kwaliteit van het juridisch argumenteren en debatteren. Die kwaliteit bevordert een effectieve toetsing van machtsuitoefening en heeft daardoor steeds ook een moreel aspect.

Het door Peters geschetste perspectief is door strafrechtjuristen als ongelooflijk inspirerend ervaren. Het is voor de strafrechtadvocatuur richtinggevend geweest; en het is nog steeds actueel.

Die actualiteit ervaart men pijnlijk als wordt bedacht dat klassieke rechtswaarborgen meer dan ooit onder druk staan. Allerlei wettelijke regels waarvan in mijn studietijd (1975-1980) nog werd gezegd: die zijn wezenlijk en dwingend, zijn heden ten dage onder de departementale deformaliseringsdrift, en onder onvoldoende weerwerk van een op dit punt jaren smadelijk lethargische Tweede Kamer, weggesaend of staan op het punt te verdwijnen.

Zijn vanwege primair het ontbreken van de materiële wederrechtelijkheid, subsidiair vanwege een beroep op psychische overmacht of noodtoestand. De verdediging kreeg de Hoge Raad, na pluinus drie uur pleiten over normen en waarden, voor wat betreft de noodtoestand aan haar zijde. Ik ben zo onbescheiden te menen, dat dankzij onze technocratische en opportunistische instelling de Nederlandse samenleving tot in lengte der dagen daarmee een grote dienst is bewezen. Velen — en misschien ook Van Doorn en Couwenberg die, naar het zich laat aanzien, weinig op hebben met mensenrechten — zullen ons daarvoor eens dankbaar zijn. Tot slot wil ik niet vergeten dat ik de suggestie van Couwenberg, inhoudende dat technocratische juristen van het type waartoe ik schijn te behoren, medewerking hebben verleend aan het Hitler-regime, de legitimatie van autoritaire regimes in Latijns-Amerika en het apartheidsbewind in Zuid-Afrika, zeer misplaatst en huichelachtig vind. Missplaatst, omdat ik functioneer binnen de Nederlandse rechtsorde; en huichelachtig, omdat ik mij niet herinneren dat — of *all people* — juist Couwenberg, in de jaren tachtig, bij heeft gegeven warme sympathieën te koesteren voor het apartheidssysteem in Zuid-Afrika (zie NRC Handelsblad van 20 november 1986). Zo betoonde de Couwenberg zich tegenstander van abrupte afschaffing van de ras-senweging.

VERVOLG NR 17-10

Ook advocaat heeft de taak het strafrecht te laten zegevieren

H.J.R. Kaptein ^{NRC} 19-10

Socrates zei al (volgens Plato's *Gorgias*): „De retoriek van advocaten staat tot rechtvaardigheid als kookkunst tot de geneeskunde." Spong schrijft: „kletsboek schaaft de rechtsorde". Zijn eigen retoriek is daarvan een gevaarlijk voorbeeld.

Spong en Sjöcrona komen met een ogenschijnlijk volstrekt overtuigend verhaal: de buitenwacht begrijpt het niet, wij leggen het nog één keer uit en dan kan iedereen rustig slapen. Maar zo kan de discussie over de advocaat in strafzaken niet worden afgedaan. Beiden stellen dat de strafpleiter de belangen van de verdachte tegen de Staat moet behartigen. Hoe behartenswaardig het ook is wat zij daarover schrijven, de dubbelzinnigheid van 'belangen' maakt hun betoog volstrekt bedrieglijk.

Als het de taak van de strafpleiter zou zijn om de belangen van de verdachte tegen de Staat te behartigen, dan zou zo ongeveer alles mogen, van mishandeling van het Openbaar Ministerie tot en met beïnvloeding van getuigen en het zoek maken van bewijsmateriaal: het is allemaal in het nieuws. Zelfs is dan denkbaar dat advocaten hun cliënten helpen om uit handen van Justitie te blijven. Dat kan natuurlijk niet. Advocaten zijn er niet voor alle belangen van verdachten.

Advocaten zijn er omdat recht te ingewikkeld is voor juridisch niet-geleerden. De taak van de advocaat gaat uit van een tragische tegenstelling: eenvoudig en begrijpelijk recht is onrechtvaardig, rechtvaardig recht is ingewikkeld en voor buitenstaanders onbegrijpelijk. Zonder advocaten kunnen burgers hun recht niet halen. Daaraan ontleent de advocatuur haar voorrechten en waardigheid.

Advocaten zijn er dus niet om cliënten met alle middelen te laten winnen, maar om de rechten van cliënten op en in een eerlijk strafproces te verdedigen. Daarin mogen en moeten advocaten inderdaad tot het uiterste gaan, zelfs in strafzaken als die tegen Dutroux. Ook de ergste boeven hebben recht op een eerlijk proces. Verzet daartegen miskent het verschil tussen het verdedigen van daden (dat doet de advocaat in beginsel niet) en het verdedigen van de rechten van verdachten (dat is het wezen van zijn vak). Daarin hebben Spong en Sjöcrona gelijk. Maar advocaten moeten niet vergeten dat de eerlijkheid van het strafproces en daarmee de Staat van de rechtsstaat mede wordt bepaald door hun eigen optreden.

Sjöcrona komt nog eens met het oude liedje van de arme verdachte tegen de almachtige Staat. En de Van der Valken dan? En zoveel andere vermogende roofvogels van minder bekende merken? Die het met een leger van duur betaalde 'topadvocaten' en accountants op-

nemen tegen een volstrekt onvoldoende toegerust ambtelijk apparaat? Spong en Sjöcrona stellen stilletzijdend dat advocaten er zijn om zoveel mogelijk verdachten straffeloos te laten gaan. Daarmee missen zij het verschil tussen het verdedigen van rechten van verdachten en het frustreren van het strafproces. Het rechtskarakter van het strafrecht betekent niet alleen bescherming van verdachten maar allicht ook dat op misdaad in beginsel straf volgt. Anders is er helemaal geen strafrecht en dus ook geen rechtsstaat.

Het zijn altijd weer dezelfde aandachttrekkers en ijdeluiten die het edele vak van de advocatuur in een kwaad daglicht stellen. Hun uiterlijk vertoon houdt gelijke tred met de innerlijke leegheid van hun professionele leven. Advocaten die weten waar het goed voor is wat zij doen en werken vanuit de zin van hun vak voor de rechtsstaat, hebben zulk narcisme niet nodig.

De beste advocaat is niet de strafpleiter die de meeste boeven buiten de gevangenis houdt. „Het recht te doen zegevieren is het vak van de advocaat", schreef landsadvocaat Van Stipriaan Luiscius al. Dat is het uitgangspunt, niet alleen voor een volgende verkiezing van de beste strafpleiter, maar vooral voor een fatsoenlijke advocatuur.

Dr. H.J.R. Kaptein is verbonden aan de juridische faculteit van de Universiteit van Amsterdam.

Ook de strafkamer van de Hoge Raad ziet nogal wat door de vingers en is verrassend vaak bereid gebleken beslissingen zo te verpakken dat de verdachte op steeds minder recht had, wanneer diens raadsman niet actief genoeg was. Het motto is geworden: als de verdachte niet eist, verzoekt, protesteert of sputtert, dan wordt hij geacht van alles en nog wat te accorderen. Hij is dan 'kennelijk' niet in zijn belang geschaad.

Wie kan zich in dit schimmige licht nog verbazen over de noodzaak dat de goede verdediger zich op allerlei feitelijke en juridische fronten actief en eïsend — soms zelfs noodzakelijkerwijze provocerend — opstelt? Die opstelling volgt logisch uit een strafrechtelijk stelsel waarin de te passieve verdachte wordt uitgerangeerd. Dat een dergelijk stelsel sluipenderwijs tot stand wordt gebracht, is hoe dan ook niet aan de strafrechtadvocaat te wijten.

Wie kan hem dan in redelijkheid voor de voeten werpen dat hij zich eenzijdig en partijdig opstelt voor de belangen van de verdachte? Als een dergelijke opstelling de strafpleiter wordt verweten zijn we beland in een juridische poppenkast: de verdachte heeft in theorie wel rechten, maar heeft in de praktijk geen recht er uitputtend gebruik van te maken. Hoezo amoreel?

Het moet duidelijk zijn; natuurlijk kan de strafrechtadvocaat die telkens weer in afzonderlijke zaken

voor individuele cliënten het onderste uit de kan moet halen — omdat hij zich anders klachtwaardig onprofessioneel zou opstellen — zich niet al te zeer bekreunen over de macro-effecten van zijn optreden en die van zijn beroepsgevoelen. De professionele partijdigheid — de advocaat is tot geheimhouding verplicht vertrouwenspersoon — brengt nu eenmaal opportunisme met zich mee. Opportunisme in de zin van het laten prevaleren van steeds wisselende particuliere belangen boven min of meer constante algemene belangen, die het om heeft te bewaken. Daardoor worden de grenzen van de staatsmacht voortdurend legitiem ter discussie gesteld. Dat dient niet alleen het belang van een kwalitatief hoogstaande strafrechtspleging. Het dient ook de democratie.

Hoe zwaarder de zaak, hoe meer de verdachte burger zijn rechten en zijn raadsman nodig heeft als legitiem tegenwicht tegen een vaak massale en overdonderende staatsmacht. De grootste crimineel verdient de beste verdediger.

Door te morrelen aan het beginsel van een onafhankelijke, onpartijdige, eenzijdige, opportunistische en technocratische rechtsbijstand in strafzaken tast men de democratie aan. Daaraan zijn Couwenberg c.s. wel wat lichtvaardig voorbijgegaan.

Mr. J.M. Sjöcrona is strafrechtadvocaat te Den Haag.

Advocaat heeft zich aan grenzen te houden

S.W. Couwenberg ^{NRC} 19-10

Een bekende truc die wordt toegepast om critici onderuit te halen, is hen te bestrijden op aanvechtbare punten waar zij helemaal niet achter staan. Het recht op een eerlijk proces, waar Spong uitvoerig op ingaat, is helemaal geen punt van discussie, evenmin als het recht van de advocaat om de belangen van de verdachte eenzijdig te behartigen.

Wat ter discussie staat is alleen de vraag hoever de advocaat mag gaan in zijn eenzijdige behartiging van de belangen van verdachten zonder dat de eerlijkheid van het strafproces wordt aangetast, waarin ook met de belangen van slachtoffers rekening moet worden gehouden. Ik heb de indruk dat Spong daaraan nauwelijks grenzen stelt.

Een van de grondbeginselen van onze rechtsstaat en van de strafrechtspleging is het proportionaliteitsbeginsel dat evenredigheid eist tussen doel en middel. Het doel van een adequate verdediging heiligt niet alle middelen. Spong lijkt daar wel van uit te gaan.

In zijn reactie bevestigt Spong dit. Ook in processen tegen iemand als Hitler of Dutroux heeft Spong er, zo schrijft hij, geen enkel probleem mee als dit soort lieden hun gerechte straf zou ontlopen wegens een procedurefout, waarop hij als hun raadsman zou kunnen attenderen.

Betekent zo'n rechtsopvatting

niet een ontaarding van de rechtsstaat tot een formalistisch rechtssysteem dat niet langer als legitiem ervaren wordt en de bekende krakerskreet zou rechtvaardigen: 'uw rechtsorde is de mijne niet'? Een protestkreet die in België opnieuw weerklinkt en tot protestactie leidt naar aanleiding van de zaak-Dutroux.

Uiteraard moet de advocaat procedurefouten signaleren als die bij opsporing en/of vervolging gemaakt worden. Maar is het kletsboek als burgers er moeite mee hebben wanneer een zware misdadiger vrijuit gaat vanwege een procedurefout? Kunnen de betrokken slachtoffers van criminaliteit dit redelijkerwijze ervaren als uiting van een eerlijk strafproces? Als procedurefouten ertoe leiden dat zware misdadigers hun gerechte straf ontlopen, acht ik dat in strijd met het proportionaliteitsbeginsel.

De al of niet naleving van vormvoorschriften dient ondergeschikt te zijn aan het publieke belang van een adequate waarheids- en rechtsvinding in het strafproces. Een punt van discussie is voorts het karakter van de strafrechtspleging. Daarover strijden sinds lang twee opvattingen om de voorrang: de ene opvatting stelt dat het gaat om bescherming van het individu als verdachte tegen de overheid. In de andere opvatting gaat het om bescherming van burgers tegen andere burgers of groepen van burgers die inbreuk maken op hun van staatswege gewaarborgde rechten.

Evenals J.M. Sjöcrona (NRC

Handelsblad, 12 oktober) legt Spong sterk de nadruk op het eerste model. Dit heeft sinds de culturele revolutie van de jaren zestig een tijdlang de overhand gekregen. Het leed van slachtoffers van criminaliteit raakte daardoor op de achtergrond. In de loop van de jaren tachtig is daartegen een reactie gekomen vanwege de snel toenemende criminaliteit. De burger als slachtoffer van criminaliteit komt in het strafproces weer wat meer in beeld.

Met het oog op een evenwichtig politoneel en justitieel beleid moeten we af van de onvruchtbare tegenstelling tussen handhaving van recht en orde versus bescherming van de verdedigingsrechten van de verdachte. Beide dienen op evenre-

kennis te nemen van de feiten. Hij handelt daarmee in strijd met de vereiste zorgvuldigheid in het maatschappelijk verkeer.

Ik heb mijn stellingname op dit punt meermalen uitvoerig verantwoord en voor die stellingname hoef ik mij geenszins te generen. Het apartheidssysteem heb ik van stonde af aan afgewezen als een relic van het feodaal-koloniale tijdperk waarvan de legitimiteit in principe al door de democratische revoluties van de 18e eeuw ter discussie is gesteld, maar dat zich niettemin tot de tweede helft der 20e eeuw wist te handhaven.

In de trant van Talleyrand heb ik de wijze waarop dit koloniale relic in Zuid-Afrika sinds 1948 geperfec-

het gevolg is van het politieke en culturele isolement waarin de Afrikaners in Zuid-Afrika sinds lang hadden verkeerd. Daardoor beten zij zich vast in een defensieve politiek die haaks stond op de maatschappelijke ontwikkeling in de wereld.

Als alternatief van een radicale economische en culturele boycot heb ik een beleid bepleit dat steun verleende aan het hervormingsproces dat in Zuid-Afrika in de jaren tachtig langzamerhand op gang kwam, krachtige politieke druk om het interne verzet hiertegen te breken en sancties alleen voorzover ze de zwarte bevolking zo weinig mogelijk zouden schaden. De sportboycot heb ik daarom van harte gesteund. Die was ook heel effectief. De raciale segregatie in de sport is daardoor grotendeels opgeheven.

In het toenmalige gepolariseerde klimaat met zijn rigide zwartwitdenken werd zo'n genuanceerde bestrijding van apartheid nauwelijks geduld en zij is dan ook consequent verdacht gemaakt als steun aan het apartheidregime. Spongs beschuldiging aan mijn adres ligt in het verlengde van die verdachtmaking.

In de discussie over de bestrijding van apartheid heb ik consequent de lijn doorgetrokken die ik als hoofdredacteur van *Oost-West* sinds 1962 heb gevolgd in de Koude Oorlog: principiële afwijzing van de ideologie van communistisch regimes, maar geen radicale isolering ervan, omdat ik dit contraproductief achtte.

Is het kletsboek als burgers er moeite mee hebben wanneer een zware misdadiger vrijuit gaat vanwege een procedurefout?

dige wijze behartigd te worden in de strafrechtspleging.

Dat Spong het met de waarheidsvinding niet zo nauw neemt, blijkt op frappante wijze aan het slot van zijn artikel, waarin hij beweert dat ik warme sympathieën gekoesterd zou hebben voor het fascistische apartheidregime in Zuid-Afrika. Hij doet dat met de bedoeling mijn integriteit aan te tasten en op basis van een vage herinnering zonder

tioneerd is, erger dan een misdaad genoemd.

Waar ik stelling tegen heb genomen, is de radicale isolering van het apartheidregime, zoals betoogd door de radicale anti-apartheidsbeweging. Een radicale boycot-politiek is een bot wapen. Over de effectiviteit ervan bestaat veel twijfel. Het sorteert bovendien vaak averechte effecten.

Tenslotte stelde ik dat apartheid

Als alternatief van apartheid heb ik jarenlang gepleit voor zwarte bevrijding in een politiek pacificatiemodel hand in hand met de veiligstelling van etnisch-culturele minderheidsrechten. Dit laatste werd door de radicale anti-apartheidsstrijders die in de publieke opinie sterk de toon aangaven, als neopartheid gebrandmerkt. Hoe belangrijk veiligstelling van die rechten is ter voorkoming van conflicten en separatistische tendenties, zien we de laatste jaren overal in de wereld.

In de kritische evaluatie van de anti-apartheidsstrijd die nu op gang komt, wordt steeds meer erkend dat economische sancties slechts een ondergeschikte rol gespeeld hebben bij de afschaffing van de apartheid evenals de gewapende strijd

daartegen en dat de culturele boycot als wapen eerder contraproductief dan effectief is geweest.

Die afschaffing is het resultaat van het onderhandelings- en hervormingsproces dat sinds 1990 tussen het apartheidregime en zijn opponenten officieel op gang is gekomen — sinds 1985 waren er al geheime contacten tussen Mandela en president Botha — en dat door de radicale anti-apartheidsbeweging, die een revolutionaire oplossing voorstond, jarenlang verdacht is gemaakt als collaboratie met de apartheid.

Dr. S.W. Couwenberg is hoofdredacteur van 'Civis Mundi' en oud-hoogleraar publieksrecht aan de Erasmusuniversiteit Rotterdam.

De socioloog J.A.A. van Doorn signaleerde onlangs de opkomst van een nieuwe school in de Nederlandse rechtspraak: advocaten die zich toeleggen op het uitbuiten van opsporings- en vormfouten bij politie en justitie. Hij werd daarin in deze krant bijgevallen door S.W. Couwenberg. Vorige week (12 oktober) reageerde de Haagse strafpleiter G. Spong: 'Een advocaat die

vormfouten negeert, verzaakt zijn plicht'. Hij betichtte Couwenberg van kletsboek. Couwenberg dient hem van dupliek. H.J.R. Kaptein neemt het voor Couwenberg op: er is een verschil tussen het verdedigen van rechten en het frustreren van een strafproces. Taru Spronken kiest de zijde van Spong. Iedere verdachte heeft recht op een behandeling volgens de regels. ^{NRC} 19-10

Rechtsstaat is gediend bij de advocaat die tot het uiterste gaat

gaat

Taru Spronken **NRC**
19-10

De beschuldiging aan het adres van de strafrechtadvocaat dat deze een gewetenloze technocraat is, als hij zich op 'vormfouten' beroept, ook al weet hij dat zijn cliënt een misdadiger is, getuigt van een dubbele moraal. Deze vindt mede zijn grondslag in de omstandigheid dat in Nederland, net als in andere Europese continentale staten, aan rechtsbescherming van de individuele burger tegenover de overheid altijd al

minder belang is gehecht, dan het aan de dag brengen van 'de waarheid' in strafzaken. Verdedigingsrechten worden weliswaar erkend, maar ook als hinderlijk ervaren. Dat ligt anders in de Angelsaksische rechtssystemen zoals in de VS en Engeland, waar het algemeen aanvaard is dat zowel de aanklager als de verdediging ongehinderd en partijdig van leer moeten kunnen trekken. Dit laatste aspect vormt daar juist een voorwaarde voor het welslagen van de waarheidsvinding en een eerlijk proces: zolang maar alle argumenten en omstandigheden door beide partij-

en aan het licht kunnen worden gebracht, is de kans dat de jury zich een compleet oordeel kan vormen over wat er zich feitelijk heeft afgespeeld het grootst. Een advocaat die in Nederland met (te)veel verve de geloofwaardigheid van een getuige tracht aan te tasten, wordt met scheve ogen bekeken. De advocaat mag partijdig zijn, maar niet te partijdig. Iedere verdachte heeft recht op een behandeling volgens de regels, zolang er alleen maar onschuldigen worden vrijgesproken. Bij deze opvatting wordt miskend dat juist in een rechtsstaat schuld niet bij voorbaat mag vaststaan en dat in

geval van twijfel of ingeval justitie fouten maakt, soms schuldigen vrijuit gaan vanwege een hoger belang: het voortbestaan van die rechtsstaat zelf. De regels waaraan de overheid zich bij een strafvervolgving dient te houden, worden immers loze bepalingen als overtreding ervan niet gesanctioneerd wordt of als de schuld van een verdachte mede bepaald wordt door de lynchstemming van de bevolking. Straffen wordt pas strafrecht, als dit gebeurt volgens wettelijke regels en mensenrechtenverdragen waaraan de overheid zich te houden heeft. Aan dit uitgangspunt liggen

beginselen ten grondslag, die een essentieel onderdeel vormen van een democratische samenleving, die zijn beschaving ontleent aan het feit dat de waarheid in een strafzaak niet kost wat kost boven waken moet worden gebracht. In een politiestaat worden misschien wel meer strafbare feiten opgelost, maar willen we in zo'n staat leven? 'Vormfouten' zijn geen fouten die door justitie gemaakt worden doordat men zich vergist in de toepassing van onbenullige technocratische regeltjes. Alle vormvoorschriften (termijnen van voorlopige hechtenis, voorwaarden waaraan een dag-

Juist in 'gore zaken' vervult de advocaat een onmisbare rol

NRC 26-10 Machiel Zeegers

Er is veel vuiligheid in de wereld, dat weten wij. Als mensen zijn slechte dingen uithalen komen zij soms voor de rechter. Dan is er dikwijls alle reden te spreken van 'gore zaken'. Soms vraag je je wel af of iemand, die zo'n daad gepleegd heeft, wel goed wijs is. Ook die vraag kan bij de berechting opkomen. Dan wordt de psychiater gevraagd, zijn neus in zo'n 'gore zaak' te steken. Zo heb ik heel vaak als gerechtelijk psychiater het bedrijf van de rechtbank mogen gadeslaan. Alles wordt daar keurig, volgens de regels van onze wetgeving, nagegaan. Is de verdachte die hier staat inderdaad de schuldige? Wat bezield hem of haar? Hoe waren de omstandigheden? Wat moet er met de schuldige gebeuren?

onjuiste taxatie van de motieven en van de toerekeningsvatbaarheid. Zulke gerechtelijke dwalingen kunnen ieder mens treffen. Bij wroeten in 'gore zaken' wordt veel vuil opgerakeld. Dat vuil kan de blik vertroebelen. Daarom is het zo dringend nodig, dat er degelijke rechtsregels zijn. Er moet streng worden gewaakt tegen partijdigheid van de rechter, tegen vooringenomenheid ten opzichte van de verdachte. Er moet strikt op worden toegezien dat vervolgers en aanklagers geen loopje nemen met

Gerechtelijke dwalingen kunnen iedereen treffen

de zo noodzakelijke rechtsregels voor een goede rechtsbedeling. Al te vaak heb ik vernomen van 'gore praktijken' bij het verhoor en de behandeling van verdachten en gevangenen. Daarbij gebeuren onwettige dingen. De brave burger maakt zich daarover meestal niet zo bezorgd. Men vindt het niet belangrijk, wanneer de wettelijke regels worden verwaarloosd. Als waarnemer van meer dichtbij meen ik dat wij wel erg bezorgd dienen te zijn over nonchalante behandeling van mensen en over verwaarlozing van de rechtsregels.

Het is geruststellend voor alle ordentelijke burgers, dat er volgens de regels wordt gehandeld. Een 'gore zaak' wekt afschuw, walging en weezin. Misdaad schreeuwt om wraak. Afschuw en wraakgevoelens zijn emoties die een zuivere beoordeling in de weg staan. Gelukkig laten wij de aanpak niet over aan het grote publiek, gelukkig zijn er deskundigen en zijn er regels voor de rechtspleging. Het recht biedt bescherming aan ons allen.

Als buitenstaander staan wij er vaak veel te weinig bij stil, dat het ook ons zal kunnen overkomen, als verdachte terecht te staan. Ons, of mensen die ons dierbaar zijn. Wie zichzelf wat beter kent en wie weet dat niets menselijks hem vreemd is, zal dit kunnen beamen. Laten wij niet vergeten dat er ook wel onschuldigen worden verdacht en dat zelfs onschuldigen worden veroordeeld tot zware straffen.

De voormalige Rotterdamse hoofdcommissaris Blaauw heeft uit zijn rijke ervaring zulke gevallen in een boek beschreven. Ik kan uit mijn ervaring bevestigen dat gerechtelijke dwalingen voorkomen, dat onschuldigen zijn veroordeeld, met verschrikkelijke, noodlottige gevolgen.

Door harde ondervragingen zijn niet zelden mensen zo angstig en murw gemaakt dat zij een misdrijf bekennen waaraan zij niet schuldig zijn. En ook bij terecht beschuldigen kunnen fouten in de beoordeling worden gemaakt, bijvoorbeeld

Dr. M. Zeegers is gerechtelijk deskundige en emeritus hoogleraar forensische psychiatrie aan de Rijksuniversiteit te Leiden.

Niet lang geleden diende er voor de Hoge Raad een ronduit weezinwekkende zaak. De verdachte was een jongen van net dertien jaar en de beschuldiging luidde: medeplegen van moord. Niet 'zo maar' een moord echter. Een Turkse man die op straat stond te praten met wat landgenoten, werd onder dreiging van een pistool meegenomen, in de kofferbak van de auto gestopt en naar het Bosgebied Het Zwarte Water vervoerd, waar hij in fasen werd doodgeschoten en in een voor de gelegenheid gegraven kuil, die met zorg werd dichtgegooid, achtergelaten. Zover bekend is zijn stoffelijk overschot niet teruggevonden — moord zonder lijk — niemand is er achtergekomen wie hij was en nooit heeft iemand hem als vermist opgegeven.

Nadat een ander reeds op deze zaak dood geschoten zonder dat hij nog dood was, vroeg de verdachte of hij ook eens op de man mocht schieten. Het verzoek werd ingewild, waarna de jongen inderdaad op de liggende en stervende man een aantal schoten afvuurde. Een van de betrokkenen vertelde aan de politie dat hij zag dat de jongen er een 'kick' van kreeg en lachte. Was deze verdachte nog een klein stukje jonger geweest dan zou een strafrechtelijke aanpak in het geheel niet mogelijk zijn geweest, nu viel hij onder het milde kinderstrafrecht.

Toen ik deze zaak nader bekeek viel mij iets op dat binnen de verschrikkingen van het voorval uiterst triviaal is. Het 'Zwarte Water' is een vrij uitgestrekt bosgebied rond een water. De grens tussen de gemeente Venlo en de gemeente Arcen en Velden loopt er dwars doorheen en wel zo, dat het grootste deel van het gebied tot de gemeente Arcen en Velden behoort. De dertienjarige jongen was gedagvaard wegens medeplegen van moord te Venlo.

Ik neem aan, zonder het zeker te weten, dat in deze zaak op een of andere manier is komen vast te staan dat de plaats in het bosgebied waar de moord werd gepleegd, onder Venlo ressorteerde, al kan men daar zijn bedenkingen bij hebben als niemand weet waar het lijk is begraven. Maar mijn vraag is: als dat nu eens niet het geval is, had de advocaat dan een beroep mogen doen op deze foutieve plaatsaanduiding?

Ik zal eerst vaststellen wat er waarschijnlijk gebeurd zou zijn als het verweer was gevoerd en gegrond was bevonden. Omdat een deel van het tenlastegelegde, te weten dat het feit in de gemeente Venlo was gebeurd, niet bewezen kon worden verklaard zou de rechter de verdachte hebben vrijgesproken. En de jongen zou niet opnieuw, nu met een goede plaatsaanduiding: te Venlo en/of Arcen en Velden, voor de strafrechter kunnen worden gedaagd.

Voorwaar een bijzonder onwenselijke uitkomst, ook voor zo'n jongen zelf overigens, want het is duidelijk dat er heel wat met hem mis moet zijn. Heel vreemd is ook nog dat, als er niet een foutieve plaatsaanduiding had gestaan in de tenlastelegging maar in het geheel geen plaatsaanduiding, er geen vrijpraak zou zijn gevolgd, maar nietigheid van de dagvaarding zou worden uitgesproken, waarna de

zaak wel opnieuw zou kunnen worden opgevoerd.

Dat zeer ongewenste gevolg (en dat rare verschil) zijn echter niet aan de advocaat te wijten, maar aan de Nederlandse wetgeving in strafzaken. Bovendien was het zo ongewenste gevolg als het er op aankomt een gevolg van de handelwijze van de officier van justitie die in zo'n belangrijke zaak had moeten tenlastelleggen dat het feit was gebeurd in de gemeente Venlo en/of in de gemeente Arcen en Velden.

En als het er nog meer op aankomt is dit ongewenste gevolg toe te schrijven aan de beslisser: de rechter. Niet de advocaat spreekt in zo'n geval immers vrij: hij draagt daartoe een bouwsteen aan en de bouwmeester beslist of die steen gebruikt zal worden. Er is, tenslotte, in dit geval, geen sprake van een vormfout, waarmee men zo vaak schernt: er is, in het door mij gestelde hypothetische geval, een inhoudelijke fout gemaakt.

De belangrijkste vraag is echter, als gezegd, of de advocaat zich op deze fout mag beroepen. Ik probeer eerst eens na te gaan waarom hij dat niet zou mogen doen. Ik zei al dat het gevolg van zijn beroep op die fout bijzonder onwenselijk is: iemand die schuldig is aan een heel schokkende daad gaat (strafrechtelijk) vrij uit.

Als het de taak van een advocaat in strafzaken was een afweging te maken tussen de (gunstige) gevolgen van zijn handelen voor zijn cliënt en het belang van de samenleving bij bestraffing van schuldigen, zou de uitkomst van die afweging in een geval als dit moeten zijn, dat hij deze verdediging niet zou voeren. Maar de advocaat behoeft die afweging niet te maken, scherper gezegd: hij mag haar niet maken. Er zijn anderen die dat doen: de officier van justitie, die straf eist, en, vaak, de rechter die toch straf oplegt.

Rechtspraak is onvolmaakt maar ze wordt willekeur als zij niet het gevolg is van spraak en tegenspraak. Wil een advocaat wegens de bijzondere omstandigheden van het geval, een bepaald verweer niet voeren, dan moet hij van de zaak afzien. Ik kan best begrijpen dat een advocaat in België Dutroux niet wenst te verdedigen, maar niet dat hij als hij de verdediging op zich neemt andere belangen laat meewegen en laat beslissen dan die van zijn cliënt.

Onlangs gaf de Maastrichtse advocaat Hiddema echter een mooi voorbeeld van een (mijns inziens meteen het enige respectabele) geval waarin hij een (op zich sterk) verweer niet zou voeren. Het ging over de Belgische onderzoeksrechter Connerotte die aan de zaak van verdachte Dutroux is onttrokken wegens, kort gezegd, schijn van partijdigheid. Hij was het met die beslissing eens, maar voegde daaraan toe dat hij deze zelf nooit zou hebben uitgelokt omdat de opvolger(s) van Connerotte het veel moeilijker zullen hebben dan hij als ze een beslissing ten voordele van Dutroux zouden willen of moeten nemen. Het was, volgens Hiddema, een verweer dat als het succes had, zich tegen zijn cliënt zou keren. Diens belang staat voor de advocaat niet bovenaan, maar is het enige belang waar hij, de advocaat, voor staat. Het moet bijzonder grie-

vend zijn als advocaten die hun taak opvatten en uitvoeren, zoals door wet en recht bedoeld, van allerlei kanten een boel vuiligheid over zich uitgestort krijgen.

In een ander verband heb ik de taak van de goede strafpleiter gekenschetst als het genie van de eenzijdigheid. Er zijn heel wat juristen die dat niet op kunnen brengen of na enige, soms lange tijd niet meer op kunnen brengen. Die zoeken dan meestal wat anders.

Mijn vraag of de advocaat het verweer mocht voeren inhoudend dat vrijspraak moet volgen, omdat niet bewezen kan worden verklaard dat het feit te Venlo had plaatsgevonden, terwijl Venlo alleen als plaats van het delict was opgenomen in de tenlastelegging, moet dus zo worden beantwoord: hij mag dat verweer niet alleen voeren, hij moet het ook, als hij er achter komt.

De oud-hoogleraar Van Doorn heeft in *HP/De Tijd* de door zijn collega's bekroonde advocaat Spong aangevallen als advocaat van gore zaken. Kijk, als het er op aankomt zijn er heel wat strafzaken waarbij het bijvoeglijk naamwoord 'gore' niet misstaat. Wij plegen echter niet te spreken van rechters van gore zaken, ook niet als de rechter in zo'n zaak de verdediging gelijk geeft.

Overal waar de als zodanig aangewezen of gekozen verdediger van verdachten (mede) andere belangen in het zicht houdt dan die van de verdachten, is de vrijheid van de rechtspraak, is haar goede werking aan wezenlijke gevaren blootgesteld. Het is dan ook beledigende onzin als de oud-hoogleraar Couwenberg de advocaten die hun taak goed en dus eenzijdig vervullen, het aanhangen van een positivisme verwijt, dat Duitse advocaten in de nazitijd met Hitler en zijn trawanten een pact deed sluiten.

De onafhankelijke advocatuur vertaalt zich wat het strafrecht betreft in een dialoog — desnoods keihard — met officier van justitie en rechter, in iemand die van zijn kant alles bijbrengt wat de verdachte tot voordeel kan strekken. Want laten we niet vegeten dat de verdachten, zij die als lijdend voorwerp met het strafrecht te maken krijgen, echt niet alleen of in het bijzonder de misdadigers van deze wereld zijn. Wat denkt u van de driehonderd of meer schatrijke multi-miljonairs in Nederland die kans zien jaar in jaar uit geen cent belasting te betalen? Waarschijnlijk hebben zij voor het merendeel een hoge onderscheiding ontvangen van Hare Majesteit die het ook niet helpen kan.

Ik heb niet de illusie dat mijn bijdrage aan deze polemiek iedereen zal overtuigen, maar ik weet wel bijna zeker dat zowat alle rechters het deze keer in de kern met mij eens zijn: advocaten in strafzaken, die hun cliënt in de steek laten, dat zijn, al is er sprake van een verschrikkelijk gore zaak, de advocaten die de rechtsstaat in gevaar brengen. Ze zijn gelukkig, voor zover mijn kennis reikt, in dit land niet voorhanden. Dat moet zo blijven.

Advocaat hoort cliënt niet in de steek te laten

De socioloog J.A.A. van Doorn viel de door zijn collega's bekroonde Haagse strafpleiter Spong onlangs aan als 'advocaat van gore zaken'. Hij zag in hem een exponent van een nieuwe school in de Nederlandse strafrechtpraktijk, die zich zou toelagen op het uitbuiten van opsporings- en vormfouten bij politie en justitie. In deze krant werd hij bijgevalen door S.W. Couwenberg en H.J.R. Kaptein. Volgens J.C.M. Leijten hebben zij het echter bij het verkeerde eind. Want de advocaat in strafzaken die zijn cliënt in de steek laat, brengt de rechtsstaat in gevaar.

NRC 2-11

Mr. J.C.M. Leijten is gewezen advocaat-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden.

NVSH is tegen registratie van pedofielen

Van onze verslaggeefster

AMSTERDAM

De NVSH (Vereniging voor Seksuele Hervorming) is tegen het registreren van pedofielen. Zo'n databank zou slechts, en onder strikte voorwaarden, moeten gelden voor personen die zijn veroordeeld voor 'ernstige seksuele geweldsdelicten jegens jeugdigen'. Dat schrijft de NVSH in een notitie aan minister Sorgdrager van Justitie en de vaste kamercommissie van Justitie.

De NVSH is bevreesd dat door de Belgische zedenzaak-Dutroux de liberale seksuele moraal in Nederland in hoog tempo wordt ingeperkt. Daarom heeft zij de notie opgesteld. In reactie op de aanbevelingen van het onlangs in Stockholm gehouden congres tegen seksueel misbruik van kinderen, tekent de NVSH aan dat Nederland niet mee moet werken aan een registratiesysteem voor 'als zodanig bekend staande pedofielen'. Daarnaast pleit de vereniging tegen het 'criminaliseren' van afbeeldingen waarop enkel naakte kinderen zijn te zien, en voor het handhaven van het recht op vrije meningsuiting als het gaat om teksten over seks tussen volwassenen en kinderen.

Verdediging van pedofilie brengt NVSH in problemen

Van onze verslaggever

Jasper Groen

AMSTERDAM

Het bestuur van de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming (NVSH) is in problemen gekomen nu het ledental steeds verder terugloopt en de vereniging verdeeld raakt over het thema pedofilie, een geaardheid waarvoor het bestuur van de NVSH juist begrip wil kweken. Scheidend voorzitter M. Willems: 'Dit punt moet aan bod komen. De algehele hysterie die nu is ontstaan, waarbij pedo's met de dood worden bedreigd, hoort meer thuis in het Duitsland van de jaren dertig. Niet in het Nederland van nu.'

De vereniging telde in de jaren zestig, op het hoogtepunt van haar bestaan, nog 230 duizend leden. Nu zijn dat er niet meer dan vijfduizend. De meesten van de overgebleven leden nemen niet deel aan activiteiten van de NVSH. Willems is daar teleurgesteld over: 'Zeven jaar heb ik al mijn energie in de vereniging gestoken, maar het heeft geen succes gehad. Het is dweilen met de kraan open.'

Volgens Willems is de NVSH slachtoffer geworden van haar eigen succes. 'Echt veel punten om op te scoren zijn er niet meer. Zaken als de pil, voorlichting op scholen en de emancipatie van de vrouw liggen voor een groot gedeelte achter ons.' De zwaarbevochte seksue-

le revolutie heeft er voor gezorgd dat er nog maar een paar thema's zijn om mee naar buiten te treden.

Pedofilie is een van die thema's. De NVSH lijkt zich voor de buitenwereld dan ook meer en meer op te werpen als belangenvereniging voor die groep mensen. 'Dat vinden sommige leden wel moeilijk. Die onderschrijven de doelstelling van de vereniging, maar zitten tegelijkertijd toch met een onprettig gevoel.' Dat gevoel, ingegeven door onder meer de affaire-Dutroux, mag volgens Willems echter geen reden zijn om geen aandacht te vragen voor de problemen van pedofielen.

De vereniging heeft minister Sorgdrager van Justitie daarom vorige week nog 'een kritische notitie' gestuurd over de richtlijnen die onlangs werden voorgesteld tijdens een congres in Stockholm over seksueel misbruik van kinderen. In die notitie maakt de NVSH bezwaar tegen een Europese registratie van 'als pedofielen bekendstaande personen'. De vereniging vreest dat door zo'n registratiesysteem de onrust over pedofilie in de maatschappij alleen maar zal toenemen.

In het hele land houdt de NVSH regelmatig bijeenkomsten voor pedofielen, omdat zij pedofielen op zich niet wil buitensluiten. Een genuanceerde kijk op het onderwerp vindt Willems dan ook belangrijk. 'De grootste groep pedo's wil een relatie met een kind op basis van aandacht en intimiteit. Toch zijn ze

bijna altijd gedwongen hun relatie met een kind te verdedigen. Dat is niet eerlijk, en daarom is het goed dat er een vereniging bestaat die hen steunt.'

Binnen de NVSH is niet iedereen het daar mee eens. De afdeling Eindhoven heeft zich inmiddels tegen het landelijk standpunt over pedofilie gekeerd. Willems, zuchtend: 'Het gesprek met hen loopt nog steeds. Ze vinden dat pedo's zich maar ergens anders moeten organiseren. Mijns inziens treden ze daarmee de statuten met voeten.' In die statuten staat dat iedereen, ongeacht seksuele voorkeur, welkom is.

Ook buiten eigen kring ligt het standpunt van de NVSH gevoelig. 'We scoren niet goed in de publieke opinie, maar we hebben het tij ook tegen. De volkswoede over Dutroux is op dit moment ontzettend groot. Mensen die pogen pedofilie genuanceerd uit te leggen, krijgen stenen door de ruit gegooid. Wat dat betreft vind ik dat we veel durf tonen met onze nuances.'

Kritiek als zou de NVSH een klimaat hebben gecreëerd waarin excessen als Dutroux mogelijk zijn geworden, werpt Willems verre van zich. 'Ik ben daar niet ontvankelijk voor', zegt hij. Na een lange stilte: 'Het is bij een groep pedo's net als bij een voetbalclub. Ook daar zitten oplichters en verkrachters tussen. Maar daarom hoeft je nog geen hekel te hebben aan die hele voetbalclub. Zo zie ik dat ook bij pedofielen.'

zijn als in de nieuwe wet niet exact wordt vastgelegd wat het leeftijdsverschil tussen de volwassene of aanmerkelijk oudere persoon en het kind zou mogen zijn, zodat in concrete gevallen de rechter hierover kan oordelen.

ROERMOND

Marianne Smits-Jansen

Keine Werbung für Pädos!

Zur Annonce der Gruppe 'Krumme 13' in der Rosa Zone

Wie wir mit Entsetzen festgestellt haben, veröffentlichen Sie in Ihrer Zeitung eine Annonce für eine Gruppe Pädophiler, die sich 'Krumme 13' nennt. Wir halten das für sehr gefährlich und fordern die Rosa Zone auf, keine Kinder-schänder oder sonstige menschenverachtenden Gruppen mehr zu berücksichtigen. Hier ist das seeli-

sche Wohl etlicher Kinder doch wohl wichtiger als die Triebbefriedigung einiger Erwachsener.

Marianne Heyduk
Chance to Change, Dortmund
Anm. der Red.: Wir veröffentlichen in der Rosa Zone keine Werbung für menschenverachtende Gruppen oder Firmen. Zwischen 'Kinderschändern' und einer Selbsthilfegruppe für Pädophile, die eine Zeitschrift herausgibt, sollte allerdings unterschieden werden (siehe Kommentar oben).

zaak Cools bezig. Je mag het niet zeggen, maar eigenlijk is het een Waals fenomeen. Er is een groot verschil tussen de politiek in Vlaanderen en Wallonië. De macht van de socialistische partij in Wallonië is absoluut. Ik ben niet de journalist die onderzoek doet naar politieke of sociaal-economische thema's. Ik doe daar liever geen uitspraken over. Ik heb daar natuurlijk wel een visie op, maar ik wil niet zelf opiniëren. Ook in mijn programma's niet. Als je wilt weten hoe België werkelijk in elkaar zit, moet je Walter de Bock interviewen van De Morgen. Persoonlijk houdt het mij wel bezig.'

Je hebt weleens een programma gemaakt over gangsters.

'Ik wilde in de denkwelt van die mensen komen. Het profiel van de eeuwige misdadiger. Nu zou ik dat niet meer maken. Op dit ogenblik maak je je belachelijk als je dat zo zou doen. Zelfs als ik het gemaakt had, zou ik het niet uitzenden. Het begrip dat ik toen had voor die gangster zou nu ongepast zijn. Er is nu een psychose in België. Maar wie kan er in België zeggen dat de huidige toestand uiteindelijk een probleem van de Walen is? Dan bestaat het land de volgende week niet meer. De Waalse socialisten hebben altijd al goede contacten met de Italiaanse en de Franse socialisten gehad. Wij zijn gericht op het noorden. De traditie die in Nederland en Scandinavië heerst. Maar dat is iets wat je in zo'n moeilijk te regeren land niet kunt noemen. Je kunt niet zeggen van: de zaak Cools is iets van de maffia van de Franstalige socialisten. Ik ben tamelijk pessimistisch over de toekomst van België als land. Het is niet mijn rol om dat te vertellen. Maar er is een te groot mentaliteitsverschil. De politieke meerderheden liggen in Wallonië altijd anders dan in Vlaanderen. Jarenlang heeft men altijd maar compromissen gesloten en dan krijg je dit soort vermenging tussen politiek en zakenleven.'

Is seksualiteit nu in de ban bij de Belgische media?

'Het is zeker voor mij niet in de ban. Ik heb een programma op stapel staan over naaktmodellen in de kunst. De spanning tussen de kunstenaar en model. Ik neem aan dat dat uitgezonden zal worden. Zo'n zaak-Dutroux heeft volgens mij niks te maken met de verloederding van de media, of van de ethiek in het algemeen. Integendeel: het feit dat een groot deel van het publiek emotioneel reageert, betekent dat men een heel duidelijk normbesef heeft. Overigens: alle zenders in Vlaanderen hebben hun programma's aangepast. Een film over de ontvoering van een kind is afgevoerd. Iets over verkrachting is afgevoerd. Ik had gepland om een programma te maken over relaties tussen leraar en leerling. Dat is mislukt omdat ik geen getuigen vond, al vóór Dutroux. Kennelijk omdat het een te groot taboe was. Gelukkig maar dat het niet doorging, want stel dat ik mijn programmareeks dit seizoen begonnen was met dat onderwerp, net op het hoogtepunt van de zaak Dutroux. Dan zou de volkswoede zich tegen mij hebben gekeerd.'

Seks

Na het lezen van de artikelen 'Verdediging van pedofilie brengt NVSH

in problemen' en 'Het scherngebied van de jongensporno' (de Volkskrant, 26 oktober) wordt duidelijk dat de wet in Nederland zeker aanpassing behoeft. Er is een zeer groot verschil tussen wat pedofielen in de praktijk denken en doen, waarbij zij zich beroepen op de niet erg duidelijke wet, en wat de voorstanders en verdedigers ervan theoretisch naar voren brengen.

De populariteit van het Belgische TV-programma Jambers is met kijkcijfers van bijna een miljoen ook in Nederland ongekend hoog. En dat voor serieuze documentaires over de onderlagen van de Vlaamse samenleving. Paul Jambers zelf zegt door te gaan tot het jaar 2000. Minstens.

Door Joost Niemöller / Fotografie: Paul Levitton

(FRAGMENT) NR 16-10

Maakt de actualiteit soms dat je bepaalde onderwerpen niet kunt brengen?

'Op dit moment kun je geen programma over pedofilie maken omdat er niemand over wil gaan praten in Vlaanderen. Vanwege Dutroux.'

Er is geen pedofiel die nu in beeld wil.

'Uitgesloten. Die man wordt gestenigd de volgende dag. We hebben het wel eens zijdelings behandeld toen we het onderwerp vermiste kinderen deden. Een jongen was weggelopen van thuis, terechtgekomen in een pornocircuit in Duitsland en daarna terug in Vlaanderen opgevangen door een pedofiel. We hebben de moeder geïnterviewd. We hebben de

jongen geïnterviewd. We hebben ook die man geïnterviewd. Dat zou nu niet kunnen. We zijn nu iets aan het maken over ouders van jonge criminelen. Plois weigeren een aantal mensen mee te doen omdat ze denken: ja, er is die sfeer. Thema's in de erotische sfeer zijn ook veel moeilijker te behandelen. Nu is er de discussie ontstaan dat het allemaal de fout van de media zou zijn. Te veel sex op de televisie. Gelukkig dat Dutroux geen Vlaming is. Die zal zeker nooit naar Jambers gekeken hebben.'

Het is niet niks wat er nu allemaal in België gebeurt. Jij bent journalist. Kriebelt het niet?

'Veel journalisten zijn bijvoorbeeld al jaren met de

Strafpleiters

1 Met belangstelling heb ik de polemiek gevolgd over de ethiek van de moderne strafpleiters. Het is mij inmiddels duidelijk dat beide partijen volledig gelijk hebben, zodat wij te maken hebben met het klassieke scholastische probleem voortvloeiend uit de botsing van een onweerstaanbare kracht met een onwrikbare massa.

Wellicht wordt deze impasse veroorzaakt door het te hoge abstractieniveau van de discussie. Als medisch specialist, en dus erkend mafialid, beluisterde ik enkele weken geleden met diepe bewondering een radio-interview met mr. D., een van de bekritiseerde strafpleiters. Hij zette onder andere geduldig uiteen dat problemen voortvloeiend uit het aannemen van door misdaad verkregen geld niet langer bestonden, aangezien hij zijn honorarium alleen accepteerde uit handen van vrienden van de verdachte. Ook moest hij de blijkbaar nogal naïeve interviewster uitleggen dat hij geen toegevoegde ('pro deo') cliënten aannam, tenzij hun zaak duidelijke publiciteitswaarde bezat.

Ik was diep onder de indruk van de efficiëntie van zijn beroepsopvattingen, maar als lid van een fel bekritiseerd gilde kon ik mij indenken dat de werkwijze van mr. D. bij sommige van zijn wat ouderwetse collega's op bezwaren stuit. Onge-

twijfeld kunnen de veelgeplaagde strafpleiters het tij doen keren. Zij hoeven slechts aan te tonen dat hun 'prodeanen' dezelfde vrij-spraakpercentages genieten als hun meer spectaculaire, met kapitaal-krachtige vrienden gezegende, cliënten.

M. VAN BLANKENSTEIN, Berkel en Rodenrijs

2 Als strafpleiters hun stukken zouden lezen als mr. J.C.M. Leijten de krant, dan zouden zij hun cliënten lelijk in de steek laten. Dat mag niet van Leijten (2 november), maar allicht ook niet van mij. Leijten mijdt zorgvuldig het onderscheid waar de discussie om draait.

Advocaten zijn er om de rechten van cliënten niet in de steek te laten. Die rechten kunnen moeilijk te begrijpen zijn, zeker als het gaat om vrijwaring van straf door procedurefouten. Dat is inderdaad een zaak van advocaten, maar van zorgvuldige afweging door wetgever en rechter (al meende J.P. Verheul — 26 oktober — te weten dat ik daar anders over denk).

Als de belangen van verdachten voorop staan, zijn er geen grenzen voor advocaten. Die belangen zijn duidelijk: vrijwaring van straf, met alle middelen. Leijten c.s. zullen daarop zeggen: er zijn wel degelijk grenzen, die staan gewoon in de wet. Ook dat spreekt vanzelf, maar het is maar net wat je onder 'wet' verstaat. Als 'je aan de wet houden'

betekent 'zorgen dat je niet gepakt wordt', dan mogen advocaten alles waarop justitie geen vat krijgt, al was het maar omdat hun werk zich voor een belangrijk deel in vertrouwelijkheid afspeelt. Dat opportunisme heeft niets te maken met recht.

Als 'je aan de wet houden' méér betekent, dan gaat het niet alleen om vanzelfsprekende bescherming van verdachten, maar ook om andere rechtsbeginselen. Strafrecht is er om schuldigen te straffen en onschuldigen vrijuit te laten gaan. Terecht schrijft Zeegers dat straffeloosheid voor schuldigen minder erg is dan straf voor onschuldigen (26 oktober). Maar ook slachtoffers van delicten mogen niet in de steek worden gelaten, door chicaneuze vrijwaring van straf voor daders. Over dat wezenskenmerk van de rechtsorde lees ik bij Leijten c.s. niets. Ook advocaten maken deel uit van die rechtsorde. Zij zijn er niet om die rechtsorde te exploiteren ten gunste van wat voor belangen dan ook.

Dat is de zin van Couwenbergs uitleg van recht in termen van rechtsbeginselen. Als het opportunistisch positivisme van law is no more than what authorities can do against us het wint, dan kan en mag alles waar justitie geen vat op heeft. En dat is nogal wat, ook in de advocatuur.

DR. H.J.R. KAPTEIN, Amsterdam

Gore zaken

NRC 12-11

Na herhaalde lezing van het artikel van mr. J.C.M. Leijten (2 november), wordt de basale tegenstelling die in zijn betoog steekt steeds sterker. Aanvankelijk voert hij met ondersteuning van een voorbeeld aan dat vrijspraak door een rechter ten gevolge van het invoeren van een 'inhoudelijke fout' voor de vrijgesprokene een 'bijzonder onwenselijke uitkomst' kan opleveren, aangezien een crimineel, die een 'kick' krijgt van het vermoorden van een medeburger beter gebaat is met maatschappelijke begeleiding dan met vrijspraak waardoor deze weer op vrije voeten komt.

Verderop betoogt hij dat een advocaat van zo'n crimineel te allen tijde (indien daar aanleiding toe is) een verweer dat tot vrijspraak kan leiden dient te voeren, met als reden dat een advocaat een afweging tussen de (gunstige) gevolgen van zijn handelen voor zijn cliënt en het belang van de samenleving bij bestraffing van schuldigen niet mag raken.

Het belang van de cliënt bestaat hier aldus uit vrijspraak, koste wat kost. Het belang van de cliënt is gedurende het verloop van het artikel van Leijten klaarblijkelijk aan verandering onderhevig.

R. K. TH. J. SMITS, Utrecht

Tabus lösen kein Problem

Was tun gegen sexuellen Mißbrauch an Kindern? / Von Stefan Zacharias

Ro 2 10.96

Bundesjugendministerin Claudia Nolte (CDU) will FKK-Blätter mit Bildern von Kindern auf den Index für jugendgefährdende Schriften setzen. Dies berichteten die Zeitungen Anfang September, meist als kurzen Fünfzeiler. „Toll – die tut was gegen die perversen Kinderschänder“ denkt die/der flüchtige Zeitungsleser/in, noch aufgewühlt vom Skandal in Belgien.

In diesen Magazinen werden Kinder zwar nicht unbedingt bei der Aufnahme, jedoch spätestens durch die Augen mancher Betrachter/innen zu Sexobjekten. Dies ist sicherlich nicht wünschenswert. Doch was würde passieren, wenn diese Zeitungen auf den Index kämen? Sie würden vom Zeitungskiosk zu den Sexshops wandern, dort einmütig vereint mit den zahlreichen Zeugnis-

sen einer patriarchalen Sexkultur, die immer noch Männern freien Willen und Frauen füge Willigkeit zuschreibt. Nur Kinder und Jugendliche würden durch diese Zeitschriften nicht mehr „gefährdet“... Als wenn ausgerechnet Kinder und Jugendliche die Haupttätergruppe bei sexueller Gewalt gegen Kinder wären.

Verbote waren noch nie ein geeignetes Mittel, außer Kontrolle geratene Triebe wieder einzufangen. Notwendig ist ohne Zweifel die konsequente Verfolgung von Straftaten gegen die sexuelle Selbstbestimmung – am Arbeitsplatz ebenso wie in Ehen und sonstigen Partnerschaften oder bei Sextouristen. Sexuelle Ausbeutung ist kein Kavaliärsdelikt. Es ist leider immer noch salonfähig, daß etwa ein ranghoher Minister im Herrenzirkel zweideutig den her-

vorrage Service in russischen Nachtzügen preist. Doch Strafverfolgung reagiert immer nur auf Straftaten. Verbote schaffen keine Kultur sexueller Selbstbestimmung.

Die Prävention sexueller Gewalt muß Strategien entwickeln, die sexuelle Mündigkeit von Menschen zu fördern. Wir brauchen eine sexuelle Kultur, in der Menschen gelassen ihre eigene chaotische Triebstruktur kennenlernen können, und aus diesem reichen Pool (nur!) das verwirklichen, wozu sie gleichberechtigte (!) Partner/innen finden.

Voraussetzung einer solchen Kultur ist offener gesellschaftlicher Dialog ohne Prüderie und Phallusgehebe.

Zu einer solchen gesellschaftlichen Kultur gehört auch, daß Menschen, auf die Kinder eine

erotische Ausstrahlung haben Gelegenheit finden, dies mit an deren Menschen zu reflektieren. Sie müssen Formen finden können, diese Faszination in ihr Leben zu integrieren, ohne daß Kinder dabei Schaden nehmen. Je stärker eine solche Faszination gesellschaftlich tabuisiert wird desto größer wird die Gefahr, daß diese Menschen sich der Auseinandersetzung entziehen und ihre Triebe auf kriminellen Wegen zu befriedigen versuchen. Hier entsteht die Nachfrage, die erst der Markt für Kinderpornographie und -prostitution schafft.

Vor diesem Hintergrund stellt sich die Frage, ob Frau Nolte mit ihrem „Index-Antrag“ die Spirale der sexualisierten Gewalt gegen Kinder nicht gerade erst antreibt. Welchen Interessen also dient dieser Antrag?

Lieve Oma.

In mijn postvakje lag een tijdschrift. Koinos Magazine. Op de glimpapieren voorkant een foto van een bloot knaapje. de pielemuis aan het oog onttrokken door een gedroogde meloen op een pianokruk. waar hij quasi-bevallig op steunde. Ik moffelde het blaadje terug in de envelop. zocht een verlaten redactie-lokaal. en begon. met de rug naar de deur te lezen: 'Koinos wil de schoonheid van jongens vanaf het begin van hun puberteit tot aan hun volwassenheid in woord en beeld vastleggen. verwoorden wat in hun leefwereld belangrijk is en wat anderen belangrijk en interessant aan hen vinden. en pleiten voor het recht van deze jongens om lichamelijke intimiteit met anderen te mogen beleven ongeacht leeftijd of geslacht. met wederzijds respect als enige voorwaarde.' Ja ja.

Ik moest denken aan een verregend fotoboekje dat ik ooit op straat vond. *Boy* heette het. Tekst zat er niet bij en de plaatjes konden ogenschijnlijk geen kwaad. De diverse anonieme fotografen mochten bogen op het zonder meer geslaagd vastleggen van de schoonheid der jeugd. Jongetjes op het strand. jongetjes in sport en spel gewikkeld. jongetjes met een zware boodschappentas. jongetjes op de fiets. of slapend op de achterbank. In ongedwongen poses of onbespied gewaand. Met altijd tenminste een zwembroekje aan. 't Hadden vakantiekiekjes kunnen zijn. Maar in dit verband begon het geheel verdacht te stinken. Werden de jongetjes uit het boekje niet onmiddellijk door de kopers van datzelfde boekje met van begeerte uitpuilende ogen uitgekleet? Werden die ongesperde armpjes niet in gedachten om verzakte mannenbuiken gevlijd? De achter dun katoen verscholen kinderfluitjes in fantasie in de trillende kerelshand genomen en gekoesterd. de gulzige rimpelvingers om het ongerepte eikelkje? En wachtte dan niet ergens. niet eens zo ver weg in de verbeelding. een holletje. een opening voor iets... iets waar zo'n jongetje geen weet van kon hebben. zodat je blij mocht zijn dat portretten niet tot leven konden worden gebracht?

Koinos magazine zocht het een jaartje ouder. maar fris werd het er niet van. Hoe netter die gasten het formuleerden. hoe groter de walm van kromgetrokken vaderlijke gevoelens. kleffe ooms die op schoot hesen. potentiële kinderverkrachters. Bijgevoegd zat een aardig briefje. of ik een gastcolumn wou schrijven. en als het mij daartoe aan tijd of zin ontbrak. of ze dan mijn brief mochten overnemen. waarin ik vertelde over mijn liefdesavontuur met kleine Tim uit Australië. Pfff. En dan die gasten zeker een beetje aan hun piemels trekken bij mijn beschrijving hoe ik ondanks morele bezwaren 'met mijn grote tampoeloes in dat kinderzitje was geklommen'. zoals ik dat toen formuleerde. Getverderrie. ik begreep wel hoe ze op het idee gekomen waren mij te vragen. maar dit ranzige stelletje. hoorde ik daarbij? En waarom had ik eigenlijk zo'n hekel aan pedo's? Omdat ik zelf als kind met een hele nare te maken had gehad? Of omdat ik ze diep van binnen benijdde om wat ik zelf niet durfde? Ach nee. Kinderen voor kinderen. Ik had er wel

NR

16-10

kinderen
voor Jan rot
kinderen

Pedofielen (2) NAT 06/4

Ik ben nu volwassen en ik heb zoiets meegeemaakt. Ik heb er goede herinneringen en een levenslange vriendschap aan over gehouden. Op 12-jarige leef-

tijd werd ik versierd en tot mijn 17de jaar heb ik een fijne seksuele relatie gehad. En nog altijd ben ik goed bevriend met hem. Door hem heb ik ook andere pedo's met vriendjes en vriendinnetjes leren kennen en nooit heb ik kinderen

ontmoet die ergens toe gedwongen werden. Ik zal niet ontkennen dat er pedo's rondlopen die kinderen misbruiken. Hulpverlener Eduard van Dijk scheert alle pedo's over één kam omdat hij alleen met de laatste groep te

maken heeft. Hij zou z'n blik toch eens wat kunnen verruimen, voordat hij zo'n hetzelfde artikel schrijft. Paul Lemmens, Rotterdam

Pedofielen (3)

Ik vind dat met een aantal artikelen over pedofilie een grote groep onschuldige medemens ongenadig hard op discriminerende wijze onderuit

gehaald wordt, waardoor ik een correctie noodzakelijk acht. Daarom zal ik allereerst mijzelf even voorstellen, maar dan niet onder een pseudoniem. Ik heet Onno Rijkstra en ga spora-

iets mee te maken. maar wou er niks mee te maken hebben. Zo zat het. Ik kon ademloos kijken naar Tommy uit Pippi Langkous. naar *Home Alone* of *Little Lord Fauntleroy*. Maar dat was toch meer om de belofte die zo'n broekenman inhield. dan dat je d'r nou werkelijk iets van moest. Door pedo's in de kunst kon ik me laten meeslepen. Ik genoot van de piepkleine sprookjes van Astère Michel Dhont. waarin kleuters stuk voor stuk met de ik-figuur willen spelen. en hem in bescherming nemen tegen hun boze papa's en mama's. Jan Hanlo's melancholieke krantenverslag van een zeepkistenrace staat me nog altijd bij. In zo'n woeste Amerikaanse undergroundroman van Dennis Cooper *Try*. eindigt een twaalfjarige Slayer-fan gedrogeerd en met opengeheurd reetje onder de grond dankzij de vette. bebrilde Uncle Ken. en ondanks je afschuw raak je al lezend -je begrijpt het zelf niet- op de hand van die enge griezels. Maar dat is de kracht van literatuur. zoals ik opgewonden raakte van *Lolita*. terwijl mijn erotische belangstelling voor meisjes van dertien minimaal is. In het echt moest dat allemaal niet mogen. Ook niet 'als het van het kind uitging'. Die mocht je best tegen zichzelf in bescherming nemen. Die gaf je ook geen drank of drugs. als het daarom vroeg.

Ik vergeet nooit hoe ik na afloop van een openlucht optreden in Alkmaar bij mijn auto werd opgewacht door twee vrolijke vriendjes. Veertien en dertien waren ze. De kleinste deed het woord: "Mijn ouders zijn vannacht niet thuis. dus dan kunnen we met z'n drieën in hun bed. en dan moet jij ons neuken." Ik zei lachend. dat ze over een paar jaar maar 's moesten terugkomen. Al dacht ik bij het wegrijden wel even aan Hans van Maanen. die in een interview vertelde hoe hij als twaalfjarige door het Vondelpark struinde en mannen aansprak of ze het met hem wouden doen. en gek werd van onvervuld verlangen omdat al die schijterds huiverig wegstoven.

Ik bladerde door Koinos. En als ik nou eens wel met ze was meegegaan? Ze wisten toch precies wat ze wilden? Hier. dit ventje was niet veel ouder. en je kon je toch wel voorstellen dat... Op hetzelfde moment piepte de deur. Snel schoof ik het blaadje onder een stapel Donald Ducks. 't Was onze hoofdredacteur. die kwam vragen of mijn brief deze week alsjeblieft weer over sex zou gaan. in plaats van over muziek en theater. want daar had niemand wat aan.

"Wat dacht je van: wie zoet is krijgt lekkers. wie stout is Dutroux?" deed ik opgewekt.

"Ouwe grap." bromde Verstraaten. "en hou het wel boven de zestien. dat is beter voor ons allemaal."

"Doe ik al van nature. Hans." antwoordde ik. "en by the way. wil je mij voortaan geen viespeuk meer noemen in je columns? Ik leef alleen voor ware liefde. en wat ik doe gebeurt allemaal met eh... wederzijds respect als enige voorwaarde."

"Ja. ja." zei Verstraaten. "dat zeggen die pedo's ook altijd."

disch naar een naturalistisch gebied, niet om contacten te leggen, maar juist om even rust te vinden. Waarschijnlijk val ik volgens de schrijvers onder de noemer 'pedofiel', omdat ik verliefd kan zijn op een kind.

Vooraf wil ik melden dat ik vind dat mensen die denken dat ze kinderen zomaar seksueel kunnen betasten, of ze zelfs bedreigen, deze mensen inderdaad geestesziek zijn en in geen enkele maatschappelijke kring thuishoren. Doch: mensen van alle leeftijden en culturen hebben het recht om waar dan ook contact met elkaar te zoeken en te leggen: hetero's, homo's of wat voor o's dan ook.

Mijn grootste bezwaar tegen artikelen als dat van Eduard van Dijk in *NATURISME* 96/3 ligt bij de diepgang of eigenlijk de oppervlaktigheid, geen enkele opmerking is onderbouwd, en bijna allemaal zijn ze stemmingmakend, zelfs paniekzaaiend. Wat zijn 'pedofiele' gedragingen?

Een 'pedofiele' gedraging zou kunnen betekenen dat een volwassene het contact met een kind aangaat en bevriend raakt. Daar is niets mis mee, dat is zelfs gezond. Een 'pedofiele' gedraging kan zijn een volwassene die een onbekend kind zomaar betast omdat hij of zij daar behoefte aan heeft. Dit keur ik absoluut af, ik noem dit liever een gefrustreerde gedraging. Van Dijk suggereert dat mensen die de gave hebben verliefd te kunnen worden op een kind bij voorbaat crimineel zijn omdat met het woord 'pedofiel' liefde, vriendschap, aanranding, verkrachting en zelfs moord over één kam geschooren worden. De woorden liefde of warmte of zelfs vriendschap komen nergens in voor. Pedofilie is voor Van Dijk c.s. bij voorbaat fout, zonder dat men in staat is een beschrijving van het begrip te geven. De uitlatingen getuigen van een extreem naïef en discriminerend gehalte. Het zoeken van vriendschap noemt men jagen. Iemand met een bepaalde geaardheid wordt een patiënt genoemd en zijn relatie het slachtoffer.

Concluderend blijkt er vanuit de auteur zelf weinig respect voor

Van kindervriend tot kinderverkrachter

De vrije val van pedofielen

José Rijnaarts

ESSAY

07/10 OKTOBER 1994

VERVOLG NAT 96/4

kinderen te bestaan. Alle geschreven argumenten zijn dankzij het generaliserende en vooral discriminerende karakter ervan gebaseerd op haat en onbegrip jegens mensen met liefkozende gevoelens voor kinderen. Dit is dus de basis van de reden geweest voor hem om in de pen te klimmen, niet vanuit beschermende gevoelens voor kinderen. Er wordt geen enkele keer gekeken vanuit het oogpunt van, of iets gevraagd aan een kind. Als er rotte appels rondlopen, dan moet u die aanpakken, en mensen die liefhebben met rust laten. Maak op zijn minst onderscheid.

Onno Rijnstra, Apeldoorn

Pedofielen (4)

Verschrikkelijk, wat de briefschrijvers en hun kinderen uit NATURISME 96/2 meemaakten. Bizar, de brief van Eduard van Dijk (96/3). Oprecht, de brief van Ferry en Aleid van Loon.

Vreemd, het onderschrift van de redactie hierop. Misschien heb ik wel gevoelens die door Van Dijk in de verdachtenbank gezet worden. Door toedoen van dierbare vrienden ben ik ooit lid/begunstiger geworden. Ik merk aan de discussie omtrent homo's, gluurders (wie begluurt wie?), pedofilie en niet te vergeten kindermisbruik, dat het geweten, de -terechte- verontwaardiging, wordt weggedrukt door angst, wantrouwen, verdachtmaking en controle. Daarin voel ik mij niet thuis. Ik word liever zwerver. S. van Rosmalen, Purmerend

Naar aanleiding van de zaak-Dutroux breken er moeilijke tijden aan voor pedofielen. De publieke opinie is tegen hen. Dat was in de jaren zeventig wel even anders. Wie toen voor modern wilde doorgaan, had geen bezwaar tegen deze seksuele geaardheid. Pedofielen staken destijds overal hun promotiepraatjes af die er zo ongeveer op neerkwamen dat je als kind iets gemist had wanneer je geen pedofiel in je omgeving had. Zijn pedofielen de zondebokken van de jaren negentig?

Het verhaal is bekend. Medio augustus werd de Belg Marc Dutroux gearresteerd. Hij bleek ten minste zes minderjarige meisjes te hebben ontvoerd. Twee van hen werden levend bevrijd, twee werden korte tijd later doodgehongerd teruggevonden in de tuin van een van Dutroux' huizen. Het duurde een paar weken voor ook de andere twee meisjes werden gevonden. Dood. In de berichtgeving over deze zaak worden Dutroux en zijn handlangers stevast aangeduid als pedofielen. Op een van de spandoeken, opgehangen langs de snelwegen rondom Luik, stond: pedofilie = doodstraf. Hoewel in de Nederlandse pers van diverse kanten werd gewaarschuwd tegen een heksenjacht, lijkt de publieke opinie ook hier pedofielen in dezelfde categorie te plaatsen als Dutroux: de categorie van de kinderverkrachters die niet voor moord terugdeinzen. De achterliggende gedachte lijkt: niet alle pedofielen zijn zoals Dutroux, maar het gaat om graduele en niet om principiële verschillen. De enige die bij mijn weten hiertegen publiekelijk protest aantekende, was Theo Sandfort. Deze psycholoog heeft tal van publicaties op zijn naam staan over de wijze waarop jongens pedofiele contacten beleven. Naar aanleiding van de zaak-Dutroux zei Sandfort in *NRC-Handelsblad* dat er in België ongetwijfeld weezinwekkende dingen waren gebeurd, maar, zo voegde hij eraan toe: 'Het gaat me te ver om dat allemaal aan de kapstok pedofilie op te hangen.' Pedofilie mag volgens hem niet worden gelijkgesteld met seksueel misbruik van kinderen. Integendeel, voor veel jongeren zou een pedofiele relatie juist leuk en leerzaam zijn.

Moed kan men Sandfort niet ontzeggen, want ook los van wat er in België gebeurde, is zijn opvatting bepaald niet populair. Twintig jaar geleden lag dat anders. Ongetwijfeld dachten velen: als ze maar van mijn kind afblijven!, maar zoiets zei je niet hardop, want dan was je preuts, dacht je rechts, zat je fout. Journalist Jan van Vlodrop verwoordde in 1980 in *NRC-Handelsblad* de toenmalige verheerlijking van pedofielen enigszins ironisch: 'Pedofielen zijn eigenlijk superpedagogen, het zijn modelvaders en -moeders. De pedofilie is mooi, is teder, is goedbedoelend.' Wat is er veranderd? Waren de ouders van toen zo naïef? Of heeft Sandfort gelijk en fungeren pedofielen als de zondebokken van onze tijd, op wie ten onrechte al het geweld tegen kinderen wordt afgeschoven?

Achteraf gezien vormden de jaren zeventig voor pedofielen een unieke tijd, in beide betekenissen van het woord. Voor die tijd hoefden ze niet te proberen zich als kindervriend te presenteren. Ze werden beschouwd als enge kinderlokken en daarmee uit. Maar in dat ene decennium kregen ze door een samenloop van ontwikkelingen de kans een ander beeld van zichzelf te creëren, en zeker in Nederland maakten ze daar slim gebruik van. In de eerste plaats deelden ze in de successen van de homo-emancipatiebeweging. Pedofielen haakten bij die beweging aan met het argument: als homoseksuelen recht hebben op een eigen seksuele identiteit, dan wij ook. Gelijkberechtiging voor hen, dan ook voor ons. Homo-organisaties, zoals het COC, steunden pedofielen in die strijd. Een van de redenen was ongetwijfeld dat het bij pedofilie vaak om homoseksuele contacten gaat. Daarnaast heerste in de jaren zeventig de ongeschreven wet dat emancipatiebewegingen met elkaar streden tegen de gemeenschappelijke vijand: het behoudende burgerdom met zijn strakke fatsoensnormen. Het effect was een soort *package deal*: homoseksualiteit en pedofilie hoorden bij elkaar en je kon moeilijk voor het een zijn en tegen het ander. Een tweede fenomeen waarvan pedofielen profijt trokken, was de seksuele revolutie. Seksualiteit kreeg in de jaren zeventig de status van een wondermiddel dat de mens van alle onderdrukking zou bevrijden. Seksuele vrijheid zou leiden tot blije mensen en een betere wereld. Ook kinderen mocht in

dit opzicht geen enkele beperking worden opgelegd. Zo mochten ouders niet knorrig reageren als kinderen 'dokterje' speelden, want dan zouden ze het gevoel krijgen dat seksualiteit vies en verdorven was. Pedofielen speelden hier handig op in. Ze poneerden dat ze kinderen en hun ouders eigenlijk een dienst bewezen. Kinderen zouden de seksuele handelingen prettig vinden en als ze al schade ondervonden van de 'liefdesrelatie' met een pedofiel, kwam dat door de negatieve reactie van de omgeving. Deze boodschap ging er bij velen in als koek. Dr. Edward Brongersma, indertijd lid van de Eerste Kamer, en met zijn vlotte pen gezaghebbend woordvoerder van een intellectueel onderlegde pedofielenlobby, had geen moeite toegang te krijgen tot welk dagblad of tijdschrift ook. Zo ruimde het weekblad *Intermediair* in 1975 in drie opeenvolgende nummers maar liefst vijftien pagina's voor hem in. Ook in *Opzij* (februari 1981) mocht hij zijn verhaal vertellen. Pikant daarin is het opportunisme waarmee Brongersma ook feministen voor het pedofielenkarretje probeerde te spannen. Brongersma verdiepte zich uitsluitend in de 'jongensliefde' en verkondigde ook regelmatig dat hij van meisjes niets afwist, maar dat belette hem niet zich in *Opzij* zoetsappig af te vragen of het niet nuttig zou zijn 'wanneer de vrouwenbeweging zich opwierp voor de vrijheidsrechten van kleine meisjes, speciaal van kleine meisjes die naar omgang met een volwassen vriendin verlangen.'

Straks werden pedofielen opnieuw in de verdomhoek geduwd en dat kon toch niet de bedoeling zijn. Het antwoord luidde stevast dat pedofilie iets heel anders was en dat pedofielen uiteraard niet de dupe mochten worden van de discussie over incest. Uiteindelijk gebeurde dat toch. Het incestebat wierp nu eenmaal een nieuw licht op seksueel contact met kinderen en de publieke welwillendheid waarin pedofielen zich een decennium lang hadden geoest, brokkelde af. Een Haagse kinderrechtster nam in 1982 ontslag nadat een pupil hem van seksueel misbruik had beschuldigd. Een collega van hem uit Nijmegen, tevens vice-president van de Arnhemse rechtbank, deed in 1988 hetzelfde nadat hij had bekend ontucht te hebben gepleegd met twee jongens. Ook de *affaire-Oude-Pekela* in 1987 deed de reputatie van pedofielen geen goed. En in de kranten wemelt het al jaren van de berichten over jeugdleiders, muzikleraren, priesters en onderwijzers die zich aan hun pupillen hebben vergrepen. Het meest opvallende in al die berichten is de vanzelfsprekende gelijkshakeling van pedofilie en ontucht. Het

Pedofielen beweren altijd dat hun vriendjes later met plezier op de relatie terugkijken

pseudo-pedofielen hebben geen boodschap aan de kalenderleertijd van het kind. Maar anders dan echte pedofielen houden zij niet op zich voor het kind te interesseren als het geslachtsrijp wordt. Incestplegers vormen een goed voorbeeld. Ongetwijfeld lopen er onder hen ook echte pedofielen rond. Maar de meesten zijn dat niet. Hun begeerte neemt juist toe naarmate het kind ouder wordt en dat uit zich in de aard van de seksuele handelingen. Als kinderen zich op een gegeven moment niet zouden gaan verzetten, zou iedere incestsituatie uitlopen op penetratie en geslachts-

seksuele behoeften te bevredigen. Volgens de Nederlandse wet is seks met kinderen onder de twaalf strafbaar. Tussen de twaalf en de zestien wordt alleen tot vervolging overgegaan als het kind zelf, de ouders of de Raad voor de Kinderbescherming een klacht indient. Voor echte pedofielen zijn die leeftijdsgrenzen willekeurig. Een kind is voor hen een kind zolang de secundaire geslachtskenmerken ontbreken. Zodra die zich ontwikkelen, verliest de echte pedofiel zijn belangstelling voor het kind in kwestie. Brongersma noemt in zijn boek *Jongensliefde* (1987) de afwezigheid van lichaams- en gezichtsbeharing een belangrijk criterium. Ook

Op één hoop worden gegooid met incestplegers is erg. In één adem worden genoemd met een kind: moordenaar is nog een paar graden erger. Zijn die etikettes terecht? Wat verstaan wij eigenlijk onder pedofilie? Afgaande op de manier waarop dit woord tegenwoordig wordt gebruikt, zijn er twee soorten pedofielen: mannen die zichzelf als pedofiel beschouwen en voor hun geaardheid uitkomen, en mannen die zich anderen als pedofiel worden bestempeld, maar dat van zichzelf nooit zouden zeggen. Laten we de eerste groep voor het gemak echte pedofielen noemen en de tweede pseudo-pedofielen. Beide groepen gebruiken kinderen om hun eigen

woord pedofilie, in de jaren zeventig ook in de pers regelmatig gedefinieerd als 'liefde voor kinderen': heeft inmiddels het zo'n negatieve klank gekregen als incest. Beide termen, in het begin van het incestebat nog zo strikt gescheiden, worden soms zelfs door elkaar gebruikt. Ten tijde van de *incestaffaires* (Maurik, Epe) werd ook seksueel misbruik buiten het gezin wel incest genoemd. Het zou mij niet verbazen als nu, onder invloed van de zaak-Dutroux, het omgekeerde gebeurde. In een van de vele krantenberichten over deze zaak las ik al dat incest de meest voorkomende vorm van pedofilie is.

gemeenschap. Incestplegers zien ook liever niet onder ogen dat het een kind is aan wie ze zich vergrijpen.

Van incestueuze vaders is bekend dat zij graag van hun dochter zeggen dat ze vroegrijp is en met haar elf of twaalf allang geen kind meer. Sommige kindersekstoeristen sussen hun geweten op soortgelijke wijze. Zij beweren dat 'die kinderen daar', en daarmee bedoelen ze Thailand, Brazilië of Polen of waarheen ze ook reizen, op hun achtste of negende al dol zijn op seks en dat je ze dus echt niet als kinderen kunt beschouwen in de West-Europese zin van het woord. Het grootste verschil tussen echte en pseudo-pedofielen is dus dat het kind-zijn van de 'partner' voor de echte pedofiel een voorwaarde vormt voor hun seksuele belangstelling, terwijl de pseudo-pedofielen dat kind-zijn liever ontkeren. Een tweede verschil is dat echte pedofielen zich vooral op jongens richten en de pseudo-pedofielen meestal op meisjes. Een derde verschil, dat samenhangt met het eerste, is dat echte pedofielen van zichzelf zeggen dat de vriendschap met het kind voor hen belangrijker is dan de seks, en dat zij die vriendschap nooit op het spel zullen zetten door het kind iets op te dringen waaraan het niet toe is of wat het niet wil. De grenzen van wat er in seksueel opzicht gebeurt, laten zij zeggen ze, door het kind bepalen. Verder zou het kind bij hen niet alleen seksuele vrijheid vinden, maar ook de aandacht en genegenheid die het thuis te kort komt. De echte pedofiel zou zijn jonge vriendjes bovendien vaak toegang verschaffen tot een ander, dat wil zeggen beter, verfijnder milieu, waarmee ze van huis uit nooit in aanraking zouden komen. Dat klinkt mooi. Maar is het ook waar?

OK magazine, tweemaandelijks tijdschrift van de pedofielenvereniging *Martijn*, bevat naast informatieve artikelen en foto's van meestal geklede, maar soms ook blote jongetjes altijd een paar verhalen van pedofielen. Echte pedofielen dus, over hun belevenissen. Het zijn geheel conform het cliché mannen die in zwembaden en op campings rondhangen en aanpappen met kinderen uit vaderloze gezinnen. Het is hen duidelijk om de kinderlijven te doen en niet om de boeiende kindergeest. 'Mijn engel blijft op zijn kont in het hete zand onverstoort doorbabbelen. Terwijl zijn woorden volledig aan me voorbijgaan, betasten mijn ogen onbeschaamd zijn edelste deeltje.'

Van de mooie verhalen dat kinderen in cultureel en pedagogisch opzicht bij pedofielen vinden wat ze thuis tekortkomen, blijkt uit deze teksten weinig. In plaats van culturele bagage lijkt een kind bij een pedofiel door het vele snoepen vooral slechte tanden op te lopen. Het inlevingsvermogen in kinderen, waarop echte pedofielen zich zo graag laten voorstaan, is duidelijk op één doel gericht: seksueel contact, dat overigens in deze verhalen beperkt blijft tot strelen, met inbegrip van de geslachtsdelen. De kinderen komen in *OK magazine* niet aan het woord. Wat zij vinden, moet je als lezer zien op te maken uit de verhalen van hun 'partners'. Volgens hen genieten de jongens van de aandacht, van het stoeien, en vinden ze de seksuele contacten spannend. Maar wat zelfs in deze verhalen opvalt, is dat een aantal jongens juist van die seksuele kant al gauw genoeg heeft en dan ook zink van zich afbijt: 'Blijf nou es van me af, je lijkt wel een flikker!' De pedofiel laat zijn vriendje na zo'n opmerking onmiddellijk met rust en vraagt zich schuld- bewust af of hij misschien te ver is

gegaan: 'Werd zijn seksuele initiatief naar mij ingegeven door overhalend gedrag van mij? Ik had toch niet meer gedaan dan ruimte geven om zijn seksueel-erotische behoefte te uiten?'

Echte pedofielen beweren altijd dat hun vriendjes als volwassenen met plezier op de 'relatie' terugkijken. Ook in dit opzicht zullen ze de zaken vaak mooier voorstellen dan ze zijn. Toch bestaan er inderdaad publicaties uit onverdachte hoek, van die groot geworden kinderen zelf, die dit beeld in ieder geval voor een deel bevestigen. In *Een jongen met vier benen* (1982) vertelt Kees Verheul over zijn jarenlange omgang met meneer Prinsen, die hem mee naar de slaapkamer nam voor seksspelletjes. Hoewel hij achteraf een weinig vleiende beschrijving geeft van Prinsens uiterlijk en manier van doen, vond hij het als kind prettig bij hem te zijn en zocht hij hem zelf op. Een trauma lijkt hij er niet aan te hebben overgehouden. Hetzelfde geldt voor Rudi van Dantzig die als elfjarige jongen een kortstondige seksuele relatie had met een Amerikaanse soldaat. Hij schreef er een roman over: *Voor een verloren soldaat* (1986). In 1991 zei Van Dantzig op de televisie - en hij beschrijft dat ook in zijn boek - dat hij achteraf gezien minder moeite heeft gehad met de seks dan met het feit dat de Amerikaan plotseling uit zijn leven verdween. Hij had nog lang naar hem gezocht. Maar als je deze boeken zorgvuldig leest, zie je dat de seks ook hier voor het kind geen bron is van genot, maar als ruilmiddel fungeert. De jongen laat de man begaan in

ruil voor aandacht (Verheul) of vriendschap en geborgenheid (Van Dantzig). Het enige wat je ten voordele van de pedofiel kunt zeggen, is dat de jongen dit geen slechte deal vond, toen niet en ook achteraf niet. Maar dat neemt niet weg dat de pedofiel van de jongen en diens verlangen naar warmte en nabijheid profiteerde om zijn eigen behoeften te bevredigen.

Dat pedofielen hun eigen verlangens op het kind projecteren, is niet eens het grootste probleem. Akeliger is dat zij zichzelf als onverbeterlijk beschouwen. Ze zien hun liefde voor kinderen als een onvervreemdbaar onderdeel van hun identiteit. Ze beschouwen hun geaardheid als een seksuele variant met evenveel bestaansrecht als homo- en heteroseksualiteit. Dat zij anders dan pseudo-pedofielen een bijzondere genegenheid voor kinderen koesteren die meer omvat dan seksuele begeerte alleen zal best waar zijn. Maar het seksuele hoort er wel bij. En als ze in dat verlangen worden gefrustreerd, wordt het mooie streven om het belang van het kind altijd voorop te stellen wel degelijk verdrongen door eigenbelang. Eerder genoemde Theo Sandfort zegt dat min of meer zelf in het meinumner van het lesbio/homoblad *Homologie*: 'Er ontstaat een repressief klimaat. Pedo's komen steeds verder buiten de samenleving te staan. Zij ontwikkelen slechte gevoelens over zichzelf die gekoppeld zijn aan schuldgevoelens. Er moeten vervelende of zelfs heel ernstige dingen gebeuren voordat men zich realiseert dat dit huidige optreden belachelijk is. De moord op 16 schoolkinderen in Dunblane afgelopen maart 1996 komt niet uit de lucht vallen.' Anders geformuleerd: laat me als pedofiel mijn gang gaan of ik schiet. Dat soort chantage zet de mooie verhalen over onbaatzuchtige kindervriende in een ander licht. Zoals ook de affaire-Dutroux dat heeft gedaan.

Een van de vaste items in *OK magazine* is het bepleiten van de vrije verkoop van kinderporno. 'Goede kinderporno laat zien dat kinderen wel degelijk plezier in seks hebben. Daar is het bestaansrecht van kinderporno op gebaseerd.' Een ander, telkens terugkerend argument is dat de consumptie van kinderporno een onschuldig alternatief zou zijn voor daadwerkelijk seksueel contact en bijgevolg seksueel misbruik zou helpen voorkomen.

Wat de affaire-Dutroux eens en voor al duidelijk heeft gemaakt, is dat de productie van kinderporno als zodanig gepaard gaat met seksueel misbruik en in extreme gevallen zelfs met ontvoering en moord. Hebben we het anno 1996 over seks met kinderen, dan is de term 'onschuldig' simpelweg niet van toepassing. Dat geldt voor sekstoeristen, zoals de Nederlander Van E. die begin dit jaar op de Philippijnen werd gepakt vanwege ontucht met een negenjarige meisje en na betaling van een borgsom naar Nederland terugvluchtte. (Hij was volgens de krantenberichten korte tijd voorzitter van de vereniging *Martijn*!) Het geldt voor incestplegers en voor consumenten van kinderpornoblaadjes. En het geldt ook voor pedofielen die zichzelf in de eerste plaats als kindervriend beschouwen. De vraag dringt zich op hoe het nu verder

in Primeur op zijn plaats.
Helga Jansen uit Wierden

Pedofilie

Met grote verontwaardiging en woede heb ik de column van meneer Frits Wafelbakker in Primeur 39 gelezen. Waar haalt die man het lef van daan een gevaarlijke afwijking als pedofilie in het normale te trekken? Is hij zich er wel van bewust hoeveel schade seks tussen een volwassene en een kind aanricht? Hij vergeet dat zulke contacten altijd onder dwang en met geweld plaats-

vinden. Een pedofiel maakt misbruik van het vertrouwen van een (klein) kind. En hij maakt daar heel veel mee kapot.

Alexander van Maanen uit Scherpenzeel

Pedofilie Primeur 24-10

Naar aanleiding van de reactie in Primeur 41 van Alexander van Maanen op de column van Frits Wafelbakker over pedofilie (Primeur 39) wilde ik het volgende zeggen. Eens te meer wordt duidelijk dat mensen bij bepaalde gevoelige onderwerpen plotseling niet meer begrijpend kunnen lezen. Ze lezen alleen wat ze willen lezen, en als er iets anders staat dan ze zelf denken, geloven ze dat er een totaal tegengesteld denkbeeld wordt verkondigd.

In Wafelbakkers column stond niet dat seks tussen volwassenen en kinderen geen schade aanricht. Ook stond er niet dat daar ook maar iets normaal aan is. Wel stond er dat pedofielen - dat zijn mensen die in de letterlijke betekenis van het woord pedofiel zijn - kinderen nooit pijn kunnen doen. Wat Alexander - en met hem de overgrote meerderheid van de bevolking, de media voorop - uit het oog verliest, is het feit dat pedofielen van kinderen houden. En dat mensen als Marc Dutroux geen pedofielen zijn, maar kindermishandelars. In het Engels is dat korter uit te leggen: *child lover* tegenover *child abuser*. Men heeft de ware betekenis van het woord pedofiel uit het oog verloren en het gelijkgesteld aan kindermishandelaar. Bedenk goed dat toen het nieuws over Dutroux bekend werd pedofielen het vaak veel erger vonden dan de gemiddelde mens. Ik realiseer me dat ik een roepende in de woestijn ben, maar dit moest me toch even van het hart.

Naam en adres bij de redactie bekend

daar in contact met die mannen 'die mij wel konden helpen'.

Maar ze hielpen me niet, ze misbruikten mij. Na twee jaar durfde ik de stap te zetten en hun te vertellen dat ik niet meer wilde en het tegen mijn ouders zou zeggen. Daarna heb ik ze nooit meer gezien. Ik was toen twaalf jaar. Nu ben ik 21 en ben op het gebied van mijn seksualiteit alleen maar bang geworden. Ik ben geestelijk beschadigd op het gebied van mijn geaardheid en ben bang dat dat nooit meer goed komt. Ik ben dus erg kwaad op zulke mannen die denken dat kinderen het leuk zouden vinden om seks te hebben met volwassenen. D. Onderstal, Velp (Gld)

Kind wil geen seks met volwassene

Geld. 10
In de krant van 18 september stond een interview met de voorzitter van de pedofielenvereniging 'Martijn'. Ik ben kwaad over het feit dat die man het goed wil praten dat kinderen seks hebben met volwassenen. Dat zou dan goed zijn voor hun ontwikkeling op seksueel gebied. Mijn mening is anders. Ik ben zelf jarenlang seksueel misbruikt door twee pedofiele mannen bij mij in de buurt. Ik zat op dat moment in de knoel met mijn geaardheid en zocht duidelijkheid. Daarom ging ik naar de plaatselijke bibliotheek en zocht boeken over homoseksualiteit. Ik kwam

moet met de laatste categorie: de echte pedofielen die volgens zichzelf niet te veranderen zijn. De beste oplossing zou zijn: een pil tegen pedofilie. Maar zolang die er niet is, zit er niets anders op dan de raad die de katholieke kerk vroeger aan homoseksuelen meegaf: wees wie je bent, maar doe er niets mee.

De beste oplossing zou zijn: een pil tegen pedofilie

Undercover in het pedofielen circuit

NR?

De zaak Dutroux en de aanhoudende berichtgeving in kranten omtrent ontucht met minderjarigen blijven vragen oproepen. Wie zijn de pedofielen? Ontmoeten ze elkaar? Waar hebben ze het over? Zijn ze werkelijk zo slecht of wordt alles maar opgeblazen door de media? Huib Afman begaf zich -zonder te zeggen dat hij journalist is- in het Nederlandse pedofielen circuit. Hij ging naar praatgroepen in Zwolle, Rotterdam, Den Haag en Amsterdam. En sprak uitvoerig met pedo's over hun liefdes, hun lusten, hun teleurstellingen, en vooral: hun angsten. Door Huib Afman

De camera is zorgvuldig weggewerkt, maar wie aanbelt bij de RVSH, de Rotterdamse tak van de NVSH, verschijnt binnen, achter de bar, op een beeldscherm. Een stem uit het niets vraagt de aanbeller: "Wie is daar?"

"Dat doen we om ongewenste gasten buiten te laten en een beetje te weten wie we in huis halen," verklaart één van de organisatoren. "Zeker met die hele affaire rond Dutroux ligt het allemaal gevoelig."

Het publiek in de bar met aangrenzende zithoeken is divers, maar het beeld van de stereotiepe oudere, alleenstaande man, grijs of kalend, overheerst. In een hoek is een tafel als informatiestalletje ingericht. Literatuur en brochures worden afgewisseld door tijdschriften met voor het merendeel naaktfoto's van jonge jongens. Aan de bar zit de enige jongere bezoeker, een Belg van begin twintig, die Rotterdam voor de tweede keer aandoet. Vanavond, in een omgeving waar het kan, maakt hij er als zovelen geen geheim van dat hij op kinderen valt. In zijn geval jongens van tien tot dertien jaar.

"In België vind je niets op dit gebied, maar op een gegeven moment wil je toch met anderen over je gevoelens praten," vertelt hij. "Ik zit al een paar jaar bij een jeugdvereniging als leider, dicht bij het vuur, maar ik pak het allemaal heel voorzichtig aan. Ik wil geen problemen, want Dutroux ligt nog vers in het geheugen van iedereen. Eigenlijk een psychopaat, maar probeer dat maar eens aan mensen uit te leggen. Pedofiel is pedofiel. Ik ben nu bezig om wat sterkere vriendschapsbanden te krijgen met een aantal jongens, maar ik moet wel oppassen. Ik woon nog bij mijn ouders en er beginnen al wat dingen op te vallen binnen de rest van de leiding. Ik ga al iets intiemer om met die jongens en ik heb het idee dat ze dat doorhebben." Meer ervaring dan de Belg hebben Ronald en Dick, die verderop samen aan een tafeltje zitten. Dick, een vijftiger met getekend gelaat, is sinds vier maanden weer op vrije voeten, na een gevangenisstraf van een jaar wegens ontucht met zowel minderjarige jongens als meisjes.

Dick: "In het begin doe je 't wat rustiger aan, maar op een gegeven moment wil je dat niet meer. Zo kun je toch niet leven? Ik ben verhuisd en kijk nu uit op een schoolpleintje. Eerst had ik een peuterspeelzaal in de buurt, maar vijf jaar is te jong. Vanaf zeven, acht jaar... godverdikkie, wat kunnen die lekker zijn."

Ronald (40) is, in pedo-termen, 'beter af'. Hij heeft een vriendje. "Bas is nu dertien, ik ken hem al vanaf z'n elfde. Het komt niet alleen van mij uit. Hij kwam er laatst zelf mee dat hij sex wilde. Z'n moeder heeft wel iets door, maar die heeft alleen gezegd: 'Doe alleen waar je zelf zin in hebt en doe niets tegen je zin.' Ik betaal hem er niet voor, koop hem niet om ofzo. Nee, dan ga ik wel naar een bordeel. Er zijn echt nog wel plekken in Nederland waar ze jongens van een jaar of veertien, vijftien exploiteren. Een tijdje terug wilde Bas een sexfilm maken en dat hebben we dus gedaan. Ik heb wel eerder jongens gefilmd, maar die banden heb ik allemaal overgespoeld. Het is toch levend bewijs. Die van Bas heb ik nog steeds... dat zit wel goed. Zo gek, we keken elkaar aan en het was gelijk bam, bingo, een soort vonk die oversloeg."

Als Ronald even later terugkomt met twee maltbier, krijgt het gesprek een andere wending. Ik informeer naar videobanden. "Het valt niet mee om in deze tijd aan pornobanden te komen," zegt Ronald. "Je hebt pech, want ik heb onlangs bijna een kuubbanden aan een vriend van mij doorverkocht. Gewoon, omdat ik ze niet meer in huis wilde hebben. Het werd te riskant. Stel dat ze het ontdekken. Maar via die vriend kan ik nog wel aan een band komen, hoor. Honderd piek voor drie uur, privé of amateur. Dat is niets. Van elkaar kopiëren is tegenwoordig nog de enige mogelijkheid."

Dick zegt: "Anders heb ik nog wel een band die je mag kopen."

Ronald speelt met het etiket van zijn flesje bier en staart een moment bedenkelijk naar de vloer en zegt dan: "We kunnen wel bellen, dan kan ik eens kijken wat ik voor je kan regelen."

Ook in Amsterdam domineren gespreksonderwerpen als voetbalveldjes, schoolpleintjes en scouting de avond. Kinderen worden 'vriendje' of 'vriendinnetje' genoemd door mannen die in de regel minstens twintig jaar ouder zijn. Gesprekken gaan over gevoelens van 'oprechte liefde', maar ook over lust en macht.

Bezoekersbeleid of huisregels, in Amsterdam lijken de kleine lettertjes zwaarder te wegen dan bij werkgroepen in andere plaatsen. Beeldmateriaal dat in artikel 240b van het wetboek van strafrecht wordt bedoeld is niet

toegestaan. Ook wordt erop gewezen dat privé-contacten, die op de avond tot stand komen, onder ieders eigen verantwoordelijkheid vallen. Organisator Arend geeft toe dat die regels grotendeels zijn ingevoerd om de groep te beschermen: "Een tijd geleden is er in Maastricht een werkgroep pedofilie opgericht, omdat daar gerotzooid werd met videobanden. Dat willen we hier niet hebben. Daarnaast is de politie buitengewoon alert. Ze treden hier misschien wel het hardst op van heel Nederland."

Om aan te geven hoe negatief het beeld van de pedofiel is, laat hij een artikel uit het maandelijks orgaan van de Amsterdamse NVSH zien.

"Een ingezonden artikel door de afdeling Eindhoven," laat hij weten. "Daar word je ook niet bepaald vrolijker van. Dat ze gewoon zeggen dat ze geen werkgroep pedofilie dulden. Het is Amsterdam wel niet, maar toch..."

Eén van de in Arends ogen gewraakte passages: "Wij zijn de mening toegedaan dat pedogroeperingen zich geen legitimiteit dienen te verschaffen onder de NVSH-paraplu, maar zich dan maar als totaal zelfstandige vereniging moeten profileren. Verder zijn wij van mening dat kinderen met kinderen moeten spelen. En dat kinderen geen enkele behoefte hebben aan kindervrienden van dertig, veertig of vijftig jaar."

Dan komt Maarten (29) binnen. "Ik heb zelf jarenlang een pedoseksuele relatie met een oudere man gehad," zegt hij. "Ik heb daar echt heel veel aan gehad. M'n ouders lagen in scheiding, m'n eigen vader was er nooit, maar in het weekend was die vriend er. Bijna alles mocht en ik voelde me heel erg op m'n gemak bij hem. Ik zie hem nog steeds, vier, vijf keer per jaar. We hebben gehuild toen het afgelopen was, maar het kon op een gegeven moment ook niet meer. Hij viel op jonge jongens en ik ging naar meiden kijken."

Een algemene mededeling legt het gesprek stil: een tengere dertiger kondigt het videoprogramma voor vanavond aan. Nieuws en documentaires over lopende zaken worden gevolgd door een programma over de jeugdselectie van Ajax, waarna een compilatie zal volgen van 'de leukste scènes' uit een aantal Tsjechische jeugdfilms.

Zoals afgesproken bel ik Ronald, de Rotterdammer, anderhalve week later op, privé en na etenstijd. Wat volgt is een gesprek van ruim een half uur waarin hij laat blijken dat hij zijn best voor mij heeft gedaan.

"Ik heb ook eens naar die bordelen geïnformeerd. Maar dat is allemaal heel slecht gesteld, hoor. Ze laten niets meer los. Ik probeer er nog wel één te bereiken, waar ik een half jaar geleden Ronny leerde kennen, een jongen van toen net zestien."

Wat pornolectuur betreft verwijst hij naar Man to Man, een pornozaak in de hoofdstad: "Daar hebben ze echt boekjes en video's van jong spul, hoor." Uiteindelijk komt Ronald ook nog terug op het gesprek in Rotterdam, over de overname van pornobanden. "Ik zal die vriend aan wie ik die pornobanden heb doorverkocht, weer eens opbellen. Waarschijnlijk mag je wel iets kopiëren, maar dan moeten jullie ergens op een neutrale plek afspreken. Bel volgende week terug, dan heb ik wel wat geregeld."

Een dag later ga ik naar de door Ronald aanbevolen Man to Man. Inderdaad ligt er in deze zaak veel lectuur en naaktfotografie van minderjarigen. De hoes van een pornoband toont een Aziatisch jongetje dat niet ouder kan zijn dan veertien, met volle erectie.

Het is de muziek van een Deense jongenskoor. In de NVSH-huiskamer in de Haagse Staatsliedenbuurt heeft medewerker Nico zijn nieuwste aanwinst in de CD-speler gestopt. Voor geïnteresseerden liggen vijf gelijkgestemde CD's

naast twee eveneens Deense speelfilms op de bar. Na het intake-gesprek begint de vijftiger enthousiast te vertellen over zijn Deense avontuur: "Samen met Koen ben ik een week naar Denemarken geweest. Helaas niets gebeurd, maar het was heel leuk om met die jongen op te trekken. Sex hoeft ik niet te proberen. Z'n ouders wisten dat hij met mij weg was en bovendien heeft hij een vriendin. Veertien is-ie, dus dan krijg je dat. Het is dik aan met die twee en hij heeft ook elke dag naar Nederland gebeld. Dat vond ik op een gegeven moment wel zwaar overtrokken hoor, maar zoiets kun je gewoon niet tegenhouden."

De bel gaat en Nico verontschuldigt zich. De deur, die tot voor kort gewoon openstond voor de maande-

lijkse bijeenkomst, wordt ook in Den Haag uit voorzorg dichtgehouden; uit angst. Niet veel later wordt dat geïllustreerd door het gespreksonderwerp van die avond. De twintig bezoekers praten in een kring over negatieve ervaringen van de laatste tijd. De groep heeft veel weg van een doorsnee van de maatschappij. Een vlotte jongen van midden twintig, een vrijgevochten man op sandalen, het prototype Haagse Harry en iemand in een driedelig pak discussiëren. Ellende en woede overheersen. Maar ook zelfmedelijden. Nico, die als één van de weinigen praktisch voor niemand in de buitenwereld een geheim maakt van zijn pedofiele voorkeur, zegt: "Een aantal mensen op mijn werk weet het. Toen Dutroux in het nieuws kwam, en ik

meisje van zestien gehad, hoewel ik zelf geloof dat ze veertien was. Dan vindt iedereen het goed, als het maar niet op hun kamer gebeurt. Maar zodra je terug bent in Nederland, wordt erover gezegd."

Na het gesprek is er weer muziek -wederom het Deense jongenskoor- en verplaatsen de meeste aanwezigen zich naar de bar. Ik kijk naar de ingelijste safe-sex posters aan de muur, die zijn afgeplakt met rood tape. En profilportretten van jongerjes van acht tot twaalf, tijdens een jeugdkamp, of naakt in het zwembad. Aan de bar worden erotisch getinte bladen gelezen: Koinos en Nambla, The North American Man/Boy Love Association. Jasper (35) zit in een hoek op een kruk. Zijn levenspartner Marcel staat achter de bar. Jasper zegt: "Ja, gek eigenlijk. We hebben een serieuze relatie, we houden ook echt veel van elkaar, maar toch vallen we allebei op jong. We zijn deze zomer naar Zuid-Italië geweest. Het is echt heerlijk om dan naar die jongens op het strand te kijken. We zijn ook uitgenodigd door een jochie van dertien, om samen in de bootsautoorjes te rijden. Dat moet

de volgende dag op m'n werk verscheen, werd ik compleet genegeerd. Ik heb als achtergrond bij m'n computerprogramma een jongsteje via internet ingescand. Niet bloot, maar gewoon zo'n ondeugend knaapje. Kwam er een collega bij me staan en die ging toch een partij tekeer tegen me. Dat kon niet en hoe ik het lef had. Via e-mail heb ik toen een brief aan hem gestuurd en uitgelegd dat Dutroux een psychopaat is en dat ik zo niet in elkaar zit. Dat dat niet te vergelijken was."

Hij slikt even, dan vervolgt hij: "Ik kreeg later die dag een reactie terug. Dat het gewoon niet kan, waar ik mee bezig ben. 'En de groeten aan je gore vriendjes', daar sloot hij mee af. Die avond heb ik echt gehuild. Ik voelde me zo machteloos." Jasper heeft ook een verhaal. Hij is lid van een zelfvereni-ging en ontdekte op een ochtend de met verf aangebrachte tekst 'vuile pedofiel' op zijn zeilboot. "Je schrikt je kapot, als je zoiets ziet. Ik heb het er gelijk

je in Nederland proberen. Dat vind ik ook zo leuk aan die zuidelijke landen, daar gaat alles veel soepeler. Iedereen geeft natuurlijk op z'n eigen manier invulling aan z'n gevoelens, maar je moet er wel mee uitkijken. Een jaar geleden waren hier twee bezoekers die pornobanden met elkaar uitwisselden. Dat is fout gegaan en die zitten nu. Persoonlijk vind ik dat te ver gaan."

Niet veel later vertelt Vincent (45) dat dat niet de enige twee ex-bezoekers zijn die zo iets overkomen is. Al snel blijkt dat hij op de 23-jarige L. van E. duidt, de Haagse student die in januari van dit jaar op de Filipijnen gearresteerd werd vanwege 'perverse handelingen met minderjarige meisjes'. De laatste ronde. Het is iets over twaalf. Aan de bar zit nog een enkele bezoeker. In een hoek pakt een oudere man van begin zestig zijn fotomapje in. Zijn privé-collectie met acht- tot twaalfjarigen, geschoten op een nudistencamping, glijdt de binnenzak van zijn colbert in.

"We zitten weer in de jaren vijftig. Het is een golfbeweging, we zijn gewoon terug bij af. De mensen worden weer strenger, de maatschappij intoleranter. Alle minderheden klagen erover."

Jos (30) vertelt gedecideerd zijn verhaal. Het COC-pand van de gemeente Zwolle wordt elke maand een avond afgehuurd door de werkgroep JORIS. Een grote ruimte met hoog plafond met de allure van een grand-café vormt een avond lang het toneel van een klein gezelschap. Een mager bezette bijeenkomst, want inclusief Jos zijn er vier bezoekers. De verklaring daarvoor is snel gegeven. Jos refereert aan een eerder gehouden telefoongesprek: "Ik heb je de vorige keer bewust niet laten komen, omdat dat de eerste keer na de vakantie was en alles zwaar beladen was. Niet alleen wat België betreft, maar ook vanwege iemand uit het bestuur. Frans is opgepakt en die zit inmiddels al twee maanden in voorarrest. Vanwege ontucht met minderjarigen. Twee jongens van veertien en vijftien en eentje van negentien, hoewel ik dat zelf niet zo als minderjarig zie. Dat heeft zich in Kampen afgespeeld. Dan weet je het wel. Bij politie en justitie hebben ze hem gewoon lopen treiteren. Hij had wel wat foto's van die jongens in huis, maar ze hebben echt al zijn foto's in beslag genomen. Ook familiefoto's. Echt schandelijk. Vandaar dat er vanavond zo weinig mensen zijn."

Gerrit, een magere man met ingevallen gezicht, grijs haar en ouderwets brilmontuur, maakt zich los van zijn kop koffie. "Het is gewoon een heksenjacht," mompelt hij voor zich uit. Zich opwinden doet hij niet meer. "Politie, journalisten, justitie, hulpverlening, ze hebben gewoon weer een groep gevonden die niets terug kan doen."

Vijfentwintig minuten later, als de koffie plaats heeft gemaakt voor wijn, jus d'orange en bier, lijkt het leed vergeten te zijn.

"Net stonden er een paar fijne jongens voor de deur," gooit Jos in de groep en hij doelt op de naburige muziekschool. "Die waren natuurlijk op die majorette-mokkeltjes aan het wachten. Ik wilde nog zeggen: 'Jullie zijn een deur te ver.' Wat een lekkertjes."

Er wordt smakelijk gelachen.

Gerrit knikt bevestigend, alvorens hij opmerkt: "Van de week ook, mijn god. Ik zat in een restaurant en daar kropen een broertje en zusje onder tafel. Nou, die gingen tekeer daar. Dat jochie zat echt bovenop z'n zusje te rijden." "Ja," reageert Freek. "En dan beweren ze dat kinderen asexueel zijn."

Freek heeft de groene folder geïllustreerd die op tafel ligt. Onschuldige gezichtjes van jongens van zeven, acht jaar, staren de lezer met een vertederende houtskoolblik aan. "Die is bedoeld om uit te delen op scholen, in spreekkamers en in jeugdhuizen," zegt Jos. "Er staan gesprekken in met ouders en een kindervriend. Als niemand anders met positieve verhalen komt, dan komen we daar zelf wel mee."

Het boekje, bedoeld voor voorlichting, blijkt inderdaad de positieve kant van pedofilie te benaderen. Maar de andere kant is er ook, zo blijkt. Jos en Gerrit hebben op het politiebureau gezeten wegens ontucht; dezelfde mannen die het boekje nu goedlachs promoten.

"Ik ga binnenkort weer op reis," merkt Gerrit op.

"Maar je bent net naar Bali geweest," stelt Freek.

"Ja, maar ik moet er gewoon weer uit." Een korte pauze. "Ik heb trouwens hele mooi opnames op Bali gemaakt, aan het strand. Daar zitten echt complete gezinnen met hun kinderen. En die kids vinden het geweldig om even voor de camera de zee in te duiken. Broekjes uit, huppettee. Nou en dan stop ik m'n camera echt niet weg."

"Is het niet gevaarlijk?"

"Ja, je moet wel oppassen. In Sri Lanka heb je toeristenpolitie en als je daar als oudere, blanke man met een donker kindje aan je hand loopt, moet je oppassen. Je bent zo verdacht. Ik ben voorzichtiger geworden."

"Maar die landen zijn er toch niet voor niets?" merkt Jos op.

"Nee, daar heb je gelijk in. Het is allemaal wat gemakkelijker dan hier en je kunt ook wel aan kinderen komen. Maar toch is het link. Je hebt geld hè, en de politie daar is arm... Ze weten dat ze veel aan je kunnen verdienen als ze je betrappen. Maar die kinderen zijn ook niet op hun achterhoofd gevallen. Voor die camera liepen ze allerlei gebaren te maken waarvan ik denk: die hebben ongetwijfeld ook wel eens een avontuurtje met een blanke gehad."

'Baas in eigen broek.' Eronder een foto van een achtjarig jongetje en een meisje die tegen een zwarte achtergrond over hun onderbroekje gebogen staan. 'Wij beslissen zelf over onze sex. Jij toch ook?' laat de poster vervolgens weten.

Rotterdam, een maand later. Al snel blijkt dat Ronald die ik een paar dagen eerder nog aan de telefoon had, het heeft laten afweten. Evenals zijn

compagnon Dick.

Op de skai-leren barkruk een bekend gezicht: Johan van 55. De man met samengeknepen oogjes en een enigszins achterdochtige houding zie ik voor de derde keer. Eerder in Den Haag, een maand daarvoor ook al in Rotterdam. Het circuit waarin ik me begeven heb, blijkt keer op keer kleiner dan verwacht. Niet alleen Johan is een bekend gezicht, er zijn meerdere mannen die terloops een blik van herkenning sturen. Johan heeft nog steeds contact met z'n eerste vriendje, met wie hij tussen z'n achtste en z'n zestiende een verhouding had.

"Ik ben een echte pedo, zoals de buitenwereld dat bestempelt," zegt hij met een glimlach. "Ik val echt op jong. Nu heb ik ook weer een vriendje van acht, die ik op z'n vierde leerde kennen. Ik heb geen sex met hem, bewust niet, want daarvoor is onze relatie te veel waard. Ik wil hem niet kwijtraken, door misschien één keer de fout in te gaan. Kijk, als hij ouder is, een jaar of twaalf, dertien, dan kan het wel. Dan is hij zelf bezig met zijn seksuele ontwikkeling. Maar het blijft een hele opgave, want in principe houd ik me de hele tijd in. Ik wil het bespreekbaar maken met z'n ouders, want ik kan op mijn manier best iets nuttigs aan zijn seksuele ontwikkeling bijdragen. Hij begint nu ook zijn piemel te ontdekken, dan graait hij in z'n kruis. Ik doe daar heel gewoon over. Dan zeg ik: 'Wat is er?' Dan moet hij lachen. Ik maak nergens een geheim van. Een tijd terug zat hij in mijn bad. Toen zag hij een paar condooms liggen. Wat dat was. Toen heb ik het gewoon uitgelegd."

Dus zoekt Johan naar afleiding in de tot dusver platonische verhouding met 'zijn' Vincent: "Ik ben een keer met hem naar een kinderfilmfestival geweest. Dat vond hij fantastisch. Er is ook wel lichamelijk contact, maar alleen een beetje knuffelen enzo. Ik ben onlangs een weekend met hem naar een naturistencamping geweest. Heeft hij helemaal geen problemen mee." Geroezemoes in het gezelschap. Aan de andere kant van het vertrek wordt de voorstelling van vanavond gestart. Op TV verschijnen de ogenschijnlijk onschuldige beelden van twee jongens van rond de negen jaar. Op speelse wijze ontdekken ze de duinen van een Zuid-Europees strand. Af en toe wordt de zoete achtergrondmuziek doorbroken door daadwerkelijke achtergrondgeluiden. De jongetjes belanden bij een beekje, spatten elkaar nat en smeren zich vervolgens in met modder. Af en toe kijkt een vragend gezichtje langs de camera, naar vermoedelijk de regisseur van de film. 'Doe ik het zo goed?' Praktisch de helft van de aanwezigen blijft onafgebroken naar het celluloid kijken. Ook als er drie puberjongens in beeld komen.

Michael (27), heeft zich afgezonderd van de rest. Hij heeft behoefte aan een gesprek. Michael: "Voordat ik een jaar geleden in Rotterdam ging wonen, heb ik in Limburg gewoond. Wel een verschil met de grote stad, hoor. Het is hier veel anoniemer. Je hoeft minder op te passen. In Limburg heb ik in een klein dorp gewoond. Daar had ik veel meer vriendjes dan hier, maar de gemeenschap is kleiner. Iedereen kent elkaar."

Dan verhaalt hij over Jesse, zijn grote liefde: "Jesse, daar had ik echt een hele speciale band mee. Maar ik moest verhuizen voor m'n werk, en toen is onze vriendschap verloren gegaan. Ik ben daar echt helemaal kapot van geweest. Ik kon niet meer werken, gebruikte allerlei rotzooi om m'n emoties te onderdrukken. Ik was een compleet wrak geworden."

Inmiddels heeft hij een nieuw vriendje, de dertienjarige Arno, die hij geregeld ziet. "Ik houd heel veel van dat jong, maar er is nog een kaper op de kust. Echte rivaliteit, en dan vind ik gewoon dat hij moet kiezen. Dat kan ik niet voor hem doen. Daarnaast heeft zijn moeder iets in de gaten. Logisch, een jongen van dertien met een vriend van 27. Hij is een keer van huis weggevloden, ik wist daar niets van, maar de volgende dag stond wel de politie bij mij op de stoep."

De avond loopt ten einde en we besluiten het gesprek bij Michael thuis voort te zetten. In zijn sober ingerichte woning komt de herinnering aan zijn Limburgse vriendje boven. Michael tovert een verzilverde ketting met een amulet tevoorschijn, waar in sierlijke letters 'Jesse' in staat gegraveerd. "Ik heb het daar nog erg moeilijk mee," zegt hij zichtbaar geëmotioneerd. "We zijn een keer met z'n tweeën uit eten geweest. Na afloop gaf hij die ketting. Hij hield echt van me. Honderdveertig gulden kostte dat ding. Had hij van al z'n zakgeld bij elkaar gespaard. Zo lief."

We praten over Michael Jackson. "Dat is nou een echte pedo, hè," merkt Michael op. Terwijl hij als blijk van verstandhouding knipoogt, doelt hij op zijn Amerikaanse naamgenoot. "Die heeft het beter dan alle pedo's bij elkaar. Maar ja, hij heeft het geld. Hij kan het zich permitteren. Daar ben ik best jaloers op."

Op de vraag of hij nog meer tastbare herinneringen van zijn vriendje in huis heeft, zegt hij: "Ik heb een doos met foto's. Ook een paar naaktfoto's van hem, maar die heb ik niet meer in huis. Ik zeg ook niet waar die doos is, niemand mag dat weten. Voorzorgsmaatregelen."

Niet veel later toont Michael echter wel een videoband, legale homoporno omdat het om jongens van achttien zou gaan. Ze zien er jonger uit: veertien, vijftien, hooguit zestien.

Michael besluit mij met de auto af te zetten bij het Centraal Station. De rit duurt langer dan verwacht en praktisch heel Rotterdam trekt aan ons

"Ik heb nog eens met Dick gebeld. Die andere vriend kan ik niet bereiken.

Maar Dick, die wil die banden wel aan je verkopen."

"Maar hij zei toch dat hij maar één band had?"

"Nee, een stuk of vier. Als je de volgende keer weer in Rotterdam bent, kun je een afspraak met hem maken. Honderd gulden per band. En dat is echt spootgoedkoop voor wat je krijgt." •

De namen en sommige gegevens van de personages in dit verhaal zijn veranderd.

voorbij. De monoloog die hij in de auto afsteekt, staat in fel contrast met de eerdere verhalen over liefdesverdriet. "Het is toch geil, die jochies? Dan pijpt zo'n rwaalfjarig gozertje je en dan zeg-je tegen je dat hij het allemaal geweldig vindt. Ik zal ze nooit neuken, maar je staat ervan te kijken hoe vaak ze mij van achteren willen nemen." Als ik uitstap, probeert Michael een afspraak te maken: "Zullen we morgen naar het zwembad gaan, vrij zwemmen? Er loopt daar genoeg rond. Arno heb ik er ook leren kennen."

Een week later spreek ik Ronald. Drukte rond zijn werk verklaart zijn afwezigheid in Rotterdam. Maar hij heeft 'goed nieuws', zoals hij het zelf noemt.

Het schemergebied van de jongensporno

VK 26-10

IN DE DEUROOPENING staat een man van, pakweg, vijfenvijftig jaar. Fors postuur, dikke buik, sterke bril. Gekleed in enkel een ochtendjas en sokken klimt hij de trappen op naar een kamer waar zich het archief bevindt van zijn fotostudio XXX, een kinderporno-studio die 'wereldwijd' bekend staat als specialist op het gebied van 'jong mannelijk naakt', zoals fotograaf Fred het zelf noemt. Heel jong mannelijk naakt.

Op de foto's zijn tientallen naakt poserende jongens te zien, veertien, dertien en twaalf jaar oud. Ook foto's van kinderen jonger dan twaalf maken deel uit van het archief, maar de fotograaf heeft hen met broekjes aan op de foto gezet. Uit angst om beschuldigd te worden van kinderporno.

Met de blote jeugdigen tussen de twaalf en zestien jaar denkt Fred te opereren binnen de wet. 'Ik heb ook foto's van masturberende jongens gemaakt, maar die heb ik mooi niet afgedrukt. Dat is verboden, hè?' Kinderen die 'slechts' naakt poseren: dat geeft niks, denkt hij.

Dat is een misvatting. Het is verboden afbeeldingen van kinderen onder de zestien te verspreiden, maar ook te verspreiden en in voorraad te hebben, als die kinderen 'seksuele handelingen' verrichten. Volgens artikel 240-bis van het Wetboek van Strafrecht is daarvoor al sprake wanneer de afbeeldingen 'kennelijk' bedoeld zijn om anderen seksueel te prikkelen. Een moeilijk criterium.

Jaap Hoek, leider van de kinderporno-unit van de Amsterdamse Jeugd- en Zedenpolitie, spreekt van 'een grijs gebied'. Hij zegt: 'We treden op als er sprake is van een onnatuurlijke pose van het kind of als het kind in een onnatuurlijke omgeving verkeert.

Belangrijk is vanzelfsprekend ook de vraag of het kind er schade van ondervindt, nu of later.'

Bij onnatuurlijke poses ligt de nadruk van de afbeelding op het geslachtsdeel van een kind. De hoofdinspecteur geeft een voorbeeld: 'Een turnster die een spagaat maakt: daar is niks mis mee. Maar als een meisje van vier gefotografeerd wordt als ze dat naakt doet en niet in een gymzaal, dan wordt het natuurlijk anders.' Hij spreekt dan van een 'niet bij de leeftijd passende handeling'.

Net als Fred van Studio XXX denken ook anderen dat naakte afbeeldingen van kinderen onder de zestien toegestaan zijn zolang daar geen ontucht op te zien is. In pornoshop *Man to Man* in de Amsterdamse Spuistraat wordt bijvoorbeeld volop gehandeld in boekjes met naakte jongetjes van een jaar of acht, negen. Deze boekjes worden veelal uitgegeven in series, met titels als *Jimmy*, *Oliver* en *Andy*.

Daniel is ook zo'n uit Berlijn afkomstige serie die in *Man to Man* openlijk wordt verkocht. Op de cover van deel twee glimlacht een pakweg negenjarige jongen de lezer toe. Dan is hij nog gekleed in een T-shirt en een korte leren broek. Op de achterkant wordt het volgende nummer uit de serie al aangekondigd. Een hooguit achtjarige jongen kijkt op de bijbehorende foto sip in de camera. Eronder staat in grote letters: 'Ik ben de *coverboy* van de volgende Daniël!'

Als de verkoper wordt gevraagd of dit materiaal niet verboden is, antwoordt hij: 'Ben je gek! Dit is geen porno, dit is natuurisme. Pas als die jongetjes geneukt of gepijpt worden kun je spreken van porno. En dat is wel verboden.' Kopen kan volgens de man dan ook geen kwaad. 'In Nederland weet je nooit wanneer iets verboden wordt, maar nu kan het nog.'

Terwijl hij vast een nieuw exemplaar voor de winkel pakt, voegt hij daar aan toe: 'Dit is straks een *collector's item*, jongen.'

Met deze opmerkingen heeft onderzoeksleider Hoek 'niets te verstaan'. Series als *Daniel* behoren tot verboden materiaal. 'De kinderen kleden zich soms in een reeks van foto's uit. Dat is geen grijs gebied meer, je kunt spreken van een rood gebied. Het gaat om kinderpornografie.'

TOT VOOR KORT WAREN boekjes uit de serie *Daniel* eenvoudig te krijgen. Lectoraal *Candy* in Klazienaveen adverteerde er afgelopen zomer nog mee. Nu is het er niet meer te krijgen. 'Vanwege de negatieve publiciteit', zegt een verkoper. Geen woord over mogelijk kinderleed. Het antwoordapparaat van *Candy* meldt gisteren: 'Naar aanleiding van een aantal vervelende telefoontjes zullen we bij PTT-telecom een verzoek indienen om een voorziening aan te brengen waarmee het mogelijk is om na te gaan van wie deze telefoontjes afkomstig zijn.'

Pornoshop *Intermale*, ook in de Amsterdamse Spuistraat, verkoopt geen verboden materiaal, maar pedofielen zijn er welkom. Achter in de winkel is een speciaal hoekje met 'kunstzinnige' fotoboeken van naakte jongetjes. In een oude doos staan enkele oude exemplaren van het *Peado Alert News*, een tijdschrift met keurige foto's maar ranzige teksten. Voorin in de winkel ligt de glossy *Koinos* in de schappen.

Anders dan bij het verboden materiaal zijn er in *Koinos* geen geslachtsdelen te vinden. De acht foto-pagina's laten spelende en poserende jeugdigen tussen twaalf en twintig jaar zien, al dan niet deels ontbloot. De tekstpagina's worden soms opgefleurd met jongere kinderen op het strand.

Ook hier geldt: met een broekje aan.

'Uitgangspunt is dat *Koinos* over de hele wereld kan verschijnen. Van het Vaticaan tot en met de Verenigde Staten', zegt de hoofdredacteur van het blad. 'Kinderporno zouden wij absoluut niet plaatsen. We staan aan de kant van het kind.'

Het blad is gevuld met interviews, erotisch getinte verhalen en achtergrondartikelen over bijvoorbeeld de zedenwetgeving in landen. Nummer tien, zomer 1996, meldt letterlijk over Nederland: 'Als bijkomende geruststelling voor de liefhebber van gerijpt jeugdig bloot: de initiator van de wetswijziging, de Amsterdamse hoofdinspecteur van politie Jaap Hoek, heeft in de pers laten weten dat hij als leeftijdsnorm zo'n beetje de haargroei wil aanhouden. In verschillende Nederlandse steden lag dan ook begin april Duitse en Tsjechische harde porno met kennelijk ongeveer veertienjarige nog openlijk in de videotheken.'

Het verband tussen teksten die bestemd zijn voor pedofielen en bijgeplaatste foto's van onschuldige kinderen, vinden de makers niet bezwaarlijk. Ook Eric, een door de *Koinos*-redactie uitgenodigd model, doet daar niet moeilijk over. 'Foto's staan los van de tekst. Als lezers iets bij de plaatjes willen verzinnen, moeten ze dat zelf weten. De modellen hebben daar geen last van.' Eric sierde de cover van *Koinos* nummer een, in 1993, met een foto van hem op dertienjarige leeftijd. De nu 22-jarige student heeft daar geen spijt van.

Toch heeft *Koinos* de schijn tegen. Lectoraal *Candy* uit Klazienaveen mocht in het blad reclame maken met de series *Daniel*, *Jimmy* en *Andy*. Ook nam *Koinos* advertenties op van Vereniging Martijn, een pedofielenclub waarvan een deel van het bestuur is opgepakt wegens seksueel misbruik. Bovendien heeft *Koinos* tweemaal samengewerkt met Studio XXX.

In de pornowereld is die fotostudio geen onbekende. Jarenlang was Fred vaste fotograaf van het blad *Ami*, een blad van uitgeverij De Vaar dat in de jaren zeventig veel kinderporno afdruckte. Tegenwoordig heeft Studio XXX connecties met een Duits pornoblad, maar het meeste geld verdient Fred met het verkopen van foto's van 'jong mannelijk naakt' aan particulieren over de hele wereld. Van Japan tot Amerika en van Kuala Lumpur tot Zwitserland: de klanten weten zijn adres volgens Fred te vinden. 'Sommigen hebben al voor tienduizenden gulden aan foto's besteld.' Tegenwoordig werkt Studio XXX ook met floppy's, cd-roms en Internet. Het geld, zo beweert de fotograaf, stroomt binnen.

FRED BLADERT DOOR DE enorme collectie modellen en verzucht om de halve minuut: 'Oh, dat was ook zo'n lekker geil ventje.' Halverwege houdt hij demonstratief zijn hand voor het hoofd van een jongen. 'Aan de pik alleen al kan ik zien wie er op de foto staat.'

Logisch, voor Fred althans, want hij heeft zijn modellen naar eigen zeggen niet alleen gefotografeerd. In praktisch alle gevallen belandden de jongens ook bij hem in bed. Leefijd speelde daarbij geen rol. Zijn verklaring: 'Kinderen worden geslachtsrijp gemaakt door ouderen. Dat is gewoon zo.'

Fred zegt dat zijn modellen allen vrijwillig zijn gefotografeerd. 'Ze bellen gewoon aan. Iedereen weet dat ik mannelijk naakt fotografeer.' Jongens zouden zich volgens hem zelfs hebben aangeboden

Daniel, Jimmy of Oliver, zo heten de blaadjes. Daarin staan naaktfoto's van jongetjes, doorgaans niet ouder dan twaalf jaar. De fotograaf bij wie iets oudere jongens zich naar zijn zeggen vrijwillig aanmelden, beperkt zijn werkzaamheden niet tot de opnamen alleen. Productie en verspreiding van dergelijke foto's is verboden, waarbij de jeugd- en zedenpolitie als norm hanteert 'de onnatuurlijke pose van het kind'.

den bij een buurthuis in de omgeving. 'Dan stond ik bij de pisbakken en kwamen ze gewoon naar me toe.' Van dwang, zo herhaalt hij, was er geen sprake. Tegenwoordig sluit hij naar eigen zeggen contracten met zijn modellen om dat zwart op wit te hebben.

Uit een van zijn lades pakt hij een sessie van een twaalfjarige jongen. Toen hij aanbelde om te vragen of hij gefotografeerd mocht worden, zei ik: 'ga jij eens snel terug naar je moeder.' Maar hij hield vol en na afloop heb ik dat ding heerlijk genomen.' Zijn ogen glanzden als hij zegt: 'Het is een topmodel. Mensen over de hele wereld bestellen foto's van hem.'

Het gezichtje van de twaalfjarige jongen oogt jong. Dat is zeker. Maar zijn geslacht is - daarover kan evenmin twijfel bestaan - volgroeid. Daarmee plaatst het de politie voor een lastige opgave. Op de foto's houden de jongens immers geen paspoort in de hand dat hun leeftijd vertelt.

Fred zelf toont hiervan een treffend voorbeeld. Weer een andere map, opnieuw veel jonge gezichten. Bij een van de jongens stopt hij. 'Vijftien is hij. Had je niet gedacht, hè? Hij ziet er toch minstens uit als zeventien, achttien.' Wie naar de jongen op de foto kijkt, kan niet anders dan dit beamen.

Hoek van de Amsterdamse politie erkent de problemen die de politie ondervindt bij de opsporing van verboden materiaal van kinderen tussen twaalf en zestien jaar. Toch is hij vrij stellig over zijn manier van werken: 'We kijken naar de lichaamsbouw van zo'n kind. En we kijken naar de vraag of het kind niet gedwongen is door een fotograaf. Contracten zeggen ons niks, want tot je achttiende ben je in Nederland handelingsonbekwaam. We stellen ons wel gereserveerd op bij twijfel over de leeftijd, maar we zullen zeker nagaan of het legaal is.'

Bij het kijken naar de lichaamsbouw is de volgroeidheid van het geslacht niet per se een maatstaf. Hoek: 'Kijk je weleens naar voetballers? Die hebben vrij stevige benen, omdat ze die veel gebruiken. Dat zegt niks over de leeftijd van de voetballers.' Na een stilte: 'Dan heb ik denk ik wel genoeg gezegd.'

De namen *Studio* en *Fred* zijn gefingeerd. Seks met jeugdigen tussen de twaalf en zestien jaar is volgens de wet toegestaan als het kind ermee instemt.

Onduidelijk VK 2-1)

Na het lezen van het artikel *Het schemergebied van de jongensporno* (de *Volkskrant*, 26 oktober) is me de houding van Jaap Hoek, leider van de kinderporno-unit van de Amsterdamse zedenpolitie, niet helemaal duidelijk. Aan de ene kant beweert hij kordaat dat de boekjes *Jimmy*, *Oliver* en *Andy* kinderpornografisch zijn, aan de andere kant gedooft hij echter blijkbaar al sinds jaar en dag de vrije verkoop ervan in de seksshops van zijn eigen stad. Graag had ik dan ook van Hoek vernomen wat we hem mogen verwijten: een gebrek aan daadkracht of het verspreiden van inhoudelijk onjuiste uitspraken?

KEULEN (D) Rudi Geraerts

Porno

Het artikel over jongensporno had eigenlijk moeten gaan over 'het schemergebied van de wetgeving betreffende (jongens)porno'.

In het artikel is sprake van art. 240-b van het Wetboek van Strafrecht. Dus zeg maar: kinderporno. Dus zeg maar: strafbaar. In hetzelfde artikel schrijft u: 'Ami, een blad van uitgeverij De Vaar dat in de jaren zeventig veel kinderporno afdruckte.' Hetgeen impliceert dat De Vaar bv veelvuldig strafbare feiten zou hebben gepleegd.

De Vaar wenst te benadrukken dat zij voor die feiten nimmer strafrechtelijk is vervolgd. En of dat nu komt door de destijds maatschappelijke moraal en/of prioriteiten die bij justitie anders lagen, doet niet ter zake.

Anno 1996 denkt De Vaar nog steeds constructief mee over het fenomeen porno. Het is tenslotte al bijna dertig jaar ons werk.
DORDRECHT H.J.A. Tijssen

Pornoshop VK 29-10

Jasper Groen noemt *Intermale Gay Bookstore* een 'pornoshop' (de *Volkskrant*, 26 oktober). *Intermale* is, zoals de klanten weten, een boekwinkel die boeken over alle aspecten van homo-emancipatie in voorraad heeft. Van de twaalf afdelingen in de winkel is er inderdaad een aan erotica gewijd.
AMSTERDAM Eric Wulfert

Kinderporno en baby-billetjes

Geld. 1/0

Kinderporno, incest, ongewenste betastingen... Wat te denken van die 'lieve' volwassen handen, die elke avond, tientallen keren, de 'zachte baby-billetjes' strelen!

M. Hoeks, Arnhem

Voer voor mensen als Dutroux (2)

Geld. 1/0

Het is niet het naakte kind, man of vrouw die te verwerpen zijn, maar zij die er niet mee weten om te gaan. Moeten wij het bloempark verbieden omdat er mensen zijn die het willen vertrappen?

Ad van Rossum, Beuningen

Officier eist zes jaar cel tegen Canadese pedofiel

PAR 31-10

AMSTERDAM - Wegens ontucht met kinderen is gisteren voor de rechtbank zes jaar gevangenisstraf geëist tegen een uit Canada afkomstige man. De 54-jarige C.E. zou zich hebben vergrepen aan drie meisjes en een jongen van vijf tot elf jaar.

Officier van justitie mr. J. Steenbrink achtte bewezen dat E. in de periode 1984-1994 twee meisjes misbruikte die aan zijn zorg waren toevertrouwd. Dit gebeurde eerst toen hij inwoonde bij een Canadees gezin. Later logeerden de meisjes en de twee andere kinderen vaak bij hem thuis.

E. maakte ook opnamen van het kindermisbruik. Met één van de meisjes, die toen twaalf was, zou hij ook gemeenschap hebben gehad, waarbij hij geen condoom

gebruikte. De kinderen hebben begin dit jaar aangifte gedaan.

Bij huiszoeking in Almelo, Amsterdam en België vond de politie een grote hoeveelheid videobanden en boekjes met kinderporno. Het materiaal was volgens justitie bedoeld voor verspreiding. E. zou actief lid zijn van een internationaal netwerk van pedofielen met contacten tot in Japan.

De politie vond ook banden die waren gemaakt door een man die deel zou uitmaken van een

uitgebreid netwerk van kinderporno. Deze Van V. moet in december voorkomen. E. had ook contacten met de stichting van voormalig senator Brongersma die zich bezighoudt met bestudering van seksualiteit.

E. gaf bezit van kinderpornografie toe en bekende een seksuele relatie te hebben gehad met de kinderen. Maar hij ontkende gemeenschap te hebben gehad.

De advocaat van E. zei dat in de psychiatrie weinig literatuur bestaat over pedofilie en stelde dat de verdachte in feite nog een kind was van wie de ontwikkeling was gestopt. De verspreiding van kinderporno was volgens hem niet bewezen.

Uitspraak 13 november. (ANP)

Zes jaar geëist tegen Brit voor produceren van kinderporno

Van onze verslaggever

Michiel Kruijt

AMSTERDAM

De Amsterdamse officier van justitie J. Steenbrink heeft woensdag zes jaar gevangenisstraf geëist tegen de 54-jarige Brit Chris E. Hij zou deel hebben uitgemaakt van een 'internationaal opererend netwerk van pedofielen dat kinderporno vervaardigt en onderling uitwisselt'. In het onderzoek is ook de naam opgedoken van de oud-senator Ed. Brongersma (85), die bekend staat als een fervent verdediger van de pedofilie.

Chris E. verklaarde gisteren dat hij voor de Brongersma-stichting, waarvan de oud-senator voorzitter is, 'boeken' heeft opgeslagen bij zijn bedrijf in Almelo. Tijdens een huiszoeking bij dat bedrijf trof de Amsterdamse jeugd- en zedenpolitie honderdtwintig videobanden aan en 'enkele containers' met foto's en tijdschriften. Een 'aanzienlijk' deel daarvan bevat volgens justitie pornografische afbeeldingen van kinderen. Ook onder het aan Brongersma toegeschreven materiaal bevinden zich ontoelaatbare foto's.

Brongersma, die van 1963 tot 1977 voor de PvdA in de Eerste Kamer zat, brak onlangs nog een lans voor de pedofilie tijdens een televisie-uitzending van het discussieprogramma *Buitenhof*. Hij vindt dat pedofielen te veel in een negatief daglicht zijn komen te staan als gevolg van de zaak-Dutroux in België. De oud-senator was gisteravond niet voor commentaar bereikbaar.

In het onderzoek naar E. is de politie ook op de naam gestuit van de Amerikaanse fotograaf Don Ma-

der, van wie herhaaldelijk foto's van (half-)naakte jongens in beslag zijn genomen. Mader en E. voerden een 'correspondentie', aldus officier Steenbrink. Bij E. zijn ook bankafschriften gevonden, waaruit bleek dat hij transacties verichtte met 'personen uit de kinderpornowereld'.

Volgens de aanklager maakte Chris E. deel uit van een internationale groep pedofielen die elkaar kinderporno toestuurde. De Engelsman, die in 1984 naar Nederland kwam, heeft in de jaren tachtig zelf ook videobanden en foto's gemaakt van kinderen van bevriende echtparen.

Hij wordt er tevens van beschuldigd vier van die kinderen - die toen allen onder de twaalf jaar waren - seksueel te hebben misbruikt. Een compilatie van die opnames en andere bij huiszoeken aangetroffen videobanden werd woensdag op last van de rechtbank achter gesloten deuren vertoond.

E. gaf toe dat hij seksuele 'liefdesrelaties' met de kinderen heeft gehad. Volgens hem waren die voortgekomen uit de voorlichtingslessen die hij had gegeven. Hij zei zich te schamen voor zijn daden en vroeg vergiffenis aan de kinderen, waarvan er een in de rechtszaal was.

Officier Steenbrink kondigde aan dat in december de hoofdverdachte terecht zal staan, die voor de groep pedofielen 'schokkende' videofilms zou hebben gemaakt. In het onderzoek naar E. werd ook huiszoeking verricht in België. Van enig verband met de zaak-Dutroux is echter niet gebleken. Volgens de aanklager loopt er nog een onderzoek naar de groep. Hij schat dat er in totaal tien personen zullen worden vervolgd.

DES PORNOS A LA PORTEE DE TOUS

Etrange littérature en vente libre

LDM 021096

LIÈGE - « En face de moi, par terre, ma nièce, une fille de douze à seize ans (cela dépend) fait du coloriage ou lit un livre; elle me tourne le dos et la vue de ce petit derrière sous la culotte blanche me distrait de plus en plus de la lecture de mon journal. Après quelques minutes, je dis à la petite fille de venir s'asseoir sur mes genoux... ». S'ensuivent de longues descriptions de ce qu'un homme d'un certain âge peut faire avec une gamine « de douze à seize ans ». Aucun détail n'est épargné et le vocabulaire est tout sauf choisi. Et pour ceux que l'amour avec des jeunes filles ou des jeunes garçons - « il y a trois garçons de douze-treize ans, au maximum quatorze, ils tiennent tous en main leur queue bandée » (page 291) - n'intéresse pas, d'autres chapitres décrivent avec le même luxe de détails les longues embrassades de l'héroïne avec des animaux.

Mais où trouvait-on, il y a quelques semaines encore, cette

fraîche littérature ? Au fond d'un sex-shop, entre le dernier latex et l'ultime gang bang ? Pas du tout. A la FNAC tout bonnement. Ni cachée ni reléguée en bas de rayon, offerte au regard et à la main de tous. Les adultes comme les enfants.

L'auteur, Nancy Friday, prétend avoir ainsi compilé dans *L'empire des femmes* les fantasmes de ses semblables : « Débarrassés des interdits des générations précédentes, voici 150 témoignages crus, provoquants, honnêtes jusqu'à l'indécence, des rêves érotiques qui ne demandent qu'à être racontés ».

Et pour être racontés, ils sont racontés. Crûment étalés sur plus de 350 pages, sensés refléter l'imaginaire des jeunes Américaines, exposés entre le rayon disques et le rayon bandes dessinées.

Inquiétant ?

Ce n'est pourtant pas la première fois que la FNAC, et d'autres

libraires, laissent décrire dans leurs étalages ce qui peut se passer sous la couette entre un enfant et un adulte. Ainsi les ouvrages de Tony Duvert (Prix Médicis en 1973, *L'Enfant au masculin, Récidive...*) qui ont de quoi choquer le moins prude des lecteurs, ou ceux de Gabriel Matzneff (*Moins de seize ans*), qui valurent à son auteur de se faire vilipender chez Bernard Pivot.

A la FNAC, on est moins bavard que ne le sont ces bouquins prétendument érotiques. Si les responsables bruxellois de la librairie se refusent à tout commentaire, leurs délégués liégeois répètent qu'« il est impossible de lire tout ce qu'on reçoit » et jurent que l'ouvrage de Nancy Friday « sera bientôt soumis au Product management ». D'autres livres, à d'autres moments mais pour les mêmes raisons, auraient déjà été retirés des présentoirs.

Jo. M.

LA VOIX DU NORD 2-10-96

Six pédophiles comparaissent hier ; quatre ans de prison ont été requis contre la cheville ouvrière du réseau

Voir ou toucher, pour satisfaire de bas instincts

Le 26 octobre 1995, un laboratoire photographique arrageois attirait l'attention de la police sur un film qu'il avait développé : des clichés pornographiques mettant en scène des enfants. L'homme qui se présenta pour les retirer fut alors interpellé, on retrouvait chez lui plusieurs vidéos du même acabit. L'enquête déboucha progressivement sur l'audition d'autres individus, éparpillés dans plusieurs régions de France. Hier, six hommes comparaissent devant le tribunal correctionnel pour diffusion d'images, trois répondant en plus des délits d'atteintes sexuelles sur mineurs

de moins de 15 ans et de corruption. Ceux-là sont détenus depuis huit à dix mois.

« Un pédophile est quelqu'un qui présente des troubles de préférence sexuelle liés à une pathologie, mais il n'est pas forcément sadique. Dans tous les cas, la maturité sexuelle du sujet est restée bloquée à son jeune âge. La pédophilie de mon client relève d'un psychisme perturbé et infantile ; il n'a jamais connu de femme dans sa vie ». L'avocat qui assurait la défense de Jean-Patrick Lanez - 42 ans, demeurant dans le Gard, et considéré comme la cheville ouvrière de ce ré-

seau de pédophiles - a été le seul à aborder l'aspect psychique de ce comportement qui inspire le dégoût de l'opinion publique, notamment depuis l'affaire Dutroux. Dans ce dossier, le procureur et les avocats l'ont rappelé, on est loin des actes criminels perpétrés par le pédophile belge. Mais, « On doit réprimer des pratiques anormales impliquant des mineurs pour satisfaire de bas instincts et participant à une œuvre destructrice de perversion d'enfants », déclarait le substitut, M. Lallement.

Le « réseau » s'est constitué progressivement par voie de petites annonces

dans les colonnes d'un journal Gay. Correspondances, échanges de cassettes, coups de téléphone... certains se sont même rencontrés durant l'été 1994, dans un petit village de l'Hérault, chez Lanez, vendeur dans une librairie : Christophe Grisard, 34 ans, artisan en Vendée (85) et Daniel Pouquet-Barthez, 46 ans, professeur de maths à Rennes (35).

Deux jeunes en cadeau

Lanez, qui entretenait des relations homosexuelles avec deux jeunes adolescents de son village, les avait présentés à ses nouveaux amis. A leur tour, ces

derniers se sont livrés à des attouchements en échange de petits cadeaux ou d'argent. Les victimes n'avaient alors que 12 ans et demi et 13 ans, une seule s'est portée partie civile dans cette affaire. L'instruction mentionne, parmi les nombreuses cassettes saisies, un film pornographique tourné à l'occasion de ces « vacances », ce que n'ont toujours les prévenus à l'audience.

Les autres pédophiles, poursuivis uniquement pour diffusion d'images pornographiques, ont intégré le réseau courant 1995 : un employé de banque de 35 ans demeurant à Arras et exerçant à Paris, un éduca-

teur sportif à Montpellier de 50 ans, et un enseignant en banlieue parisienne de 61 ans. Chacun leur tour, ils ont tenté de minimiser leur rôle, évoquant des raisons artistiques ou l'ignorance de commettre un délit...

L'affaire a été mise en délibéré. Il faudra attendre le 15 octobre pour savoir si le tribunal suit les réquisitions du procureur : quatre ans de prison ferme à l'encontre de Lanez, deux ans ferme pour Grisard et Pouquet-Barthez et des peines plus légères pour les autres allant du sursis à quelques mois ferme ainsi qu'à des amendes de 5 000 F et 10 000 F.

Marquerite CASTEL

„Nicht besser als FKK-Schmuddelheftchen“

TA2 04.10.96

Politik *TAL 04.10.96*
der Körper

Ein 68er-Aufklärungsbuch soll indiziert werden

Die doppelseitigen Schwarzweißfotos lassen keine Fragen offen. Unbehaarte Kinderpenisse bei der Erektion, fummelnde Teenager, Erwachsene beim Vorspiel und schließlich der Geschlechtsverkehr ab Seite 126. Gerade wegen seiner unverkrampften Offenheit wurden der in Frankfurt lebende amerikanische Fotograf Will McBride und der Wuppertaler Peter-Hammer-Verlag für das Aufklärungsbuch „Zeig mal!“ seit seinem Erscheinen 1974 mit Preisen überhäuft. Damals hatte die 68er-Bewegung ihre Kinder in den Alltag entlassen und ihnen dafür das Rüstzeug mitgegeben. „Zeig mal!“ wurde das Aufklärungsbuch der 70er und 80er Jahre. Mit über einer Million verkaufter Exemplare in acht Sprachen gilt der großformatige Paperbackband inzwischen als Klassiker seines Genres.

Es gelte, so schrieb der habilitierte Sexualpädagoge Hartmut Kentler im Vorwort zu „Zeig mal!“, die kindliche Sexualität wiederzuentdecken, denn die Entsexualisierung der Adenauer-Republik habe vor allem eine Anpassung ans kapitalistische Wirtschaftssystem zum Ziel gehabt.

„Heute wäre es nicht mehr möglich, so ein Buch zu fotografieren“, weiß Will McBride aus eigener Erfahrung. „und man würde es wohl auch anders schreiben. Als wir Anfang der 80er aktuelle Kinderaufnahmen für einen Nachfolgeband machen wollten, hat uns das Frankfurter Jugendamt dringend davon abgeraten. Wir haben deshalb bei den Kinderfotos auf altes Material zurückgegriffen und diese Bilder retuschiert.“ Trotzdem stehen McBrides Aufklärungsfotos nun im Mittelpunkt einer Diffamierungskampagne.

Im Zuge der Kinderpornowelle hat die CDU das Buch als Mittel entdeckt, einen liberalen Verlag und seinen Leiter persönlich zu diskreditieren. Dabei dient ein bereits im Sommer ausgerechnet

vom Jugendamt der Stadt Frankfurt am Main angestregtes Wiederaufnahmeverfahren am Verlagsort Wuppertal zur Stimmungsmache gegen den Verleger Hermann Schulz. Durch die Veröffentlichung des nach wie vor lieferbaren Aufklärungsbuchs gehöre Schulz „wohl zu derjenigen Gruppe von Geschäftsleuten, die unter dem (sic!) Deckmantel der Aufklärung Geschäfte mit Kindersex machen“, behauptete die Junge Union (JU) in einer Pressemitteilung vom 19. September dieses Jahres. Sein Verhalten sei, so der JU-Vorsitzende Christoph Grünberg, „nicht besser als das der Herausgeber von FKK-Schmuddelheftchen. Es sei sogar noch viel schlimmer, denn das Buch ‚Zeig mal!‘ vermittelt Kindern den Eindruck, bei Sex von Kindern mit Erwachsenen handele es sich um was ganz Normales.“ Schulz erwägt, gegen diese Formulierungen gerichtlich vorzugehen.

Die Marschrichtung gegen den einst von Johannes Rau als Jugenddienst-Verlag mitbegründeten und später vor allem auf afrikanische und lateinamerikanische Literatur spezialisierten Peter-Hammer-Verlag (zu dessen Autoren Ernesto Cardenal, Tomas Borge oder Gioconda Belli gehören) hatte zuvor die Mutterpartei per Pressemitteilung vorgegeben: „Wenn auf der einen Seite etwa die Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter in Kindergärten und Schulen zu Recht gehalten sind, verstärkt jedem Anzeichen von sexuellem Mißbrauch bis hin zur Konsequenz einer Heimunterbringung betroffener Kinder nachzugehen, auf der anderen Seite derartige Darstellungen aber nach wie vor toleriert und als pädagogisches Mittel akzeptiert werden, handelt es sich dabei um einen Widerspruch, den es aufzulösen gilt.“

Die Auseinandersetzung mit dem Buch hat in der CDU bereits Tradition. Schon kurz nach Erscheinen stellte 1974 ein Parlamentarier bei der Bundesprüfstelle für jugendgefährdende Schriften

(BPJS) Antrag auf Indizierung. Der Versuch, den uneingeschränkten Verkauf des Buches zu verhindern, scheiterte damals unter anderem an zwei unabhängigen Gutachten. Weil inzwischen angeblich neue Erkenntnisse vorlägen, hat das Jugendamt der Stadt Frankfurt nun die Wiederaufnahme des Prüfverfahrens beantragt. „Aus unserer Sicht sind die Fotos pornographisch“, so die Begründung von Egon Lorenz, dem Leiter der Behörde. „Im Buch ist das erigierte Geschlechtsteil eines Kindes zu sehen.“

„Natürlich ist da ein nackter Penis“, weiß auch Florian Kurz, „das war meiner.“ Als Kinder sind Kurz, der heute als Diplomingenieur in Nürnberg lebt, und seine Schwester Stefanie auf einigen Fotografien im Buch zu sehen. „Wir waren damals, Ende der Sechziger, eine Gruppe von befreundeten Kindern. Unsere Eltern kannten Will McBride, und die Aufnahmen, die er von uns gemacht hat, waren eine ganz selbstverständliche Sache, die Spaß gemacht hat. Wer keine Lust hatte herumzutoben, saß einfach in der Ecke oder wurde nach Hause gebracht. Mit Druck hatte das rein gar nichts zu tun. Wer jetzt behauptet, diese Aufnahmen seien Kinderpornographie, scheint nichts mehr für normal halten zu können.“

„Legen Sie diese Fotos mal normalen Eltern vor.“ Der Frankfurter Magistratsoberrat Egon Lorenz sieht die tatsächlichen Beweggründe seiner Behörde, das Aufklärungsbuch zensurieren zu lassen, gerade in dessen selbstverständlichem Umgang mit Sexualität: „Das Buch ist dazu geeignet, die sittliche Grundhaltung in der Gesellschaft so anzulegen, daß sie fehlgeleitet ist. Da werden Minderjährige gezeigt, die Erwachsenen beim Sex zusehen. Wenn Kinder sowas ständig sehen, halten sie es irgendwann auch für normal, Erwachsenen am Geschlechtsteil herumzuspielen. Deshalb sollte das Buch nicht mehr öffentlich erhältlich sein. Wenn Eltern es zu Hause zeigen, ist das etwas andere.“

res.“

Ein Indizierungsverfahren ist auch gegen den 1988 im Verlag Beltz & Gelberg erschienenen, mit Themen wie Homosexualität und Aids vor allem an Jugendliche gerichteten Nachfolgeband „Zeig mal mehr!“ in Vorbereitung, ohne daß der Verlag darüber informiert wurde.

„Ich stehe nach wie vor hinter dem Buch. Es war auch mein Beitrag zu 68, zur Anti-Vietnam-Bewegung“, entgegnet Will McBride. „Wenn die Kinder schon früh lernen, sich gegenseitig zu mögen und zu schätzen, war unsere Überlegung, dann haben wir eine friedliche Welt. Pornographie soll erregen, das Buch macht aber genau das Gegenteil: die Fotografie ist cool und fast steril. Meine Anwälte haben mir allerdings gesagt, ich könne mich juristisch nicht wehren und müsse den Ausgang des Verfahrens abwarten.“

Wann über den Frankfurter Indizierungsantrag entschieden wird, ist nach Angaben der Bundesprüfstelle für jugendgefährdende Schriften noch völlig offen. Doch schon jetzt hat sich das Jugendamt am Verlagsort Wuppertal von den massiven Unterstellungen der Christdemokraten bereits einschüchtern lassen. In der Antwort auf die Anfrage der CDU-Abgeordneten Claudia Langenfeld im Rat der Stadt heißt es: „Im übrigen wird seitens des Jugendamtes die Empfehlung herausgegeben, das Buch „Zeig mal!“ nicht beziehungsweise nicht mehr in Einrichtungen der Jugendhilfe, Schulen, Tageseinrichtungen für Kinder etc. einzusetzen.“ Stefan Koldehoff

Die spießbürgerliche Idylle feiert Wiederauferstehung: Das Jugendamt Frankfurt will das Aufklärungsbuch „Zeig mal!“ verbieten lassen, die Junge Union gibt Geleit.

Daß „mein Bauch mir“ gehört, ist ein Leitmotiv der Linken. Der nackte, der unversehrte Körper war eine entwaffnende Waffe gegen Professoren, Richter und Polizisten, auch gegen die Bilder aus Vietnam. Das wußten die Frauen, die 1967 im Hamburger Amtsgericht mit entblößten Oberkörpern die „Ballade von den asexuellen Richtern“ vortrugen, oder die Kommunisten der K 1, die sich in Berlin - Arme

Kommentar

und Beine miteinander verschränkt wie ein Jägerzaun - bei der „Darstellung einer Durchsuchungaktion“ ablichten ließen. Sieben Ärsche von Männern und Frauen. Und ein ganz kleiner Arsch von einem Kind, das den Kopf zum Fotografen dreht und so der barschen Erotik der Szene ein Gesicht gibt. Gerade Natürlichkeit will gelernt sein.

Die Antiautoritären begriffen am schnellsten, daß der Körper die Gesellschaft im Kern konstituiert, und deshalb erfanden sie, mit cleveren Fotografen, ihre Bilderwelt. Von diesen Leuten war zu lernen, was provoziert und was süß ist, wo Banalität an Sehnsucht grenzt. Und nicht zuletzt: wie Nacktheit zu besetzen ist, ohne daß man sich kompromittiert.

Der Fotograf Will McBride, von dem die „Zeig mal“-Bilder stammen, war an dieser Entdeckung des Körpers als gesellschaftlichem Eigenen wesentlich beteiligt. Von ihm stammen die genialen Aufnahmen ausgelassener junger Erwachsener aus dem *twen*-Magazin in den 60ern. Er fand auch die Bilder, um Ehe und Schwangerschaft als romantisches Projekt zu beschreiben. Und als die freien Kinder der freien Eltern mit ihrem „Zeig mal!“ kamen, formulierte er die behutsame und klare Antwort.

Vielleicht ist es von der Jungen Union zuviel verlangt, das zu begreifen. Für die Linke wäre der groteske Indizierungsversuch eine Chance, sich zur Tradition der Bilder zu bekennen, die sie selbst hervorgebracht hat: Unsere Ärsche gehören uns. Die Öffentlichkeit war immer unsere Stärke. Die Bilder unserer Körper sind keine Schmuddelware. Wenn sie als Buch verboten werden, gehören sie auf Transparente.

Ulf Erdmann Ziegler

Das 68er Aufklärungsbuch „Zeig mal!“ wurde bislang in acht Sprachen übersetzt und eine Million Mal verkauft. Jetzt soll es als Kinderpornographie verboten werden.

Angst und Schrecken vor Voyeuren

TA2 04.10.96

Seit den antiautoritären Aufklärern der 70er Jahre hat sich der Blick auf Sexualität gewandelt: Sind Bilder von nackten Kindern obszön - oder ihre Betrachter?

Obwohl die Debatte über Pornographie um Will McBrides Aufklärungsbuch „Zeig mal!“ es nahelegt: Zensur findet nur selten statt. Und selbst die Fälle, in denen die Staatsanwaltschaft ermittelt, nehmen sich kurios aus.

So wurde im März 1992 in Bielefeld ein Safer-Sex-Plakat der Deutschen Aids-Hilfe, abgehängt, weil es zwei Männer beim Oralverkehr zeigte. Das Poster war zwei Jahre zuvor von der Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung genehmigt, finanziert und mit 10.000 Exemplaren vertrieben worden. Auch in Bayern. Ob es sich dabei tatsächlich um Erregung öffentlichen Ärgernisses handelte, wurde juristisch genau ermessens - als pornographisch gelten Darstellungen von nackten Männern dann, wenn sich darauf ein Penis mehr als 45 Grad nach oben reckt.

Wie immer solche Richtlinien gesetzlich festgelegt werden, die

Forderung nach Zensur gründet sich meist auf ein interpretatorisches Unvermögen, das zwischen Aufklärung über den Gegenstand und dessen Darstellung nicht trennen kann. Als Larry Clark 1995 seinen Film „Kids“ drehte, wurde ihm vorgeworfen, er verherrliche - wie schon auf seinen Fotos der siebziger Jahre - jugendlichen Sex und mache sich und sein Publikum damit zum Voyeur.

Die Argumentation setzt eine Instrumentalisierung des jugendlichen Körpers bereits voraus, für die der Film bloß als Beleg herhält. Es scheint für die KritikerInnen erwiesen, daß Clark den Teenagersex für Erwachsene glorifizieren wollte. Daß „Kids“ womöglich nur gängige Praktiken unter Jugendlichen dokumentieren wollte, kommt bei diesem Urteilsspruch nicht in Frage - obwohl Sexualität das vermutlich einschneidende Ereignis des Erwachsenwerdens ist.

Auch für spätere KritikerInnen. Die Handlung, von der Clark ausgeht, läßt zumindest keine Zweifel. Die Geschichte ist aus der Sicht seiner Hauptdarstellerin Chloe erzählt, die von einem Aufreißertypen HIV-infiziert wurde.

Offenbar hat die Diskussion um Will McBrides „Zeig mal!“-Buch noch einen anderen Hintergrund: Es sind Zeitzuzeugnisse einer Generation, die mit mehr Mut zur Zärtlichkeit gegen Vietnam demonstrieren wollte. Auch Jock Sturges, dessen Fotos aus Nudistencamps vorrangig Pubertierende zeigen, hält seine Aufnahmen für Sittenbilder im Idealfallzustand: „Es ist wunderbar, daß diese Kinder so frei aufwachsen“, kommentierte er seine Fotos im *Stern*, der prompt die Frage nach „Skandal oder Kunst?“ (13.6.1996) stellte.

Von heute aus muten diese Versuche eher wie ein naives Bekenntnis zu antiautoritären Lebenswel-

ten an, das bei der Jungen Union in Wuppertal auf ähnliche Skepsis stößt wie bei Vertretern einer linken political correctness in den USA oder hierzulande. Sexuelle Bilder, so der Verdacht, scheinen sich per se an ein Bedürfnis zu richten, daß mit der Darstellung befriedigt wird. Genau dagegen richten sich die Fotostrecken von Will McBride: Jedes Bild ist von einem kurzen Kommentar begleitet, vorsichtigen Gesprächen zwischen Eltern und ihren Kindern über die Unwägbarkeiten einer Sexualität, die das Kind mehr *sieht* als empfindet.

Der kleine Unterschied - ein Skandal? Indem die Zensoren auf die Darstellung abheben, machen sie den Trugschluß mit, vor dem sie durch den Eingriff schützen wollen. In „Zeig mal!“ wird eine Geschichte erzählt, die den Körper eben nicht von Erfahrungen abschirmen will.

Harald Fricke

Pflichtlektüre

betr. „Nicht besser als FKK-Schmuddelheftchen“ u.a., taz vom 4. 10. 96

Das Buch „Zeig mal!“ ist mehr als ein Aufklärungsbuch! Es findet darin weiterhin ein regelrechter Kulturkampf statt - für eine wirkliche, freie menschliche Gesellschaft. Auf Seite 10 steht: „Eine Gesellschaft, deren höchster Wert das Leistungsprinzip ist, kann Kinder immer nur als schwächliche, unterlegene Außenseiter behandeln ...“

Eine Partei wie die CDU beziehungsweise die Junge Union, die das Leistungsprinzip und den demokratischen Sozialdarwinismus doppelt unterstreicht, hat Angst vor freien, sich natürlich verhaltenden jungen Menschen, die schon in sehr jungen Jahren lernen, kritisch und hinterfragend mit sich und ihrer Umwelt umzugehen. Das könnte ja unter Umständen wiederum wirtschaftsschädigend sein, da nur unterdrückte Menschen

sich besser ausbeuten lassen. Normalerweise müßte das Buch als Pflichtlektüre in jeder Schule vorhanden sein. [...]

Karl-Heinz Fahrensohn, Bad Tölz

96.01.11 741

FBI zoekt verspreider van kinderporno-materiaal op Internet

Van onze correspondent
Hans Geleijne

LONDEN/HAAG - Naar aanleiding van klachten uit Nederland en Engeland is de Amerikaanse federale recherche FBI een onderzoek begonnen naar de handel in kinderporno via het Internet. Woordvoerders van het Britse Scotland Yard, de Nederlandse CRI en de computer-informatiebank Compuserve zeiden gisteren dat er tientallen klachten van Internetgebruikers waren

Veel Nederlanders en Britten hebben via Internet kinderporno-materiaal aangeboden gekregen uit de VS. De FBI stelt een onderzoek in.

binnengekomen omdat deze via hun 'computerpostbus' (e-mail-adres) aanbiedingen hadden ontvangen van foto's, video's en geluidsbanden met kinderseks. Volgens Compuserve is het voor het eerst dat de Internetgebruikers pedofiel materiaal aangeboden kregen via hun

elektronische Wordvoerder Greenslade kon niet zeggen hoeveel mensen de post, onderkend door ene Steve Barnard van een organisatie in New York die zich Child Fun noemt, hebben ontvangen. Naar verwachting gaat het om vele duizenden. Compuserve, één van de bedrijven die computergebruikers via een abonnement toegang verschaffen op Internet, heeft in Engeland en Nederland 400.000 abonnees.

tronsische post 212 foto's aan jongens in de leeftijd van zeven tot zeventien en meisjes van vier tot negentien jaar. Voor vijftig dollar kan een video 'Jongens en meisjes in actie' worden besteld. De geadresseerden wordt ook gevraagd een eigen foto op te sturen. Die wordt dan gemonitord in een seksvideo, zodat, aldus de tekst, 'het lijkt alsof jij degen bent die anale seks heeft met één van mijn jonge jongens'. Ook kan voor drie dollar een cassettebandje worden op-

gevraagd waarop een jongen kreuend jouw naam noemt. Scotland Yard kon gistermiddag geen nadere gegevens over Child Fun en Barnard verstrekken. "De zaak is in handen van onze Amerikaanse collega's. Wij kunnen er hier niets aan doen", aldus een woordvoerder van Scotland Yard.

adresbestanden en programma's verhandelen die het mogelijk maken om één bericht naar duizenden e-mailadressen te sturen.

politie luid toegejuichte initiatief nog niet uit de startblokken is. Er was nog geen enkele telefoonlijn gelnstalleerd.

Compuserve doet volgens Greenslade niet aan Safety Net mee, omdat het bedrijf "de handel in cyberporno door internationale samenwerking wil aanpakken". Compuserve heeft wel zijn abonnees speciale software aangeboden, waarmee aangegeven kan worden welk materiaal zij niet via het Internet willen ontvangen. E-mailaanbiedingen vallen daar echter buiten.

Kunstenaar boos over naam op kinderpornolijst

NYHM 22-10

SCHIPBORG - Beeldend kunstenaar Ko Vester uit Schipborg is een van de tientallen Internet-gebruikers in binnen- en buitenland wier namen en adressen voorkomen op een lijst van belangstellenden in kinderporno. Vester trof gistermorgen tot zijn verbijstering in zijn elektronische postbus uitvoerig 'foldermateriaal' aan over kinderporno, afkomstig uit Amerika. "Ik kon kiezen uit een eigen videoband opsturen die zo gemonteerd wordt dat

het lijkt of je zelf seks met zo'n kind hebt. Of ze monteren jouw gekreun en gehijg onder een bestaande band. De meest walgelijke dingen," aldus de verbolgen kunstenaar. Vester zegt niet alleen door de aard van de aanbieding verbijsterd te zijn, maar minstens even zeer door het feit dat hij op een lijst van geïnteresseerden in kinderporno voorkomt. Hij wenst daarvan verschoond te blijven en heeft de politie ingeschakeld.

Op pagina 4: FBI zoekt verspreider kinderporno-materiaal op Internet.

Porno Internet was verzinsel

NEW YORK/SCHIPBORG - De aanbieding van kinderporno op Internet, die onder anderen de kunstenaar Ko Vester uit Schipborg vorige week aantrof in zijn elektronische brievenbus, blijkt een verzinsel te zijn geweest. Dat heeft de FBI ontdekt. Behalve Vester ontvingen wereldwijd nog honderden Internetgebruikers de 'brochure' waarin kinderporno werd aangeboden. De aanbieder in New York blijkt echter in het geheel geen leverancier van vieze plaatjes te zijn, maar een Internetgebruiker die door een collega met wie hij onmin leefde een hak is gezet. De collega misbruikte het e-mail adres van de New Yorker voor de nepaanbiedingen. NYHM 29-10

Brussel wil criminelen weren van Internet

Door onze correspondent
BEN VAN DER VELDEN
BRUSSEL, 17 OKT. De Europese Commissie heeft maatregelen voorgesteld tegen misbruik van Internet voor criminele doeleinden als kinderporno en het verspreiden van handleidingen voor gebruik van wapens. Volgens Europees commissaris Bangemann moet de jeugd tegen schadelijke informatie worden beschermd en gebruikers worden behoed voor berichten die zij als beledigend ervaren.

Bangemann zei gisteren dat hiervoor geen nieuwe wetgeving nodig is. Hij wil strengere toepassing van nationale wetgevingen en meer Europese coördinatie. Het is de bedoeling dat op Duits initiatief volgend jaar een internationale conferentie over Internet wordt gehouden.

De Europese Commissie realiseert zich dat het technisch moeilijk is om te achterhalen wie een aanbieder van berichten op Internet is als deze anoniem wil blijven. Bangemann wil dat organisaties die toegang tot Internet verschaffen, worden verplicht om aanbieders van berichten om een identificatie te vragen. De Commissie heeft nog geen antwoord op de vraag of de politie het recht moet krijgen coderingen bij Internet open te breken.

Bangemann erkende dat verschillende culturen, godsdiensten en levensstijlen uiteenlopende opvattingen kunnen hebben over welke Internet-berichten beledigend of schadelijk zijn. De Commissie moedigt daarom het gebruik aan van software waarmee men individueel de toegang tot bepaalde berichten en programma's kan blokkeren. De Commissie wil nationale acties steunen om ouders en onderwijzers bewust te maken van de risico's van Internet.

19/10/96

Spaanse wizzkids in kinderporno

De discussie over de grenzen van Internet is afgelopen weken ook in Spanje opgelaaid. Eerder deze maand arresteerde de politie in een stadje in de buurt van Barcelona twee wizzkids, die via Internet in kinderporno handelden. In de huizen van twee informatica-studenten, 20 en 21 jaar oud, vond de politie vierduizend computerbestanden, die gedeeltelijk kinderporno bevatten. Het tweetal werd echter vorige week weer vrijgelaten, omdat het openbaar ministerie door gaten in de huidige Spaanse wetgeving geen kans ziet de twee te vervolgen.

Het voornaamste probleem voor justitie is, dat het op dit moment in Spanje niet verboden is porno of kinderporno te verspreiden. Althans, zolang volwassenen het niet verkopen, tentoonstellen, of op een andere manier laten zien aan jongeren onder de achttien jaar. Dat is namelijk wel strafbaar, overigens net zo goed als het maken van kinderporno zelf.

Met de arrestatie, gevolgd door de vrijlating van de twee studenten, is de wetgever zich voor het eerst pijnlijk bewust geworden van het bestaan van georganiseerde handel in kinderporno in Spanje, en van de onmogelijkheid de verkopers er van te vervolgen. Maar ook wordt er van de kant van de politiek nu aangedrongen op een maatschappelijk debat over de vrijheden die Internet biedt.

Het was een tamelijk probleemloos handeltje dat de twee informatica-studenten hadden, meent Juan Triana, woordvoerder van de Spaanse vereniging van Internetgebruikers. „Ze wisten alles, ze kenden het net op hun duimpje. Met hun kennis van moderne informatica kregen ze toegang tot alle mogelijke websites en newsgroups die pornografie bevatten, en kopieerden ze moeiteloos bestanden. Als het moest bestelden ze per post hun materiaal. Vervolgens boden ze het zelf via Internet te koop aan.“

Ondanks het voorval is Triana tegen overheidsingrijpen dat de toegang tot Internet zou kunnen vernauwen. „De arrestatie van de twee studenten heeft aangetoond dat de huidige wetgeving niets tegen de Spaanse handel in kinderporno kan doen. Dat betekent dat het wetboek van strafrecht aangepast moet worden, dat de ontwikkelingen op Internet sneller gaan dan onze wetten. Censuur van Internet is de slechtste oplossing. Bovendien hebben zulke pogingen in Amerika al aangetoond dat ze in de praktijk niet werken.“

Het lijkt Triana beter dat Internetgebruikers zelf filters in hun communicatieprogramma's aanbrengegen, zodat bijvoorbeeld hun kinderen geen toegang krijgen tot pornografische bestanden. De Spaanse staatssecretaris van communicatie Rodriguez constateerde afgelopen week in het dagblad El País dat er 'duizenden foto's van kinderen in de meest verderfelijke houdingen' op Internet circuleren.

„Het lijkt een onmogelijke taak in Spanje wetgeving te maken die op mondiaal niveau hier iets tegen kan doen.“ Wel heeft Rodriguez inmiddels een overheidsstudie van Internet ingesteld, „om de maatschappij in de toekomst tegen deze wan toestanden te kunnen beschermen“.

Spanje telt ongeveer 150.000 Internetgebruikers (75 procent mannen, 25 procent vrouwen). Het zijn voornamelijk mensen die vanwege hun werk toegang hebben tot het net.

Op Internet is er altijd een omweg

Het is onverstandig om als nationale overheid te willen proberen bepaalde informatie van het Internet te weren, stelt Felipe Rodriguez.

VK 11-10

De stelling van Gerben Wierda dat kinderporno op Internet straffeloos kan worden verspreid, (Forum, 4 oktober) is in strijd met de waarheid. Er wordt door overheden wereldwijd wel degelijk opgetreden tegen kinderpornografie op Internet.

De VS arresteren regelmatig personen die het computernetwerk misbruiken voor de verspreiding van kinderporno. Vorige maand werd nog een Internetgebruiker in Brabant gearresteerd wegens het verspreiden van kinderporno.

Op 20 juni is door de minister van Justitie een meldpunt voor kinderporno in gebruik genomen. (Zie <http://www.xs4all.nl/meldpunt>). Daarin wordt samengewerkt door vertegenwoordigers van de CRI, de Internetproviders, de gebruikers en het Landelijk Bureau ter Bestrijding van Rassendiscriminatie. Door middel van dit meldpunt wordt op een concrete en pragmatische manier geprobeerd verspreiding van kinderpornografie op Internet tegen te gaan. Inmiddels zijn in Engeland en België ook dergelijke meldpunten opgericht.

Bij kinderporno op Internet zijn er weinig problemen wat betreft de jurisdictie van overheden. Kinderporno is overal verboden, er kan dus wereldwijd tegen worden opgetreden. Over het algemeen kunnen verspreiders van kinderporno worden opgespoord door de politie in het land van herkomst. Daders denken anoniem te zijn, maar laten op Internet vaak duidelijke sporen na.

Het is bovendien een misvatting dat bij de politie in Nederland niet genoeg kennis over Internet aanwezig is om te kunnen optreden, die expertise is er wel degelijk en wordt ook benut.

Wierda stelt in zijn betoog dat de huidige internettechnologie zich niet verdraagt met normen en waarden zoals die in verschillende culturen gelden. Hij beleeft de diepe cultuurschok die Internet veroorzaakt. Het Internet is een grensoverschrijdend communicatiemedium. In een fractie van een seconde bevindt men zich in een ander land, met andere normen en wetten.

Het is niet mogelijk om het Internet vorm te geven naar onze nationale cultuur, we kunnen niet van de wereldgemeenschap eisen dat iedereen zich aanpast aan de Neder-

landse normen en waarden. Dit veroorzaakt soms irritaties, omdat men kan worden geconfronteerd met uitingen die in Nederland onbehoorlijk, of zelfs verboden zijn.

Het is onverstandig als landen vanuit een nationale jurisdictie een internationale infrastructuur willen reguleren. Als er geen globale consensus is over maatregelen, zijn regionaal gecoördineerde acties gedoemd te mislukken.

De voorbeelden hiervan op Internet zijn talrijk. Onlangs werd in Duitsland een blokkade opgeworpen tegen de Nederlandse internetprovider XS4ALL, in verband met een in Duitsland verboden publicatie. Echter, binnen enkele dagen verplaatsten Internetgebruikers de informatie spontaan naar vijftig andere plekken op de wereld.

Minder tolerante landen, als China en Saoedi-Arabië hebben de grootste moeite het Internet en de burgers te censureren. Internetgebruikers uit Saoedi Arabië leggen telefonisch contact met providers in Libanon, en omzeilen zodoende de lokale censor. Op Internet is er altijd een omweg.

Felipe Rodriguez is mede-oprichter van het meldpunt tegen kinderpornografie op Internet, voorzitter van de vereniging voor Internetproviders NLIP en directeur van internetprovider XS4ALL.

Perverser Misbruik des Internet

Bundestagsanhörung: Parlamentarier zeigen sich entsetzt

Von Helmut Löhhöffler (Bonn)

Wie schwierig es ist, gesetzwidrige oder jugendgefährdende Veröffentlichungen in offenen Mediensystemen zu entdecken und zu ahnden, erlebten Bundestagsabgeordnete, die sich darüber informierten. Zunächst wühlte ein Fachmann der Münchner Polizei emsig im Internet herum, fand aber keine aktuellen Beispiele. Wenig später kam heraus, daß es eine Zeitschrift gibt, die für ganz besonders üble Porno-Programme wirbt, aber dafür nicht belangt werden kann.

Jugendschutz und neue Medien — Nutzen und Risiken der neuen Medien für Kinder war der Titel einer Anhörung, zu der das Bonner Parlament am Mittwoch 17 Sachverständige eingeladen hatte — vom Verband der Unterhaltungssoftware bis zur Freiwilligen Selbstkontrolle der Filmwirtschaft, von Pädagogen und Juristen bis zu Jugend- und Datenschützern, vom Chaos Computer Club bis Terre des Femmes.

Vor Beginn der öffentlichen Befragung wollten sich Mitglieder des Ausschusses für Jugend, Familie und Frauen sowie der Enquetekommission „Neue Medien“ hinter verschlossenen Türen zeigen lassen, worüber sie reden. Denn die Mehrzahl der Abgeordneten ist ungeübt im Umgang mit Computern und weiß nur vom Hörensagen oder aus der Fachliteratur, worum es geht. Doch die geplante Vorführung brachte kaum praxisnahen Anschauungsunterricht. Als ein Experte aus der „Arbeitsgruppe Beweismittelsicherung“ des Münchner Polizeipräsidiums ihm bekannte Adressen anklickte, erschien zweimal der Hinweis „Your request does not appear“ auf dem Bildschirm, und er mußte — teils bedauernd, teils erfreut — mitteilen, „daß die Seiten gesperrt sind“.

Immerhin konnte der polizeiliche Computerfachmann den Volksvertretern anhand von Inhaltsverzeichnissen nahebringen, daß es ein reichhaltiges Angebot an Pornographie schlimmster Sorte („Erotic

bestiality“), gewaltverherrlichendem Rechtsextremismus und Propaganda abseitiger Sekten gibt. Was der Fahnder aus seinem Konservenkoffer vorführte, war zum Erschrecken: Kinder, die von Erwachsenen und Apparaten gequält werden. „Das ist nicht Kinderpornographie, sondern Folter“, sagte die Abgeordnete Edith Niehuis (SPD), Vorsitzende des Jugendausschusses. „Ein perverser Mißbrauch des Netzes“, kommentierte der Abgeordnete Siegmund Mosdorf (SPD), Vorsitzender der Medien-Enquetekommission.

Ein Beispiel für die Ohnmacht der Behörden und der Politik gegenüber solchen Auswüchsen ungefilterter Informationsfreiheit kam zur Sprache, als Elke Monsen-Engberding, die Vorsitzende der Bundesprüfstelle für jugendgefährdende Schriften, über Werbung für abseitige Angebote berichtete. Sie zitierte aus einem Blatt namens Pizza, das Internetadressen nennt, wo unter Schlag- und Stichwörtern wie „Hart, gefesselt, Lederlust, autsch das tut weh“ oder „Monika hat gar ein Loch im Po“ abnorme Bilder oder Texte zu finden sind. Diese Zeitschrift enthält nach ihren Angaben auch Zugangshinweise zu abscheulichen Informationen über Nekrophilie, Katastrophenopfer, mißhandelte Tiere oder Mißgeburten.

Als der SPD-Abgeordnete Jörg Tausch darauf hinwies, „daß es dieses Heft am Bonner Bahnhof zu kaufen gibt“, waren Erstaunen und Entsetzen groß: Kann das denn nicht verboten werden? fragten manche. Doch Monsen-Engberding machte sie mit einem unerkannten Problem vertraut: Pizza könne nicht auf den Index jugendgefährdender Schriften gesetzt werden, weil der Inhalt der Anzeigen selbst nicht jugendgefährdend sei. „Nur wenn die Angebote im Internet indiziert sind, darf dafür auch nicht geworben werden.“ Vor dem Hintergrund solcher Informationen sahen die Abgeordneten Maria Böhmer (CDU) und Johannes Singhammer (CSU) nur einen Ausweg: „Gesetzeslücken müssen geschlossen werden.“

Selbstkontrolle empfohlen

Anhörung über Jugendschutz in Computernetzen

FRS 10.10.96

Von Helmut Löhhöffler

BONN, 9. Oktober. Um die Verbreitung von Gewaltdarstellungen wie Kinderpornos oder rechtsextremer Völkermord-Propaganda in frei zugänglichen Computernetzen einzudämmen, gibt es nach Ansicht der meisten Fachleute nur einen Weg: freiwillige Selbstkontrolle. Bei einer Anhörung im Bundestag wurden am Mittwoch aber auch neue gesetzliche Vorschriften und ein einheitliches europäisches Regelwerk verlangt.

Zum Thema „Jugendschutz und neue Medien — Nutzen und Risiken der neuen Medien für Kinder“ befragten die Mitglieder des Ausschusses für Jugend, Familie, Frauen und der Enquetekommission „Neue Medien“ Fachleute aus Wissenschaft, Jugendschutz und Computerwirtschaft. In fast allen Beiträgen wurden Gefahren für Kinder durch Darstellungen pornographischer oder kriminellen Inhalts beschrieben. Die Verbreiter seien aber nur mit hohem Aufwand erfassbar und wegen der internationalen Computervernetzung, Anonymität oder Standortwechseln kaum zu kontrollieren.

Verschiedener Meinung waren die Ex-

perten, wie stark der Staat eingreifen darf. „Selbstkontrollen können einen entscheidenden Beitrag leisten“, sagte die Vorsitzende der Bundesprüfstelle für jugendgefährdende Schriften, Elke Monsen-Engberding, „es muß jedoch gewährleistet sein, daß diejenigen, die keine Selbstkontrollen durchführen wollen, unter Umständen in strafrechtlicher Weise verantwortlich gemacht werden können.“ Ein Telekom-Vertreter warnte vor „Überregulierungen“, die „investitionshemmend“ wirken. Neue Gesetze sollten „zurückhaltend“ geschaffen werden, neue staatliche Kontrollinstanzen seien abzulehnen. Bei allen „berechtigten Bemühungen“ um Jugendschutz, solle „die elterliche Kontrollbefugnis über die Nutzung des Mediums weitgehend eigenverantwortlich erhalten bleiben“.

Der Hamburger Medienpädagoge Stefan Aufenanger sagte, es müsse „klare Grenzen“ geben, was für Kinder „ungeeignet“ ist, und ihre „medienpolitische Kompetenz“ sei zu stärken. Ein Vertreter des Medienunternehmens Bertelsmann mahnte: „Freiwillige Selbstkontrolle ist nicht mehr freiwillig, wenn sie gesetzlich manifestiert ist.“ Weiterer Bericht Seite 9

Kinderporno wereldwijd aangeboden via e-mail

Van onze medewerker Francisco van Jole

AMSTERDAM

Tienduizenden Internet-gebruikers in de hele wereld hebben de afgelopen week persoonlijke e-mail gekregen waarin kinderporno te koop wordt aangeboden. Justitiële autoriteiten in de Verenigde Staten zijn overspoeld door meldingen en vragen van verontruste Internet-gebruikers. Ook bij het Nederlandse Meldpunt Kinderporno op Internet zijn tientallen meldingen binnengekomen.

De Amerikaanse politiedienst FBI, die de zaak onderzoekt, heeft verklaard dat het om een nep-aanbieding gaat, vermoedelijk bedoeld om onschuldige personen in moeilijkheden te brengen. De FBI laat doorschemeren de dader op het spoor te zijn en waarschijnlijk snel tot arrestatie over te gaan.

„Hallo. Ik stuur je deze brief omdat je e-mail-adres op een lijst aan gaande dit onderwerp voorkomt.“ Zo begint het omstreden bericht. Behalve foto's, video's, drukwerk en geluidsopnamen van seks met kinderen vanaf vier jaar wordt het aanbod gedaan een portretfoto van de ontvanger digitaal in bestaande kinderporno te monteren „zodat het lijkt alsof je anale seks bedrijft met een klein jongetje“.

Onderaan het bericht staan een naam en adres in New York vermeld. Volgens speculaties op Internet zou de bewuste persoon het doelwit van een elektronische wraakactie zijn. De politie wil voorts nog geen nadere gegevens verstrekken over de persoon of het adres. De dader heeft de e-mail-adressen van twee nietsvermoedende Amerika Online-abonnees als afzender gebruikt.

Het type e-mail-zending staat op Internet bekend als spam, de benaming voor ongevraagde berichten met een commercieel karakter. Dagelijks ontvangen veel Internet-gebruikers dergelijke berichten omdat hun namen voorkomen op lijsten van bedrijven die deze vorm van elektronische marketing bedrijven. De techniek is omstreden omdat geveesd wordt dat de stortvloed aan „aanbiedingen“ het normale gebruik van e-mail op den duur onmogelijk

zal maken.

Volgens een gerucht zou de persoon tegen wie de actie gericht is, een van degenen zijn die deze techniek toepast. Er zijn echter ook aanwijzingen dat het gaat om een ordinaire ruzie die over de hoofden van andere Internet-gebruikers wordt uitgevochten.

Het versturen van vervalste berichten via Internet valt nauwelijks te bestrijden. In de praktijk is het net zo simpel als het versturen van een brief met een valse afzender.

Prijslijst kinderporno ongevraagd via e-mail

Van onze correspondent TILBURG — Een aantal grote internationale politiediensten, waaronder de FBI, Europol en Scotland Yard, heeft de jacht geopend op een Amerikaan die via Internet in alle openheid kinderporno te koop aanbiedt.

Volgens de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) in Zoetermeer heeft de man de afgelopen paar dagen honderden, zo niet duizenden Nederlandse internet-gebruikers ongevraagd van een prijslijst voorzien. De zaak kwam in Nederland aan het rolen, nadat een Tilburgse abonnee van Internet-aanbieder CompuServe aangifte deed bij de politie.

De gezochte man presenteert zich via e-mail als „Steve Barnard“ onder het nietsverullend kopje „Kinderseks!!“.

Hij is volgens eigen zeggen sinds drie jaar een verwoed verzamelaar van kinderporno en wil nu een deel van zijn collectie, bestaande uit onder meer foto's, video's, posters en geluidsopnamen van kinderen die seksueel misbruikt worden, van de hand doen. Ruilen is ook toegestaan.

De man zegt op te treden namens het bedrijf „Child Fun“, een onderneming die blijkens de adresgegevens van de man houdt aan de Roosevelt Avenue in New York. Politie en automatiseringsdeskundigen gaan er echter vanuit dat het hier een fictief adres betreft. De ware identiteit van de verspreider zou door alle moderne technieken wel eens heel moeilijk te achterhalen kunnen zijn, zegt een woordvoerder van CompuServe.

De mogelijk tienduizenden Internet-gebruikers over de hele wereld die de afgelopen dagen door Child Fun werden benaderd, zouden, aldus de compromitterende e-mail, in het verleden reeds via andere kanalen van hun belangstelling voor kinderseks blij hebben gegeven. De afzender meldt namelijk dat de naam van de geadresseerde is terug te vinden op andere, minder in het oog springende Internet-pagina's.

Foto-truc, je

„Ik heb bewegende en stilstaande beelden van alles wat u zich maar kunt voorstellen“, aldus Barnard. „Als u mij uw foto stuurt, kan ik uw gezicht in een actie-shot monteren, zodat het net lijkt of u anaal gemeenschap heeft met een van mijn jongetjes.“ De kosten voor een dergelijke foto-trucage bedragen nog geen 28 dollar. „Zorg er wel voor dat u naar rechts kijkt.“ Voor slechts 2,99 dollar ziet Barnard erop toe dat een jong jongetje op een cassettebandje „een aantal keren uw naam uitschreeuwt“. De bestelling kan cash worden afgerekend, maar ook per postwissel, cheque of credit-card.

Volgens een woordvoerder van de CRI is het heel goed mogelijk dat er een oplichter aan het werk is. Een valstrik bedoeld om mogelijke afnemers van kinderporno te traceren lijkt haar echter onwaarschijnlijk. Overigens werd de e-mail van Barnard ook rechtstreeks vernoemd op de

zijn namelijk van het kaliber Dutroux. Sommigen hebben er schik in kinderfoto's met hun computer te manipuleren tot porno, scannen foto's uit de Wehkamp-catalogus en rukken de jonge modellen digitaal de kleren van het lijf.

Die praktijk beperkt zich niet tot pedofielen. In de *newsgroup* alt.binaries.nude.celebrities zijn meer pornofoto's van beroemdheden te vinden dan er ooit zijn gemaakt. Er zijn nu eenmaal fans die vinden dat Cindy Crawford te weinig uit de kleren gaat en haar daarom een handje helpen.

Als het om kinderen gaat, kent Canada al langer een verbod op dergelijke fantasieën. In 1993 werd huiszoeking verricht bij een negentienjarige computer-hobbyist. Hij werd veroordeeld wegens het produceren van kinderporno, al kwam daar nooit een kind aan te pas. Reguliëre tijdschriftfoto's waren klungelig bewerkt tot porno. Is dat een misdrijf? Er is veel te zeggen voor de stelling dat de „Wehkamp-kinderen“ misbruikt worden door ze digitaal tot porno-acteurs om te toveren, maar de vrijgesproken Baker vermoordde in zijn verhalen ook een bestaand persoon.

De kwesties roepen dilemma's op over de verhouding tussen beeld en tekst. Als gerespecteerde boekhandels legaal markies De Sade verkopen, die in *Justine* een kind op afgrijselijke wijze laat misbruiken, mogen soortgelijke ideeën dan ook worden verbeeld? Nog lastiger wordt het bij compleet verzonden beelden. Een bekend erotisch computerspel is Virtual Valerie waarbij de speler een 'seksuele relatie' aangaat met een door de computer gegenereerde vrouw. Valerie is een volwassen vrouw, maar wat als in zo'n spel de hoofdrol is weggelegd voor een tienjarige? Moet dat verboden worden? En zo ja, waarom De Sade dan niet?

In de VS is een wettelijk verbod ingesteld op al wat riekt naar kinderporno. Hoewel over de noodzaak van het bestrijden van kindermisbruik geen twijfel bestaat, roept de wet essentiële vragen op. Fantasie wordt op één lijn gesteld met de daad. Niet alleen verbiedt de wet dat volwassen acteurs zich uitgeven voor minderjarigen in seksescènes, het is ook een misdrijf om met de computer kinderporno

en beelden met twee maten te meten. Dit is het tijdperk van de multimedia. Fantasie die niet van werkelijkheid valt te onderscheiden beperkt zich niet meer tot woorden. En een natie die fantasie strafbaar stelt, pleegt lobotomie op zijn bevolking.

digitaal
Lobotomie
12-10

Sekstoerist tot vijf jaar veroordeeld

Van onze redactie binnenland **AC 9/10 (VOORPAGINA)**

DEN HAAG — De Haagse rechtbank heeft gisteren de 43-jarige J. van der S. uit Delft veroordeeld tot vijf jaar cel wegens ontucht en seksueel misbruik. Hij is de eerste sekstoerist die van een Nederlandse rechter een gevangenisstraf opgelegd heeft gekregen voor feiten die in het buitenland zijn gepleegd.

Het Openbaar Ministerie had acht jaar geëist wegens het plegen van ontucht met zes kinderen tussen 11 en 18 jaar op de Filipijnen. De rechtbank heeft de straf ook opgelegd voor seksueel misbruik van een meerderjarige vrouw uit Delft. Bij Van der S. thuis werden zo'n 1300 foto's en 42 videobanden met kinderporno aangetroffen.

Na deze veroordeling is de kans op het vervolgen van andere Nederlandse sekstoeristen groter geworden. Van één, de 24-jarige student L. van E., staat volgens het OM al vast dat hij wordt vervolgd. Van E. werd vorig jaar op de Filipijnen aangehouden wegens het misbruiken van een 9- en een 14-jarig meisje. De Filipijnen lieten Van E. destijds op borgtocht vrij, waarna de man naar Nederland wist te ontsnappen.

Publieke opinie

De raadsman van Van der S., D. van der Landen, reageert verbolgen op de uitspraak. „De straf is veel te hoog”, vindt hij. „Mijn cliënt heeft op een ongunstig moment terechtstaan, nu de aandacht voor seksueel misbruik van kinderen enorm groot is.”

De raadsman vindt dat de rechtbank de strafbare feiten niet mag beoordelen alsof ze in Nederland zijn begaan. „Dat heeft de rechtbank wel gedaan. Ik zal mijn cliënt adviseren om in beroep te gaan.”

De raadsman vindt de zeven maanden die zijn cliënt in voorarrest heeft gezeten een beter passende straf. „Hij heeft op de Filipijnen seks met minderjarige prostituees gehad. Dat mag niet volgens de wet. Hij kan dan ook alleen daarvoor verantwoordelijk worden gehouden.”

De kinderorganisatie Defensie for Children International overweegt een civiel proces aan te spannen tegen Van der S. Zij hoopt zo een schadevergoeding voor de slachtoffers los te krijgen. Het vonnis is volgens directeur C. Meuwse van de organisatie niet voldoende. „In het civiele proces proberen we een financiële vergoeding voor de kinderen te krijgen.”

Sekstoerist krijgt vijf jaar cel voor misbruik kinderen

TR 9-10
Van een onzer verslaggevers
DEN HAAG — De Nederlandse rechter heeft gisteren voor de eerste keer een man veroordeeld voor ontucht met kinderen in het buitenland. De 43-jarige sekstoerist Jan van der S. uit Delft kreeg van de Haagse rechtbank een straf opgelegd van vijf jaar cel.

Omdat de man is veroordeeld voor meer seksuele delicten, is moeilijk vast te stellen hoe zwaar de rechtbank het misbruik van buitenlandse kinderen in de prostitutie bestraft. Wel bestempelde president C. Verheij de daden van de man, die kinderen als 'gebruiksvoorwerpen' ziet, als 'weezinwendend'. Hij kreeg in totaal vijf jaar voor het plegen van ontucht met zes kinderen tussen de 11 en 18 jaar op de Filipijnen, seksueel misbruik van een bewusteloze vrouw in Nederland en het vastleggen van het misbruik op foto en video.

De officier van justitie had acht jaar tegen de man geëist, die tegen de lamp liep toen hij foto-rolletjes met het misbruik bij een ontwikkelcentrale afgaf. Bij de huiszoeking vond de politie duizenden foto's en videobanden met kinderporno. Deze door Van der S. zelf opgenomen 'jachttrofeeën', vormden een keihard bewijs tegen de man.

Nu de rechter Jan van der S. heeft veroordeeld, is de kans op het vervolgen van andere Nederlandse sekstoeristen groter geworden. Van één, de 24-jarige student Lennart van E., staat volgens het openbaar ministerie al vast dat hij wordt vervolgd. Van E.

is vorig jaar op de Filipijnen aangehouden wegens het misbruiken van twee meisjes van 9 en 14 jaar. Ook dat misbruik is op video vastgelegd. Van E. is destijds op borgtocht vrijgekomen op de Filipijnen en wist naar Nederland te ontsnappen. Hij is nu 'ergens' in het buitenland.

De raadsman van Jan van der S., mr. D. van der Landen, reageerde verbolgen op de uitspraak. „De straf is een publiekvonnis. Mijn cliënt heeft op een ongunstig moment terechtstaan, nu de aandacht voor seksueel misbruik van kinderen enorm groot is. De rechtbank heeft zich te veel door de publieke opinie laten leiden in plaats van naar de feiten te kijken.” De raadsman acht de beschuldiging van verkrachting niet bewezen. Ook meent hij dat de rechtbank de strafbare feiten niet mag beoordelen alsof ze in Nederland zijn begaan. Van der Landen: „Dat heeft de rechtbank wel gedaan. Ik heb dus meer dan genoeg redenen om in beroep te gaan. Ik zal mijn cliënt dat ook adviseren.”

De advocaat vindt de zeven maanden die zijn cliënt in voorarrest heeft gezeten, een passender straf. „Hij heeft op de Filipijnen seks met minderjarige prostituees gehad. Dat mag niet volgens de wet. Hij kan alleen daarvoor verantwoordelijk worden gehouden.”

De advocaat van het enige misbruikte meisje dat door justitie is geïdentificeerd, liet onlangs in *Trouw* weten dat hij in een civiele procedure tegen de sekstoerist schadevergoeding zal eisen. De kinderorganisatie Defensie

for Children International overweegt ook een civiel proces aan te spannen om schadevergoeding voor alle slachtoffers los te krijgen.

Volgens directeur mr. C. Meuwese is de uitspraak van gisteren 'een doorbraak in Nederland'. „Maar de slachtoffers in de Filipijnen hebben niets aan dat vonnis. In het civiele proces proberen we schadevergoeding voor de kinderen te krijgen. Het probleem is dat er nu nog maar één slachtoffer is achterhaald.”

Als jurist ziet Meuwese nog een probleem. Het is moeilijk om de „financiële schade” te bepalen die direct in verband staat met het misdrijf. Meuwese is zich ervan bewust dat zijn organisatie bij een rechtszaak heel kwetsbaar is. „Toch zijn de belangen te groot om deze kans, hoe klein die misschien ook is, te laten lopen.”

Van der S. werd ook veroordeeld wegens misbruik van een meerderjarige vrouw uit Delft. Officier van justitie H. den Os had acht jaar geëist 'om andere sekstoeristen te ontmoedigen'. Van der S., een door deskundigen als 'zelfingenomen' gekarakteriseerde automatiseringsdeskundige, had zichzelf verraden door video-opnamen en foto's van de meisjes te maken.

De Nederlandse afdeling van Defensie for Children International gaat bekijken of ook nog een civiel proces tegen de man kan worden aangespannen. De Filipijnse advocaat van een van de meisjes had daar om gevraagd.

„Het is belangrijk dat de kinderen financiële genoegdoening krijgen. Ze zitten in de prostitutie omdat ze straatarm zijn,” zegt directeur mr. S. Meuwese van Defensie for Children Nederland. „Ook zal het andere misbruikte kinderen ertoe aanzetten een aanklacht in te dienen.”

Defensie for Children heeft vertegenwoordigingen in vijftig landen, onder meer op de Filipijnen. De organisatie volgt kritisch of landen zich houden aan het Verdrag voor de Rechten van het Kind uit 1989.

ChildRight Worldwide, dat vecht tegen uitbuiting van kinderen, is tevreden over de hoogte van de straf. Woordvoester Tamar Schrofer zegt dat met de veroordeling 'een daad is gesteld' die een voorbeeld zal zijn voor anderen.

De officier van justitie en twee politiefunctarissen hebben toen zij op de Filipijnen getuigen hoorden in de zaak-Van der S. ook getuigen in die van een andere verdachte, de 24-jarige Nederlandse student L. van E., gehoord. Van E. was op de Filipijnen aangehouden wegens misbruik van twee minderjarige meisjes, maar hij ontsnapte. Het openbaar ministerie zal hem binnenkort eveneens voor de rechter brengen.

Man krijgt vijf jaar voor ontucht op Filipijnen

Van onze verslaggever

AMSTERDAM **VK 9-10**

De rechtbank in Den Haag heeft dinsdag de 43-jarige Jan van der S. uit Delft veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf wegens ontucht met Filipijnse kinderen in Manilla. Van der S. is de eerste sekstoerist die in Nederland wordt bestraft voor zijn gedragingen in het buitenland. Het Openbaar Ministerie had twee weken geleden acht jaar cel geëist.

De Delftenaar werd in Nederland gearresteerd nadat een ontwikkelcentrale de politie had gealarmeerd over de schokkende foto's die hij op de Filipijnen had gemaakt. Bij doorzoeking van zijn huis werden videobanden gevonden met opnamen van de ontucht die hij met vijf kinderen van tussen de tien en zestien jaar had gepleegd.

Van der S. bezat ook een videoband waarop was te zien hoe hij met een bewusteloze, meerderjarige vrouw uit Delft gemeenschap had. Dat feit werd door de rechtbank ook bewezen geacht.

Nu Van der S. is veroordeeld, zal het Openbaar Ministerie binnenkort ook de 24-jarige Nederlandse student Lennaert van E. voor de rechter brengen wegens ontucht met kinderen op de Filipijnen. Van E. werd daar vorig jaar samen met de Duitser Thomas B. aangehouden op verdenking van misbruik van een negenjarig en een veertienjarig meisje. Daarvan heeft het duo ook video-opnamen gemaakt.

De twee werden destijds op borgtocht vrijgelaten, waarna ze het land ontvluchtten. Van E. was enige tijd voorzitter van de Vereniging Martijn, die strijdt voor acceptatie van de pedofilie.

Sekstoerist tot vijf jaar veroordeeld

PAR 9-10
‘Met uitspraak is een daad gesteld’

(Van een verslaggeefster)

DEN HAAG — De 43-jarige J. van der S. uit Delft is gisteren door de Haagse rechtbank veroordeeld tot vijf jaar cel. De man had op de Filipijnen zes meisjes van elf tot achttien jaar oud seksueel misbruikt. Het was de eerste keer dat iemand in Nederland werd veroordeeld wegens misbruik van kinderen in het buitenland.

een eventuele rechtszaak heel kwetsbaar is. „Toch is het zeer waarschijnlijk dat we naar de rechter stappen”, zegt hij. „De belangen zijn te groot om deze kans, hoe klein die misschien ook is, te laten lopen.”

De directeur benadrukt dat een civiele zaak tegen de Delftenaar niet is bedoeld als heksenjacht. „Het gaat ons vooral om preventie. We moeten potentiële daders zoveel mogelijk afschrikken,”

vindt Meuwese. „Voor het bereiken van dat doel heeft de rechter met dit vonnis nu al een grote stap in de goede richting gezet.”

Wellicht claim tegen sekstoerist

Kinderorganisatie overweegt civiele procedure om schadevergoeding voor slachtoffers los te krijgen

Geld. 9/10
Vervolg van Voorpagina
De kinderorganisatie Defensie for Children International overweegt een civiel proces aan te spannen tegen de Delftse sekstoerist. Zij hoopt zo een schadevergoeding voor de slachtoffers los te krijgen. Het vonnis van gisteren is volgens de directeur van de organisatie niet voldoende. „De slachtoffers in de Filipijnen hebben er niets aan. In het civiele proces proberen we een finan-

ciële vergoeding voor de kinderen te krijgen. Het is een probleem dat er nu nog maar één slachtoffer is achterhaald.”

Als jurist ziet directeur C. Meuwese van de organisatie nog een probleem. Volgens hem is het moeilijk de 'financiële schade' te bepalen die direct in verband staat met het misdrijf. De samenhang is heel moeilijk aan te tonen. Meuwese is zich ervan bewust dat zijn organisatie bij

De Filipijnen was berecht, hij een hogere straf, van zes tot acht jaar, zou hebben gekregen. Niettemin bedankte hij de rechtbank en de regering voor de samenwerking in deze zaak.

rechtbank heeft zich te veel door de publieke opinie laten leiden. Van der Landen zal zijn cliënt adviseren in hoger beroep te gaan. De Filipijnse minister van justitie Guingona zei tegenover het NOS-journaal dat als Van der S. op

De advocaat van Van der S., mr. D. van der Landen, vindt de straf van vijf jaar 'veel te hoog'. „Mijn cliënt heeft op een ongunstig moment terechtstaan, nu de aandacht voor seksueel misbruik van kinderen enorm groot is. De

De rechercheurs die begin dit jaar de van seksuele misdrijven verdachte Jan van der S. (43) hadden verhoord waren vooral geschokt door de afstandelijke manier waarop hij reageerde op de feiten en omstandigheden die uit het onderzoek naar voren kwamen. Geen enkel teken van beweging bij de getoonde videobanden van zijn uitspattingen met zeer jonge meisjes op de Filipijnen; geen blik van schaamte of spijt over de wijze waarop hij (in Nederland) een vrouw die op dat moment vermoedelijk in staat van onmacht verkeerde seksueel had misbruikt. Integendeel, de verdachte had zich verbaasd over de beoering bij de opsporingsambtenaren die hem verhoorden. Hij begreep niet waarom zij zo'n drukte maakten over de zaak en vond hun reactie hysterisch.

Ook de president van de strafkamer van de Haagse rechtbank mr. L. Verheij had emotioneel moeite gehad met de inhoud van het dossier en met het bekijken van het bij Van der S. thuis in beslag genomen beeldmateriaal. Maar net als destijds de recherche bleek hij vorige week bij de behandeling van de zaak ter zitting zo mogelijk nog meer geschokt door de houding van de verdachte. 'Ik vind het hoogst onwaarschijnlijk,' zei hij, 'dat u niet wist dat het ging om zeer jonge meisjes, eigenlijk kinderen nog.' Van der S.: 'Door hun manier van doen ben ik op het verkeerde been gezet. Door hun routineus gedrag leken zij veel ouder.' Wat Van der S. met de meisjes deed had hij gewoon gezien als de uitvoering van een contract dat hij had gesloten met degene die het blijktbaar wat hen betreft voor het zeggen had. 'Ik betaalde en zij moesten doen wat ik verlangde.'

JAC. VAN VEEN

VN 5/10

'Waarom zo'n drukte over de zaak?'

Van wat hij daaronder verstond kreeg de rechtbank een indruk door het bekijken van de videobanden. De president daarover: 'Het is duidelijk dat de meisjes het eigenlijk niet wilden, dat ze bang waren, dat ze ervan walgden. Een van hen is ervan over haar nek gegaan; wat voor plezier kon u daar nou aan beleven?' De verdachte: 'Ach, je weet van tevoren natuurlijk niet hoe het loopt.'

Over Van der S., een automatiseringsdeskundige, waren rapporten uitgebracht door psycholoog en psychiater. Daarin wordt hij beschreven als een man met een grote mate van zelfingenomenheid die moeilijk kritiek kan verdragen. Een door seks beheerste egocentrische persoonlijkheid met weinig inlevingsvermogen; de meisjes waren voor hem niet meer dan objecten voor zijn eigen bevrediging. Daarmee was de verdachte het geheel oneens. 'Ik ben juist iemand met wel gevoel voor anderen, ik ben eigenlijk een heel behulpzaam type.' Toen de president opmerkte: 'Kunt u een voorbeeld noemen waaruit dat in deze zaak zou blijken?' antwoordde Van der S.: 'Als een meisje ongesteld was gaf ik haar toch geld.'

Eveneens met ontzetting had de rechtbank gekeken naar de videoband waarop hij enige jaren geleden zijn toenmalige vriendin allerlei voorwerpen in vagina en anus had gestoken. Liggend op een bed had het slachtoffer die handelingen zonder zich te verroeren ondergaan. De verdachte verklaarde dit door te zeggen dat zij tevoren zeer veel wijn had ge-

dronken; de officier van justitie had dit feit als ontucht met een in onmacht of bewusteloze toestand verkerende vrouw in de dagvaarding opgenomen. De officier, mr. H. den Os achtte die dagvaarding - behalve genoemde delicten was daarin ook het invoeren en in voorraad hebben van de videobanden opgenomen - op alle punten bewezen.

In deze eerste zaak waarin een Nederlander zich moest verantwoorden voor delicten elders begaan, zei mr. Den Os dat de strafwaardigheid werd bepaald door zoals hij het uitdrukte: de grofheid waarmee ter voldoening van eigen lusten inbreuk was gemaakt op de integriteit van jonge, kansarme kinderen. Verder door de volstrekte afwezigheid, naar het leek, van enig besef bij de verdachte hoe verwerpelijk zijn handelen is geweest. Als doel van de straf (hij eiste acht jaar) zag de officier, naast vergelding, ontmoediging van anderen, die in de veronderstelling verkeren dat zij daarvoor hier niet konden worden gestraft als hun daden in het buitenland hadden plaatsgevonden.

Verdediger mr. D. van der Landen stelde dat juridische argumenten veroordeling in de weg stonden. Wanneer de rechtbank het daarmee niet eens zou zijn, dan pleitte hij voor een vrijheidsstraf geheel gelijk aan de al ondergane zeven maanden voorlopige hechtenis. Opmerkelijk was wat de raadsman naar voren bracht over de wat hij noemde onvergelykbaarheid van de sociale omstandigheden in Manila met die in ons land. 'Te-

gen de achtergrond van de onuitsprekelijke sociale ellende daar,' zei hij, 'kan niet worden volgehouden dat de rechtsorde op de Filipijnen ernstig zou zijn geschokt door de aan mijn cliënt ten laste gelegde feiten. Wellicht kan hem worden verweten dat hij misbruik heeft gemaakt van de omstandigheden daar.' Als de Haagse rechtbank - volgende week dinsdag is de uitspraak - tot een veroordeling komt is dit voor het openbaar ministerie ongetwijfeld een stimulans om in meer gevallen tot strafvervolgning over te gaan. Toch blijven de mogelijkheden om de Nederlandse sekstoeristen aan te pakken beperkt. Zij reizen nu in toenemende mate naar Thailand en het is de vraag of de overheid daar tot eenzelfde medewerking geneigd is. De indruk bestaat althans dat in Thailand het economisch belang van het sekstoerisme een hogere prioriteit geniet.

Algemeen Dagblad

10/10

ONAFHANKELIJK

Het strafrecht en de sekstoerist

HET VONNIS tegen de man die wegens 'weezinwekkend seksueel misbruik' van kinderen op de Filipijnen vijf jaar celstraf kreeg, zal in preventief opzicht zeker zijn waarde bewijzen. Wie zich ver van huis aan kinderen vergriipt, kan er niet van overtuigd zijn dat dit onbestraft blijft. De internationale rechtsorde doet met deze uitspraak een stap vooruit. Wat mensen in Nederland verboden is, moeten zij zich ook elders niet kunnen veroorloven. En zeker niet in armoe-dige omstandigheden die kinderen naar prostitutie drijft. De dankbaarheid van de Filipijnse minister van justitie voor de Nederlandse rechtspraak is wat dat betreft wel begrijpelijk. Maar ze roept in haar voorspelbaarheid ook vragen op. Doet zijn regering wel genoeg om dit dubieuze toerisme tegen te gaan? De advocaat van de veroordeelde man, die al hoger beroep heeft aangekondigd, vindt het vonnis veel te streng. Hij ziet in de strafmaat een duidelijke aanwijzing dat de rechter gevoelig is geweest voor het maatschappelijke klimaat rond seks met kinderen, dat onder andere door de Belgische Dutroux-affaire grote verontwaardiging wekt. Bewijs voor de stelling van de advocaat valt niet te leveren. De rechter is onafhankelijk en hij opereert binnen de marges die het strafrecht hem biedt. Dat hij daarbij niet ongevoelig is voor ontwikkelingen in het denken die ook voor het strafrecht zelf van betekenis zijn, kan niet worden ontkend. Daarom is het goed dat een andere rechter dit vonnis nog eens tegen het licht houdt. Het strafrechtelijke evenwicht dient ook in zaken als deze niet uit het oog verloren te worden.

Sekstoerist koos de verkeerde ontwikkelcentrale

Van een onzer verslaggevers ^{7R 10/10}
AMSTERDAM - De 43-jarige sekstoerist Jan van der S. die dinsdag wegens ontucht met kinderen op de Filipijnen is veroordeeld tot vijf jaar cel, is bij toeval tegen de lamp gelopen. De foto-ontwikkelcentrale Cewe-color Nederland, die de politie tippte, houdt slechts steekproeven.

In tegenstelling tot de meeste andere foto-ontwikkelbedrijven, controleert de centrale in Epe niet alle foto's die klaar zijn. Directeur Schretlen: „We zijn volledig geautomatiseerd. Alleen het inpakken van de foto's gebeurt nog met de hand. Incidenteel bekijken we de foto's op kwaliteit. Als we dan iets strafbaars zien, zoals seks met minderjarigen, waarschuwen we de plaatselijke politie.”

Uit de steekproeven wordt gemiddeld twee keer per jaar een verdachte serie gevestigd, die aan de politie wordt getoond. Zo ook de reportage van de Delftenaar, die vervolgens bij het ophalen van zijn foto's aangehouden kon worden en uiteindelijk als eerste Nederlander veroordeeld werd voor seksueel misbruik van kinderen in het buitenland.

Van der S. had bij Cewe-color Nederland nog door de mazen van de controle kunnen glijpen. Dat was hem bij vrijwel alle andere ontwikkelcentrales niet gelukt. In ieder geval niet bij Bac-colors in Steenbruggen, de grootste ontwikkelaar in Nederland. Daar worden alle foto's bekeken op kwaliteit en op strafbare handelingen.

De Delftenaar zou ook ontmaskerd zijn bij een snel-service-shop. Namens Ero-print, een 1-uurs-bedrijf, zegt woordvoerder Verhoef: „Net als alle andere ontwikkelaars komen we natuurlijk geregeld pomofoto's tegen. Met volwassenen erop, daar hebben we geen problemen mee en de politie heeft er geen interesse in. Als er kinderen in het spel zijn, zouden we meteen de politie waarschuwen. Dat hebben we trouwens nog nooit meegemaakt. Wel heb ik de politie getipt dat er op foto's wapens stonden en partijen hasj.”

Tussen de branche van foto-ontwikkelaars en justitie bestaan geen afspraken hoe gehandeld moet wor-

Sekstoerist gaat in hoger beroep

Van onze redactie binnenland

DEN HAAG - De 43-jarige sekstoerist J. van der S. uit Delft die dinsdag door de Haagse rechter werd veroordeeld tot vijf jaar cel wegens ontucht en seksueel misbruik, gaat in hoger beroep. Zijn advocaat heeft dit gisteren meegedeeld.

Van der S. is de eerste Nederlandse sekstoerist die van de rechter in Nederland een gevangenisstraf opgelegd kreeg voor feiten die in het buitenland zijn gepleegd. Volgens de raadsman zijn veel argumenten die het openbaar ministerie aanhaalde niet te bewijzen.

De Delftenaar ontkent dat hij kinderen heeft verkracht of ontucht met bewusteloze meisjes pleegde. Ook zegt de man dat hij met één minderjarige ontucht pleegde en niet met zes. De advocaat van Van der S. verwacht dan ook vrijspraak op een aantal onderdelen en vermindering van straf.

den als kinderporno op de afdrukken wordt aangetroffen. Volgens het openbaar ministerie is dat ook niet nodig, omdat justitie de indruk heeft dat de centrales en de winkeliers over het algemeen alert genoeg zijn.

Hoogleraar: Vonnis uniek en aan de hoge kant

Door Kees Wessels

ROTTERDAM - Hoogleraren strafrecht noemen de vijf jaar gevangenisstraf die de 43-jarige sekstoerist Jan van der S. eeregisteren kreeg 'uniek en aan de hoge kant'. De rechtbank in Den Haag heeft de man - die in de Filipijnen kinderen seksueel heeft misbruikt - als afschrikwekkend voorbeeld willen stellen, menen zij.

„Ik vermoed dat de uitspraak zeker mogelijke sekstoeristen zal afschrikken,” zegt mr. Y. Buruma, hoogleraar strafrecht en strafproces aan de Katholieke Universiteit Nijmegen. „Meestal hebben rechters een hekel aan het uitdelen van een forse straf die voor de buitenlander als voorbeeld voor anderen. Maar deze rechtbank heeft een voorbeeld willen stellen. Ik ben het daar mee eens, al loop je natuurlijk het risico dat er voor hetzelfde delict nogal afwijkende straffen worden uitgedeeld.”

De Nijmeegse hoogleraar noemt de uitspraak 'een trendbreuk' omdat voor het eerst een Nederlander in eigen land wordt veroordeeld voor een vergriip in het buitenland. Overigens verwacht hij niet dat volgende rechtbanken zich aan de strafmaat zullen conformeren. Buruma: „Ik denk dat een volgende sekstoerist wel eens een lagere straf kan krijgen, simpelweg omdat hij niet de eerste is. Die heeft dan gewoon geluk.”

Of dat het geval is zal spoedig blijken. Het Openbaar Ministerie zal binnenkort de 24-jarige student Lennaert van E. voor hetzelfde vergriip in de de Filipijnen voor de Nederlandse rechter brengen. De officier van justitie in Haarlem wilde eerst de uitspraak van de rechtbank in Den Haag afwachten.

Ook dr. D. Schaffmeister, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Leiden, vindt de uitspraak 'opzienbarend'. Krachtig optreden tegen zedendelicten is volgens hem actueel in meer Europese landen. „Dat blijkt niet alleen uit de hoge straf die nu in Nederland is opgelegd. In Duitsland debatteert de politiek over een verscherping van het strafrecht voor seksuele delicten. De Belgische Dutroux-affaire heeft ervoor gezorgd dat justitie en politici overal alerter zijn geworden.”

Of de Belgische affaire van invloed is geweest op hoogte van de straf die de rechtbank in Den Haag heeft uitgedeeld, durft mr. M. Groenhuijsen niet met zekerheid te zeggen. De hoogleraar straf- en procesrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen denkt dat het onbewust wel heeft meegespeeld.

„Rechters lezen ook kranten en zien ook op televisie dat er maatschappelijke onrust is over seksdelicten. Geen rechter zal zich laten verleiden om de strafmaat om die reden te verhogen, maar het is duidelijk dat de zaken in het achterhoofd wel aanwezig zijn. De rechter kan zich daar emotioneel niet helemaal van afsluiten.”

Op pagina 9
Commentaar

Brit veroordeeld op Filippijnen voor kinderprostitutie

NRC 11-10

Volgens de president van de rechtbank in Olongapo bestaat er geen twijfel over dat de man er bewust op uit was om Britse sekstoeristen in contact te brengen met kinderen. Hij had onder andere posters en brochures verspreid met foto's van jongetjes en meisjes in seksueel uitdagende houdingen. In de bijbehorende teksten werd niet letterlijk gesproken over seks met minderjarigen, maar werden wel termen gebezigd als 'jonge vrouwen die klaar zijn om te worden besprongen' en werd potentiële klanten 'uitzinnige gebeurtenissen' in het vooruitzicht gesteld. Ook zou de man hebben verklaard dat seks met een twaaljarige even goedkoop is als een hamburger.

De rechter bepaalde dat de Brit na het uitzitten van zijn gevangenisstraf de Filippijnen onmiddellijk moet verlaten en er nooit meer mag terugkeren. De man zelf kondigde aan tegen de uitspraak in beroep te gaan. „Ik ben volstrekt onschuldig, dit is volstrekt duivels”, zei hij tegen verslaggevers. „Ik heb genoeg geleed”.

Afgelopen dinsdag veroordeelde de rechtbank in Den Haag een 43-jarige man uit Delft tot vijf jaar gevangenisstraf omdat hij ontucht had gepleegd met zes Filippijnse kinderen tussen de 11 en 18 jaar. De zaak tegen hem kwam op gang toen hij een aantal filmrolletjes met onder andere foto's van sek-

suele handelingen met zeer jonge meisjes liet ontwikkelen bij een centrale. In België speelt op het ogenblik een soortgelijke affaire. Het openbaar ministerie in Brugge heeft een onderzoek geopend tegen een 46-jarige West-Vlaming die afgelopen zomer werd aangehouden in de Thaise badplaats Pattaya toen hij een 14-jarige jongen seksueel misbruikte. Hoewel hij Thailand niet uitmocht in afwachting van zijn proces, wist hij toch naar België te ontsnappen. Het is de eerste keer dat in België iemand veroordeeld dreigt te worden wegens seksuele misdrijven met kinderen, die in het buitenland zijn begaan.

In het proces tegen de op de Filippijnen veroordeelde Brit heeft de getuigenis van een medewerker van de Londense organisatie *Christian Aid* een doorslaggevende rol gespeeld. De medewerker deed zich bij het reisbureau van de Brit voor als een klant en hem werd seks met een minderjarig meisje beloofd. Ook werd hem aangeraaden onder andere een fototoestel en een videocamera mee te nemen.

Eerder dit jaar werden op de Filippijnen een Australiër en een Brit veroordeeld tot zeventien jaar gevangenisstraf. Verschillende andere buitenlanders zitten gevangen in afwachting van hun proces (Reuter)

16 jaar cel Geld voor kinderseks

OLONGAPO (Rtr.) - In de Filippijnen is gisteren een Brit tot zestien jaar celstraf veroordeeld wegens het promoten van kinderseksreizen.

De 50-jarige Michael Clarke uit Eastbourne in Sussex is de derde buitenlander die is veroordeeld, sinds de Filippijnse regering 14 maanden geleden begon op te treden tegen het misbruik van kinderen. Clarke kondigde aan in beroep te gaan en klaagde dat hij in één val was gelopen die was opgezet door een Ierse priester die een opvangcentrum voor misbruikte kinderen leidt in Olongapo, ten noorden van Manila.

Sekstoerisme Par 10/10

HAVANA - Een Franse toerist is in Cuba tot twaalf jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens het nemen van pornografische foto's van minderjarige meisjes. De man was door de mand gevallen door toedoen van personeel van de fotozaak in Havana waar hij zijn films liet afdrukken. Het personeel weigerde hem de foto's te geven. De 41-jarige Fransman werd kwaad en richtte schade aan in de winkel. De politie bekende hem in.

Sextourist in Kuba: 12 Jahre Haft

exp Havana - Ein französischer Sextourist in Kuba zu zwölf Jahren Gefängnis verurteilt worden. Der 41-jährige hatte verschiedene Mädchen zwischen 12 und 15

Jahren sexuell mißbraucht und mit ihnen Pornofotos gemacht. (EXPRESS berichtete) Der Täter wurde geschnappt, als er in einem Fotolabor einen

Film mit pornographischen Aufnahmen abholen wollte.

Die kubanische Polizei kündigte noch härtere Maßnahmen gegen Kinder-schänder an.

TR Weeshuizen in Sri Lanka lenen 20/10 kinderen uit aan sekstoeristen

COLOMBO (Reuter) - Weeshuizen in Sri Lanka worden gebruikt om buitenlandse pedofielen te voorzien van kinderen. Dit zeiden mensenrechtenorganisaties in Sri Lanka gisteren. Een Belgische reisorganisator wordt ervan verdacht speciaal voor dit doel twee weeshuizen te hebben opgericht.

„Een van de belangrijkste wegen waarlangs buitenlandse sekstoeristen kinderen misbruiken is via weeshuizen en kindertehuizen”, zei Maureen Seneviratne van Peace, een organisatie die kindersekstoerisme bestrijdt. Volgens mensenrechtenorganisaties is Sri Lanka de afgelopen jaren een populaire bestemming geworden voor pedofielen. De politie onderzoekt de activiteiten van een Belgische reisorganisator die ervan wordt verdacht een ongeregiereerd weeshuis te beheren, dat kinderen aan buitenlandse pedofielen verhuurt. Dit zeiden de mensenrechtenorganisaties en de politie gisteren. Het gaat om kinderen uit een

weeshuis vlakbij het toeristenoord Sigiriya, 160 kilometer ten noordoosten van de hoofdstad Colombo. Volgens de politie werden de kinderen naar dichtbijzijnde hotels gebracht om seks met buitenlanders te hebben. De Belg zou in de buurt van Colombo recentelijk ook een weeshuis hebben geopend. „Onze campagne staat bol van de informatie over connecties tussen weeshuizen en pedofielen-netwerken”, zei Seneviratne van de organisatie Peace. „We zijn in het hele land op dit soort huizen gestuit. We hebben hier immers geen openlijk sekstoerisme zoals in Bangkok en de Filippijnen.” Volgens haar zijn veel pedofielen die op het eiland opereren rijk en hebben ze invloedrijke contacten. De politie zei dat een Zwitser, een andere Belg en een Duitser momenteel een proces te wachten staat. De politie-inspecteur Mohamed Nizam zei dat de politie ook onderzoek doet naar mogelijke verbanden tussen de buitenlandse pedofielen in Sri Lanka en de bendes van Marc Dutroux in België.

Groot-Brittannië zet zware straffen op organisatie sekstoerisme

LONDEN, BRUSSEL - In Groot-Brittannië werd dinsdag een wet van kracht die sekstoerisme strafbaar stelt. Britten die buitenlandse reizen organiseren met pedoseksuele doeleinden, riskeren straffen tot levenslang. Diplomaten van de Europese Unie (EU) werken intussen in New York aan de tekst van een gezamenlijk actieplan voor de aanpak van pedoseksuele misdrijven. De EU-landen willen het plan als resolutie voorleggen aan de algemene vergadering van de Verenigde Naties.

Het nieuwe artikel in de Britse strafwet slaat op wie „plannen maakt of anderen aanzet om in het buitenland seks te bedrijven met minderjarigen”. Over de zware strafmaat zei minister van Binnenlandse Zaken Timothy Kirkthorpe: „Deze mensen schenden kinderen en brengen de reputatie van ons land in het gedrang. Daartegen moeten wij alle middelen van onze strafwetgeving inzetten.”

De Britse regering is ook van plan sekstoeristen die weer thuiskomen, te vervolgen. Verschillende landen, zoals België, Australië, Duitsland en Zweden, voegden al gelijkaardige

artikelen toe aan hun strafwet. Alleen in Zweden leidde dat zogenaamde extra-territorialiteitsbeginsel al tot een effectieve veroordeling op Zweeds grondgebied.

EU-actieplan

Vorige week bekeken ook de ministers van Justitie van de EU in Dublin hoe zij hun wetgeving over pedoseksuele misdrijven gepleegd in het buitenland kunnen harmoniseren.

Binnen de Europese Unie groeide de jongste weken een consensus om sekstoerisme strenger en gecoördineerd aan te pakken. Aan de basis hiervan ligt de Unicef-conferentie rond commerciële seksuele uitbuiting van kinderen die eind augustus in Stockholm plaatsvond. Meer dan 120 landen stuurden toen officiële delegaties.

Diplomaten van de 15 EU-partners bereiden op dit ogenblik op basis van de Stockholm-afspraken een actieplan voor dat zij als resolutie willen

voorleggen aan de algemene vergadering van de Verenigde Naties. Die loopt nog tot 11 oktober in New York.

Alleen een rechtvaardiger verdeling van en gelijke kansen voor iedereen kunnen de problemen van de kinderprostituees oplossen. Met de vraag om hulp bezoekt de Braziliaanse juriste, schrijfster en actrice Ana Vasconcelos ons land.

DOOR MAAIKE OPIER

Den Haag - Door de kinderseks-schandalen in buurland België ontstaat in Nederland misschien ook verontwaardiging over prostitutie door kinderen in verre landen. Prostitutie in Derde-Wereldlanden wordt door veel mensen uit Europa en Amerika nog altijd gezien als natuurverschijnsel. Iets dat er gewoon bij hoort. Niets is minder waar. Armoede is veelal de achtergrond waartegen kinderen en volwassenen zich prostitueren.

Thailand en Sri Lanka zijn bij uitstek van die seks-paradijzen. Brazilië in mindere mate, maar mannen die naar Brazilië komen, hebben zeker in hun achterhoofd in contact te willen komen met de spreekwoordelijke 'hete Braziliaanse vrouwen', zegt Ana Vasconcelos.

Vasconcelos is een juriste, schrijfster en actrice uit Brazilië, maar bovenal beschermvrouwe van jonge prostituees. Haar werk is deze zomer nog geprezen door minister Jan Pronk van ontwikkelingssamenwerking tijdens een internationale conferentie tegen kinderprostitutie. Nederland steunt haar 'Casa de Passagem' (doorgangshuis voor meisjes van zeven tot zeventien jaar) in de plaats Recife dan ook.

Sponsors

Terre des Hommes betaalt onder andere mee en op haar uitnodiging is Ana Vasconcelos

'In Brazilië is misbruik van kinderen aan de orde van de dag'

Geld 16/10

DEN HAAG (ANP) - „Het is natuurlijk verschrikkelijk wat er met die meisjes in België is gebeurd en ik ben heel blij met de internationale aandacht die aan kinderprostitutie en porno wordt gegeven. Maar kindermisbruik is in Brazilië aan de orde van de dag. Dat is al jaren zo en de vraag is of het ooit zal veranderen.” Ana Vasconcelos, beschermengel van kinderprostituees in Brazilië, is naar Nederland gekomen om steun te krijgen voor de kinderen in haar land. Zij noemt alle aandacht voor kindermisbruik een modeverschijnsel. „Sinds het drama in België praat de interna-

tionale samenleving ineens over kindermisbruik, maar dat wordt vanzelf wel minder. Eerst is de wereld geschokt. Vervolgens denken velen: het leven is nu eenmaal zo, we kunnen er toch niets tegen doen. Dat zie ik in Brazilië. Dat zie ik in alle landen waar de bevolking wordt beheerst door armoede.”

Elf jaar zet de advocate zich al in voor de prostituees in Recife, een van de armste steden van Brazilië. Als een van de weinigen, zo blijkt uit haar verhaal. De wereld waarin de jonge meisjes, soms nog geen zeven jaar oud, leven, is een harteloze. Vasconcelos:

„De maatschappij veroordeelt hen. Ze hebben geen waarde, maar zijn slecht en vies. Kindhoertjes zijn het slijk der aarde.” Als in Europa een kind wordt vermoord, is heel de samenleving gechoqueerd. Wanneer de politie in Brazilië een dood prostitueetje vindt, kijkt niemand ervan op. Deze meisjes vragen er toch om? De Braziliaanse bevolking veroordeelt de hoertjes die geen andere keuze hebben dan het verkopen van het lichaam. Als kleuters beginnen ze volgens Vasconcelos met bedelen of verkopen ze limonade. Wanneer de kinderen ouder worden, levert

dat niets meer op en dwingen de ouders hen tot prostitutie.

De advocate zette in 1989 het project Casa de Passagem (doorgangshuis) op. In het doorgangshuis kunnen de meisjes computer-, kook- en theaterlessen volgen. Ook krijgen ze eten, drinken, een slaapplek en condooms. „Door de meisjes zelfstandiger te maken, kunnen ze werken als kinderoppas, telefoniste of verpleegster. Of ze ooit werk krijgen is de vraag, want banen zijn er niet. Wel krijgen de meisjes, die hun leven lang gehoord hebben dat ze slecht zijn, een positiever zelfbeeld.”

Steun krijgt ze niet van de Braziliaanse overheid en bevolking. Het geld komt van instanties als Terre des Hommes en Child-Right.

In Brazilië praten overheid, burgers en instellingen net als in Europa over de rechten van het kind. Ook zij vinden dat kinderen die moeten hebben. „Maar kinderen hebben pas rechten wanneer de samenleving haar egoïsmische opzij zet, haar oordeel over armen bijstelt en van opvatting verandert. Ik voel geen woe, maar slechts medelijden jegens de welgestelde burgers van Brazilië.

Mensen die zo wreed over de allerkleinsten denken, zijn vervreemd. Vervreemd van hun eigen land, omdat ze niets weten van wat zich om hen heen afspeelt.”

STA 10.03.96

LDM 02.10.96

N-10

VERVOLG MC 15-10
 een paar dagen in Nederland.
 „Om meer sponsors te zoeken”,
 zegt ze. „Want voor dit werk is
 in een land met een grote econo-
 mische recessie nooit geld ge-
 noeg”.

Geld, daar draait het allemaal
 om. Alleen een rechtvaardiger
 verdeling van en gelijke kansen
 voor iedereen kunnen de proble-
 men van de kinderprostituees
 oplossen. Een doel waar-
 naar Vasconcelos streeft. Door
 druk uit te oefenen op de rege-
 ring, de publieke opinie en uit-
 eindelijk de hele wereld. Onder-
 tussen besteedt ze haar leven
 aan de opvang van jonge prosti-
 tutees. „Natuurlijk willen we
 dat al die duizenden meisjes uit
 de prostitutie
 gaan, maar wat
 hebben wij te bie-
 den? We geven
 wat we kunnen;
 warmte, een on-
 derkomen, een op-
 leiding, contact
 met de ouders. De
 kleintjes hebben
 nog geen baantje
 nodig, alleen maar
 liefde, want daar
 heeft het hun altijd aan ontbro-
 ken”.

Van de vijfduizend meisjes die
 in Recife op straat leven, komen
 tweeduizend in de prostitutie
 terecht. Sommigen al vanaf
 hun zesde jaar. „Deze meisjes
 vertrouwen niemand meer. Het
 is als hulpverlener zaak dat je
 hun vertrouwen wekt, hen als
 gelijken behandelt, hun zelf-
 respect probeert terug te ge-
 ven”.

Dat laatste en het bijbrengen
 van onderlinge solidariteit is
 het motto van het werk dat Vas-
 concelos samen met haar team
 verzet. „De mensen denken dat
 ze arm zijn omdat God het wil.
 Wij moeten hun vertellen dat ze
 arm zijn vanwege de sociale on-
 gelijkheid”.

Voor het eerst wordt er in Bra-
 zilië publiekelijk aandacht ge-
 vraagd voor de problemen van
 prostitutie. „Maar dat komt
 omdat het gewone publiek er
 last van begint te krijgen. Het
 aantal meisjes dat op straat
 leeft en zich prostitueert, wordt
 steeds groter door de economi-
 sche recessie”.

Gezinshoofd

Door de grote armoede raken
 steeds meer mannen aan de
 drank, in de gevangenis of ple-
 gen zelfmoord. „Het aantal
 vrouwen in Brazilië dat daar-
 door hoofd is van een gezin
 groeit. Zij moeten in hun le-
 vensonderhoud zien te voor-
 zien. Daarnaast is aids onder
 vrouwen in Brazilië een groot
 probleem. Ik ken
 een alleenstaande
 vrouw met drie
 kinderen die als
 huishoudster
 werkte. Al jaren bij
 dezelfde familie.
 Op een gegeven
 moment vroeg die
 familie of ze een
 medische test wil-
 de doen. Ze ver-
 trouwde die men-
 sen en liet zich onderzoeken.
 Uit het onderzoek bleek dat ze
 besmet was met het hiv-virus
 en is ze ontalagen”.

Vasconcelos voelt zich onder-
 deel van het probleem armoede
 en de daaruit voortvloeiende
 tragische gevolgen. „We zijn er
 allemaal verantwoordelijk
 voor. Daarom zullen we er alle-
 maal iets aan moeten doen. Heb
 je de film Schindlers List ge-
 zien, waarin joden van de gas-
 kamers werden gered door op
 de lijst van Schindler terecht te
 komen? Wij proberen ook zo-
 veel mogelijk meisjes op onze
 lijst te krijgen. We moeten le-
 vens redden”.

Vecht mee! Pak de spijker-dossiers
 op een opvallende plek

DOSSIER KINDERSLAVERNIJ
 Naam: Noy (v)

Noy was negen jaar oud toen
 ze, onderweg naar het
 rijstveld waar haar ouders
 werkten, in een bestelbusje
 werd gesleurd. Die nacht kwam
 ze bij in een bordaal in
 Bangkok. Pas vorig jaar werd
 Noy bevrijd, vijftien jaar
 oud, verslaafd aan drugs en
 alcohol, en sero-positief.

Elk jaar wordt meer dan een miljoen kinderen ontvoerd,
 verkocht of op andere manieren gedwongen tot seksuele
 slavernij, voor het gerief van volwassenen.

Giro 633.633 t.n.v.
 ChildRight Worldwide in Amsterdam.

ChildRight
 vecht tegen de
 kinderslavernij.
 Vecht mee!

DOSSIER KINDERSLAVERNIJ
 Naam: Kristof (m)

Kristof was elf toen hij, op
 uitnodiging van een nieuwe
 Pools-Nederlandse
 'kinder vakantie organisatie',
 de kerstdagen doorbracht bij
 een gastgezin in Amsterdam,
 vermoord en vastgebonden op
 een bed, seksueel misbruikt
 voor een pornovideo die nu
 onder pedofielen wereldwijd
 wordt gedistribueerd.

Elk jaar wordt meer dan een miljoen kinderen ontvoerd,
 verkocht of op andere manieren gedwongen tot seksuele
 slavernij, voor het gerief van volwassenen.

Giro 633.633 t.n.v.
 ChildRight Worldwide in Amsterdam.

ChildRight
 vecht tegen de
 kinderslavernij.
 Vecht mee!

DOSSIER KINDERSLAVERNIJ
 Ook dit jaar worden weer honderdduizend kinderen
 uit Bengalen verkocht aan nieuwe eigenaren in Pakistan, en
 duizenden meisjes uit Birma aan bordelen
 in Bombay.

**ChildRight
 vecht tegen de
 kinderslavernij.
 Vecht mee!**

Sponsor
 ChildRight voor een tientje per maand en maak daarbij zelf
 elke dag kans op de grote geldprijzen in
 de Nationale Sponsor Loterij. **Bel nu
 06-300.666.9**

(Van een verslaggever)
AMSTERDAM - Het was te
 mooi om waar te zijn. Vijf or-
 ganisaties die zich inzetten
 voor kinderen in de Derde We-
 reld organiseren een loterij.
 Een volledig onbekend Zweeds
 bedrijf neemt alle risico's op
 zich. Miljoenen lagen voor het
 oprapen, verwachte initia-
 tiefnemer ChildRight. Het
 eindigde in een miljoenenver-
 lies, ruzie tussen de fondsen
 en rechtszaken over de op-
 brengst.

Volgens directeur T. Knippen-
 berg van ChildRight Worldwide
 was het allemaal heel simpel.
 Met behulp van het van oors-
 prong Zweedse bedrijf Play TV
 zou de liefdadigheidsorganisatie
 een loterij organiseren, in veer-
 tien afleveringen uit te zenden
 door Veronica. Veertig procent
 van de opbrengst zou voor het
 bedrijf bestemd zijn en zestig
 procent voor het goede doel, pre-
 cis zoals wordt voorgeschreven
 door het ministerie van justitie,
 dat toezicht houdt op loterijen.

„De verwachting van Play TV
 was dat we ten minste dertig mil-
 joen zouden ophalen. Maar het
 zou ook wel eens tweehonderd
 miljoen kunnen zijn,” aldus
 Knippenberg. Het ondernemers-
 risico zou volledig voor rekening
 van Play TV zijn. Juist omdat zul-
 ke grote gouden bergen lonkten,
 vroeg ChildRight aan andere
 organisaties of ze wilden meedelen
 in de opbrengst. Wereldkinde-
 ren, Save The Children, het Lilia-

**Gouden bergen
 van Teleloterij
 stortten snel in**

nefonds en Defence for Children
 stemden toe, ze hoefden immers
 niets te investeren en konden al-
 leen maar winnen.

Het succes van de Teleloterij
 viel echter bitter tegen. In over-
 leg met de organisatie besloot
 Veronica na acht afleveringen de
 uitzending van het programma
 te staken. De omroep en de ma-
 ker van de loterijshows John de
 Mol leden geen verlies door de
 flop.

De voorgespiegelde gouden
 bergen voor de liefdadigheids-
 organisaties bleven uit: in acht
 weken werd ruim vier miljoen
 gulden omgezet. De kosten voor
 het opzetten van de loterij waren
 een half miljoen hoger. Aan prij-
 zengeld werd al een kleine twee
 miljoen gulden uitgegeven, een
 half miljoen aan 'bewustzijns-
 campagnes', en nog eens ander-
 half miljoen aan promotie. De
 investeringen van Play TV zelf
 zijn bij die bedragen niet inbe-
 grepen. Het verlies kan daardoor
 uitkomen op vijf miljoen.

**Justitie wil over twee weken uitleg
 over omstreden inzamelingsactie**

Van onze redactie binnenland
DEN HAAG - De organisa-
 tor van de Nationale Teleloterij
 krijgt van het ministerie van
 justitie nog enkele weken res-
 pijt om een financiële verant-
 woording van de vorig jaar ge-
 houden inzamelingsactie op ta-
 fel te leggen.

De actie van Childright
 Worldwide ten behoeve van vijf
 hulporganisaties voor kinde-
 ren, leverde vermoedelijk een
 negatief saldo op van circa vijf
 miljoen gulden.

De Teleloterij die vorig jaar
 door Veronica werd uitgezonden
 sloeg niet aan bij de kijkers.
 Na acht van de veertien geplan-
 de afleveringen werd het pro-
 gramma stopgezet. De hulpor-
 ganisaties hebben nog geen
 cent gezien van de opbrengst
 en hebben het gevoel misbruikt
 te zijn voor het liefdadigheids-
 programma tegen kindersla-
 vernij.

Veronica en producent John
 de Mol betreuren de situatie,
 maar zeggen er verder weinig
 aan te kunnen doen.

**SAY
 NO!
 to
 Child
 Slavery**

GIRO 633.633

ChildRight Worldwide in Amsterdam

Meer informatie? Stuur deze briefkaart naar: **CHILDRIGHT
 NOBEL PRIZEWINNERS INITIATIVE TO STOP CHILD EXPLOITATION**
 Antwoordnummer 45471 1040 WD Amsterdam (postzegel gerekend, maar heeft niet)

Miljoenen kinderen worden gedwongen te werken in nepa-
 plaaiende glasovens, vuile fabriekjes, boten op
 plaatsen waar hun leven een hel is.

Geen inzicht in miljoenenverlies van Teleloterij

Door een onzer redacteuren
ROTTERDAM, 14 OKT. De Nationale Teleloterij, die Veronica vorig jaar uitzond, is fors verliesgevend geweest. De actie ten behoeve van vijf hulporganisaties heeft een negatief saldo van vijf miljoen gulden. Het ministerie van Justitie wacht als vergunningverlener nog steeds op het financiële overzicht van de loterij. Organisator Childright Worldwide heeft van Justitie „drie weken respijt” gekregen om de boeken op orde te krijgen en te zorgen voor een accountantsverklaring.

De hulporganisaties Stichting Liliane Fonds, Save the Children, Wereldkinderen en het (inmiddels afgehaakte) Defence for Children, die de Teleloterij ondersteunden, vragen zich af wat er met de opbrengst van de loterij is gebeurd. De verkoop van loten zou vijf miljoen gulden hebben opgebracht, waarvan zestig procent volgens de afspraak naar de hulporganisaties zou gaan. Maar zij hebben nog geen cent gezien.

Directeur Th. Knippenberg van Childright Worldwide zei vanmiddag dat zijn organisatie via de rechter 1,5 miljoen gulden vordert van de Zweedse financier van de Teleloterij, Play TV. „In het contract staat dat Play TV zich heeft verplicht zestig procent van dat bedrag aan de hulporganisaties uit te keren. Daar willen we de Zweden aan houden.” De Teleloterij zou veertien afleveringen tellen, maar na de eerste uitzendingen bleek zij nauwelijks kijkers te trekken. Bovendien viel de lotenverkoop, ondanks promotieacties van de PTT, fors tegen. Na acht afleveringen werd het programma stopgezet. Er was voor vijftien miljoen gulden aan prijzen uitgeleerd.

Volgens directeur B. Elsink van Save the Children had Childright Worldwide, dat de Teleloterij op touw zette onder het motto ‘ban de kinderslavernij uit’, de andere hulporganisaties zelfs een opbrengst van vijftien miljoen gulden voorgespiegeld. Directeur G. Dollevoet van het Liliane Fonds heeft zich „al enige tijd geleden” teruggetrokken van de loterij, „omdat we geen goed zicht hadden op het verloop van de loterij”. Dollevoet: „Childright Worldwide, een jonge organisatie, regelde de zaken. Wij zaten niet in het bestuur. We hadden aarzelingen om onze goede naam aan de actie te blijven verbinden.”

Directeur C. Meuwese van De-

fence for Children International zegt dat zijn organisatie „talloze activiteiten heeft ontplooid om de Teleloterij te ondersteunen”. Maar financieel droegen we geen risico. De kansspelvergunning lag enkel en alleen bij Childright Worldwide, dat een contract had met Play TV. Meuwese zegt dat hij thans niet meer rekent op geld van de Teleloterij. „Het ligt heel simpel”, verduidelijkt hij, „de organisatie en de financier hebben meer geld uitgegeven dan er binnenkwam. Kennelijk zijn de aanloopkosten en het prijzengeld hoger uitgevallen dan was aangenomen. Childright Worldwide en Play TV liggen nu stevig in de clinch over de afwikkeling. Ik las zelfs dat de eerste de tweede voor de rechter wil dagen.”

Meuwese zegt dat „de reputatie van Defence for Children is geschaad door het mislukken van de actie. Voor ons en voor die zestigduizend mensen die aan de loterij meededen, is het allemaal heel, heel teleurstellend. Daarmee zeg ik overigens niet dat ik organisator Childright Worldwide van verkeerd handelen beticht. Ook al heeft die instantie in het verleden wel eens dingen gedaan die niet door de beugel konden. Dan doel ik op plagiatastuntjes en die actie met dat twaalfjarige meisje Rosario, waar het vorig jaar een heel raar verhaal over verzon.” Childright Worldwide wordt ervan beticht krantenartikelen als eigen teksten te hebben overgenomen. In een actie rond het verdwenen meisje Rosario wakte de organisatie de indruk dat ze pas vermist was, terwijl ze al vele jaren geleden was verdwenen.

Het Centraal Bureau Fondsenwerving, waarvan veel hulporganisaties lid zijn, oordeelt negatief over Childright Worldwide. „Childright Worldwide heeft bij ons een aanvraag ingediend voor een beoordeling van haar organisatie”, zegt een woordvoerder. „Daarvoor vroegen we haar om allerlei interne informatie, maar die kregen we niet, ondanks talloze herinneringen en aanmaningen van onze kant. De zogenoemde verklaring van steunvaardigheid hebben wij daarom niet afgegeven. Het kan zijn dat die organisatie gewoon heel gebrekkig was, het is ook mogelijk dat ze moedwillig informatie achterhield. Persoonlijk geloof ik het eerste. Ons advies is dat men onder de huidige omstandigheden beter niet met Childright Worldwide in zee kan gaan.”

Justitie: minder snel toestemming voor tv-loterijen

DEN HAAG, 16 OKT. Justitie gaat zich terughoudender opstellen bij het verlenen van vergunningen voor eenmalige televisieloterijen. Directe aanleiding is het geringe succes van de Nationale Teleloterij, een liefdadigheidsactie voor kinderen. De stichting Childright Worldwide organiseerde de loterij in 1995.

De organisatie kwam onlangs in opspraak door kritiek van een aantal gerenommeerde hulporganisaties op de chaotische boekhouding. Voorts zou Childright voor de productie van de televisie-actie in zee zijn gegaan met een dubieuze Zweedse onderneming, Play TV. Van de voorgespiegelde miljoenenopbrengst bleef uiteindelijk maar weinig over. Bovendien is de stichting met Play TV nog verwickeld in een financieel dispuut over een bedrag van ruim 1,5 miljoen gulden.

Staatssecretaris Schmitz (Justitie) ontkende gisteren in de Tweede Kamer dat er sprake zou zijn van een financieel debacle van de actie. Na aftrek van de kosten restte een voordelig saldo van 1,9 mil-

joen gulden, stelde zij. Bij de vergunningverlening is gekeken naar de deugdelijkheid van de organisatie, de begroting en het doel. De betrouwbaarheid bleek volgens Schmitz uit de klinkende namen van Nobelprijswinnaars in het bestuur van de stichting. Ook het doel kon de toets van de kritiek doorstaan. Ten aanzien van de begroting werd gerekend op totaal 2,8 miljoen deelnemers verdeeld over veertien uitzendingen.

Uit het voorlopig overzicht dat Schmitz van de stichting ontving blijkt echter dat het aantal deelnemers beperkt is gebleven tot 833.000. De totale opbrengst was zeven miljoen gulden. Bij hulporganisaties als Liliane en Stichting Wereldkinderen was de verwachting gewekt dat de opbrengst een veelvoud zou zijn. Schmitz moest dan ook erkennen dat er blijkbaar niet zoveel belangstelling bestaat voor dit soort evenementen. Zij wil daarom voor toekomstige vergunningverlening de samenwerking met het Centraal Bureau Fondsenwerving aanhalen. (ANP)

Regels kinderporno strenger

PAR 30/10

(Van onze politieke redactie)
DEN HAAG - Het kabinet is van plan het bezit van kinderporno strafbaar te stellen als blijkt dat de onlangs verhoogde strafmaat voor de commerciële productie, distributie en ruilhandel niet werkt. Het ministerie van Justitie wil ook via een proefproces nagaan of er iets te doen is aan het verspreiden van in het geniep gemaakte foto's en video-opnamen van kinderen op (naakt)stranden.

In overleg met minister Jorritsma van Verkeer en Waterstaat wordt bekeken of iets kan worden gedaan aan het verspreiden van kinderporno via Internet.

Dit staat in een brief over het bestrijden van seksueel geweld tegen kinderen, die minister Sorgdrager van Justitie vandaag naar de Tweede Kamer heeft gestuurd.

De brief is een uitvloeisel van de in september in Zweden gehouden internationale conferentie ter bestrijding van seksueel misbruik van kinderen.

De minister pleit voor het opnemen van meer seksuologische onderwerpen in het onderwijs en het toepassen op grotere schaal van verplichte behandelingen van plegers van seksueel misbruik. Sorgdrager belooft de Kamer ook opnieuw met de korpsbeheerders in overleg te treden om de afdelingen jeugd- en zedenpolitie te versterken. Na de jongste reorganisatie bij de politie hebben veel korpsen die specialismen opgeofferd om zo de zware criminaliteit aan te kunnen pakken.

De minister wil op korte termijn contact opnemen met de Thaise regering over hulp van de Nederlandse politie en justitie bij het opsporen van zedenzaken in Thailand. Daarbij streeft Sorgdrager ernaar zoveel mogelijk Nederlanders die zich in het buitenland schuldig hebben gemaakt aan seksueel misbruik van kinderen, in Nederland te berechten.

Sorgdrager schrijft dat seksueel misbruik van kinderen de 'grote aandacht' van het kabinet heeft. „Het kabinet zal zich beijveren de contacten met de organisaties die zich de belangen van slachtoffers van seksueel misbruik hebben aangetrokken, te verstevigen. Nederland zal tijdens het voorzitterschap van de Europese Unie (vanaf 1 januari, red.) met kracht verder werken aan binnen de EU te nemen maatregelen.”

Naaktvideo kind onderzoek

Minister overweegt strafrechtelijke aanpak om handel te frustreren

tegenwoordiger. Eerder dit jaar ging de strafmaat voor de commerciële productie van en handel in kinderporno al omhoog naar vier jaar. Bij de evaluatie van de nieuwe regeling zal de minister bekijken of het bezit van kinderporno ook strafbaar moet zijn. De strafmaat voor onvrijwillige prostitutie gaat omhoog van één naar zes jaar. Sorgdrager doet tevens voorstellen voor integratie van seksuologische onderwerpen in het onderwijs en betere voorlichting.

ministerie en de landsadvocaat op zoek naar een geschikte zaak voor een civiel proefproces. Naast de aanpak van naaktvideo's van kinderen noemt de brief de bestrijding van mensenhandel, gedwongen prostitutie, kinderporno en seksuisme als speerpunten van het beleid. Het plegen van seksuele handelingen met kinderen tussen de twaalf en zestien jaar is strafbaar, maar justitie vervolgt alleen op grond van een klacht van het slachtoffer of een wettelijke ver-

geen sprake is van seksuele handelingen, zijn dergelijke afbeeldingen geen kinderpornografie. Volgens de Auteurswet mag iemand niet zomaar een afbeelding van iemand anders in omloop brengen. Een verbod daarop is tot dusver alleen via de civiele rechter af te dwingen.

van het wereldcongres over commercieel seksueel kindermisbruik in Stockholm. Er is veel gedaan, aldus de brief van gisteren, maar nog veel meer is nodig om in eigen land en in de wereld de strijd tegen seksueel geweld en uitbuiting met succes te voeren. Beter bescherming van kinderen staat in die strijd centraal.

Dit schrijft de minister in een brief aan de Tweede Kamer, waarin zij ingaat op de zedelijkheidswetgeving en de resultaten

Proefproces

Dat is een lange weg, aldus Sorgdrager. Als een strafrechtelijke aanpak niet lukt, gaat de minister in overleg met het openbaar

in een Natuurtische taferelen van kinderen op video en foto's zijn in trek bij pedofielen en zijn te koop in sekshops. Omdat er

AD 31-10

Van onze politieke redactie
DEN HAAG - Minister Sorgdrager (Justitie) wil het bezit van kinderporno strafbaar stellen, als blijkt dat de onlangs verzwaarde straffen voor de productie, distributie en (ruil)handel van kinderporno te weinig uithalen.

Dat schrijft de minister aan de Kamer in een brief over de bestrijding van seksueel geweld en misbruik. Nu is het bezit van kinderporno niet verboden, tenzij het gaat om grote hoeveelheden die op handel duiden. Voor een eventueel verbod op het bezit van kinderporno, wil Sorgdrager eerst de evaluatie van de huidige wetgeving afwachten.

Sorgdrager onderzoekt hoe de makers en verkopers van stieksche naaktvideo's van kinderen aangepakt kunnen worden. Dergelijke opnamen worden vaak op naaktstranden gemaakt, zonder dat kinderen en/of hun ouders dat merken. Ze zijn te koop in sekshops en in trek bij pedofielen.

Vertoning van de films is strijdig met het portretrecht uit de Auteurswet, maar om vertoning aan te pakken moet een bena-

deelde zelf naar de rechter stappen. Dat vindt Sorgdrager van de gedupeerden een te lange weg. Daarom zoekt ze uit of een strafrechtelijke aanpak mogelijk is. Als dat niet lukt, wil de minister in overleg met het Openbaar Ministerie en de Landsadvocaat een civiel proefproces beginnen.

Sorgdrager overweegt ook het plegen van seksuele handelingen met kinderen van twaalf tot en met veertien jaar strenger te bestrijden. Nu is seks met kinderen van twaalf tot en met zestien een klachtdelict; de politie treedt alleen op als het kind en/of zijn ouders aangifte doen. De bewindsvrouw laat onderzoeken of de grens naar veertien jaar moet. Beneden die grens kan de politie zonder klacht in het geweer komen.

De minister doet tevens een aantal voorstellen op het gebied van preventie: integratie van seksuologische onderwerpen in het onderwijs, betere voorlichting, voorlichtingscampagnes aan slachtoffers en hulpdiensten. Verder onderzoekt staatssecretaris Ntelenbos (onderwijs) of schoolbesturen verplicht kunnen worden aangifte te doen van ontuchtgevallen met scholieren.

Sorgdrager wil hardere lijn tegen kinderporno

Van onze parlementaire redactie
DEN HAAG - Minister Sorgdrager (D66, justitie) wil een strengere aanpak van seksueel geweld tegen en seksueel misbruik van kinderen. Dit blijkt uit een brief van de minister aan de Tweede Kamer, waarin ze onder meer ingaat op de resultaten van het wereldcongres tegen commerciële seksuele exploitatie van kinderen, eind augustus in Zweden. **TR 31-10**

Zo wil Sorgdrager onder meer bezien of er strenger kan worden opgetreden tegen het maken van en de handel in videobanden van naakte kinderen, die zonder toestemming van deze kinderen of hun ouders worden gemaakt op (naakt)stranden. Zulke opnamen vallen niet onder de (inmiddels aangescherpte) strafbepalingen tegen kinderporno, omdat er geen sprake is van seksuele handelingen. Maar dergelijke video's (evenals soortgelijke foto's) worden wel verkocht in seksshops. Formeel voorziet de auteurswet wel in (civielrechtelijke) sancties op die activiteiten. Volgens die wet mag iemand niet zomaar een afbeelding van een ander in omloop brengen. Een verbod daarop is echter alleen via de civiele rechter af te dwingen. Maar in de praktijk is die weg vaak niet effectief. Immers: voordat de gedupeerden er achter komen dat de opnamen zijn gemaakt en verspreid, verstrijkt er flink wat tijd, als ze er al ooit achterkomen. Intussen staan de gedupeerden tegen zo veel verspreiders dat ze in een

proces een zwakke positie hebben. Sorgdrager kondigt aan dat ze wil laten bekijken of het strafrecht toch niet meer mogelijkheden biedt om op te treden tegen het maken van en het handelen in zulke opnamen. Als die weg niet begaanbaar blijkt, wil ze het openbaar ministerie en de landsadvocaat laten onderzoeken of zich een kwestie aandient, die zich ervoor leent om het openbaar ministerie een civiel proces te laten voeren, waarbij het OM namens de gedupeerden bij de rechter een schadevergoeding gaat eisen. De minister wil verder bekijken of het bezit van kinderporno strafbaar moet worden gesteld. Weliswaar zijn de straffen op kinderporno verzaamd, maar dat geldt de vervaardiging ervan, de handel en het in voorraad hebben. Dat laatste veronderstelt het in het bezit hebben van een veelvoud van dezelfde afbeeldingen. Sorgdrager wil echter eerst afwachten of de aangescherpte strafbepalingen effect hebben, voor ze besluit tot strafbaarstelling van het bezit. Sorgdrager kondigt verder aan dat het kabinet wil bekijken of de leeftijdsgrens voor seksuele omgang met minderjarigen omhoog moet van twaalf naar veertien jaar. Bij de seksuele omgang met minderjarigen tussen twaalf en zestien jaar wordt nu in de praktijk geen strafvervolg ingesteld, tenzij de betrokkene zelf, de ouders of de Kinderbescherming daarom vragen. Sorgdrager vraagt zich af of kinderen van twaalf wel in staat zijn goed af te wegen of ze al dan niet seksuele omgang willen.

Strengere regels voor naaktfoto's kinderen

TEL 31-10

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG, donderdag

Minister Sorgdrager (Justitie) wil dat makers en verkopers van naaktfoto's van kinderen strafrechtelijk worden vervolgd.

Zij gaat onderzoeken of dat op grond van de Auteurswet kan. Die verbiedt dat foto's zonder opdracht openbaar worden gemaakt.

Blijkt dat wettelijk onmogelijk, dan wil Sorgdrager een proefproces beginnen. In overleg met het Openbaar Ministerie en de Landsadvocaat zal ze daarvoor een geval met naaktfoto's uitzoeken.

Dat blijkt uit de brief die de D66-bewindsvrouw gisteren naar de Tweede Kamer heeft gestuurd over de strijd tegen seksueel geweld tegen kinderen.

Naakte kinderen op foto's en video's zijn te koop in seksshops en in trek bij pedofielen. De afbeeldingen vallen echter niet onder kinderporno, omdat geen sprake is van seksuele handelingen.

Auteurswet

Volgens de Auteurswet mag zo'n afbeelding niet in omloop worden gebracht zonder toestemming van degene die is afgebeeld of de wettelijke vertegenwoordiger.

Maar die publicatie via de burgerlijke rechter verbieden, eventueel met dwangsom, is volgens Sorgdrager een lange juridische weg. Daarom wil zij de slachtoffers van dergelijke semi-pornografische handel te hulp komen met een aanpak via de

strafrechter.

Volgens de minister van Justitie is er in Nederland „veel gedaan, maar moet er nog veel meer gedaan worden” om in eigen land en in het buitenland de strijd tegen seksueel geweld en uitbuiting te voeren.

Naast de aanpak van naaktvideo's van kinderen kiest zij daarom bestrijding van mensenhandel, gedwongen prostitutie, kinderporno en sekstoe-risme als speerpunten van haar beleid.

Sorgdrager benadrukt daarbij dat seksueel geweld moet worden bestreden, maar dat tegelijkertijd de overheid geen zedenmeester mag zijn. „De overheid moet mensen vrijlaten in de beleving van hun seksualiteit”, vindt ze. Zij voelt er dan ook niets voor om bijvoorbeeld pedofielen te registreren.

Samen met minister Dijkstal (Binnenlandse Zaken) voert zij momenteel wel overleg met de regiokorpsen van politie om de jeugd- en zedenpolitie weer beter te organiseren. De speciale afdelingen zijn bij de reorganisatie van de politie opgeheven.

Verder onderzoekt Sorgdrager of het klachtvereiste voor seksuele handelingen met een kind tussen de 12 en 16 jaar wel voldoet. Op dit moment kan de dader pas worden

vervolgd als het kind, ouder of voogd een klacht indient. Zij overweegt of zo'n aanklacht onder de 14 jaar niet meer nodig is.

leef...
coming-out
eerste sekscontact met man
aantal vriendjes
uitslag

1. Negen lijkt wel erg jong v

2. Ben je v

?!
?

7. Zijn er dingen die

8. Ben

9. Hou

10. Waarom heb

Just Life
for

Colofon

... en lopen ook. En dus met seks

... buurjongen die eigenlijk een soort broer

... Richard tot we 21 jaar waren. Met hem heb

... wat er gebeurde. Hij liet het over zich heen

... en ik dacht er verder ook niet bij na. Her

... door onze ouders ontdekt kunnen worden. we

... woord liefde of 'ik hou van jou' speelde daarin

... naar Amsterdam verhuisde, hoorde ik

... mogaam contact met hem. Hij heeft het

... samen met een jongen. Hij is in ieder

... loopt in seks. Verder ben ik niet zo op zoek

... wat. Maar ik ga er niet om die

... lichaam van een jongen te kunnen zien

... tijd wel lang duurt. Minimaal een uur

... bereid te zoenen. In principe doe

... kan ik alles bij kwijt wat ik ook in een

... gedaan. Groepsseks met zijn vijven.

... gezegd. Verder doe ik de dingen die ik wil.

... tijd seks hebben op de momenten dat

... zou een partner wel een uitkomst zijn.

... weggegooid. Die gebruikte ik

... alleen maar op zitten let-

... nood echt hoog is en dan kan

... ik eraan zit, dat vind ik wel

... maar is de lol er af.

... hebde met mijn gezondheid. Toen

... ik wilde het gewoon weten. Ik had

... zodat ik zou weten wat ik moest

... mijn borsthaar is nu voor het

... geschoren maar nu wordt het voor

... haartzakje gaat een naald waar een

... Het kost veel tijd, geld, moeite

... den van mijn onschuldige jeug-

Minister Sorgdrager strijdt op vele fronten tegen seksueel misbruik

'Overheid is geen zedenmeester'

VK 30-10-96

Minister Sorgdrager van Justitie stuurt vandaag een notitie naar de Tweede Kamer over de bestrijding van seksueel geweld en misbruik van kinderen. De Belgische affaire-Dutroux heeft ook de roep om maatregelen tegen kinderporno in Nederland versterkt. Mensen worden zich bewust wat zich op dit terrein afspeelt, zegt de minister. Maar: 'We moeten oppassen dat we niet te ver doorschieten.'

Van onze verslaggever Frank van Zijl

DEN HAAG

Minister Sorgdrager van Justitie wil Europa verenigen in de strijd tegen seksueel geweld. 'Van belang is dat internationaal goed wordt samengewerkt in de bestrijding van seksueel geweld tegen kinderen. Netwerken van kinderporno of mensenhandel strekken zich over tal van landen uit.' Nederland is volgend jaar een half jaar voorzitter van de Europese Unie en de minister wil die tijd ten volle benutten.

Sorgdrager verwacht dat ze veel praktische kwesties kan regelen. Voor haar is van belang dat allereerst de wetgeving in de landen van de EU spoort. 'Ik hoop bovendien dat het volgend jaar eindelijk lukt Europol in werking te laten treden, zodat deze organisatie een gerichte rol kan spelen bij de aanpak van kinderporno-netwerken.'

Sorgdrager stuurt mede namens haar collega's in het kabinet vandaag een notitie naar de Tweede Kamer over de bestrijding van seksueel geweld en misbruik van kinderen. De strijd tegen kinderporno en mensenhandel, zo luidt de boodschap, moet op vele fronten worden gestreden.

'Mensen worden zich ineens bewust wat zich op dit terrein allemaal afspeelt. De Dutroux-zaak is heel extreem, daar wordt iedereen emotioneel van. We moeten oppassen

dat we niet te ver doorschieten. Ik hoor de laatste tijd verontrustende signalen. Bijvoorbeeld dat alle pedofielen moeten worden geregistreerd. Dat spreekt mij totaal niet aan. Wat voor recht heb je iemand alleen vanwege zijn geaardheid te registreren? Je kunt dat pas doen als iemand een delict heeft begaan.'

De overheid dient enerzijds voorwaarden te scheppen voor effectieve bestrijding van seksueel geweld en misbruik, vindt de minister. Maar, voegt ze eraan toe, de overheid moet er tegelijkertijd voor waken zedenmeester te willen zijn. Mensen moeten worden vrijgelaten in hun seksuele beleving.

In de samenleving bestaat overeenstemming over de noodzaak op te treden tegen seksueel geweld. Sorgdrager vindt dat het slachtoffer centraal moet staan. Degene die wordt geconfronteerd met seksueel misbruik, dient als eerste te beoordelen of daartegen strafrechtelijk optreden in gang moet worden gezet.

Bij kinderen van twaalf tot zestien jaar is seksueel contact in beginsel strafbaar, maar vervolging vindt alleen plaats als het seksueel contact ongewild heeft plaatsgehad en een klacht wordt ingediend. Wanneer een kind zelf, om wat voor reden ook, niet in staat is een klacht in te dienen, moeten zijn of haar wettelijke vertegenwoordigers die beoordeling maken.

Volgens een evaluatie van de sinds 1991 van kracht zijnde zedelijkheidswetgeving zou deze wetgeving voldoen. Sorgdrager: 'Vervolgens is de vraag aan de orde of daar voldoende uitvoering aan wordt gegeven. Dan zie ik best zaken die verbeterd kunnen worden.'

Zo wordt onderzoek gedaan naar het klachtvereiste. 'We gaan er in de wetgeving van uit dat iemand van twaalf jaar zelf in staat is te bedenken of hij of zij seks wil. Maar we weten niet of dat klachtvereiste wel

werkt. Stel je voor: een meisje van vijftien heeft een vriend van achttien en zij hebben een seksuele relatie. Wat is daar verkeerd aan? Op zich niets. Maar als een kind van dertien seks heeft met een man van veertig, zet ik een vraagteken. Waar de grens moet liggen, weet ik niet.

Juist daarom is het zo moeilijk om met dat klachtvereiste in de hand te zeggen: dit is goed en dat is fout. Het gaat uiteindelijk om het gebruik in de praktijk. De mogelijkheid om een seksuele handeling met een minderjarige te vervolgen, ligt bij het kind zelf, de ouders of de

van twaalf is als het om seks gaat, wel heel jong. We vinden een kind van twaalf mondig. Maar is mondigheid als het gaat om echtscheidingen hetzelfde als mondigheid om te kunnen bepalen of je seks wilt?' De afgelopen twee jaar is de zedenwetgeving aangescherpt. De verjaringstermijn voor zedendelicten is verruimd en de strafmaat voor mensenhandel is verhoogd, evenals die voor de productie en verspreiding van kinderporno. Het bezit ervan is (nog) niet strafbaar.

Deze aanscherping blijkt ook uit het wetsontwerp tot opheffing van het bordesverbod dat momenteel bij de Raad van State ligt. Sorgdrager wil de seksindustrie van haar criminele randverschijnselen ontdoen en streeft daarom naar legalisering van vrijwillige prostitutie. 'Het is belangrijk dat prostitutie niet ondergronds bestaat, dat het circuit gecontroleerd kan worden. Zitten er kinderen in de bordelen, of illegalen? Hoe is het gesteld met hygiëne en arbeidsomstandigheden? Gemeenten smeken mij haast: wanneer komt die wet er? Ik hoop dat hij begin 1998 in werking kan treden.'

Sorgdrager wil dat op het terrein van seksueel misbruik ook een zwaar accent wordt gelegd op preventie. In haar notitie doet zijn daartoe een aantal aanbevelingen. Zo meent zij dat over seksueel geweld en misbruik nadrukkelijk moet worden gesproken in het onderwijs.

Het onderwerp verdient een plaats 'vanaf de basisschool tot in de academische studies'. 'Ik heb het dan niet over groep één. Maar het moet aan de orde komen in de leeftijd van tien tot twaalfjarigen.'

'Een kind moet weten wat seks betekent en waar je je tegen moet wapenen. Als je er niet over praat, wordt een kind niet weerbaar. Een kind kan niet nadenken over een onderwerp dat nooit aan bod is gekomen. Primaar ligt hier een taak

voor de ouders. Maar op scholen wordt over van alles gesproken. Waarom dan niet over seks?'

Staatssecretaris Netelenbos van Onderwijs onderzoekt de mogelijkheden om te komen tot een wettelijke verplichting tot het doen van aangifte door het bevoegd gezag van ontuchtgevallen met scholieren. Zij wil bovendien een gedragscode voor onderwijzers en leraren.

Sorgdrager: 'Het is ontoelaatbaar dat een lesgevend seks heeft met leerlingen, of zich schuldig maakt aan seksistische opmerkingen. Dat mag in een school absoluut niet gebeuren. Tussen leraar en leerling bestaat altijd een situatie van afhankelijkheid. Zo'n gedragscode kan wat mij betreft kort zijn: geen seks met kinderen, blijf ervan af.'

Sorgdrager wil meldplicht ontucht met scholieren

Van onze verslaggever

DEN HAAG

VK 31-10-96

Er moet een wettelijke verplichting komen om aangifte te doen van ontucht met scholieren. Daarvoor dient een gedragscode te worden ontwikkeld voor docenten over hoe zij moeten omgaan met seks tussen leerling en docent.

Dit staat in de notitie over zedelijkheid die minister Sorgdrager van Justitie gisteren naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. Staatssecretaris Netelenbos van Onderwijs moet onderzoeken of een gedragscode is samen te stellen.

Het kabinet is ook van plan bezit van kinderporno strafbaar te stellen. Onlangs is de strafmaat voor de productie en distributie van kinderporno al verhoogd. Als dat niet afdoende blijkt te zijn, zou het in bezit hebben van dergelijk materiaal ook strafbaar moeten zijn.

Het ontbreken van een wettelijke verplichting om aangifte te doen van ontucht met scholieren kan ertoe leiden dat een school kiest voor het negeren van seksuele relaties tussen leraren en leerlingen. Dit gebeurde dit jaar op de Amersfoortse scholengemeenschap Guido de Brès, waar een ontuchtzaak jaren door de directie werd verzwegen.

Sorgdrager wil onderzoeken of strafrechtelijk optreden tegen kinderporno mogelijk is op basis van de Auteurswet. Op die manier zou de handel in videobanden met afbeeldingen van naakte kinderen, bij voorbeeld gemaakt op het strand, tegengegaan moeten worden. Dergelijke beelden worden vermenigvuldigd en verspreid via netwerken van kinderporno.

Ouders kunnen, als duidelijk is welke persoon of organisatie de banden verspreidt, op grond van de Auteurswet in een civiele procedure een verbod op openbaarmaking eisen. Probleem is echter dat ouders doorgaans niet weten tegen wie ze moeten procederen. Sorgdrager wil daarom dat het Openbaar Ministerie strafrechtelijk gaat optreden. Levert dat onvoldoende resultaat op, dan moet justitie als partij gaan optreden in een civiel proces.

Kabinet: nieuwe maatregelen tegen seksueel misbruik

Door een onzer redacteurs 30-10-96
DEN HAAG, 30 OKT. Het kabinet gaat nieuwe maatregelen nemen ter bestrijding van seksueel misbruik. Minister Sorgdrager (Justitie) schrijft dat vandaag in een uitgebreide brief over zedenzaken en mensenhandel aan de Tweede Kamer.

Sorgdrager wil de strafmaat voor degene die aanzet tot gedwongen prostitutie verhogen van één jaar naar zes jaar. Daarnaast wil zij het bordesverbod opheffen. Het kabinet meent dat de prostitutie door legalisering kan worden gevrijwaard van criminele randverschijnselen. Gemeenten kunnen een vergunningenbeleid voeren en daardoor het prostitutiewezen beter reguleren, meent Sorgdrager. Ze denkt daarbij aan voorschriften voor de „inrichting en bedrijfsvoering” van bordelen. Daardoor kunnen de rechtspositie en de werkomstandigheden van prostitueés verbeteren, aldus de minister.

Het kabinet wil dat overheid, burgers en instellingen meer aandacht besteden aan de preventie van seksueel misbruik van kinderen. Op scholen moet bij lessen in seksuele voorlichting meer aandacht worden besteed aan seksueel misbruik. Staatssecretaris Netelenbos (Onderwijs) wil een wettelijke aangifteplicht instellen voor alle schoolbesturen van openbaar en bijzonder onderwijs die kennis dragen van ontucht met scholieren.

Sorgdrager onderzoekt de mogelijkheid om makers en verkopers van naaktvideo's van kinderen strafrechtelijk aan te pakken. Naturalistische tafereel van kinderen op video en foto's, zonder toestemming gemaakt op bijvoorbeeld stranden, zijn gewild bij pedofielen. Omdat er geen sprake is van seksuele handelingen vallen dergelijke afbeeldingen niet onder kinderporno. Volgens de Auteurswet mag iemand echter niet zomaar een afbeelding van iemand anders in omloop brengen. Een verbod daarop is tot dusver alleen via de civiele rechter af te dwingen.

Als een strafrechtelijke aanpak niet lukt gaat Sorgdrager op zoek naar een geschikte zaak voor een civiel proces. Ze stelt verder voor het aantal voorzieningen voor de behandeling van seksuele delinquenten uit te breiden. Met behandelingscentra in forensische poliklinieken en dagbehandelingscentra kan het recidivepercentage volgens de minister naar beneden worden gebracht. Bij ernstiger gevallen van seksueel geweld moet voldoende plaats zijn in TBS-inrichtingen. De kans op herhaling van dergelijke misdrijven blijft hoog, erkent Sorgdrager. Uit onderzoeken blijkt dat 20 tot 40 procent van de seksuele delinquenten recidiveren, ook lange tijd nadat zij zijn ontslagen uit een behandelingscentrum. Ze acht controle op de lange termijn noodzakelijk.

'Een mondig kind van twaalf is als het om seks gaat, wel heel jong'

kinderbescherming. Misschien dat meer mensen daartoe gerechtigd moeten worden, een arts, of een leerkracht.'

In de discussie wordt ook de vraag betrokken of de leeftijdsgrens voor seks met minderjarigen moet worden verhoogd van twaalf naar veertien jaar. De kwestie is in het kabinet aan de orde geweest.

'De leeftijdsgrens van twaalf jaar is niet voor niets gekozen. Op heel veel wettelijke terreinen is dat een grens, bij voorbeeld bij het kunnen getuigen, of gehoord worden bij de kinderrechter, of bij echtscheidingen. Maar de kwestie moet serieus worden bekeken. Want een kind

Kabinet wil ook hardere aanpak sekstoerisme

VERVOLG van pagina 1

Het kabinet wil ook het sekstoerisme harder aanpakken. Sorgdrager streeft ernaar Nederlanders die zich in het buitenland schuldig hebben gemaakt aan seksueel misbruik van kinderen, in Nederland te berechten zodra zij zijn teruggekeerd. Zij heeft daarover contact gehad met de autoriteiten in Thailand en de Filipijnen, waar veel Europese sekstoeristen naartoe reizen. Begin deze maand werd in Den Haag voor het eerst een Nederlander veroordeeld die in het buitenland minderjarigen seksueel had misbruikt. Hij werd veroordeeld tot vijf jaar cel wegens ontucht met zes kinderen op de Filipijnen.

Het kabinet heeft de afgelopen jaren al verscheidene maatregelen genomen tegen seksueel misbruik. Begin dit jaar werd de strafmaat voor productie en distributie van kinderporno al verhoogd tot zes jaar. Bij kinderporno staat voor de overheid de bescherming van kinderen onder de zestien jaar tegen seksueel geweld of misbruik centraal. Het ministerie van Volksgezondheid is bezig met een programma dat voorziet in verbetering van de hulpverlening aan jonge

slachtoffers van seksueel misbruik. Volgens het kabinet bestaan daar te weinig voorzieningen voor.

Het kabinet acht het van groot belang om internationaal meer samen te werken om zedendelicten en commerciële exploitatie van kinderen te voorkomen en te bestraffen. Daartoe werd onlangs op een congres in Stockholm de aanzet gegeven. Sorgdrager zal er volgend jaar, als Nederland EU-voorzitter is, opnieuw aandacht voor vragen.

Sorgdrager schrijft in haar brief dat de overheid een evenwicht moet vinden tussen enerzijds een effectieve bestrijding van seksueel geweld, en anderzijds het vrijlaten van mensen in de beleving van hun seksualiteit. „De overheid mag geen zedenmeester zijn”, aldus de minister. Wanneer een persoon wordt geconfronteerd met een seksuele handeling moet hij of zij zelf beoordelen of strafrechtelijk optreden moet volgen, vindt Sorgdrager.

Als een persoon niet in staat is tot een dergelijke beoordeling, bijvoorbeeld kinderen, moeten de wettelijke vertegenwoordigers of de overheid die beoordeling maken. Kinderen verdienen daarbij extra bescherming, aldus Sorgdrager.

Fotobranche alert op perverse foto's

NVH 10/10

ENSCHEDÉ - Grote bedrijven in Nederland die foto's van particulieren ontwikkelen en afdrucken, zijn voortdurend bedacht op afbeeldingen van seksuele perversiteiten met kinderen. Dat blijkt uit reacties op de veroordeling van een seksuoloog uit Delft afgelopen dinsdag. Ontucht met buitenlandse kinderen komt hem op vijf jaar gevangenisstraf te staan.

De activiteiten van de man kwamen aan het licht toen hij dubieuze foto's liet ontwikkelen via een drogisterij. Het rolletje kwam terecht bij de ontwikkelcentrale CEWE Color in Epe, die de politie inschakelde.

Dit blijkt al enige tijd goed gebruik te zijn bij de ontwikkelcentrales. Met name op kinderporno zijn ze alert. Seksueel getinte foto's waarop alleen volwassenen staan, laat men doorgaans ongemoeid. "Wat volwassenen onder elkaar doen, moeten ze zelf weten", zeggen woordvoerders van de centrales Capi Color in Lelystad en Kodak Services Hoogerwerf Eikelenboom in Wadinxveen.

J. Bezemer van ontwikkelcentrale Bac Color uit Steenbergen, de grootste ontwikkelcentrale van Nederland, zegt enkele keren per jaar te worden geconfronteerd met foto's van seksuele perversiteiten. De personeelsleden die controle

uitoefenen op de kwaliteit van de afdrukjes, hebben hieromtrent duidelijke instructies. Zodra ze een dubieuze foto ontdekken, moeten ze dat melden, aldus de directeur.

Bezemer zegt te handelen uit een algemeen maatschappelijke opvatting. "Als we dergelijke foto's zouden laten doorgaan, en dat zou bekend worden, dan zou dat heel negatief voor ons kunnen uitpakken."

Bac Color let niet alleen op kinderporno. "Ook foto's die mogelijk met een misdrijf te maken hebben, worden er uitgehaald. Recent zijn we op een vreemde foto gestuit van een jonge vrouw met vlakbij haar een fiets op de grond. Zoiets wordt ook doorgegeven." Het algemeen maatschappelijk belang prevaleert boven het recht op privacy, vindt Bezemer. "Waar die grens ligt, moet de politie dan verder maar uitmaken."

Het verantwoordelijkheidsgevoel van andere centrales gaat soms ook wat verder dan kinderporno. "Een afbeelding van Hitler op posterformaat, dat zouden wij niet doen", zegt kwaliteitsmanager R. Kloosterman van Kodak. Het bedrijf CEWE Color in Epe, met vestigingen in heel Europa en laboratoria in het Duitse Mönchengladbach en Oldenburg, heeft eens geweigerd nog lan-

wij hebben liever niets met zo'n foto's af te drukken van een man te maken", stelt de zeggeman vast. "Ook al is het legaal, vastlegde."

Kinderen geven resoluut oordeel over misstanden

NRC

Door een onzer redacteuren

DRUNEN, 7 OKT. "Ik ben tegen Kinderseksuïerisme". Jasmijn (11) stempelt de rode inkt vol overtuiging en krabbelt even resoluut haar naam onder de verklaring. Wat Kinderseksuïerisme nu precies is, kan zij echter niet uitleggen. Haar vriendin Charlene (12) neemt daarom het woord: „Seksuïeristen zijn oude mannen die voor geld met kinderen naar bed gaan. Dat mag natuurlijk niet."

Het Land van Ooit, waar kinderen de baas zijn, was twee dagen lang serieuzer dan gewoonlijk. Op het door diverse jeugdorganisaties verzorgde Kinderrechten Festival stonden spel en ontspanning nog steeds voorop, maar alle activiteiten in het Drunense Pretpark waren opgehangen aan kinderrecht en bovenal -onrecht. Thema's als kinderarbeid, racisme, en seksuïerisme kregen de aandacht middels activiteiten als de 'race tegen de kinderarbeid' en het 'monument tegen racisme'.

"We staan hier niet, omdat seks met kinderen de laatste tijd zoveel in het nieuws is", zegt Lilian Peters van 'Kinderen in de Knel', het kinderprogramma van de protestantse kerken in Nederland. „Recente gebeurtenissen als in België zijn slechts een bevestiging van de ernst van het probleem. Wat mensen echter vergeten is dat de meeste kinderprostitutie in Derde-Wereldlanden plaatsvindt en dat onder de ouders ook lokale bewoners zijn." Peters vindt het thema zeker niet te zwaar voor een festival als dit. „Als kinderen het niet begrijpen, leggen wij het wel uit. Maar over het algemeen denken ze al op vrij jonge leeftijd na over dit soort thema's."

Amana (11) bevestigt Peters' bewering. Met een serieuze frons schrijft ze haar pagina van de 'Kinderrechtenkrant' vol.

Unicef vindt ze een „toffe organisatie", kinderarbeid is volgens haar „hartstikke stom" en ook over kindermisbruik velt ze een vernietigend oordeel. „Dutroux is een

ciele exploitatie van kinderen op grote schaal voorkomt, de politie goed is toegepast om haar taak naar behoren te kunnen vervullen. Zij is van mening dat de westerse landen hierin een rol kunnen spelen.

stomme vent. Hij doet aan kinderporno en dat is nog stommer dan stom", laat ze haar lezers weten.

Dat kinderen een uitgesproken mening hebben, bleek ook uit de uitkomsten van het JongerenReferendum '96. Staatssecretaris Terpstra (Welzijn) presenteerde de uitkomsten van dit onderzoek tijdens de afsluiting van het Festival. Uit vijftien vragen aan honderdduizend jongeren tussen de 15 en 25 jaar bleek onder meer dat de overheid van jongeren best harder zou mogen optreden bij „maatschappij verpestend gedrag".

Zo vindt 77 procent van de jongeren dat automobilisten hun rijbewijs moeten inleveren als zij voor de tweede keer met een slok op achter het stuur worden aangetroffen. Ook vindt bijna negentig procent dat er een speciale minister voor jeugdzaken moet komen.

De jeugd wil overigens best zelf meehelpen aan een betere samenleving. Tweederde van hen zegt bij

Overheid mag van jongeren best harder optreden

werkloosheid twee dagen onbetaald te willen werken in ruil voor een uitkering. Daarnaast zijn even zoveel kinderen bereid om vijftwintig gulden meer te betalen voor een spijkerbroek die niet door kinderen is gemaakt.

Vijf gulden geven voor een actie waarvan het rendement voor het goede doel onduidelijk is, scoort lager: meer dan helft van de ondervraagden zegt dan geen geld te geven.

Het gros van de twaalfduizend kinderen die het afgelopen weekende het Festival bezochten, was echter beduidend minder zwaar op de hand. In het 'Labyrint van de Toekomst' maakt Hanneke (10) duidelijk dat het dagelijks leven van kinderen in Nederland niet wordt gedomineerd door onrecht, misbruik of kinderarbeid. Met een dikke kwast schildert zij op haar bouwsteen wat haar bezighoudt: AJAX, in niet te missen hoofdletters.

Brief minister Sorgdrager naar Tweede Kamer

Kinderen centraal bij bestrijding seksueel geweld en misbruik

Staatscourant 210

Woensdag 30 oktober 1996

Het kabinet geeft hoge prioriteit aan de bestrijding van seksueel geweld en misbruik, in bijzonder ten aanzien van kinderen. Strafrechtelijk optreden is het noodzakelijk sluitstuk in een reeks van maatregelen die zijn en worden genomen. Daartoe behoren ook preventie en hulpverlening aan slachtoffers. De strijd moet op vele fronten gevoerd worden, zowel nationaal als internationaal. Nederland zal tijdens het EU-voorzitterschap van volgend jaar met kracht verder werken aan te nemen maatregelen. Dat staat in een brief over de bestrijding van seksueel geweld en misbruik, die minister Sorgdrager van Justitie op 30 oktober naar de Tweede Kamer heeft gestuurd.

In de brief gaat Sorgdrager in op de zedelijkheidswetgeving, de resultaten van het wereldcongres in Stockholm tegen commerciële seksuele exploitatie van kinderen en op de actie die wordt ondernomen. Volgens de minister heeft het wereldcongres een krachtige impuls gegeven om met verenigde inzet de bestrijding van seksueel misbruik ter hand te nemen.

Bij de bestrijding van seksueel geweld of misbruik in Nederland is het zelfbeschikkingsrecht van mensen steeds uitgangspunt. Een persoon heeft recht op bescherming van de overheid tegen aantasting van dat recht. De overheid dient enerzijds de voorwaarden te scheppen voor een effectieve bestrijding van seksueel geweld en misbruik.

Anderzijds mag de overheid geen zedenmeester zijn en moet mensen vrijlaten in de beleving van hun seksualiteit. Daarom moet het juiste evenwicht tussen die twee kanten worden gevonden.

Wanneer een persoon wordt geconfronteerd met een gepleegde seksuele handeling, dient hij of zij zelf te beoordelen of strafrechtelijk optreden in gang moet worden gezet. Als een slachtoffer niet in staat is tot een dergelijke beoordeling moeten zijn of haar wettelijke vertegenwoordigers en/of de overheid met het oog op zijn belangen die beoordeling maken. Daarbij verdient de meest kwetsbare groep, kinderen, bijzondere aandacht en extra bescherming, aldus de minister.

Zedelijkheidswetgeving

Op 1 januari 1991 is de nieuwe zedelijkheidswetgeving in werking getreden. In overleg met de Tweede Kamer heeft Sorgdrager toegezegd nader onderzoek te doen naar het klachtvereiste. Het klachtvereiste houdt in dat het plegen van seksuele handelingen met een persoon tussen twaalf en zestien jaar weliswaar strafbaar is, maar slechts vervolgd kan worden, indien er door het slachtoffer, zijn of haar wettelijk vertegenwoordiger of de Raad voor de Kinderbescherming een klacht is ingediend. De minister heeft het Verwey-Jonker Instituut gevraagd voor het eind van dit jaar gegevens over het klachtvereiste in de praktijk beschikbaar te stellen. Van de uitkomsten van dit onderzoek hangt mede af of de regeling wijziging behoeft. In dat verband zal tevens worden bezien of het wenselijk is de leeftijd van twaalf jaar te verhogen tot veertien jaar.

Mensenhandel

Bestrijding van mensenhandel heeft volgens de minister hoge prioriteit. Mensenhandel is het door geweld, bedreiging met geweld, misbruik van overwicht of misleiding brengen van een persoon in de prostitutie. Op 1 februari 1994 is de wet gewijzigd en is de strafmaat verhoogd tot zes/acht jaar en tot een geldboete van 100.000 gulden. Doelstelling van het opsporings- en vervolgingsbeleid is het oprullen van de achterliggende organisaties, bescherming van slachtoffers en het afromen van financieel voordeel.

Kinderporno

Op 1 februari van dit jaar is de bepaling inzake kinderporno ingrijpend gewijzigd ten behoeve van een effectievere bestrijding van dit fenomeen. Strafrechtelijk optreden is in het bijzonder gericht op commerciële en professionele productie, distributie en grootschalige ruilhandel. De strafmaat is verhoogd naar vier/zes jaar en tot een boete van 100.000 gulden. Bij kinderpornografie staat de bescherming van kinderen onder de 16 jaar tegen seksueel geweld of misbruik centraal. De nieuwe regeling zal worden geëvalueerd. Dan wordt ook bekeken of het bezit van kinderporno strafbaar gesteld moet worden.

Volgens de Auteurswet is openbaarmaking van een zonder opdracht gemaakt portret niet geoorloofd. Dat betekent dat afgebeelde kinderen en/of hun wettelijke vertegenwoordigers op grond van die wet een verbod tot openbaarmaking en/of een gebod tot vernietiging kunnen vragen aan de civiele rechter, eventueel door oplegging van een dwangsom bij overtreding van het verbod. De minister realiseert zich dat hiermee voor betrokkenen een lange weg is te gaan. Daarom wil zij eerst onderzoeken welke mogelijkheden strafrechtelijk optreden op basis van de Auteurswet biedt. Blijkt dit onvolledig dan zal in overleg met het OM en de landsadvocaat worden onderzocht of zich een geschikte casus voordoet voor een civiel proces.

Bordeelverbod

De minister heeft een wetsvoorstel over de opheffing van het algemeen bordeelverbod naar de Raad van State gestuurd. Als gevolg van de opheffing van het absolute bordeelverbod en legalisering van exploitatie van vrijwillige prostitutie zal de overheid het prostitutiewezen beter kunnen sturen en reguleren. Gemeenten kunnen daardoor een gemeentelijk vergunningenbeleid voeren. De prostitutie kan zo gevestigd worden van criminele randverschijnselen. Daarnaast wordt de strafbaarstelling van onvrijwillige prostitutie verhoogd van één naar zes/acht jaar en tot een geldboete van 100.000 gulden. Tevens worden minderjarige die seksueel worden misbruikt, beter beschermd. Ten slotte wordt door de regulering van exploitatie van prostitutie, zoals voorschriften voor inrichting en bedrijfsvoering en het aanbrengen van een scheidingsmuur verboden en niet verboden vormen van exploitatie, de rechtspositie en de werkomstandigheden van de prostitue(e) verbeterd.

Seksuïerisme

Wat betreft seksuïerisme kent Nederland de dubbele strafbaarstelling. De minister wil daaraan vasthouden omdat de mogelijkheid tot vervolging in Nederland mede afhankelijk is van de medewerking van de buitenlandse autoriteiten. Dit in verband met de bewijsvoering. Vervolg kan zelfs lastiger worden als het feit ter plekke niet strafwaardig wordt geacht. Inmiddels zijn tijdens het Congres in Stockholm alle deelnemende landen opgeroepen om zedendelicten tegen jeugdigen strafbaar te stellen. De minister streeft ernaar Nederlanders die zich in het buitenland schuldig hebben gemaakt aan seksueel misbruik van kinderen, en die zich inmiddels weer in Nederland bevinden, in ons land te berechten. Daartoe heeft overleg plaatsgevonden met de Thaise en Filipijnse autoriteiten. Zoals bekend is inmiddels een Nederlander terzake van zedendelicten begaan in de Filipijnen, in Nederland veroordeeld.

Integrale aanpak

Het kabinet wil dat de aanpak van seksueel geweld en misbruik van kinderen niet geïsoleerd plaatsvindt maar wordt ingebed in het geheel van criminaliteitsbestrijding en preventie- en zorgvoorzieningen. De coördinatie en samenwerking op dit terrein wordt versterkt, evenals de contacten tussen overheid en belangenorganisaties. Het is volgens de minister van groot belang dat burgers en maatschappelijke instellingen zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid om kinderen onbedreigd te laten opgroeien. Het is verheugend dat het bedrijfsleven en belangenorganisaties in samenwerking met de overheid hun verantwoordelijkheid nemen (internetproviders met het meldpunt tegen kinderpornografie op internet en reisorganisaties met de ontwikkeling van gedragscodes ter ontmoediging van seksuïerisme).

Preventie

De minister is van mening dat veel energie moet worden gestoken in het voorkomen van schendingen van de lichamelijke integriteit. Daarin hebben alle geledingen van de samenleving een taak. Goede (seksuele) opvoeding, opvang van jeugdige slachtoffers, voorlichtingscampagnes, goede begeleiding, behandeling van zedendelinquenten en duidelijke en zichtbare bestuurlijke strafrechtelijke rechtshandhaving.

Zij stelt een aantal maatregelen voor op het gebied van preventie. Door integratie van seksuologische onderwerpen in het onderwijs, vanaf de basisschool tot en met academische studies, kan het taboe karakter ervan verdwijnen. Er moet betere voorlichting komen zodat in een vroeg stadium (eerstelijnsgezondheidszorg) hulp kan worden gezocht. Preventie van recidive kan worden bereikt door een netwerk van behandelingsvoorzieningen, waarbij intramurale behandelingen met een gedwongen karakter tot de laatste (en zwaarste) mogelijkheid behoort (i.b.s.). Daarbij wordt gedacht aan forensische poliklinieken en dagbehandelingscentra. En ten slotte denkt de minister in het kader van preventie aan voorlichtingscampagnes aan slachtoffers en functionarissen. Staatssecretaris Netelenbos van OCenW onderzoekt de mogelijkheden om te komen tot een wettelijke aangifteplicht door het bevoegd gezag van ontuchtgevallen met scholieren. Daarvoor is nodig dat er in het onderwijs gedragscodes komen over hoe te handelen ingeval van seksualiteit tussen docent en leerling.

Tezamen met de minister van Binnenlandse Zaken heeft Sorgdrager in het Korpsbeheerdersberaad indringend de organisatie van het specialisme jeugd en zeden besproken. Uitgangspunt daarbij is dat deze taak vraagt om een herkenbaar en kwalitatief hoogwaardige organisatie binnen de politiekorpsen. De bewindslieden zullen naar aanleiding van de Beleidsbrief Politie het overleg met de Korpsbeheerders voortzetten.

De minister wijst erop dat binnen het politie-onderwijs al geruime tijd, zowel in de basisopleiding als in de specialistische opleidingen, aandacht wordt besteed aan deze taken. Sinds juli 1995 is de CRI bezig met het Vielas-systeem (Violent Crime Linkage Analysis System). Hierin kan de werkwijze van daders geregistreerd worden betreffende moord- en zedenzaken. Het systeem is al ingevoerd in Canada, VS en Oostenrijk. Ook in een aantal andere landen worden voorbereidingen getroffen. De minister is in overleg met het Landelijk Korps Politiediensten over verdergaande versterking van de informatiepositie van de CRI.

Internationaal

Tijdens de JBZ-raad van 26 en 27 september is politieke overeenstemming bereikt over een drietal voorstellen waaronder de uitbreiding van het mandaat van Europool tot mensenhandel. Over het gemeenschappelijk optreden ter bestrijding van mensenhandel en seksuele exploitatie van kinderen wordt verder gesproken in de formele JBZ-raad op 28 en 29 november 1996.

In april 1997 wordt onder verantwoordelijkheid van de ministers van Sociale Zaken en Justitie een conferentie over vrouwenhandel gehouden. Tezamen met de minister van Verkeer en Waterstaat zal de minister tijdens het voorzitterschap met kracht verder werken aan maatregelen ter voorkoming van de verspreiding van strafbare informatie, waaronder kinderporno, via Internet.

Binnen Interpol is een groep van deskundigen actief die informatie en ervaringen uitwisselen over de bestrijding van seksuele exploitatie van kinderen. Deze lijnen zijn kort en er wordt effectief samengewerkt. Nederland heeft politiefunctarissen gestationeerd in een groot aantal steden over de wereld (Parijs, Lyon, Warschau, Istanbul, Willemsstad, Bogota, Caracas, Brasilia, Islamabad en Bangkok). Zij zijn ook inzetbaar bij de opsporing van zedendelicten.

Op verzoek van haar Thaise collega beziet de minister hoe zij ondersteuning kan geven bij de opsporing van zedenzaken. De minister acht het van groot belang dat in landen waarin commer-

Justiz und Politik könnten dem Stimmungswandel in Sachen Sexualität energischer nachkommen, als uns lieb ist

Ein trauriger Sieg

TAZ 14.10.96

Der Widerstand der Hertener Bürger gegen den Bau einer forensischen Abteilung vor ihren Häusern konfrontiert unsereinen mit zwei Herzensanliegen, die hier unversöhnlich kollidieren. Einerseits wollen wir die Integration der sogenannten Sexualstraftäter, um die es bei den Protesten in Hertens hauptsächlich geht. Neunzig forensische Patienten sollen aus der überlasteten Klinik im Nachbarort Eickelborn ausgelagert werden und die Bürgerinitiative erinnert - mit Slogans wie „kinderfreundlich oder killerfreundlich“ oder Scheiterhaufen auf dem Baugelände - warnend daran, daß in deren Umgebung bereits zwei Mädchen von Freigängern mißhandelt und ermordet worden waren.

Andererseits - so könnte man im Geist der Anti-AKW-Bewegung sagen - handelt es sich hier um eine lokale Initiative, die sich gegen die administrative Willkür der nordrheinwestfälischen Behörden wendet. Außerdem, und das ist entscheidend, geht es dieser Bürgerinitiative um den Schutz von Kindern, und speziell um den Schutz von Mädchen.

Nun kann man zu verschiedenen Deutungen kommen. Vor Hysterie und Mobjustiz zu warnen und durch Verweis auf die - in der Tat wenig bedrohlichen - Statistiken zum Thema Sexualstraftaten zu beruhigen, ist in der momentanen Stimmung zwar keineswegs überflüssig, aber wahrscheinlich eine zu dürre Strategie. Den aufgebracht Eltern aus Hertens ist es wohl ziemlich egal, daß die Rückfallquote bei therapierten Tätern nach Einschätzung des Hamburger Psychiaters Norbert Leygraf um 25 Prozent niedriger liegt als bei denen im bloßen Strafvollzug. Statt vor der Vox populi in die Knie zu gehen und - wie demnächst in Kalifornien - Kastration und Nachbarschaftsmeldepflicht von Sexualstraftätern oder Schlimmeres einzuführen, muß man deshalb bessere Werbung für die Welt jenseits der Angstmauer machen.

War Sex in den späten sechziger und frühen siebziger Jahren noch Mittel, wenn nicht Zweck eines großen Befreiungsschlags, so setzt sich seit den achtziger Jahren immer mehr die gegenteilige Ansicht durch. Gerade Sex führt in Gewalt und Unterdrückungsverhältnisse. Die Metapher Vergewaltigung, so die Autorin Ann Snitow, hat die sexualpolitischen Einschätzungen unseres Jahrhunderts geprägt wie

die Prostitution die des vergangenen. Den zunächst wie eine Verhöhnung der Opfer wirkenden Ausdruck „Metapher“ benutzt die

Autorin, weil der Gewaltbegriff schrittweise „entmaterialisiert“, von konkreten Tatbeständen wie einer tatsächlichen Vergewaltigung befreit und globalisiert wird. Michel Foucaults Vorstellung von einem „Dispositiv der Macht“ haben sich viele feministische Theoretikerinnen dahingehend anverwandelt, daß schon nicht mehr so wichtig ist, was genau passierte. Die Struktur entscheidet. „Die sexuelle Macht der Männer“, so schreibt Andrea Dworkin, „ist die Grundsubstanz der Kultur. Alle Macht geht vom Penis aus.“ In der ZDF-Sendung mit dem aufrüttelnden Titel „Wer schützt unsere Kinder“ wurde letzte Woche auch ein Opfer vorgestellt, nur mit ihrem Vornamen, Scarlett, die nur „mein Stiefvater“ zu sagen brauchte. Den Rest wollte und sollte man nicht genauer erfahren. „Hast du gezittert“, „Konntest du weinen“, waren die Fragen, die ihr die Moderatorin bestenfalls noch hinhauchte. Ein Kontinuum entsteht, das

Mariam Niroumand (33) ist seit 1992 Filmredakteurin im Kulturreport der taz. Zuletzt schrieb sie auf der Debatte am 13. April über die Diskussion um das Buch des Historikers Daniel J. Goldhagen „Hitlers willige Vollstrecker“

übergangslos vom Exhibitionismus bis zum Mord reicht. Eine Lesart, die sich übrigens sogar im Strafgesetzbuch findet, dessen entsprechender Abschnitt zum Thema Sexualdelinquenz von „Erregung öffentlichen Ärgernisses“

über „sexuelle Gewalttaten“ oder „Ausbeutungshandlungen in Abhängigkeitsverhältnissen“ bis hin zum Mord reicht.

Längst kommen Justiz und Politik dem Stimmungswandel nach. Erste Entwürfe zur Verschärfung des Sexualstrafrechts liegen in den Aktenmappen, obwohl völlig klar ist, daß die verlängerten Strafzeiten nicht mit mehr Therapie einhergehen werden - für die ist kein Geld da - und also auch nicht mit einer verminderten Rückfälligkeit der Täter. Einer neuen Form des Populismus, für den die Trennung rechts/links längst irrelevant geworden ist, wird hier ein Triumph verschafft, der die Protagonisten auf der politischen Bühne keinen Pfennig kostet.

Das gesamte Strafrecht soll dahingehend umgebaut werden, daß Eigentumsdelikte milder, Körperverletzungsdelikte hingegen schärfer bestraft werden. Die niedersächsische Justizministerin Heidrun Alm-Merk begrüßte dies mit einem Verweis darauf, daß im Wilhelmismus „körperliche Auseinandersetzungen eher als innerper-

Bei Sexualstraftaten etabliert sich ein neuer Populismus

sonelle Angelegenheit“ behandelt worden seien, und das habe sich Gott sei dank geändert.

Andererseits werden so auch Schritt für Schritt immer weitere Bereiche des Sexuellen verrechtlicht, dem staatlichen Zugriff, aber auch den sorgenvollen Blicken einer gewarnten Öffentlichkeit zugeführt. Indem Vergewaltigung in der Ehe ein speziell benanntes Delikt wird - ob nun mit oder ohne Widerspruchsklausel - wo vorher die einfache Nötigung ausreichte, ist ein trauriger Sieg errungen. Traurig nicht zuletzt wegen des Frauenbildes, das gerade in dem Streit um die Widerspruchsklausel aufscheint: einschüchterbares, hilfloses Opfer, das man mit staatsanwaltschaftlicher Hilfe auf den Rechtsweg schieben und dort nach Kräften halten muß. Dabei zeigt der parteiübergreifende Konsens der Abgeordneten, daß ein solches Gesetz überhaupt gebraucht wird,

Sex führt zu Gewalt und Unterdrückung - ist das die neue Moral?

wie sehr sich die Vorstellung vom „Verweigerungsrecht“ der Ehefrauen schon durchgesetzt hat.

Man fragt sich, warum das Terrain des befreiten Privaten, das auf den Familienfotos von Will McBride zu sehen ist, auf denen nackte Eltern und ihre Kinder sich angstfrei tummeln, so kampfflos aufgegeben wird. Könnte es sein, daß die „Problematisierung“, wie der Soziologe Rüdiger Lautmann vermutet, „das Vergnügen stimuliert“, ein Vergnügen auch an der gewalttätigen Seite, ohne die es keinen Sex gibt? „Die Räder von Erotik, Gewalttätigkeit und Moral“, so Lautmann weiter, „greifen knirschend ineinander. Das gehört zu dem Preis, den die westliche Zivilisation dafür entrichtet, ihre Lebensverhältnisse dem strengen Diktat eines Rationalismus unterzuordnen, der sie in die Moderne befördert hat.“

Was immer der Grund ist: Die Konstruktion der Sexualität als Gefahrenzone, in der Richter und Sozialarbeiter als Blauhelme fungieren, ist selbst äußerst riskant. Dann erst läuft man Gefahr, Dispositive der Macht kennenzulernen, die dann aber an Konkreten nichts mehr zu wünschen übriglassen. Mariam Niroumand

Sex-Täter

Ein 46-jähriger, vorzeitig aus der Haft entlassener Kölner ist unter dem erneuten Verdacht des sexuellen Mißbrauchs festgenommen worden. Der Mann hatte sich auf einem Spielplatz in Gremberg einem fremden Kind genähert und das Mädchen (6) auf seinen Schoß gesetzt.

EXP 17.10.96

Doodstraf voor seksueel misbruik

HANOI - Wegens seksueel misbruik van een kind heeft een Vietnamese rechtbank een 42-jarige man tot de doodstraf veroordeeld. Het is voor het eerst dat in Vietnam de doodstraf is opgelegd voor seksueel misbruik van een kind, aldus de staatsmedia. Verdere bijzonderheden over de zaak zijn niet bekendgemaakt.

Kardinaal Danneels: "De jacht op engeltjes is open"

Belgia GVA 17.10.96

se industrie in volle uitbreiding: de mafia van de seks en van het geld. "Machtige netwerken van pedofilie en kinderpornografie verspreiden zich strafeloos in fluwelen milieus en zegroene oorden, op internet-sites die voortdurend veranderen. De jacht op "engeltjes" is open", aldus de kardinaal. De passies die door de recente gebeurtenissen zijn losgebarsten zijn volgens Danneels een eerste ethische schokreactie. Zij wijzen er volgens

MECHELEN - "Het drama van Julie en Melissa, An en Eefje, Sabine en Laetitia is niet enkel de zaak van een groot misdadiger maar wijst op een maatschappelijk kwaad met mondiale afmetingen". Dat schrijft Kardinaal Godfried Danneels in het zopas verschenen october-nummer van Pastoralia, het maandblad van het aartsbisdom Mechelen-Brussel. De kelder van Dutroux is volgens Danneels slechts een kleine cel in een hele ondergrond-

hem op dat heel de samenleving in een koortstoestand verkeert. De reacties bewijzen dat het geweten onuitwisbaar in de geschiedenis en de mens verantwoord ligt, stelt de Kardinaal. "Wij hebben de neiging hard te oordelen over de mens die tegenover ons staat maar wanneer de samenleving in het geding is wordt ons moreel oordeel veel soepeler. Het kwaad van onze tijd of in onze samenleving is niet iets abstracts: de tijd, de samenleving, dat zijn wij", aldus Danneels.

De kardinaal pleit voorts voor het herstel van de morele gezondheid van de samenleving. "We moeten zoeken naar een consensus over de fundamentele waarden die in de Tien Geboden vervat liggen. De verboden zijn vandaag niet meer vanzelfsprekend. We hebben een ingewikkelde stelling van wetten, decreten en reglementeringen nodig om de samenleving leefbaar te maken. Wetten dienen echter tot niets als de moraliteit zoek is", aldus de kardinaal.

Todesstrafe ist angemessen

Manfred Wirth von der Brandenburger CDU will die Todesstrafe für Polizistenmord und schwere Sexualstraftaten wieder einführen

In Brandenburg wollen 20 CDU-Mitglieder die Todesstrafe wieder einführen. Sie legen ihren Antrag den brandenburgischen Bundestagsabgeordneten mit der Bitte um Stellungnahme vor. CDU-Chef Peter Wagner nennt die Diskussion „absurd“. Deren Initiator, der Chef der CDU-Kreisfraktion Teltow-Fläming und pensionierter Russischlehrer Manfred Wirth (67), verteidigt seine Haltung. taz: Wie kommen Sie darauf, die Todesstrafe zu fordern?

Manfred Wirth: Was wir in Belgien erlebt haben, ist eine Straftat der Lust und des Kommerzes wegen. Dies könnte so auch hier passieren. Für solch extreme Strafta-

ten wäre die Todesstrafe eine angemessene Reaktion.

Sie transferieren Gewaltverbrechen nach Deutschland und überlegen, was wäre wenn...

Ich habe vier Kinder und vier Enkelkinder, ich stelle mir vor, wie ich reagieren würde, wenn ihnen solches widerfahren würde. Deswegen habe ich die Diskussion angeregt. Ich bin in drei Fällen für die Einführung der Todesstrafe: Polizistenmord, Gewalttaten, die man mit fünfmal lebenslänglich ahndet und Sexualstraftaten mit kommerziellem Hintergrund, wo es nicht um psychisch Kranke geht. Ich habe sehr viel positive Resonanz bekommen.

Sie erhaschen populistische Effekte. Triebkräfte leiden an einer Störung des Gehirns und nicht des Geschlechtsorgans.

Taten von Sexualtätern, die Kinder filmen und ermorden, sind nicht mehr entschuldigbar mit irgendwelchen Defekten, die im Gehirn entstehen.

Haben Sie darüber nachgedacht, daß Sie durch Ihre Diskussion auch Projektionen der lustvollen Angst freisetzen?

Wollen wir doch keine Tiefenpsychologie betreiben. Es geht hier einfach um das Praktische. Praktisch kanzeln alle CDU-Kollegen Ihren Vorschlag ab. Wir brauchen ein konsequentes

Strafrecht. Wer das nicht sieht, der steht ohne Verbindung zur Bevölkerung da. Es geht uns um eine Verschärfung des Strafrechts insgesamt. Es würde mich freuen, wenn manch ein Politiker auf diese Weise hinter dem Ofen hervorgeholt werden würde.

Die Todesstrafe ist per Grundgesetz abgeschafft. Ignorieren Sie das leichtthin?

Das Grundgesetz ist ein Boden, auf dem wir uns bewegen, aber es ist doch nicht statisch zu sehen. Deswegen dürfen wir die Diskussion doch weiterhin führen. Wir haben doch Meinungsfreiheit.

Interview: Annette Rogalla

Was ist Pornographie?

TAZ 04.10.96

„Pornographische Schriften“, so Paragraph sechs des Gesetzes über jugendgefährdende Schriften, dürfen Kindern und Jugendlichen „nicht angeboten, verbreitet, zugänglich gemacht, eingesehen oder überlassen werden“. Aber was ist Pornographie? Die Landgerichte und der Bundesgerichtshof (BGH) haben hierzu einige Merkposten entwickelt: Die Darstellung des nackten menschlichen Körpers als solchen, auch wenn von ihm ein sexueller Reiz ausgeht, ist noch keine Pornographie, ebensowenig wie die pure Darstellung des Geschlechtsverkehrs, urteilte der BGH. Pornographisch wird eine solche Darstellung, wenn sie erkennbar aufreißerisch und aufstachelnd auf das Geschlechtliche hinweist, zum Beispiel durch entsprechende Stellungen oder durch deutliches Hinweisen auf die Genitalien.

Die isolierte Darstellung der primären Geschlechtsmerkmale oder sexueller Verhaltensweisen in Aufklärungsschriften ist noch keine Pornographie. Stachelt die Darstellung hingegen den Sexualtrieb reißerisch auf und reduziert dabei den Menschen auf ein physiologisches Reiz-Reaktion-Wesen, ist Pornographie gegeben. Diese Reduzierung liege vor allem dann vor, wenn Perversitäten verherrlicht, Praktiken wie Anal- oder Oralverkehr vorgeführt (so zumindest Bayern) oder sexuelle Handlungen in Zusammenhang mit Kot, Urin oder Leichen gezeigt werden. Wissenschaftliche Werke können nicht pornographisch sein; wobei nicht auszuschließen sei, daß Pornographie in pseudowissenschaftlicher Tarnung auftreten könne, zum Beispiel in „gewissen Sexuallexika“ (Landgericht Stuttgart).

„Die praktische Wirkung wird gering sein“

TAZ 18.10.96

Der Berliner Strafverteidiger Nicolas Becker beurteilt das Reformpaket des Bundesjustizministeriums skeptisch: Härtere Strafen bei Körperdelikten bringen nichts

taz: Bundesjustizminister Schmidt-Jortzig von der FDP nennt als Ziel seiner Reform die „Harmonisierung von Strafrahmen“. Körperdelikte sollen künftig härter bestraft werden. Ist dieser Vorstoß wünschenswert?

Nicolas Becker: Symbolisch ist es richtig, daß der Eigentumschutz etwas zurückgedrängt wird und körperliche Unversehrtheit und Leben mehr in den Vordergrund gestellt werden. Die praktische Wirkung wird aber gering sein. Schaut man sich zum Beispiel die Reduzierung des Strafrahmens beim schweren Raub von fünf auf zwei Jahre an, dann wird es dazu führen, daß die Gerichte die gleichen Strafen, die sie bisher über den sogenannten minder schweren Fall ausgesprochen haben, nun mit weniger juristischer Akrobatik

über den normalen Fall aussprechen werden.

Die vorgesehene Harmonisierung sieht auch eine Vielzahl von Straferhöhungen bei Delikten gegen Leib und Leben vor. Nützen höhere Strafandrohungen etwas?

Nein. Die Mehrzahl der Gewaltdelikte geschehen spontan aufgrund von Aggressionen. Bei dem kleinen Entscheidungsprozeß, der vor Ausführung der Tat vielleicht noch abläuft, bewirkt die erhöhte Strafandrohung gar nichts.

Hohe Strafen haben also keine...

... abschreckende Wirkung. Man kann das beim Betäubungsmittelrecht sehen. Da ist schon vor Jahren die Höchststrafe von zehn auf fünfzehn Jahre angehoben worden. Zu einer Verminderung von Straftaten in diesem Bereich

hat das nicht geführt. Auch in Amerika, wo die Strafen sehr viel höher und die Richtlinien für die Richter sehr viel strikter sind, gibt es keine Verhaltensänderungen.

Wen treffen Reformen wie die jetzt vorgesehene am stärksten?

Es ist ein Problem, das im wesentlichen die Strafen für solche Delikte erhöht werden, die von der sogenannten Unterschicht begangen werden. Es ist klar, daß „bessere“ Bürger sich weniger prügeln und die Gewaltdelikte daher zu meist auf Unterschichten begrenzt sind. Ein Mißverhältnis bei den derzeitigen Strafhöhen besteht zwischen den Sanktionen gegen Wirtschaftsverbrecher und den Durchschnittsstrafängern. Wenn man den volkswirtschaftlichen Schaden mit den verhängten Strafen vergleicht, dann kommen die

kleinen Leute viel schlechter weg.

Aber liegt das an den vorgegebenen Strafrahmen oder an der Spruchpraxis der Gerichte?

Das liegt vor allem daran, daß bei den großen volkswirtschaftlichen Schäden, die durch Steuerhinterziehungen oder massive Betrübungen herbeigeführt werden, wegen der Komplexität der Sachverhalte kein Prozeß geführt wird. Vielmehr finden im Vorfeld Absprachen statt, die oft dazu führen, daß Strafen bis zu zwei Jahren verhängt und zur Bewährung ausgesetzt werden. Bei den normalen Kleinkriminellen werden hingegen eine Vielzahl von kleinen Diebstählen und kleinen Gewaltdelikten addiert und Gefängnisstrafen erkannt.

Welche Reformen wären denn nach Ihrer Meinung lohnend?

Nicolas Becker verteidigte u. a. Erich Honecker Foto: O. Jandke

Das Einschließen von Menschen hat wenig Wirkung und produziert im übrigen auch wieder Kriminalität. Mir wäre daher lieb, wenn die Möglichkeiten zur Strafaussetzung auf Bewährung auch bei Strafen bis zu drei Jahren möglich wäre. Auch sollte man über sogenannte Strafarbeiten – die Amerikaner nennen das *community work* – mehr nachdenken. Die Kleinkriminalität, wie etwa Ladendiebstähle, sollte in den Bereich von Ordnungswidrigkeiten

verdrängt werden. Schließlich bin ich vollkommen gegen die zwingend vorgesehene lebenslange Freiheitsstrafe bei Mord. Sie ist nicht nur unmenschlich, sie stellt auch ein undifferenziertes Korsett für eine Fülle von verschiedenen Straftaten gegen das Leben dar und verhindert jede vernünftige Differenzierung bei den Strafen.

Der Entwurf erweitert in vielen Fällen den möglichen, vom Richter im Einzelfall zu gestaltenden Strafrahmen von einem Jahr bis zu fünfzehn Jahren. Ist diese Weite vernünftig?

Wenn man schon für Strafen ist, dann ja. Es gibt an denkbaren Ausführungen einer Tat so verschiedene Varianten, daß man immer relativ große Strafrahmen haben sollte. Dadurch wird die Möglichkeit geschaffen, zu fein austarierten Strafen zu kommen. Das Problem ist: Wenn man den Strafrahmen nach oben erweitert, werden auf die Dauer auch die Durchschnittsstrafen höher. Ein Delikt mittlerer Güte bekommt dann auf die Dauer einen höheren Strafe.

Interview: Julia Albrecht

Naturist club sells videos of naked children

OBS 06.10.96

Police launch inquiry as the Observer discovers film of 'beauty parade' on sale to the public

by Lucy Johnston

POLICE child protection officers are investigating a long-established naturist club which is selling video footage of young children posing naked in 'beauty parades'.

The *Observer* can also reveal that the former manager of the Eureka club, in Longfield, Kent, admitted that he had knowingly allowed a convicted paedophile to join.

The club, which advertises in Britain's biggest-selling naturist magazine *Health and Efficiency*, has been operating for 29 years as a 'unique' naturist venue.

In August, an *Observer* reporter witnessed a beauty parade hosted by the club. The audience had been told not to take photographs, but two of the club's own video cameras recorded the event, one manned by a club member.

A video of the footage will be available for sale at £16 from the club and the Islington Arts and Media, in north London, later this month. Videotapes from previous years are also available at £15-£20, one of which has been bought by the *Observer*.

Many scenes feature naked young children playing in the club's swimming pool, taking part in body-painting events and knock-out competitions.

The video bought by the *Observer* shows children of both sexes being paraded naked around a stage by a male nudist, who refers to them as 'delicious beauties'.

The beauty parade was staged in a field surrounded by woods, near the club building. When our reporter arrived, about 100 naked men, women and children had gathered for the parade. Many of them had cameras with telephoto lenses and video recorders and were taking apparently random shots of toddlers with dummies and pre-pubescent children

roamed freely among the crowd. Some adult nudists in the audience had pierced genitalia and nipples, and a few men were dressed leather bondage gear and G-strings.

The contestants in the 'beauty parade' were divided into groups by age and sex — under 12, 12-16, 16-40, and over 40. Some children were clearly embarrassed. One girl who coyly held her number card in front of her genitals was asked by the show host to move it above her head.

Most naturist clubs require new members to fill in an application form. Many refuse membership to single men and restrict the use of photography to families and friends.

No such screening process

'We can't ask people if they are convicted paedophiles

is in place at Eureka. Its publicity literature says: 'Membership of Eureka is open to all — families, couples, children, singles ... there is no period of approval before full membership is granted,' and 'Unlike other clubs Eureka has always operated a camera-positive policy.'

Mark Wilson, a former club manager, admitted in an interview in last year's autumn edition of nudist magazine *Starkers* to knowingly accepting a convicted paedophile.

The man, aged 63, who was a member of Eureka from 1987-1993, had been jailed for two years on 13 charges of indecently assaulting 10- and 13-year-old girls while a deputy head teacher. Mr Wilson, who has since died, told *Starkers* that Eureka was a tolerant place and 'if it wasn't I would not have kept him here. But I thought

'Well, perhaps he has learned from his past mistakes'.

An ex-member of the club, David Henderson, who left because he was disturbed by its practices, told the *Observer*: 'Genuine naturism believes in health and freedom of nudity, not in giving prizes for the way people look. It seems to me that Eureka combines naturism with titillation and pornography.'

Charles Fortt, an independent consultant on sexual crime, believes paedophiles may be using the club to gain footage of children.

'Paedophiles often masquerade as ordinary people and, like any special interest group, they develop a lifestyle that gives time to their interest,' he said. 'Many develop a serious interest in photography because paedophiles are visually stimulated by children.'

'The club must be extremely naive about the interests of some people who would undoubtedly be filming for their own sexual gratification or the gratification of others. Any permanent image on sale will be misused and paedophiles find the technology to do this. I know of a case where a man had 20 video tapes that he'd made up by copying freeze-framed images of children from TV programmes.'

A club spokesman said: 'I don't think you're going to find we've done anything wrong. We've always had a strong policy to put the interests of children first. Those videos are the only record we take on that day, we tell people not to take their own footage.'

Speaking about the membership of a convicted paedophile, he said: 'I can't comment on what Mark [the then manager] did in the past and he's dead. We have an open door policy and we can't ask people if they are a convicted paedophile if they join.'

DE NIEUWE PANORAMA 37 - 5 SEPTEMBER

BLOOT ZULT GIJ BEKLADDEN!
Zo luidt het elfde gebod dat Vlaams Blok-kamerlid Alexandra Colen, de organisatie Christenen voor de Waarheid en de Oudervereniging tegen de Pornografie deze dagen huldigen. "Deze affiches zouden niet misstaan in een pornoboek" klinkt de enigszins overspannen redenering achter hun nationale kladcampagne tegen de affiches van kledingmerk Mexx.

moet benaderen met de grootste gevoeligheid en redelijkheid. Anders kan je straks tederen ook de toegang tot de Sixtijnse Kapel ontzeggen en bepaalde passages uit de Bijbel censureren." (YO)

ETIENNE VERMEERSCH OVER DE NIEUWE CENSUUR-GOLF "Life Of Brian ga je toch ook niet vertonen op Goede Vrijdag?"

sen geschokt zijn. Ik vind het dus verantwoord dat in België films en reclamecampagnes die refereren naar het Lolita-syndroom een poosje uitgesteld - ik zeg niet 'afgevoerd' - worden. En ik pleit ook voor een totaal verbod op kinderporno en zogenaamde nasty video's die wreedheid om de wreedheid tonen.

In het zog van de affaire-Dutroux dook vorige week een nieuwe gruwel op: het spook van de censuur. Volgende zaken worden 'uitgesteld', kunnen niet meer of moeten dringender nader bekeken worden: de films *Sleepers*, *Lolita*, *A Time to Kill*, *Kids*, Calvin Klein-reclames met wais à la Kate Moss, grappen over ongewenste zwangerschap bij pubers in de Franse soap *Hélène et les Garçons*, het gebruik van de naam Lolita om knappe jonge vrouwen te omschrijven, reclame-affiches van Mexx en Benetton, baby's met blote bips in toilet-papier-reclames, en ga zo maar door. Waar moet dat heen? We vroegen het aan moraal filosoof Etienne Vermeersch.

VERMEERSCH: "Ja, maar men mag toch een zekere discretie en wat respect in acht nemen. Kijk, ik vind *Monty Python's Life of Brian* een leuke film; maar ik zou die ook niet op Goede Vrijdag op TV vertonen. Toch zien we extreme moralisateurs als VB-kamerlid Alexandra Colen en 'Christenen voor de Waarheid' nu ook al fulmineren tegen Mexx- en Benetton-affiches."

VERMEERSCH: "De vrijheid van meningsuiting en informatie is geen reden om geen rekening te houden met het feit dat velen - en niet in het minst de ouders van de betrokken kinderen - door de gebeurtenis-